
Industridepartementet.

Vedlegg til St. prp. nr. 1.
1967—68, Vassdrags- og
elektrisitetsvesenet.

MEDDELTE VASSDRAGSKONSESJONER

(ERVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

TILLATELSER MEDDELT I 1966

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. A/S Follum Fabrikker. Konsesjon på kraftleie til drift av elektrokjelene ved Bøhnsdalen Cellulosefabrikk i Eidsvoll. Kronprinsregentens res. av 14. januar 1966	5
2. Porsgrund Metalverk A/S. Kraftleiekonsesjon gitt av Industridepartementet 31. januar 1966 ...	8
3. A/S Freia. Konsesjon på kraftleie. Kgl. res. 4. februar 1966	8
4. Kammerfos Bruk A/S. Konsesjon på kraftleie. Kgl. res. 4. februar 1966	12
5. A/S Ranheim Papirfabrik. Konsesjon på kraftleie. Gitt av Industridepartementet 12. februar 1966	16
6. A/S Engerdal Elektrisitetsverk. Endring av manøvreringsreglement. Industridepartementets skriv av 15. februar 1966. Jfr. bind 1965 nr. 32	17
7. Nes kommune. Tillatelse til eksjeerverv i Funnefos Træsliperi og Elektrisitetsverk. Industridepartementets skriv 18. februar 1966. Jfr. bind 1938 nr. 1	18
8. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering. Regulering av Sendebotntjern i Vang herred. Kgl. res. 25. februar 1966. Jfr. bind 1950 nr. 17, 1956 nr. 20, 1960 nr. 29 og 1965 nr. 53 ...	18
9. Bergenshalvøens komm. Kraftselskap. Reguleringer og overføringer i Eksingedalsvassdraget m. fl. i forbindelse med bygging av Evanger kraftstasjon i Hordaland fylke m. v. Kgl. res. 4. mars 1966. Jfr. bind 1964 nr. 17 og nr. 47	25
10. A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. Konsesjoner på kraftleie for drift av henholdsvis papirfabrikk i Borge og trelastbruket i Fredrikstad. Kronprinsregentens res. 25. mars 1966	32
11. A/L Macks Bryggeri & Mineralvandfabrik, Tromsø. Konsesjon på kraftleie. Gitt av Industridepartementet 30. mars 1966	38
12. A/S Granfos Brug Ltd. Konsesjon på kraftleie fra Bærums Elektrisitetsverk. Kgl. res. 1. april 1966	39
13. Drangedal komm. Elektrisitetsverk. Planendring m. v. vedr. reguleringer av Suvdølavassdraget. Industridepartementets brev av 18. april 1966. Jfr. bind 1957 nr. 1, 1961 nr. 43 og 1963 nr. 12	41
14. A/S Drammens Glassverk. Konsesjon på kraftleie fra Drammens Elektrisitetsverk. Kgl. res. 22. april 1966	43
15. Selbu kommune. Tillatelse til overføring av Nåla til Sørungen i forbindelse med bygging av Julskaret kraftverk m. v. Kgl. res. 22. april 1966. Jfr. bind 1961 nr. 55	46
16. Elektrokemisk A/S. Forhøyelse av aksjekapitalen. Tillatelse gitt av Industridepartementet 26. april 1966	59
17. Røldal-Suldal Kraft A/S. Regulering av Røldal-Suldalvassdraget. Samtykke til planendring. Industridepartementets brev 2. mai 1966. Jfr. bind 1962 nr. 53	59
18. Christiania Spigerverk. Regulering av Langevatn i Førdevassdraget og overføring av det til Svelgenvassdraget i Bremanger. Kgl. res. 13. mai 1966. Jfr. bind 1956 nr. 9 og 1957 nr. 25 ...	60
19. Fastsettelse av nytt manøvreringsreglement for Moss kommunes regulering av Vansjø. Kgl. res. 3. juni 1966	67
20. Bergenshalvøens komm. Kraftselskap. Fornyelse av tillatelse meddelt ved kgl. res. av 1. juni 1962 til overføring av Rundevasselv m. v. Kgl. res. 10. juni 1966. Jfr. bind 1962 nr. 24	80
21. Trondheim Elektrisitetsverk. Ekspropriasjon m. v. for utbygging av Gresslifoss Kraftverk. Kgl. res. 17. juni 1966	82
22. Statsregulering av Folla-Vindølavassdragene i Møre og Romsdal. Planendring. Kgl. res. 1. juli 1966. Jfr. bind 1962 nr. 58	97
23. A/S Saundefaldene. Tillatelse til vassdragsreguleringer og overføring av felter til Slettedalsvann m. v. Kgl. res. 15. juli 1966. Jfr. bind 1954 nr. 3, 1957 nr. 34 og 1961 nr. 51	99
24. Elektrokemisk A/S. Erverv og regulering av Fagerbakkvassdraget (Siso) m. v. Kgl. res. 15. juli 1966	104

	Side
25. A/S Olivin. Konsesjon på kraftleie for drift av selskapets anlegg i Vanylven. Gitt av Industridepartementet 21. juli 1966	111
26. Sogn og Fjordane fylke. Tillatelse til reguleringer og overføringer i Askaravassdragene m. fl. Kgl. res. 12. august 1966	113
27. Interessentskapet Elkem-Rockwool, Elektrokemisk A/S & A/S Rockwool. Konsesjon på på kraftleie. Kgl. res. 12. august 1966	118
28. A/S Platon. Tillatelse til å overta den kraftleiekonsesjon som Kunstsilkefabrikken A/S fikk ved kgl. res. av 17. juni 1960. Kgl. res. 12. august 1966. Jfr. bind 1960 nr. 31	122
29. L/L Sunnhordland Kraftlag. Tillatelse til ytterligere erverv, regulering og overføring i Blådalsvassdraget og regulering og overføring til dette av øvre del av Londalselv m.v.. Kgl. res. 12. august 1966. Jfr. bind 1949 nr. 19, 1956 nr. 26 og 1961 nr. 29	124
30. Glommens og Laagens Brukseierforening. Tillatelse til å foreta delvis overføring av Glomma til Renralen og regulering av Savalen og Unndalen (Fundinmagasinet m.v.). Kgl. res. 26. august 1966	131
31. A/S Dalen Portland Cementfabrik. Konsesjon på kraftleie. Kgl. res. 26. august 1966	152
32. Saugbrugsforeningen. Konsesjon på kraftleie. Kgl. res. 26. august 1966	155
33. Helgeland Kraftlag A/L. Tillatelse til fortsatt regulering av Store Målvatn i Bjerka- vassdraget i Sør-Rana og Korgen i Nordland fylke m.v. Kgl. res. 26. august 1966. Jfr. bind 1948 nr. 35	158
34. Falconbridge Nikkelverk A/S. Konsesjon på ytterligere kraftleie. Gitt av Industrideparte- mentet 31. august 1966. Jfr. bind 1962 nr. 42	164
35. Saugbrugsforeningen. Tillatelse til forhøyelse av aksjekapitalen. Gitt av Industridepartementet 8. september 1966	165
36. Christiania Spigerverk. Tillatelse til overføring av Litle Snønykjevatt til Svelgenvassdraget i Bremanger. Kgl. res. 23. september 1966. Jfr. bind 1956 nr. 9, 1957 nr. 25 og foran nr. 18	165
37. Norton Norge A/S. Tillatelse til forhøyelse av aksjekapitalen. Gitt av Industridepartementet 28. september 1966	171
38. A/S Star Paper Mill. Tillatelse til å leie ytterligere inntil 5 500 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk. Kgl. res. 30. september 1966. Jfr. bind 1960 nr. 59 og 1961 nr. 10	171
39. A/S Union (Union Co.). Tillatelse til å leie inntil 7 000 kW spillkraft fra Skiensfjordens komm. Kraftselskap til drift av en elektrokjel ved Skotfos Bruk. Kgl. res. 30. september 1966 ...	173
40. Østfold fylke. Tillatelse til å foreta reguleringer og overføringer i Lærdalsvassdraget. Kgl. res. 7. oktober 1966	175
41. Drangedal komm. Elektrisitetsverk. Regulering av Suvdølavassdraget. Ytterligere plan- endring m. v. Industridepartementets tillatelse 24. oktober 1966. Jfr. bind 1963 nr. 12 og nr. 13 foran	183
42. Bergenshalvøens komm. Kraftselskap. Regulering av Haugsdalsvassdraget. Fristforlengelse. Industridepartementets brev av 25. oktober 1966. Jfr. bind 1958 nr. 32	183
43. Jahres Fabrikker A/S. Konsesjon på kraftleie. Kgl. res. 25. november 1966	184
44. Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk. Tillatelse til overføring av avløpet fra Store Burusjø til Samsjøen m. v. Kgl. res. 9. desember 1966. Jfr. bind 1923 nr. 14 og 1962 nr. 23	186

1. A/S Follum Fabrikker.

(Tillatelse til å leie inntil 20 000 kW spillkraft fra Akershus Elektrisitetsverk til drift av elektrokjelene ved Bøhnsdalen Cellulosefabrikk i Eidsvoll.)

Kronprinsregentens res. av 14. januar 1966.

Ved Industridepartementets brev av 16. august 1965 er A/S Follum Fabrikker på nærmere vilkår gitt konsesjon på å leie inntil 1 540 kW fra Mathiesen-Eidsvoll Værk for drift av Bøhnsdalen Cellulosefabrikk i Eidsvoll.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 20. november 1965 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 3. september 1965 fra A/S Follum Fabrikker om konsesjon på leie av inntil 20 000 kW spillkraft fra Akershus Elektrisitetsverk for drift av elektrokjelene ved Bøhnsdalen Cellulosefabrikk:

«I brev hit av 3. september 1965 har A/S Follum Fabrikker søkt om konsesjon på leie av inntil 20 000 kW spillkraft fra Akershus Elektrisitetsverk for drift av elektrokjelene ved Bøhnsdalen Cellulosefabrikk i Eidsvoll.

Søknaden er sålydende:

«Under henvisning til tidligere korrespondanse, således Deres brev til Bøhnsdalen Cellulosefabrikk av 6. april og vårt svar til Dem av 12. april i år, kan vi nå meddele at våre forhandlinger med Akershus Elektrisitetsverk har ledet til kontrakt om spillkraftleveranser fra Akershus Elektrisitetsverk til Bøhnsdalen Cellulosefabrikk. Kontrakten er undertegnet i dag og vi oversender vedlagt en fotostat-kopi av kontrakten.

Som det vil være Dem bekjent har vårt selskap fra 1. januar i år på nærmere avtalte vilkår leiet Bøhnsdalen Cellulosefabrikk av eieren, Mathiesen-Eidsvoll Værk, for et tidsrom av 10 år. I forbindelse med denne leiekontrakt er der også inngått en særskilt kraftleiekontrakt, hvorefter Mathiesen-Eidsvoll Værk for leietidens varighet forplikter seg til å levere inntil 1 540 kW til drift av cellulosefabrikken.

Ansøknung om konsesjon på leie av dette kraftkvantum ble sendt Det Kongelige Departement for Industri og Håndverk med brev av 26. februar i år, og i dette brev med tilhørende bilag ble det gitt fullstendige opplysninger om leiekontrakten, kraftbehovet etc. Konsesjon på denne kraftleie er oss meddelt med brev fra Det Kongelige Departement for

Industri og Håndverk av 16. august i år (ID jnr. 2132 65 IDV VH/Me). Vi tillater oss å henvise til disse dokumenter.

Så lenge Mathiesen-Eidsvoll Værk selv drev anleggene på Bøhnsdalen forelå der kontrakt mellom ham og Akershus Elektrisitetsverk om spillkraftleveranser. Man ble enige om at det mest korrekte ville være om vårt selskap tok direkte kontakt med Akershus Elektrisitetsverk og vedlagte kontrakt om spillkraft er resultatet av disse forhandlinger.

Under henvisning til foranstående tillater vi oss i medhold av ervervsloven av 14. desember 1917 § 22, jfr. § 23 å søke konsesjon på leie av spillkraft til elektrokjelene på Bøhnsdalen Cellulosefabrikk overensstemmende med den mellom Akershus Elektrisitetsverk og oss inngåtte kontrakt av 3. d. m.

Vi ber om at konsesjon blir gitt for kontraktens løpetid, som svarer til leietiden for anleggene, nemlig fram til 31. desember 1974.

Vi står selvsagt til tjeneste såfremt De ønsker ytterligere opplysninger.

Av hensyn til sakens videre ekspedisjon vedlegger vi 4 ekstra kopier av dette brev med bilag.»

Søknaden har herfra vært forelagt vedkommende distrikt til uttalelse på vanlig måte.

Eidsvoll komm. elektrisitetsverks styre har i møte 22. september 1965 vært forelagt søknaden. Av protokoll gjengis:

«A/S Follum fabrikk har den 3. september d. å. søkt Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen om konsesjon for leie av inntil 20 000 kW spillkraft fra A. E. V. for drift av elektrokjelene ved Bøhnsdalen Cellulosefabrikk.

I brev av 10. september 1965 oversender Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen saken til fylkesmannen i Akershus som igjen har sendt saken til ordføreren i Eidsvoll til uttalelse.

Allerede i 1949 ble det opprettet en spillkraftkontrakt mellom A. E. V. og Mathiesen-Eidsvoll Værk om levering av inntil 20 000 kW spillkraft fra A. E. V. til drift av elektrokjelene ved Bøhnsdalen Cellulosefabrikk. Da Mathiesen-Eidsvoll Værk leiet bort Bøhnsdalen Cellulosefabrikk til A/S Follum Fabrikker ble spillkraftkontrakten med A. E. V. oppsagt. A/S Follum Fabrikker har ført forhandlinger med A. E. V. om ny spillkraftkontrakt og den nye kontrakten mellom A/S Follum Fabrikker og A. E. V. ble undertegnet 3. september d. å.

Som det fremgår av det foran nevnte, er det her faktisk bare spørsmål om å overføre en tidligere gitt konsesjon på levering av spillkraft til Bøhnsdalen Fabrikker fra Mathiesen-Eidsvoll Værk til A/S Follum Fabrikker.

Jeg vil derfor tilrå styret å fatte følgende vedtak:

Eidsvoll komm. elektrisitetsverk vil tilrå at A/S Follum Fabrikker får konsesjon på kjøp av inntil 20 000 kW spillkraft fra A. E. V. for drift av elektrokjelene ved Bøhnsdalen Cellulosefabrikk.

Styret vedtok det fremlagte forslag med følgende tilføyelse: «Styret er av den mening at Eidsvoll bør ha en avgift for denne leveringingen og bør formannskapet overveie om det ikke bør tas opp forhandlinger med A. E. V. om dette.»

Eidsvoll herredstyre har i møte 27. september 1965 overensstemmende med rådmann og formannskap vedtatt å tiltre styrets tilråding.

Elektrisitetsforsyningen i Akershus Fylke har i påtegning av 6. oktober 1965 til fylkesmannen i Oslo og Akershus uttalt:

«A/S Follum har leid Bøhnsdalen Cellulosefabrikk av Mathiesen-Eidsvold Værk, og har i den forbindelse sluttet kontrakt med Akershus Elektrisitetsverk om levering av spillkraft til elektrokjelene.

Konsesjonssøknaden er anbefalt av Eidsvoll herredstyre i møte 27. september 1965. Søknaden anbefales.»

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har i påtegning hit av 14. oktober 1965 meddelt at han «viser til Eidsvoll kommune-styres vedtak i møte 27. september d.å. En viser for øvrig til innhentet uttalelse i påtegning 6. oktober d.å. fra overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Akershus og slutter seg til dette.»

Departementet, Industriavdelingen, har i brev av 22. oktober 1965 til departementets Vassdragsavdeling meddelt at den ikke har noe å bemerke til at søknaden blir innvilget.

Ved kgl. resolusjon av 16. november 1962 ble Mathiesen-Eidsvold Værk gitt tillatelse til å leie inntil 3 500 kW primakraft og inntil 24 000 kW spillkraft fra Akershus Elektrisitetsverk. Tillatelsen til å leie de inntil 24 000 kW spillkraft ble gitt for den tid kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke utover 1. juli 1970. Tillatelsen var meddelt uten vilkår om avgift for så vidt angikk spillkraften og uten vilkår om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner, idet bl. a. vedkommende distrikt strømforsynes fra fylkesverket: Akershus Elektrisitetsverk.

I 1964 inngikk A/S Follum Fabrikker og Mathiesen-Eidsvold Værk som kjent en samarbeidsavtale, hvoretter A/S Follum Fabrikker leier cellulosefabrikken på Bøhnsdalen, foreløpig for 10 år fra 1. januar 1965. I forbindelse hermed ble det inngått en særskilt

kraftleiekontrakt, hvoretter Mathiesen-Eidsvold Værk har forpliktet seg til å levere inntil 1 540 kW for drift av cellulosefabrikken. Jfr. i denne forbindelse Hovedstyrets brev til departementet av 26. juli 1965 — 1605 E-65. Konsesjon er meddelt ved departementets brev av 16. august 1965 — 2132/65 IDV — med tidsbegrensning til 1. januar 1975. Konsesjonen er gitt med bl. a. vilkår om erverv av norsk virke. For øvrig er konsesjonen meddelt på vanlige betingelser, herunder med vilkår om helt norsk styre og vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW samt om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner.

I henhold til den foreliggende kontrakt av 3. september 1965 mellom partene skal Akershus Elektrisitetsverk ha rett til fra 1. juli 1965 å levere inntil 20 000 kW til elektrokjelene ved Bøhnsdalen Cellulosefabrikk. Leveringen skal bare finne sted i den utstrekning det passer Akershus Elektrisitetsverk å levere slik kraft, jfr. kontraktens § 1.

Kraften skal leveres ved Bøhnsdalen som trefaset vekselstrøm med en spenning på ca. 5 000 V med ca. 50 perioder pr. sekund. Kraften skal måles i Bøhnsdalen transformatorstasjon ved ca. 5 000 V hvor Akershus Elektrisitetsverk setter opp kWh-måler.

Den leverte energi skal betales etter en kWh-pris basert på prisen for fyringsolje.

Kontrakten er gjort gjeldende til 31. desember 1974 og skal deretter gjelde med 1 års gjensidig oppsigelse.

Hovedstyret vil etter dette rå til at A/S Follum Fabrikker gis tillatelse til å leie inntil 20 000 kW spillkraft fra Akershus Elektrisitetsverk for drift av elektrokjelene ved Bøhnsdalen Cellulosefabrikk som søkt om.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid kraftleiekontrakten av 3. september 1965 måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1975, slik at tillatelsen løper ut samtidig med konsesjonen av 16. august 1965 på leie av inntil 1 540 kW fra Mathiesen-Eidsvold Værk.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme betingelser som den nå bortfalte konsesjon av 16. november 1962 til Mathiesen-Eidsvold Værk på leie av bl. a. inntil 24 000 kW spillkraft fra Akershus Elektrisitetsverk, dog uten vilkår om avgift, da kraften skal anvendes til dampfremstilling. Likeledes forutsettes vilkår om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner å bli å sløyfe, idet Akershus Elektrisitetsverk som fylkesverk skal stå som kraftleverandør.

Det vises for øvrig til vedlagte fullstendige forslag til konsesjonsbetingelser.

Som det vil ses av Eidsvoll herredstyres foran nevnte vedtak mener kommunen seg

berettiget til en avgift av Akershus Elektrisitetsverk for vedkommende levering. Avgiften er av kommunen ment som en godtgjørelse for at Akershus Elektrisitetsverk leverer kraft innen Eidsvoll komm. Elektrisitetsverk's forsyningsområde. Dette spørsmål er naturlig forutsatt å måtte få sin løsning ved nærmere forhandlinger mellom partene og således uavhengig av den søkte konsesjon.

Behandlet i hovedstyremøte den 18. november 1965.»

Departementet skal bemerke:

Med selskapets brev av 4. januar 1966 har departementet mottatt den foreskrevne erklæring fra selskapets styre i samsvar med lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 24, annet ledd.

Som det fremgår har A/S Follum Fabrikker i henhold til samarbeidsavtale av 1964 leid Bønsdalen Cellulosefabrikk av Mathiesen-Eidsvold Værk foreløpig for 10 år fra 1. januar 1965. Ved Industridepartementets brev av 16. august 1965 er A/S Follum Fabrikker gitt konsesjon på nærmere vilkår på leie av inntil 1540 kW primakraft fra Mathiesen-Eidsvold Værk for drift av Bønsdalens Cellulosefabrikk.

Etter det foreliggende vil departementet med Hovedstyret rå til at A/S Follum Fabrikker gis den søkte konsesjon på leie av inntil 20 000 kW spillkraft fra Akershus Elektrisitetsverk til drift av elektrokjelene ved Bønsdalen Cellulosefabrikk og på vilkår som foreslått av Hovedstyret, bl. a. om tidsbegrensning til 1. januar 1975, jfr. vilkårenes pkt. 1 nedenfor.

Departementet er således bl. a. enig med Hovedstyret i at det etter omstendighetene ikke tas med vilkår om avgift, og heller ikke om kraftavståelse til kommuner, jfr. lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23, pkt. 5, annet ledd.

De konsesjonsvilkår som foreslås blir da i sin helhet sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleiekontrakten av 3. september 1965 måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1975.

2. Styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til

fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

8. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 7 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Kraftuttaket forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til spørsmålet om hvorvidt selskapet plikter å søke røykskadekonsesjon, jfr. lov om retts-høve mellom grannar av 16. juni 1961 § 19 flg. og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Når det gjelder Eidsvoll herredstyres krav i vedtak av 27. september 1965 om at Follum Fabrikker skal betale avgift til kommunen for leveringen er departementet enig med Hovedstyret i at dette spørsmål må bli å løse ved forhandlinger mellom partene uavhengig av den søkte konsesjon.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates A/S Follum Fabrikker å leie inntil 20 000 kW spillkraft fra Akershus Elektrisitetsverk til drift av elektrokje-

lene ved Bøhnsdalen Cellulosefabrikk i Eidsvoll.

Tillatelsen gis på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 14. januar 1966.

2. Porsgrund Metalverk A/S.

(Kraftleiekonsesjon.)

Gitt av Industridepartementet 31. januar 1966.

Departementet viser til Deres søknad av 23. august 1965 om bl. a. kraftleiekonsesjon, og til departementets brev av 22. og 25. januar 1966 vedrørende den ved kgl. resolusjon 14. januar 1966 gitte eiendomskonsesjon.

I medhold av § 23, jfr. § 22, i lov nr. 16 av 14. desember 1917 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 15. mai 1959, gis det nystiftede Porsgrund Metalverk A/S, Porsgrunn, konsesjon på leie av inntil 4 800 kW fra Skienfjordens komm. Kraftselskap.

Konsesjonen gis på de samme vilkår som er tatt inn i konsesjon 2. mars 1964 til det tidligere Porsgrund Metalverk A/S og med de tilleggsbestemmelser og endringer (vedk. post 2 om styret og post 9 om overtredelser) som fremgår av departementets ovennevnte brev av 22. januar 1966 vedrørende eiendomskonsesjonen.

Man gjør uttrykkelig oppmerksom på at det som er anført på side 3—4 i departementets brev av 2. mars 1964 om innbetaling av avgifter, innsendelse av aksjonærfortegnelse m. v., fortsatt skal gjelde.

Uttaket av kraften er undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsbestemmelser.

3. A/S Freia.

(Tillatelse til å leie fra Oslo Lysverker inntil 3 000 kW primakraft og inntil 6 000 kW spillkraft.)

Kgl. res. av 4. februar 1966.

I anledning av en søknad av 28. august 1964 fra A/S Freia om konsesjon på kraftleie fra Oslo Lysverker har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet gitt følgende uttalelse i brev av 17. desember 1965:

«A/S Freia — søknad om konsesjon på leie av kraft fra Oslo Lysverker.

I brev hit av 28. august 1964 har A/S Freia søkt om konsesjon på leie av kraft fra Oslo Lysverker for drift av selskapets anlegg i Oslo.

Søknaden er sålydende:

«I henhold til Deres brev av 11. juni 1964 sendes herved den forønskede søknad om konsesjon på leie av kraft fra Oslo Lysverker. Tidligere refererte, anmodede oppgaver fra

Oslo Lysverker er fremdeles ikke mottatt, hvorfor vi ber Dem søke eventuelle ytterligere opplysninger vedrørende kW og kWt-uttak direkte hos Oslo Lysverker.

A/S Freia har følgende abonnementer og kontrakter.

Leveringssted	Kontraktsforhold	Gjennomsn. uttak kW	Maks. uttak kW	Strømforbruk pr. år kWt	tidstrom
1. Teglværsgt. 12	Tariff T3	Ukjent	1 500	5 840 000	1. juli 1963— 1. juli 1964
2. Malmøgt. 4	Tariff T3	Ukjent	70 ¹⁾	328 000 ¹⁾	
3. Teglværsgt. 12	Tariff S42 (380 V)	Ukjent	Ukjent	205 000	12. juni 1963 —11. juni 1964
4. Teglværsgt. 12	Spillkraftkontrakt (Vedlagt)	Ukjent	0 (medtatt i post 1)	107 989	1. august 1963—1. august 1964
5. Malmøgt. 4	Utvidelse av T3 abonnement fra 1. januar 1965	Nuv. 70 Utvid. 210 <u>Tils. 280</u>			

1) Siste avregning. Nå høyere.

Det gjennomsnittlige kW-uttak overskrider fremdeles neppe 1 000 kW, mens det maksimale kW-uttak synes å ha ligget over nevnte 1 000 kW fra år 1956.

Den elektriske kraft anvendes vesentlig som motorkraft (anslagsvis 80 pst. av T3) og til belysning.

A/S Freia produserer sjokolade, sukkervarer og visse husholdningsartikler.

Med hensyn til vårt selskaps virksomhet for øvrig, henvises til vedlagte vedtekter.»

I brev av 10. september 1964 er gitt slike tilleggsopplysninger:

«Under henvisning til dagens telefonsamtale kan vi opplyse at Freias maksimale kW-behov for de nærmeste år antas å ville bli:
Tariff T3 2 150 kW
Tariff S42 850 »

Sum primakraft 3 000 kW

Spillkraft (ifølge kontrakt) 6 000 kW

Overensstemmende hermed søkes konsesjon på inntil 3 000 kW maksimalt uttatt primakraft og inntil 6 000 kW maksimalt uttatt spillkraft.»

Søknaden med bilag ble med brev herfra av 15. september 1964 oversendt fylkesmannen i Oslo og Akershus til uttalelse på vanlig måte. I ekspedisjon hit av 3. september 1965 forelå fylkesmannens uttalelse, jfr. nedenfor.

Elektrisitetsforsyningen i Akershus fylke og fylkesmannen i Oslo og Akershus har begge anbefalt søknaden innvilget, jfr. de respektive påtegninger av 2. og 3. september 1965.

I nevnte brev herfra av 15. september 1964

til fylkesmannen var søknaden bedt forelagt Oslo kommunestyre til uttalelse på vanlig måte. Oslo Lysverker var imidlertid sterkt interessert i — utfra ønsket om en mest mulig rasjonell behandling av slike saker — at behandlingen i kommunestyret ble sløffet. Den 1. oktober 1964 vedtok Oslo kommunestyre at behandlingen av slike saker skulle overføres til Lysverkenes styre og råd etter bestemmelsen i kommunelovens § 28. Det kan nevnes at en liknende ordning har vært praktisert siden ca. 1960 for så vidt angår leveranser fra Drammens Elektrisitetsverk til bedrifter innen Drammen kommune, jfr. bl. a. Hovedstyrets brev av 31. oktober 1963 til departementet i forbindelse med en søknad av 18. juli 1963 fra A/S Union (Union Co.) om konsesjon på leie av kraft fra Drammens Elektrisitetsverk.

Med ekspedisjon av 3. september 1963 mottok en som nevnt fylkesmannens uttalelse, men uten at saken hadde vært forelagt kommunestyret. Saken ble derfor tilbakesendt med brev av 15. september 1965 og da med anmodning om å forelegge saken for Lysverkenes styre og råd overensstemmende med kommunestyrets vedtak av 1. oktober 1964. I det høve har Oslo Lysverker i påtegning av 22. september 1965 til fylkesmannen uttalt:

«Som nevnt i brevet fra NVE har Oslo Bystyre den 1. oktober 1964 vedtatt at søknader om kraftleiekonsesjon fra abonnenter som allerede har kontrakt, skal ikke kreves forelagt styre og råd. Da A/S Freia i alle år har vært vår abonnent, går vi derfor ut fra at det er tilstrekkelig at elektrisitetsverket anbefaler godkjenning av ovennevnte søknad.»

Elektrisitetforsyningen i Akershus fylke har i påtegning av 11. oktober til fylkesmannen uttalt:

«Sendes med vedlegg tilbake til Oslo og Akershus fylker.

Etter konsesjonsloven er bestemt at kjøp og salg av kraftmengder over 1 000 kW for andre enn stat og kommune skal være konsesjonspliktig, og forelegges vedkommende kommunestyre til uttalelse.

Etter kommunelovens § 28 kan avgjørelsesmyndighetene i slike saker ovedras styre og råd, — i dette tilfelle elektrisitetsverkets styre og råd.

Oslo bystyre går enda videre, og vedtar at der hvor abonnenten allerede har kontrakt behøver saken ikke forelegges styre og råd, men kan behandles av elektrisitetsverket.

Etter uttalelse fra vår juridiske konsulent tar konsesjonslovens bestemmelser på dette punkt sikte på å sikre at kommunen blir varslet om slike konsesjonssøknader for at den kan ta vare på sine interesser. På hvilken måte kommunen vil foreta behandlingen bør derfor stå opp til den.

Hvor holdbart dette er juridisk kan muligens diskuteres. Rent praktisk mener jeg imidlertid fremgangsmåten må forenkles saksbehandlingen og være riktig.»

Fylkesmannen hadde likeledes i brev av 20. oktober 1965 til Kommunaldepartementet bedt om departementets uttalelse for så vidt angikk spørsmålet om kommunestyrets adgang til å delegere sin uttalelsemyndighet etter § 28 til styre og råd for elektrisitetsverket.

Kommunaldepartementet forela igjen saken for Industridepartementet som rette vedkommende. Dette departement har i påtegning av 11. november 1965 til Kommunaldepartementet uttalt:

«Ifølge konsesjonslovens ordlyd og forarbeider ansees det på det rene at kommunestyret ikke har anledning til å delegere sin uttalelsemyndighet etter § 24 til formannskapet eller spesielle råd. Et opprinnelig lovforslag om adgang for formannskapet til å gi uttalelser i konsesjonssaker ble avvist i Innst. O. II for 1909 side 87.»

Med brev av 30. november 1965 ble saken så returnert hit fra fylkesmannen med slike bemerkninger:

«Elektrisitetsdirektoratets brev av 15. september d. å. jnr. 2827 og 2879 E — 64.

En har under telefonsamtale med Deres førstesekretær Skagen den 23. ds. fått opplyst at Vassdragsvesenet for denne saks vedkommende av omsyn til tidsmomentet, ikke finner det nødvendig at saken forelegges Oslo kommune på ny.

Fylkesmannen har ikke noe å merke til konsesjonssøknaden.

Hva angår behandlingsmåten av konsesjonssaker vedrørende Oslo Lysverker, viser en

til Industridepartementets påtegning av 11. november d. å.»

Bl. a. tatt i betraktning den forholdsvis lange tid som er gått siden søknaden innkom og at saken vel må anses som meget kurant, vil Hovedstyret anbefale at foreleggelse for Oslo kommunestyre i dette tilfelle sløyfes etter omstendighetene. For øvrig går en ut fra at slike saker i samsvar med ervervslovens forutsetning normalt vil bli å forelegge kommunestyret til uttalelse.

Hva saken for øvrig angår skal bemerkes:

I henhold til den foreliggende spillkraftkontrakt av 15. mai 1963 har Oslo Lysverker påtatt seg fra 1. januar 1963 å levere inntil 6 000 kW til selskapets elektrokjel i Teglverksgt. 12. Leveringen skal bare finne sted i den utstrekning det passer Oslo Lysverker å levere slik kraft.

Kraften skal leveres ved Teglverksgt. 12 som trefaset vekselstrøm med en spenning på ca. 5 000 V og ca. 50 perioder pr. sekund.

For den leverte energi skal det betales en kWh-pris basert på prisen for fyringsolje.

Kontrakten skal gjelde til 1. januar 1968 og kan deretter gjensidig sies opp med 1 års varsel.

For primakraften foreligger derimot ingen skriftlig kontrakt, idet denne skal leveres etter verkets tariff, nemlig T-3 og S-42.

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot leieforholdet og vil rå til at A/S Freia gis konsesjon på leie av inntil 3 000 kW primakraft og inntil 6 000 kW spillkraft for drift av selskapets elektrokjel i Teglverksgt. 12 fra Oslo Lysverker som søkt om.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid kraftleieforholdet måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1976.

Hovedstyret vil foreslå at det fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den primakraft som gjennomsnittlig nyttes, beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8\ 760}$.

Avgiften som i tilfelle forfaller til betaling pr. 31. desember hvert år, foreslås oppkrevet for og med 1963.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige betingelser, herunder med vilkår om helt norsk styre. Vilkår om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner forutsettes sløyfet etter loven, da bedriften er beliggende i Oslo og får sin kraft fra byens eget verk.

Det vises for øvrig til vedlagte fullstendige forslag til konsesjonsbetingelser.

Behandlet i hovedstyremøte den 16. desember 1965.

Erklæring av 28. august 1964 fra styret i samsvar med ervervslovens § 24 samt sakens øvrige dokumenter vedlegges.»

Departementet skal bemerke:

A/S Freia har fremlagt den foreskrevne erklæring fra selskapets styre om at det ikke foreligger noen avtale siktede til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse, jfr. lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 24, annet ledd.

Etter det foreliggende vil departementet i tilslutning til Hovedstyret rå til at A/S Freia for drift av selskapets fabrikanlegg i Oslo gis den søkte konsesjon på leie fra Oslo Lysverker av inntil 3 000 kW primakraft og inntil 6 000 kW spillkraft. Primakraften brukes etter det opplyste til motorkraft og til belysning, og spillkraften til drift av en elektrokjel. Tillatelsen foreslås gitt på vilkår i det vesentlige som foreslått av Hovedstyret. Departementet er således bl. a. enig i at konsesjonen tidsbegrenses til 1. januar 1976 og i at det tas med vilkår om årlig avgift — kr. 1,50 pr. kW — til staten av primakraften, og som blir å etterbetale fra og med året 1963, jfr. henholdsvis pkt. 1 og pkt. 7 i vilkårene nedenfor.

De vilkår som foreslås blir i sin helhet sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. januar 1976.

2. Styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan

dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Avgift.

Av den primakraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8\,760} = \text{kW}.$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente. Avgiften blir å etterbetale fra og med året 1963.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 eller overskridelsen av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Departementet har festet seg ved at det i § 1 i lovene (vedtektene) for A/S Freia er bestemt at minst 80 pst. av aksjekapitalen skal være på norske statsborgeres hender.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til spørsmålet om hvorvidt selskapet plikter å søke røykskadekonsesjon, jfr. lov om retts-høve mellom grannar av 16. juni 1961 § 19 flg. og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Kraftuttakene forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 Kap. IV tillates A/S Freia å leie fra Oslo Lysverker inntil 3 000 kW primakraft og inntil 6 000 kW spillkraft.

Tillatelsen gis på de vilkår og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 4. februar 1966.

4. Kammerfos Bruk A/S.

(Konsesjon på leie av ytterligere inntil 4 000 kW/18 mill. kWh pr. år fra Kragerø-distriktets Kraftlag.

Kgl. res. av 11. februar 1966.

Kammerfos Bruk A/S fikk ved Industridepartementets brev av 16. juni 1965 i henhold til søknad av 22. april 1963 konsesjon på leie av inntil 2 300 kW med inntil 18 mill. kWh pr. år fra Kragerødistriktets Kraftlag. Konsesjonen er tidsbegrenset til 1. januar 1970.

I anledning av en søknad av 2. juli 1965 fra Kammerfos Bruk A/S om konsesjon på ytterligere kraftleie fra Kragerødistriktets Kraftlag har Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen i brev av 16. desember 1965 gitt følgende uttalelse:

«Kammerfos Bruk A/S — søknad om konsesjon på ytterligere kraftleie.

I brev hit av 2. juli 1965 har Kammerfos Bruk A/S søkt om konsesjon på leie av ytterligere inntil 18 mill. kWh pr. år fra Kragerødistriktets Kraftlag for drift av selskapets anlegg i Kragerø herred.

Søknaden er sålydende:

«Den 16. juni i år fikk vi meddelelse om at det var gitt konsesjon til oss på 2 300 kW med inntil 18 mill. kWh pr. år fra Kragerødistriktets Kraftlag.

Dette angår det kvantum statskraft som vi er ansvarlig for og som holdes utenfor Kraftlagets egne kontrakter.

I tillegg til dette har vi fra Kragerødistriktets Kraftlag fått disponere — leie — det kraftkvantum vi har hatt behov for, såfremt Kraftlaget har kunnet avse kraften.

Dette tilleggskvantum kan variere sterkt fra år til år, avhengig av produksjonen ved vårt eget kraftverk i Kragerøvassdraget.

Av denne grunn har vi ikke vært interessert i å binde oss til et bestemt kvantum. Kraftlaget på sin side har heller ikke vært interessert i et bestemt kvantum, da det, så vidt jeg forstår, regner denne leveranse som en spillkraftlevering som således gir en bedre utnyttelse av lagets egne kraftkontrakter.

Det foreligger således ingen kontrakt om et bestemt kvantum.

Vårt totale kraftbehov er ca. 36 mill. kWh pr. år. Dette dekkes slik:

Statskraft (konsesjon av 16. juni 1965)	18 mill. kWh
Egen kraft	ca. 12 » »
Fra Kraftlaget	» 6 » »

Tilsammen 36 mill. kWh

Da vi i sin tid forespurte Kraftlaget om vi måtte søke konsesjon på det tilleggskvantum vi fikk, opplyste Kraftlaget at vi ikke behøvde det. Etter vår telefonsamtale, med

Deres kontor forleden, forstår vi at dette er feil.

Vi tillater oss derfor å søke om konsesjon på et tilleggskvantum av elektrisk kraft fra Kragerødistriktets Kraftlag med inntil 18 mill. kWh pr. år.

Vi kan opplyse at Kammerfos Bruk A/S er et selskap med utelukkende norske statsborgere som aksjonærer, og samtlige styremedlemmer er norske statsborgere. Selskapet har sitt sete i Norge.»

Søknaden har herfra vært forelagt vedkommende distrikt til uttalelse på vanlig måte.

Kragerødistriktets Kraftlag har i brev av 27. oktober 1965 til Kragerø kommune uttalt:

«Kragerødistriktets Kraftlag har all interesse av at Kammerfos Bruk A/S får konsesjon på et tilleggskvantum på 18 mill. kWh pr. år, tilsammen 36 mill. kWh, og anbefaler kommunen å støtte søknaden.»

Kragerø herredstyre har i møte den 26. november 1965 etter innstilling fra formannskapet enstemmig vedtatt å anbefale søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Telemark har i påtegnning hit av 3. desember 1965 under henvisning til herredstyrets vedtak likeledes rådd til at søknaden blir innvilget.

Industridepartementet, Vassdragsavdelingen har i brev hit av 10. september 1965 — jnr. 1872/2098/2388/65 IDV — meddelt at departementets Industriavdeling i brev av 7. september 1965 til Vassdragsavdelingen har anbefalt konsesjon på nærmere angitte vilkår.

Kragerødistriktets Kraftlag har etter anmodning herfra i brev hit av 8. desember 1965 gitt slike tilleggsopplysninger:

«I dag er den faste kontrakt 2 000 kW, herav er 100 kW Tokkekraft ved Kammerfos Bruk. Kraft over 2 000 kW betales av Kammerfos Bruk A/S med samkjøringskraftprisen til enhver tid med tillegg av 0,6 øre pr. kWh. Endel spillkraft fra N. E. A. til K. K. får Kammerfos Bruk overta til en pris av statens kWh-pris med tillegg av 0,6 øre. Dette blir i praksis noe sommerkraft ca. 2 mill. kWh (max. er 5,4 mill. kWh), enkelte år med meget vann i vassdraget.

Forbruket i Kammerfos Bruk varierer etter vannforholdene i Kammerfosselva. Da dette er avgjørende for hvor meget dens egen stasjon kan levere. Maksimumsbelastningen i fjor var 5 720 kW, i år ca. 6 000 kW. Uttaket i fjor var 28 000 MWh, i år blir det antagelig noe mindre.»

Som meddelt av kraftlaget foreligger i dag kontrakt mellom partene hvorefter kraftlaget er forpliktet til å levere inntil 2 000 kW til Kammerfos Bruk A/S.

Om levering av kraft utover disse 2 000 kW

foreligger ingen skriftlig kontrakt, men selskapet skal etter muntlig avtale kunne utta ytterligere kraft etter behov.

I søknaden er kraften utover de 2 000 kW av selskapet benevnt som spillkraft. Til bedømmelse av spørsmålet om vilkår om avgift for tilleggskonsesjon skal foreslås inn tatt eller ikke, har saken vært forelagt Kragerødistriktets Kraftlag, som underhånden har opplyst at kraftlaget anser seg forpliktet til å levere også den kraft selskapet måtte ha behov for utover de 2 000 kW det foreligger kontrakt om i den utstrekning dette ikke måtte komme i strid med de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler. Kraften skal som nevnt betales etter samkjøringskraftprisen til enhver tid med et tillegg av 0,6 øre pr. kWh. Kraftlaget mener således det ikke kan være riktig å anse kraften for spillkraft, bortsett fra et mindre kvantum på ca. 2 mill. kWh, maksimum 5,4 mill. kWh pr. år, jfr. kraftlagets brev av 8. desember 1965.

Kraftlagets standpunkt er forelagt selskapet ved dets leder disponent Nils Heldal, som underhånden har meddelt, at han ikke har noe å innvende mot kraftlagets standpunkt og at det i tilfelle blir å beregne avgift også av denne kraft for så vidt den måtte bli å betrakte som primakraft. Når det i søknaden var nyttet betegnelsen spillkraft skyldes det at selskapet var av den oppfatning at kraftlaget ikke anså seg forpliktet til å levere kraft utover de 2 000 kW kontrakten omfatter.

For øvrig skal bemerkes:

I henhold til Industridepartementets brev av 16. juni 1965 er Kammerfos Bruk A/S som nevnt gitt tillatelse til å leie inntil 2 300 kW med inntil 18 mill. kWh pr. år fra Kragerødistriktets Kraftlag.

Tillatelsen som er tidsbegrenset til 1. januar 1970 er meddelt med vilkår om begrensning i tillatt erverv av norsk bartrevirke pr. år m. v.

For øvrig er tillatelsen meddelt på vanlige betingelser, herunder med vilkår om helt norsk styre og om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW. Avgiften er betalt til og med driftsåret 1964—65. For 1964—65 var den kr. 4 431,15. Vilkåret om kraftavståelse er imidlertid sløffet, idet Kragerødistriktets Kraftlag som kraftleverandør står for strømforsyningen av det distrikt hvor bedriften ligger.

NVE har etter dette ikke noe å innvende mot det ytterligere leieforhold og vil rå til at Kammerfos Bruk A/S gis tillatelse til å leie ytterligere inntil 4 000 kW/18 mill. kWh pr. år (inkl. eventuell spillkraft) fra Kragerødistriktets Kraftlag for drift av selskapets anlegg i Kragerø som søkt om.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid leieforholdet mellom partene måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1970, slik at tillatelsen løper ut samtidig med nevnte tidligere konsesjon til Kammerfos Bruk A/S på leie av inntil 2 300/18 mill. kWh pr. år fra Kragerødistriktets Kraftlag.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme betingelser som tillatelsen av 16. juni 1965, dog således at vilkår om begrensning i tillatt erverv av norsk bartrevirke pr. år m. v. forutsettes nærmere vurdert av departementet.

Med hensyn til vilkåret om avgift, vil en foreslå at dette blir tilsvarende som for konsesjonen av 16. juni 1965.»

Departementet skal bemerke:

Ifølge vanlig praksis blir alle søknader fra treforedlingsbedrifter om kraftleiekonsesjon forelagt Bransjerådet for treforedlingsindustrien til uttalelse.

I samsvar med vedtak av Bransjerådet for treforedlingsindustrien i anledning av den nevnte konsesjonssøknad av 22. april 1963 ble den nevnte konsesjon av 16. juni 1965 for Kammerfos Bruk A/S på leie av inntil 2 300 kW med inntil 18 mill. kWh pr. år fra Kragerødistriktets Kraftlag gitt bl. a. på følgende vilkår i pkt. 3 om begrensning i tillatt erverv av norsk bartrevirke pr. år m. v.:

«Selskapet skal ikke erverve mer enn 25 900 fm³ norsk bartrevirke pr. år, heri inkludert virke fra egne skoger og fra grensedistriktene.

Selskapet kan etter innhentet samtykke fra Industridepartementet erverve norsk virke utover det fastsatte kvantum når ikke kjøperorganisasjonene kan anvise kjøpere til visse tømmerpartier.

Leieforedling må ikke finne sted.»

Konsesjonen er videre tidsbegrenset til 1. januar 1970. Bakgrunnen for dette er at Industridepartementet, etter å ha fått henvendelser fra valutamyndighetene (bl. a. Handelsdepartementet og Valutarådet) senest i mars 1965 om usikkerheten med hensyn til kubbimport i årene fremover, har funnet at konsesjonstiden for eksportsliperier som ønsker å øke sin produksjon på basis av importert virke bør settes til ca. 5 år.

Den foreliggende søknad om ytterligere kraftleie har vært forelagt medlemmene av Bransjerådet for treforedlingsindustrien til uttalelse. Samtlige uttalelser, avgitt høsten 1965, går ut på at søknaden bør innvilges på liknende vilkår hva angår begrensning i tillatt erverv av norsk bartrevirke som kraftleiekonsesjonen av 16. juni 1965 for Kammerfos Bruk A/S.

Kraftleiekonsesjonen av 16. juni 1965 er gitt på grunnlag av en fremlagt kontrakt med kraftlaget om leie av 2 300 kW.

Etter de opplysninger en nå har fått er imidlertid kontrakten blitt forandret, slik at den gjelder leie av 2 000 kW, jfr. det i Vassdragsvesenets uttalelse foran siterte brev av 8 desember 1965 fra Kragerødistriktets Kraftlag.

Det fremgår videre at den omhandlede ytterligere kraftleie som Kammerfos Bruk A/S nå søker konsesjon på, i henhold til muntlig avtale med kraftlaget, i det vesentlige gjelder primakraft og bare for en mindre del (ca. 2 mill. kWh pr. år) spillkraft. Videre opplyses at den maksimale belastning i året 1965 antas å ville bli ca. 6 000 kW, mens den tidligere har vært noe mindre.

Omhandlede levering skal etter det som er blitt opplyst underhånden ha pågått siden 1955—56. Når det ikke tidligere er søkt konsesjon på denne kraftleie kommer det av at Kammerfos Bruk A/S tidligere uriktig har gått ut fra at den ikke var konsesjonspliktig.

Da selskapets kraftleie fra Kragerødistriktets Kraftlag etter det nå opplyste allerede da tillatelsen av 16. juni 1965 ble gitt oversteg 5 000 kW, og konsesjon bare er meddelt for 2 300 kW, finner departementet det riktig å forelegge nærværende sak for Kongen, selv om den gjelder et kraftkvantum på under 5 000 kW og derfor etter delegasjonsbestemmelsene isolert sett kunne vært avgjort av departementet.

Etter det foreliggende — og under henvisning til de nevnte uttalelser fra Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet og fra medlemmene av Bransjerådet for treforedlingsindustrien — vil departementet anbefale at Kammerfos Bruk A/S gis konsesjon på leie av ytterligere inntil 4 000 kW/18 mill. kWh pr. år (inkl. eventuell spillkraft) fra Kragerødistriktets Kraftlag med konsesjonstid inntil 1. januar 1970 og bl. a. på samme vilkår om begrensning i tillatt erverv av norsk bartrevirke pr. år m. v. som i pkt. 3 i kraftleiekonsesjonen av 16. juni 1965.

Departementet vil videre anbefale fastsatt vilkår om årlig avgift kr. 1,50 pr. kW — til staten av primakraften, som blir å etterbetale fra og med 1. juli 1963, jfr. pkt. 8 i utkastet nedenfor.

Departementets utkast til konsesjonsvilkår blir i sin helhet sålydende:

«1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1970.

2. Styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Begrensning i tillatt erverv av norsk bartrevirke pr. år m. v.

Selskapet skal ikke erverve mer enn 25 900 fm³ norsk bartrevirke pr. år, heri inkludert virke fra egne skoger og fra grensedistriktene.

Selskapet kan etter innhentet samtykke fra Industridepartementet erverve norsk virke utover det fastsatte kvantum når ikke kjøperorganisasjonene kan anvise kjøpere til visse tømmerpartier.

Leieforedling må ikke finne sted.

4. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

5. Søksmål etter lov om rettsløse mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av ovennevnte lov.

6. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra

regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Departementet kan dispensere fra denne bestemmelse.

8. Avgift.

Av den primakraft som gjennomsnittlig nyttes erlegges til staten fra og med 1. juli 1963 en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8760}$$

Avgiften forfaller til betaling pr. 30. juni hvert år. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

9. Kontroll.

Selskapet skal gi de opplysninger og må underkaste seg den kontroll med overholdelsen av konsesjonen og av de oppstilte betingelser som departementet til enhver tid finner nødvendig.

Utgifter hermed kan kreves dekket av konsesjonæren.

10. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

For overtredelse av konsesjonsvilkårene fastsettes en løpende mulkt på kr. 1 000 — kroner ettusen — pr. dag. Fortsatte og/eller gjentatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2, 3 og 9 samt overskridelse av den maksimale effekt og energi konsesjonen gjelder, kan medføre at konsesjonen tilbakekalles, jfr. § 26, annet ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

Dersom konsesjonen gis som foreslått, vil departementet i tilfelle i medhold av konsesjonsvilkårenes pkt. 9 om kontroll treffe følgende bestemmelser:

«Til kontroll med at ovennevnte konsesjonsvilkår blir overholdt skal Kammerfos Bruk A/S uten oppfordring etter hvert års utgang sende departementet i 2 eksemplarer oppgaver bekreftet av kraftlaget over kWh-forbruket for året og den tilsvarende uttatte maksimale kW. Videre skal bedriften sende inn oppgaver over den totale produksjon av tremasse i året samt oppgaver over erverv av norsk virke og av utenlandsk virke. Disse oppgaver skal være bekreftet av statsautorisert revisor.»

Kraftuttaket forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til spørsmålet om hvorvidt selskapet plikter å søke røykskadekonsesjon, jfr. lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961 § 19 flg. og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 Kap. IV gis Kammerfos Bruk A/S konsesjon på leie av ytterligere inntil 4 000 kW/18 mill. kWh pr. år (inklusive eventuell spillkraft) fra Kragerødistriktets Kraftlag.

Konsesjonen gis på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 11. februar 1966.

5. **A/S Ranheim Papirfabrik.**

(Konsesjon på kraftleie fra Trondheim Elektrisitetsverk.)

Gitt av Industridepartementet 12. februar 1966.

Søknad av 21. august 1963 og brev av 14. november s. å. til N. V. E.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember

1917, Kap. IV og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon 15. mai 1959, tillates A/S Ranheim Papirfabrik å leie ytterligere 3 500 kW fra Trondheim Elektrisitetsverk i tillegg til tidligere tillatte 4 000 kW. Konsesjonen gis på følgende vilkår:

«1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid kraftleieforholdet måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1968.

2. *Styret.*

Selskapet skal ha sitt sete her i riket, og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. *Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra

regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Bli det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, omframta kraft til dampfremstilling, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen $\frac{\text{kWh}}{8760} = \text{kW}$.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svarer deretter 6 pst. årlig rente. Avgiften blir å etterbetale fra og med året 1963.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 eller overskridelsen av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

6. A/S Engerdal Elektrisitetsverk. Regulering av Hundsjøen.

(*Endring av manøvreringsreglement fastsatt ved kgl. resolusjon 30. april 1965.*)

Industridepartementets skriv av 15. februar 1966.

Deres brev senest 30. november f. å. til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

Departementet har på grunnlag av det foreliggende og i samsvar med innstilling fra Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet funnet å kunne gå ut fra at den ved ovennevnte kgl. resolusjon tillatte heving av Hundsjøen på 0,75 m kommer i tillegg til en tidligere i 1953 gjennomført konsesjonsfri oppdemming på 0,50 slik at total reguleringshøyde blir 1,25 m. Det fastsatte manøvreringsreglement for regulering av Hyllsjøen med overføringer rettes overensstemmende med dette, slik at post 1 A (Reguleringer) blir sålydende:

«Vatn	Nedre grense	Øvre grense	Oppd.m	Senkn.m	Reg.høyde m
Store Hyllsjø	0,65	2,75	2,10	—	2,10
Lille Hyllsjø	0,65	2,75	1,70	0,40	2,10
Hundsjøen	0,00	1,25	1,25	—	1,25

Reguleringsgrensene for Store og Lille Hyllsjø refererer seg til vassmerket på inntaksdammen ved Lille Hyllsjø. Reguleringsgren-

sene for Hundsjøen refererer seg til naturlig sommervasstand og de skal angis ved faste og tydelige vasstandsmerker. Begge magasin-

merker må godkjennes av Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.»

Hvilket herved meddeles.

7. Nes kommune.

(Tillatelse til aksjeerverv.)

Gitt av Industridepartementet 18. februar 1966.

Formannskapets brev 3. ds.

I medhold av lov av 14. desember 1917 nr. 16 § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon 19. desember 1958, tillates Nes kommune å erverve samtlige aksjer i A/S Funnefoss Tresliperi og Elektrisitetsverk.

8. Foreningen til Bagnavassdragets Regulering.

(Tillatelse til regulering av Sendebotntjern i Vang herred.)

Kgl. res. av 25. februar 1966.

I anledning søknad fra Foreningen til Bagnavassdragets Regulering av 7. april 1965 om nødvendige tillatelser for regulering av Sendebotntjern i Vang herred har Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen den 17. desember s. å. avgitt følgende innstilling:

«Med ekspedisjon frå Departementet 13. april 1965 fekk Hovedstyret sendt til uttale denne søknaden frå Foreningen til Bagnavassdragets Regulering, dagsett 7. april s. å.:

«Konsesjonssøknad etter vassdragslovens § 62, se også reguleringslovens § 12, post 21. I tilslutning til vår søknad av 25. januar 1965 om overføringer etc. i forbindelse med utbyggingen av Kalvedalsfallet nedenfor Fleinsendin i Vang herred i Valdres (Øystre Slidrevassdraget), søker vi herved om å få regulere Sendebotntjern i samme vassdrag.

Sendebotntjern ligger nord for Mugnatind i 1186 meters høyde over havet med avløp gjennom Tverråne til Oleåne som går fra Olevatn til Fleinsendin. Nedslagsfeltet er ca. 10,5 km². Det består av vanlig høyfjell som ligger opp til ca. 1700 m o. h. (Bilag 1 og 2.) Det midlere årsavløp fra nedslagsfeltet kan settes til ca. 10 000 000 m³.

Det søkes om regulering mellom kotene 1172 og 1192, altså 20 meter reguleringshøyde, hvorav 14 meter senking og 6 meter heving sett i relasjon til nåværende middelvannstand. Reguleringen tenkes gjennomført ved anlegg av tunnel og to dammer (1 og 2) ved oset, som ligger i østenden av Sendebotntjern. Dessuten må der anlegges en mindre dam (3) mot nord over en senkning der. (Bilag 3 og 4.) Omkostningsoverslag av 23. november 1964 ved ingeniør A. B. Berdal vedlegges bilag 5).

Magasinet vil bli på 11 000 000 m³. Det er

utarbeidet reguleringskart (bilag 3). Magasin-kurve vedlegges (bilag 6). Det må reguleres fortrinnsvis med Kalvedalen Kraftverks tarv for øye. Forslag til manøvreringsreglement finnes nedenfor.

Reguleringen vil fordelt jevnt over året gi 0,33 sm³ avløp i et gjennomsnittså. Vannet vil kunne utnyttes i ca. 460 meter fall. Det kan regnes med en produksjon på ca. 10 000 000 kWh pr. år, hvis man reduserer mulighetene for bruk av vannet noe for de nedre fall i vassdraget. Reguleringen må regnes å ville føre adskillig sommerkraft over til vinterkraft.

Det er ørret i Sendebotntjern. Man må regne med at fisket vil bli vesentlig redusert, selv om det settes ut fisk. For øvrig skulle neppe vesentlige ulemper oppstå ved reguleringen eller anlegget. For trafikk på private veier og for bruk av privat grunn under anleggsarbeidet vil det som vanlig bli gjort opp.»

Søknaden hadde vidare eit utkast til manøvreringsreglement.

Søknaden har vori kunngjort to gonger i Norsk lysingsblad og dessutan i lokalpressa, og den har vori sendt distriktet til uttale gjennom fylkesmannen.

Desse fråsegnene er gitt i samband med søknaden:

Vang kommunestyre har handsama saka i møte 24. juni 1965 med følgjande utfall:

«Ref. søknad fra Foreningen til Bagnavassdragets Regulering om regulering av Sendebotntjern. Søknaden er forelagt de tre grunneiere som har vært i kontakt med Reguleringsforeningen for om mulig å komme fram til en minnelig overenskomst om erstatningene for fisket m. m.

Vedtak: Vang kommunestyre vil tilrå at konsesjon gis på vilkår at Foreningen til Bagnavassdragets Regulering og eierne av Sendebotntjern kan komme fram til en minnelig overenskomst om skadeserstatningene. Dette gjelder i første rekke forringelse av fisket. Dernest bør grunneierne få overta de brakkebygg som på grunn av reguleringsarbeidet oppføres ved Sendebotntjern. En henviser i den forbindelse til rundskriv nr. 11 fra Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

Representanten Endre E. Holien bad tilført protokollen:

«Jeg er imot enhver videre regulering av Bagnavassdraget Reguleringsforenings reguleringer i Vang. Da det imidlertid gjelder en sak om overenskomst mellom grunneierne og Regulanten finner jeg ikke å ville stemme mot anbefalingen av kommunestyret.»

Oppland fylkes Elektrisitetsverk rår i brev av 6. juli 1965 til at konsesjon vert gjeven av di dei reknar med semje mellom eigarane av Sendebotntjern og Reguleringsforeningen om skadebot. Denne fråsegna vert støtta av fylkesmannen i Opp-

land fylke ved påteikning dagsett 14. juli 1965.

Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening seier i brev 5. mai 1965:

«Vi har mottatt Deres brev av 22. april 1965 vedrørende ansøking av Foreningen til Bægnavassdragets Regulering om regulering av Sendebotntjern i Vang.

Under forutsetning av at denne regulering virkninger medtas ved det pågående oppsamlingsskjønn for Aurdalsfjordreguleringen m. v. når det gjelder reguleringenes innvirkning på fløtningsforholdene nedenfor Hønefoss, har vi intet å innvende mot iverksettelsen av den foreslåtte regulering.»

Landbruksdepartementet skriv i brev dagsett 7. juli 1965:

«Saken har vært forelagt inspektøren for ferskvannsfisket, og man legger ved gjenpart av hans P. M. av 21. juni d. å. idet man slutter seg til hans forslag til konsesjonsvilkår med hensyn til fisket.»

Inspektøren for ferskvannsfisket seier i sitt P. M. dagsett 21. juni 1965:

«Sendebotntjern ligger nord for Mugnatind i 1186 m o. h. og har avløp gjennom Tverråni til Olaåni og Fleinsendin. Nedborfeltet oppgis å være 10,5 km² og består av høyfjell opp til 1700 m o. h., herav utgjør Sendebotntjern ca. 0,7 km², med et årlig avløp på ca. 10 mill. m³.

Det søkes om tillatelse til regulering mellom kotene 1172 og 1192, i alt 20 m, derav 14 m senking og 6 m heving i relasjon til høyden 1186. Reguleringen gjennomføres ved hjelp av tunnel og tre dammer. Magasinet er beregnet til 11 mill. m³.

Ørret er eneste fiskeart. En kjenner ikke til om bestanden har tilstrekkelige produksjonsmuligheter, men det finnes antakelig gytemuligheter i øvre del av Tverråni samt i og ved to bekkeutløp på tjernets sør- og vestside.

Ved 14 m senking blir hele den inntil ca. 6 m dype vestgående arm tørrlagt muligens bortsett fra et mindre område, og tjernets areal vil minke til ca. ¼. Ved heving på 6 m vil arealet øke med anslagsvis 200 da.

Skade på fisket vil oppstå gjennom stengning av avløpet, neddemming og/eller tørrlegging av gyteplasser, og ved at tilløpselvene graver seg ned i bunnmaterialet, ellers vil fisk vandre og/eller bli ført ut under tappeperioden.

Produksjonsgrunnlaget vil etter hvert bli nedsatt, men det grunnlag som fremdeles er i behold kan nyttes gjennom utsetting av yngel.

Tverråens lavvassføring må ellers ikke forminskes. Det vil sannsynligvis oppstå skade på fisket i nedre del av Tverråni samt også nedre del av Olaåni samt Åtjønn, ellers vil skadevirkningen bli ubetydelige.

Bygging av terskler kan her komme på tale.

Forslag til konsesjonsbetingelser:

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å bekoste:

1. Utsetting av yngel og/eller settefisk.
2. Bygging av terskler i nedre del av Tverråni og ved utløpene fra Åtjønn.
3. Biologiske undersøkelser.»

Søkjaren har fått fråsegnene til uttale og har i brev 29. juli 1965 kome med disse merknadene:

«1. Drammensvassdragets Fellesfløtningsforenings brev av 5. mai 1965. Vi har intet imot å medta også Sendebotntjerns regulering i det oppgjør for virkning av reguleringer som Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening forlanger vår forening skal ta del i, når det gjelder Drammenselven.

2. og 3. Landbruksdepartementets brev av 7. juli 1965. Fiskeriinspektørens P. M. av 21. juni 1965. Den 20. mai i år ble det holdt et møte med de tre eiere av Sendebotntjern under ledelse av ordføreren i Vang i Valdres. Man ble her enige med eierne om å foreslå for vår forening at de hver ble ydet kr. 1000 pr. år for Sendebotntjerns regulering. Avgiften skulle baseres på nåværende statskraftpris og senere justeres hvis og når det ble endring i denne pris. For å slippe å holde ekstraordinær generalforsamling i anledning forslaget, har Oppland Fylkes Elektrisitetsverk i skrivelse av 21. juni 1965 til vår forening akseptert avtalen. Det er forutsetningen at utgiftene fordeles på vanlig måte på dem som tar reguleringen av Sendebotntjern i bruk. Kopi av Elektrisitetsverkets ovennevnte skrivelser vedlegges. I avtalen med de tre grunneierne er ikke medtatt den eventuelle verdi av de fallrettigheter nedenfor Sendebotntjern, som de tre måtte eie. For øvrig er alt medtatt.

Landbruksdepartementet og fiskeriinspektøren har ikke kjent til avtalen da det ovennevnte brev og det ovennevnte P. M. ble skrevet. Det er ikke meningen at det skal slippes noen minstevannføring fra Sendebotntjern i fyllingsperioder. Det bør derfor ikke bli pålagt vår forening å bygge terskler i nedre del av Tverråne. Vi må anta interessene i Åtjern er dekket ved slipping av minstevannføring og overskuddsvann fra Olevatn, slik at det heller ikke her er nødvendig med terskler.

Vi har intet imot at det etter at reguleringen er gjennomført pålegges oss til de tider Landbruksdepartementet måtte bestemme, å sette ut et rimelig kvantum yngel og/eller settefisk i Sendebotntjern.

4. Vang kommunestyres vedtak av 24. juni 1965. Vi henviser til det som er nevnt under 2 og 3 ovenfor angående overenskomst med grunneierne ved Sendebotntjern. Det vil neppe bli satt opp noen brakke ved tjernet, og oppsetting av en slik er heller ikke tatt med i overenskomsten med grunneierne.

5. Fylkesmannen i Oppland m. v., påtegning av 14. juli 1965. Vi henviser til det ovenstående.»

Hovedstyret sine merknader:

Foreningen til Bægnavassdragets Regulering sende 25. januar 1965 søknad om løyve til å føra Rysntjern over til Remmiskinntjern og Mugna elv over til Fleinsendin i samband med utbygging av Kalvedalsfallet i Øystre Slidre. Samstundes vart det på vegne av Oppland Fylkes Elektrisitetsverk søkt om ekspropriasjonsløyve for utbygginga. Desse søknadene vart imøtekomne ved kgl. resolusjon 20. august 1965.

Frå før er det gjeve løyve til å regulera Fleinsendin mellom kotene 947,0 og 952,5 ved 1,7 m demming og 3,8 m senking (kgl. resolusjon 14. juli 1950), og Olevatn høgre oppe i vassdraget mellom kotene 991,2 og 1004,2 ved 3,2 m demming og 9,8 m senking (kgl. resolusjon 14. juli 1956 og Kronprinsregentens resolusjon 8. juni 1956).

Vidare er Rysntjern regulert ved 20 m senking til kote 1412,0 (kgl. resolusjon 17. juni 1960).

Dei konsederte reguleringane gjev ei regulert vassføring på kring 4,25 m³/sek. i Kalvedalen Kraftverk.

Den omsøkte reguleringa av Sendebotntjern gjeld regulering mellom kotene 1172 og 1192 ved 6 m demming og 14 m senking. Dette gjev eit magasin på kring 11 mill. m³ som er kostnadsrekna til 1,44 mill. kroner. Ein reknar med at medels årleg avlaup er kring 10,6 mill. m³.

Etter Hovedstyret sine utrekningar gjev denne reguleringa ein auke i regulert vassføring i Kalvedalen Kraftverk på kring 0,17 m³/sek. i eit målgjevande år, eller ein kraftauke på kring 550 nat.-hk.

I vassdraget elles gjev reguleringa av Sendebotntjern ein kraftauke på kring 1 020 nat.-hk i utbygde og nyttbare fall.

Den samla kraftauken blir med dette kring 1 570 nat.-hk.

Reguleringsforeininga har søkt om reguleringsløyve i medhald av § 62 i vassdragslova, og har samstundes vist til § 12, post 21 i reguleringslova.

I søknaden 25. januar 1965 peika søkjaren på at ei mogeleg regulering av Sendebotntjern var under utgreiing, og at han ville koma attende til denne saka seinare. Hovedstyret meiner difor at det er naturleg å sjå desse to søknadene i samanheng. Dei vil i heile vassdraget under eitt gje ein kraftauke på omlag 7 000 nat.-hk. Som nemnt ovanfor vert auken i Kalvedalen ved reguleringa av Sendebotntjern 550 nat.-hk, så av den grunn er det ikkje høve til å nytta § 12, post 21. Hovedstyret har etter dette handsama den aktuelle søknaden som ei vanleg reguleringssak.

Skader og ulemper.

Reguleringa vil føra til noko skade på fisket i Sendebotntjern og Tverråni. Elles synest skadeverknadene å verta små, og det er ikkje kome inn protestar mot reguleringa.

Etter dette finn Hovedstyret å kunne rå til at søknaden blir stetta, jfr. § 8 i reguleringslova.

Om utkast til reguleringsvilkår, som ligg ved, vil Hovedstyret merka:

Avgifter, post 3.

Hovedstyret rår til at ein nyttar same satsane som ved Rysna og Mugna-overføringane: kr. 0,50 til Staten, og kr. 3,50 til kommunar pr. nat.-hk.

Mellombels forsamlingslokale m. v., post 11.

Ein har nytta den vanlege forma på vilkåret. Hovedstyret har ikkje funne det urvande å tilrå vilkår om yting til allmenndannande verksemd m. v., då ein meiner at pålegget om kr. 20 000 til dette føremålet i konsesjonen av 20. august 1965 kan dekkja også arbeidet med reguleringa av Sendebotntjern.

Grunndammar, post 13.

Inspektøren for ferskvannsfisket har rådd til at det vert bygd tersklar i nedre del av Tverråne og ved utlaupet frå Åtjønn. Han peikar og på at minstevassføringa i Tverråne må haldast ved lag. Då det ikkje er reist krav i distriktet om slepping av minstevassføring frå Sendebotntjern i fyllingsperiodar, ser Hovedstyret ikkje noko gagn i å byggja tersklar i Tverråne.

Den minska vassføringa gjennom Åtjønn kan likevel ha verknad for fisket, og Hovedstyret rår til at det vert sett vilkår om bygging av tersklar her dersom kostnaden ikkje vert for stor.

Dokumenta i saka og utkast til manøvreeringsreglement ligg ved.

Behandla i møte 16. desember 1965.»

Departementet slutter seg i det vesentlige og i resultatet til Hovedstyrets foraninntatte innstilling. Den omsøkte regulering av Sendebotntjern ved 6 m oppdemming og 14 m senking gir et magasin på ca. 11 mill. m³ og er kostnadsberegnet til 4 mill. kroner. Kraftøkningen i Kalvedalen kraftverk er beregnet til ca. 550 nat.-hk og i øvrige fall til ca. 1 020 nat.-hk. Skadevirkningene er av forholdsvis mindre omfang og det er ikke framkommet innvendinger mot reguleringen. Avgiftene er foreslått satt til kr. 0,50 og kr. 3,50 pr. nat.-hk til henholdsvis stat og

kommune pr. år. Det er videre foreslått vilkår om midlertidig forsamlingslokale og vanlige vilkår for øvrig. Det er foreslått vilkår om tiltak til fordel for fisket i det vesentlige i samsvar med forslag fra Landbruksdepartementet, dog således at krav om slipping av minstevassføring i Tverråni ikke er imøtekommet. Om dette uttaler Vassdragsvesenet følgende i brev av 12. februar 1966:

«Alminnelig lågvassføring ved utløpet av Sendebotntjern er ca. 30 l/s, og ved sammenløpet med Oleåni ca. 35 l/s. Det er bare i nedre del av Tverråni at eventuell skade på fisket kan oppstå på grunn av reguleringen, da fallforholdene i øvre del av bekken, så vidt vi kan bedømme det, ikke gir noen særlig mulighet for fiske eller fiskeproduksjon.

Eventuelle kulper og liknende i nedre del av Tverråni vil fortsatt få en liten gjennomstrømning. Dette syn støttes også av avtalen mellom Reguleringsforeningen og rettighets-haverne etter hvilken det ikke er meningen å slippe noen minstevassføring i fyllingsperioder. Det vil også være store praktiske vanskeligheter ved slipping av minstevassføringen både fordi manøvreringen vil falle kostbar (da manøvreringsorganene ligger svært avsides til (i 1 200 m høyde)) og regulering kan bli nødvendig nokså ofte på grunn av den lille mengden det dreier seg om, og fordi senkningen gjør det umulig å slippe minstevassføring i denne delen av bekken som ligger ovenfor tappetunnellens utløpsmunning uten ved pumping. Fiskeinteressene synes små i forhold til den vinning kraftverksinteressene har ved reguleringen. Midlere avløp fra feltet til Sendebotntjern er 10,6 mill. m³ som tilsvarer netto magasinivolum. Minstevassføringen er omtrent 10 pst. av midlere avløp.

Derimot mener vi at det kan gis en viss kompensasjon ved terskelbygging i Åtjønn — her er det nemlig et større basseng hvor det kan være en vinning for fiskeinteressene å beholde et større vassdyp.»

Under henvisning til at det i tillatelse av 20. august 1965 om overføring av Rysna og Mugna, som står i nær sammenheng med den foreliggende sak, er betinget tilskudd til almindennende virksomhet kr. 20 000, vil man med hovedstyret rå til at det oppstilles som en forutsetning at dette beløp skal omfatte også anleggsvirksomhet ved Sendebotntjern.

Det oppstilles følgende forslag til vilkår:

«1.

Reguleringskonsesjon gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år.

Dersom vassfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonen er gitt. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfallseieres andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfond for de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3,50 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående reguleringen. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som innvunnen øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede

avgifter inntreffer etter hvert som den ved reguleringsinnvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vassforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse frister uten tillatelse meddelt av departementet oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 200.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betin-

gelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til, en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anleggene knyttede befolkning, eller hvor det måtte være mer hensiktsmessig og ikke falle vesentlig dyrere å bidra til oppføring eller nedbetaling av permanent for-

samlingslokale, f. eks. samfunnshus, alt etter nærmere bestemmelse truffet av vedkommende departement.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse, ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Valg av trasé for veganlegg skal skje i samråd med myndighetene på stedet.

13.

Konsesjonæren skal bygge grunddammer (terskler) ved utløpet fra Åtjønn av hensyn til utseende og fiske dersom det ikke fører med seg uforholdsmessige omkostninger. Vedkommende departement avgjør om — og i hvilket omfang — det skal bygges grunddammer.

14.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut eller bekoste utsetting av yngel og/eller settefisk av aure etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Dersom departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de samme områder, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å delta med partsinnskudd i eventuelt felles anlegg for yngel- og/eller settefiskproduksjon for distriktet.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

16.

Vasslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vasslippingen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets bestemmelse.

17.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Reguleringsgrensene betegnes ved fast og tydelig vasstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgje til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttaking av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kom-

mune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt. Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

19.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir

berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

20.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til overføringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

23.

Konsesjonæren plikter dersom det kan skje uten urimelige utlegg eller arbeide å sette i verk slike tiltak og å avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløtning i

vassdraget forulempes så lite som mulig ved overføringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

24.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når og i den utstrekning de i henhold til konsesjonen går over til staten.

Reguleringsgrensene er:

	Nat. sommervasst. kote	Øvre reg.grense kote	Nedre reg.grense kote	Reg.høgd m
Sendebotntjern	1 186,00	1 192,00	1 172,00	20,00

Reguleringsgrensene skal markeres med et fast og tydelig vannstandsmerke som Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flomvassføringen i vassdraget såvidt mulig ikke forøkes.

For øvrig kan det tappes etter Kalvedalen Kraftverks behov.

3.

Det avgis det til den alminnelige fløtning i vassdraget nødvendige vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

4.

Det skal påses at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand. Det føres portokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten

25.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke overføringene kan medføre forpliktelser.

Videre foreslås fastsatt slikt manøvreringsreglement:

«1.

erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endring av reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Foreningen til Bægnavassdragets Regulering å regulere Sendebotntjern i Vang herred i det vesentlige i samsvar med søknad av 7. april 1965 og på vilkår og under forutsetning som foreslått i Industridepartementets tilråding av 25. februar 1966.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement som foreslått i Industridepartementets ovennevnte tilråding som gjeldende inntil videre.

9. Bergenshalvøens kommunale kraftselskap.

(Tillatelse til å foreta reguleringer og overføringer i Eksingedalsvassdraget m. fl. i forbindelse med bygging av Evanger kraftstasjon i Hordaland fylke m. m.)

Kgl. res. av 4. mars 1966.

Stortinget har i møte 14. juni 1965 fattet følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at Bergenshalvøens kommunale kraftselskap får tillatelse til å foreta reguleringer og overføringer i Eksingedalsvassdraget m. fl. i samsvar med Industridepartementets tilråding av 9. april 1965.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 293 for 1964—65 som bygger på St. prp. nr. 98 for samme år, dog slik at det er foretatt følgende endringer og tilføyelser i det framlagte utkast til konsesjonsvilkår:

Den årlige avgift til staten som var foreslått til kr. 1,50 pr. nat.-hk er nedsatt til kr. 1. Differansen kr. 0,50 skal i henhold til nytt vilkår innbetales til et næringsfond som skal opprettes ved en engangsinnbetaling fra konsesjonæren på 1 mill. kroner. Den endelige utforming av vilkåret til fordel for fisket er forutsatt å skulle utstå til Landbruksdepartementets uttalelse foreligger.

Med Landbruksdepartementets brev av 29. juni 1965 er innsendt følgende forslag til konsesjonsbetingelser for å avbøte skadevirkningene for fisket:

«Reguleringsanleggets eier plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å iverksette og/eller bekoste:

1. a. Utsetting av yngel og/eller settefisk av innlandsaure i de berørte vann og elver.
- b. Utsetting av yngel og/eller settefisk herunder utvandringsferdig settefisk av laks og sjøaure i de berørte laks- og sjøaureelver.
2. Alene eller sammen med andre reguleringsanlegg å bygge og drive stamfisk-, klekkeri-, settefisk- og smoltanlegg avpasset for eget anlegg eller flere anlegg innenfor et nærmere bestemt område.
3. Bygging av laksetrapp i Hellandsfoss i Modalselva og utbedring av laksetrapp i Eidsfoss i Eksingedalselva. En tar forbehold om at reguleringsanleggets eier skal bekoste bygging av laksetrapp i Rognsfossen i Strandaelva (Vosso) i tilfelle av at Sendo—Grungefeltene blir overførte til Evanger.
4. Opprensning av elvepartier for å lette fiskens framkomst og bygging av terksler for å bevare fiskehøler.
5. Oppsetting og vedlikehold av sperregitter foran tappetunneler og kanalløp.
6. Fiskeribiologiske undersøkelser i de berørte vassdrag.
7. Refunderede utgifter til forsterket fiskerioppsyn under anleggstiden.
8. Fiske i anleggets avløpskanal skal være forbudt.»

I brev 28. juli 1965 fra Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesen er forslaget kommentert slik:

«Av de 8 postene i fiskeriinspektørens forslag til konsesjonsvilkår, datert 7. april 1965, er postene 1, 2, 5, 6 og 7 allerede tatt med i Hovedstyrets forslag. Når det gjelder laksetrapp — post 3 — foreslo Hovedstyret plikt for konsesjonæren til å delta i finansieringen, mens fiskeriinspektøren pålegger bygging. Man anser dette å være for vidtgående slik

forholdene ligger an og vil derfor fastholde det tidligere forslaget.

Til postene 4 og 8 har man ikke noe vesentlig å bemerke.»

Landbruksdepartementet har på underhåndshenvendelse erklært seg enig i at den av hovedstyret foreslåtte utforming av vilkår om laksetrapp blir lagt til grunn, og har videre meddelt at pkt. 8 i de foreslåtte vilkår, om forbud mot fiske i avløpskanalen, ansees overflødig og helst bør gå ut. Landbruksdepartementet har forutsatt at vilkårene til fordel for fisket blir gjort gjeldende så vel for de vassdrag som blir berørt av regulerings- og overføringene som for Eksingedalselva hvor skadene for fisket er en følge av utbyggingen. Departementet finner det praktisk og forenlig med tidligere praksis i lignende saker å formulere vilkåret overensstemmende med dette.

Under henvisning til det som er framholdt om endringer og tilføyelser til det i stortingsproposisjonen inntatte utkast til vilkår, blir det endelige utkast sålydende:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. reguleringslovens § 10, post 2 siste ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vasskraften som innvinnes ved regulerings- og overføringene skal erlegges følgende årlige avgifter:

Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 1 pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økningen av vasskraften beregnes på grunnlag av den økning av lågvassføringen i Eksingedalselva ved Askjelldalsvatn som regulerings- og overføringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved

beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringene og overføringene innvunne øking av vasskraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringene og overføringene innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan innføres på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, betaler konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver

gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges konsesjonæren etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anlegget eller hvis departementet måtte anse det mer hensiktsmessig og ikke vesentlig dyrere å delta i oppføring, utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille inntil kr. 50 000 til rådighet for almindennende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelser.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Vegger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene. Færdselsveger og stier som er i bruk må omlegges dersom de demmes ned. De stedlige myndigheter skal tas med på råd ved valg av tracé for de forskjellige veganlegg.

12.

Konsesjonæren plikter å treffe tiltak for å avhjelpe skader og ulemper som reguleringene og overføringene måtte føre med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvorvidt det skal treffes tiltak og i tilfelle hvilke avgjøres i mangel av overenskomst ved skjønn som i tilfelle kan fremmes i forbindelse med ekspropriasjonsskjønnet.

13.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement årlig å sette ut yngel og/eller settefisk i det område som berøres av reguleringene, overføringene og utbyggingen.

I den utstrekning vedkommende departement finner det nødvendig og gjennomførbart, plikter konsesjonæren:

- a) å anbringe gittere eller liknende sperreanordninger foran tappeluker og tunneler,
- b) å delta i finansieringen av laksetrappet i de berørte elveløp,
- c) å bygge og drive stamfiskanlegg, klekkeri og settefiskanlegg for produksjon av såvel yngel som ensomrig, ettårig og flerårig settefisk av laks og ørret,

- d) å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres.
- e) å bekoste forsterket jakt- og fiskeoppsyn i anleggsperioden,
- f) å iverksette og/eller bekoste opprensning av elvepartier for å lette fiskens framkomst og bygging av terskler for å bevare fiskehøler.

I stedet for pålegget under pkt. c) kan vedkommende departement fastsette plikt til å delta med andelsinnskudd i bestående eller eventuelt planlagte fellesanlegg i distriktet.

14.

Konsesjonæren plikter å innbetale til kommunene i distriktet kr. 10 000 årlig til videre opphjelpe av fiske og jakt etter kommunestyrenes nærmere bestemmelse. Tilskuddets fordeling mellom kommunene fastsettes av vedkommende departement.

15.

De neddemte arealer ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Det skal stubbes lavt, og gjenstående stubber skal ikke i noe tilfelle være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

16.

Innen reguleringene og overføringene tas i bruk skal konsesjonæren innbetale til et næringsfond for Modalen, Vaksdal, Vik og Voss kommuner kr. 1 000 000. Til fondet skal betales et årlig tilskudd på kr. 0,50 pr. nat.-hk.

For fondet skal utarbeides vedtekter som godkjennes av vedkommende departement.

17.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse såvel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

18.

Vasslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som

vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt. For så vidt vatnet slipes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

19.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren lar oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig

pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å overta driften mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelsene herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelsene herom treffes av departementet. Det tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

21.

Ved regulerings- og overføringsanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

22.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke var kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonæren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

23.

Til skjønn i anledning av reguleringene og overføringene skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

24.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

25.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdragene for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

Det i proposisjonen inntatte utkast til mavnøreringsreglement for Eksingedalsvassdraget m. v., som er lagt uendret til grunn for Stortingets vedtak er sålydende:

«1.

A. Reguleringsmagasiner.

	Nat. vst.	Reg.grense		Oppd. m	Senking m	Reg- høyde m
		Øvre	Nedre			
Piksvatn	958.4	958.4	948.0		10.4	10.4
Volavatn	904.1	934.0	902.0	29.9	2.1	32.0
Grøndalsvatn	761	776.0	750.0	15.0	11.0	26.0
Langevatn	810	825.0	805.0	15.0	5.0	20.0
Svartevatn	869	879.0	862.0	10.0	7.0	17.0
Øvre Svartevatn	879	879.0	862.0		17.0	17.0
Kvandalsvatn	801	810.0	790.0	9.0	11.0	20.0
Askjeldalsvatn	780.8	810.0	750.0	29.2	30.8	60.0
Skjerjevatt	955	965.0	945.0	10.0	10.0	20.0
Holskardvatn	845	865.0	815.0	20.0	30.0	50.0
Kvanngrovatt	862	867.0	850.0	5.0	12.0	17.0

Vassøyane og Raubergvatn heves permanent til kote 865.

Øvre Sødalsvatn kan senkes til kote 926 i flomdempningsøyemed.

Høydene for Piksvatn, Volavatn, Grøndalsvatn og Aksjeldalsvatn refererer til B. k. k.s

nivellement. De øvrige høydene refererer seg til NGO's karter.

Samtlige dammer utføres med faste overløp. Vasstanden i de enkelte vatn stiger derfor noe over øvre reguleringsgrense under flom. Reguleringsgrensene skal betegnes ved

faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

B. Overføringer.

a. Steinslandsvassdraget:

Kvanngrøvatn med et nedbørsfelt på 4,4 km² og Øvre Sødalsvatn med et nedbørsfelt på 4,0 km² overføres til Holskardvatn.

Holskardvatn med et nedbørsfelt på 29,0 km² (+ 29,7 km² fra andre felt) overføres til Askjellaldsvatn.

b. Eksingedalsvassdraget:

Vassøyane med et nedbørsfelt på 21,3 km² overføres til Holskardvatn. Følgende felt overføres til driftstunnelen for Evanger kraftverk: Kvanndalen 8,1 km², Eitro 3,6 km², Langevatn 18,9 km², Grøndalen 12,6 km², Torvedalen 9,9 km² (+ 3,5 km² fra Hielva), Kvitenosdalen 11,7 km², Loneelva 8,1 km² og Sødalen 6,9 km².

c. Teigdalsvassdraget:

Følgende felt overføres til driftstunnelen for Evanger kraftverk: Bjørndalen 4,5 km², Eide-Fannadal med Volavatn og Piksvatn 50,4 km² og Grasdalen 6,6 km² (+ 2,3 km² fra Tverrelva).

d. Hielva:

Mykjedalsvatn med et nedbørsfelt på 3,5 km² overføres via Torvedalen til driftstunnelen for Evanger kraftverk.

e. Tverrelva:

Harkavatn med et nedbørsfelt på 2,3 km² overføres via Grasdalen til driftstunnelen for Evanger kraftverk.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flommen i vassdragene nedenfor magasinene så vidt mulig ikke økes.

For øvrig kan vasslippingen foregå etter Bergenshalvøens kommunale kraftselskaps behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas norsk borger, som godkjennes av vedkommende departement. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

4.

Det skal påseses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende, samt at reguleringsorganene til enhver tid er i god stand.

Det fores protokoll over manøvreringen og avleste vasstander, samt observeres og noteres, om det forlanges, nedbørsmengder, tem-

peratur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang utskrift til Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forandring i dette reglement kan foretas av Kongen etter at de interesserte parter har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet vil gjøre konsesjonæren kjent med stortingskomitéens henstilling om at det ved utføringen av provisoriske hjelpeanlegg søkes samarbeid med kommunene for at anleggene eventuelt skal kunne bli til varig nytte for distriktene.

Nødvendig ekspropriasjonstillatelse i forbindelse med utbygging av kraftverket vil kunne meddeles av departementet i henhold til vassdragslovens § 62 ifølge fullmakt. Det vil videre bli aktuelt med ekspropriasjon av ca. 48 m fallrettigheter i Eksingedalsvassdraget. Tillatelse vil kunne meddeles i medhold av vassdragslovens § 148. Da vilkårene for slik tillatelse ennå ikke er helt avklart, vil man rå til at Industridepartementet får fullmakt til å gi tillatelsen.

Det forutsettes videre at departementet som vanlig er bemyndiget til å samtykke i mindre planendringer og foreta derav følgende endringer i manøvreringsreglementet.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Bergenshalvøens kommunale kraftselskap å foreta regulering og overføring i Eksingedalsvassdraget m. fl. i forbindelse med bygging av Evanger kraftstasjon i Hordaland fylke, på de vilkår og under de forutsetninger som er inntatt i industridepartementets tilråding av 4. mars 1966.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringene m. v. i samsvar med utkast inntatt i Industridepartementets ovennevnte tilråding som gjeldende inntil videre.
3. Industridepartementet bemyndiges til å meddele nødvendig tillatelse i henhold til vassdragsloven av 15. mars 1940 § 148 for ekspropriasjon av fallrettigheter som trengs for utbyggingen.

10. A/S And. H. Kiær & Co. Ltd.

(Tillatelser til å leie fra A/S Hafslund: 1) inntil 10 000 kW primakraft og inntil 5 000 kW spillkraft til drift av papirfabrikken i Borge og 2) inntil 1 500 kW primakraft til drift av trelastbruket i Fredrikstad.)

Kgl. res. av 25. mars 1966.

A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. er ved kgl. resolusjon av 15. april 1955 gitt konsesjon på å leie fra A/S Hafslund inntil 750 kW primakraft for drift av Trelastbruket i Fredrikstad og inntil 4 700 kW primakraft og inntil 5 000 kW spillkraft for drift av Papirfabrikken (Torp Brug) i Borge, jfr. herom «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1955 side 58 flg. Konsesjonen utløp 1. januar 1965.

Videre er A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. ved Industridepartementets brev av 10. mars 1964 gitt konsesjon på leie av inntil 1 500 kW fra Tokke hovedanlegg med tidsbegrensning til 30. juni 1966, se «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1964, side 51 flg.

I anledning av en søknad av 11. januar 1965 fra A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. om konsesjon på kraftleie fra A/S Hafslund har Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen i brev av 14. januar 1965 gitt følgende uttalelse:

«Fra A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. har en mottatt sålydende søknad av 11. januar 1965 om fornyet konsesjon på kraftleie fra A/S Hafslund:

«Under henvisning til ovennevnte konsesjon for leie av inntil 750 kW primakraft for Trelastbruket og inntil 4 700 kW primakraft, samt inntil 5 000 kW spillkraft for Papirfabrikken fra A/S Hafslund, tillater vi oss å søke om forlengelse av konsesjonen til 1975.

Vi hører gjerne fra Dem med det første.»

Selskapets konsesjon av 30. april 1955 for de i søknaden nevnte kraftkvanta utløp den 1. januar 1965.

Fredrikstad-distriktets elektrisitetsverk har i brev av 16. februar 1965 til Fredrikstad kommune, Finansrådmannen, uttalte følgende:

«Vi viser til Deres påtegningskriv av 1. februar 1965.

Av de nevnte anlegg, trelastbruket og papirfabrikken, ligger trelastbruket innenfor Fredrikstad by's grenser, og det er vel i første rekke konsesjonen for dette anlegget kommunestyret skal uttale seg om (750 kW).

Etter kraftkontrakten mellom Fredrikstad kommune og A/S Hafslund kan Fredrikstad overta kraftleveringen til alle industribedrifter innen byens grenser, unntatt De-No-Fa

Lilleborg A/S. Dette gjelder imidlertid for byens grenser før sammenslutningen med Glemmen, så vi har i dag ingen rett til å overta kraftleveringen til trelastbruket. Teknisk sett ligger forholdene nå heller ikke til rette for å kunne overta denne levering.

Vi regner imidlertid med at vi om noen år kan få bygget ut våre anlegg, slik at en eventuell overtagelse kan bli aktuell.

Som kjent utløper vår nåværende kontrakt med A/S Hafslund 31. desember 1968, og i forbindelse med forhandling om ny kontrakt, kunne det da være aktuelt å ta opp spørsmålet om kraftleveringen til trelastbruket. Av den grunn vil vi anbefale at konsesjonen for kraftleveringen til trelastbruket ikke forlenges med mer enn 5 år.

Når det gjelder konsesjonen for kraft til papirfabrikken (Torp), 4 700 kW primakraft og 5 000 kW spillkraft, så er disse kraftmengder av en slik størrelsesorden at det vil være naturlig at leveringen skjer direkte fra A/S Hafslund.

Vi har derfor intet å bemerke til at konsesjonen for denne kraften forlenges til 1975.

De nåværende konsesjonsvilkår er gitt 30. april 1955, og gjelder til 1. januar 1965.

Konsesjonsvilkårene legges ved.»

Finansrådmannen har i brev av 18. februar 1965 til formannskapet uttalt:

«Med skriv av 28. januar 1965 oversender fylkesmannen gjenpart av søknad fra A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. av 11. januar 1965 til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen om konsesjon for leie av inntil 750 kW primakraft for trelastbruket og inntil 4 700 kW primakraft samt inntil 5 000 kW spillkraft for papirfabrikken fra A/S Hafslund. Det søkes om konsesjon til 1975.

Fylkesmannen ber om kommunestyrets uttalelse i samsvar med § 24 i ervervsloven av 14. desember 1917.

Saken har vært forelagt Fredrikstad-distriktets elektrisitetsverk v/ elverkssjef Storm A. Bache til uttalelse.

Jeg vedlegger skriv fra Fredrikstad-distriktets elektrisitetsverk av 16. februar 1965, hvortil henvises. Elverket anfører at det vel i første rekke er konsesjon for trelastbruket, som ligger innenfor Fredrikstad bys grenser, som bystyret skal uttale seg om. Etter kraftkontrakten mellom Fredrikstad kommune og A/S Hafslund kan Fredrikstad kommune overta kraftleveringen til alle industribedrifter innen Fredrikstad bys grenser før sammenslutningen med Glemmen, unntatt herfra er De-No-Fa og Lilleborg Fabrikker A/S. Fredrikstad kommune har således i dag ikke rett til å overta kraftleveringen til trelastbruket og forholdene ligger teknisk sett heller ikke til rette for i dag å kunne overta denne levering.

Elverket anfører at Fredrikstad kommunes kontrakt med A/S Hafslund utløper 31. desember 1968 og det kan i forbindelse med forhandling om ny kontrakt bli aktuelt å ta opp spørsmålet om kraftlevering til trelastbruket. Elverket vil av den grunn anbefale at konsesjon for kraftlevering til trelastbruket ikke forlenges med mer enn f. eks. 5 år.

Når det gjelder levering av kraft til papirfabrikken (Torp), har elverket intet å be-

merke til at konsesjon for denne kraften forlenges til 1975. Da papirfabrikken er beliggende i Borge kommune bør bystyret ikke avgjøre denne uttalelse til dette spørsmål.

Med elverkets skriv følger gjenparter av konsesjonsvilkårene som gjelder til 1. januar 1965.

Under henvisning til forannevnte skriv fra Fredrikstad-distriktets elektrisitetsverk av 16. februar 1965 vil jeg tilrå formannskapet å innby bystyret til slikt

vedtak:

Søknad fra A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen av 11. januar 1965 om konsesjon for leie av inntil 750 kW primakraft for trelastbruket og inntil 4 700 kW primakraft samt inntil 5 000 kW spillkraft for papirfabrikken fra A/S Hafslund til 1975 er forelagt Fredrikstad bystyre. Under henvisning til uttalelse fra Fredrikstad-distriktets elektrisitetsverk i skriv av 16. februar 1965, vil bystyret anbefale at konsesjon for leie av inntil 750 kW primakraft til trelastbruket gis for tidsrommet inntil 1. januar 1970 (5 år). Bystyret gir ingen uttalelse i anledning søknad om konsesjon for leie av kraft til papirfabrikken, som er beliggende i Borge kommune.»

Fredrikstad bystyre behandlet saken i møte den 11. mars 1965 og vedtok enstemmig formannskapets innstilling som er identisk med den foran nevnte innstilling fra Finansrådmannen.

Borge kommunestyre behandlet søknaden i møte den 11. mars 1965 og vedtok enstemmig formannskapets innstilling som er identisk med kontorsjefens forslag til vedtak og lyder:

«Søknad fra A/S And. H. Kiær & Co. Ltd., om fornyet konsesjon på leie av inntil 750 kW primakraft for trelastbruket og inntil 4 700 kW primakraft samt inntil 5 000 kW spillkraft for Papirfabrikken fra A/S Hafslund, anbefales.»

Østfold fylkes elektrisitetskontor har i påtegning av 26. mars 1965 uttalt:

«A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. søker om fornyet konsesjon på leie av primakraft til to bedrifter, trelastbruket i Fredrikstad og papirfabrikken i Borge kommune.

Borge anbefaler søknaden uten bemerkninger.

Fredrikstad bystyre har bare uttalt seg om 750 kW til trelastbruket og anbefaler konsesjon gitt, men begrenset inntil 1. januar 1970.

Det ville være gunstig om bedriftens konsesjon på leie av kraft utløper samtidig både for trelastbruket og papirfabrikken, hvorfor jeg anbefaler konsesjon gitt for begge til 31. desember 1969. For øvrig har jeg ikke noe å bemerke.»

Fylkesmannen i Østfold har i påtegning av 1. april 1965 vist til foranstående uttalelse fra Østfold fylkes elektrisitetskontor.

En har forelagt de innhentede uttalelser for A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. og bedt om selskapets bemerkninger til det som er fremkommet angående konsesjonstiden.

I det høve har selskapet i brev hertil av 19. mai 1965 uttalt:

«Herved erkjenner vi mottagelsen av Deres brev av 11. mai d. å. med vedlagte bilag vedrørende uttalelser fra Fredrikstad og Borge kommunestyre samt fra Østfold fylkes Elektrisitetskontor.

Ifølge vedtak i Fredrikstad bystyre den 11. mars d. å., anbefales konsesjonen for leie av inntil 750 kW primakraft til trelastbruket gitt for tidsrommet inntil 1. januar 1970 (5 år). Østfold fylkes Elektrisitetskontor anbefaler på grunnlag av vedtaket i Fredrikstad bystyre at konsesjonen for leie av inntil 4 700 kW primakraft samt inntil 5 000 kW spillkraft for papirfabrikken gis samme konsesjonstid.

Idet vi viser til Fredrikstad Distrikts Elektrisitetsverks begrunnelse for 5 års konsesjonstid, mener vi at konsesjonen nå bør deles opp med en for hvert av de to bedrifter.

Konsesjonstiden for papirfabrikken settes til 1975 (10 år) da det ikke er anført andre grunner for dette enn at det vil være gunstig om bedriftens konsesjon på leie av kraft utløper samtidig for trelastbruket og papirfabrikken.

Vi hører gjerne fra Dem igjen med det første.»

Ved kgl. resolusjon av 15. april 1955, jfr. Industridepartementets brev av 30. april s. å., fikk A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. tillatelse til å leie inntil 4 700 kW primakraft og inntil 5 000 kW spillkraft samt inntil 750 kW primakraft fra A/S Hafslund.

Tillatelsen gjaldt for den tid selskapet måtte leie det nevnte kraftkvantum i samsvar med kraftleiekontrakter 9. februar 1951, 30. juni 1954 og 29. mars 1947 og for den tid disse kontrakter stod ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1965.

Konsesjonen er således nå utløpet og selskapet søker derfor om fornyet konsesjon fram til 1975. En har forespurt selskapet om kraftleveringen fortsatt skal skje i henhold til de foran nevnte kontrakter av 9. februar 1951, 3. juni 1954 og 29. mars 1947 med A/S Hafslund. Til dette har en mottatt brev av 9. september 1965 fra A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. sålydende:

Under henvisning til telefonsamtale med Deres Dyre Vaa, oversendes vedlagt kopi av de foreliggende forslag til nye strømleveringskontrakter mellom A/S Hafslund og vårt firma.

Vi regner med at de siste forhandlinger for finpussing av enkelte detaljer i kontraktene vil bli holdt i den nærmeste fremtid.»

De nye kontrakter går ut på at A/S Hafslund skal levere elektrisk kraft fra egne og

fremmede anlegg av inntil 10 000 kW til Torp Brug (papirfabrikken) og inntil 1 500 kW til trelastbruket etter en nærmere spesifisert fordeling av A, B og C-kraft.

Da disse kraftmengdene ikke er i overensstemmelse med de kraftmengder firmaet tidligere har hatt konsesjon for, har en bedt om å få innsendt ny korrigeret søknad. I det høve har en mottatt sålydende brev av 1. desember 1965:

«Under henvisning til ovennevnte søknad, samt Deres brev av 6. november d. å., tillater vi oss å korrigere de tidligere oppgitte kraftkvanta.

1. *Papirfabrikken (tidligere kalt Torp Brug):*

A-kraft	2 900 kW
B-kraft	1 500 kW
Bs-kraft	3 100 kW
C-kraft	2 500 kW

Tilsammen 10 000 kW

Kjelekraft (spillkraft) 5 000 kW

2. *Trelastbruket.*

A-kraft	250 kW
Bs-kraft	700 kW
C-kraft	550 kW

Tilsammen 1 500 kW

De utarbeidede forslag til strømleveringskontrakter for henholdsvis papirfabrikken og trelastbruket, er ikke endelig vedtatt. De punkter som det ikke er oppnådd enighet om, berører ikke de oppgitte kraftkvanta.

Så snart kontraktene er vedtatt, vil vi meddele Dem dette.»

Det fremgår av denne korrigerede søknad at det i tillegg til A, B og C-kraften til papirfabrikken også søker om 5 000 kW kjelekraft (spillkraft) slik at et samlet kraftkvantum til papirfabrikken blir 15 000 kW.

I det nye kontraktsforslag § 2 siste avsnitt henvises det til særskilt kontrakt for så vidt angår spillkraftleveringen. Selskapet har underhånden opplyst at det på det nåværende tidspunkt ikke er opprettet noen ny kontrakt for spillkraftleveringen, men at kraftleveringen fortsatt skjer i henhold til spillkraftkontrakten av 29. mars 1947. Kopi av denne kontrakten er oversendt hertil med brev av 8. desember 1965 fra selskapet.

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot kraftleieforholdet mellom partene og vil rå til at A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. får konsesjon på leie av inntil 10 000 kW primakraft og inntil 5 000 kW spillkraft fra A/S Hafslund til papirfabrikken (Torp Brug) og inntil 1 500 kW primakraft til trelastbruket.

Som nevnt i selskapets brev av 19. mai 1965 antar en at det nå kan være hensiktsmessig å dele opp konsesjonen med en konsesjon for papirfabrikken og en konsesjon for trelastbruket, da Fredrikstad kommune bare har anbefalt en konsesjonstid på 5 år for trelastbruket.

Tillatelsene foreslås i tilfelle meddelt for den tid kraftleieforholdet mellom partene står ved makt dog ikke lenger enn til 1. januar 1970 for så vidt angår kraftleie til trelastbruket og til 3. april 1974 for så vidt angår kraftleie til papirfabrikken.

Grunnen til at en har satt tidsbegrensningen til 3. april 1974 er at dette er utløpstiden for A/S Hafslunds konsesjoner på høyspente elektriske anlegg.

For tillatelsen for kraftleien til papirfabrikken foreslås oppstilt vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes utenom spillkraften til dampfremstilling, beregnet etter

$$\text{formelen: } \frac{\text{kWh}}{8760}.$$

For tillatelsen for kraftleien til trelastbruket foreslås oppstilt vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes beregnet etter

$$\text{formelen: } \frac{\text{kWh}}{8760}.$$

Avgiftene som i begge tilfelle forfaller til betaling ved hvert års utgang foreslås oppkrevet fra og med 1965.

For øvrig foreslås tillatelsene meddelt på vanlige vilkår, herunder vilkår om helt norsk styre, men nå uten vilkår om norske tjenestemenn og arbeidere.

Vilkår om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner går en derimot ut fra blir å innta etter loven.

Behandlet i hovedstyremøte den 11. januar 1966.»

Departementet skal bemerke:

A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. er et datterselskap av A/S Borregaard, og har en papirfabrikk i Borge kommune og et trelastbruk i Fredrikstad.

Selskapet har fremlagt foreskrevet erklæring fra styret i samsvar med ervervslovens § 24.

Etter det foreliggende vil departementet i tilslutning til hovedstyret anbefale at A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. gis særskilte konsesjoner på å leie fra A/S Hafslund henholdsvis inntil 10 000 kW primakraft og inntil 5 000 kW spillkraft for drift av papirfabrikken i Borge kommune og på leie av inntil 1 500 kW primakraft for drift av trelastbruket i Fredrikstad, med tidsbegrensning henholdsvis til 3. april

1974 og til 1. januar 1970, og at det for øvrig for de to konsesjoner oppstilles vilkår stort sett som foreslått av hovedstyret.

Departementets utkast til vilkår for førstnevnte konsesjon er sålydende:

«1. *Leietid.*

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet mellom partene måtte bestå, dog ikke utover 3. april 1974.

2. *Selskapets styre.*

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. *Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når sær-

lige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. *Kraftavståelse.*

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet. Hvis departementet finner at denne pris er vesentlig høyere enn om den var beregnet overensstemmende med reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 2, post 12, tredje ledd, første, annet og tredje punktum, skal prisen beregnes etter disse regler. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet. Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

8. Avgift.

Av den primakraft som gjennomsnittlig nyttes erlegges til staten fra og med året 1965 en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen $\frac{kWh}{8760}$.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

9. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

10. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 9 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

For konsesjonen på leie av inntil 1 500kW primakraft til trelastbruket i Fredrikstad vil departementet foreslå følgende vilkår:

«1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet mellom partene måtte bestå, dog ikke utover 1. januar 1970.

2. Selskapets styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller

for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om retts høve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om retts høve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt

utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Bli det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet. Hvis departementet finner at denne pris er vesentlig høyere enn om den var beregnet overensstemmende med reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 2, post 12, tredje ledd, første, annet og tredje punktum, skal prisen beregnes etter disse regler. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av lovgivningen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

8. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes erlegges til staten fra og med året 1965 en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter

$$\text{formelen: } \frac{\text{kWh}}{8760}$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

9. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

10. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 9 eller overskridelsen av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Kraftuttakene i henhold til de to konsesjoner forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til spørsmålet om hvorvidt A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. vil trenge røykskadekonsesjon, jfr. lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961 § 19 flg. og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 Kap. IV tillates A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. å leie inntil 10 000 kW primakraft og inntil 5 000 kW spillkraft fra A/S Hafslund for drift av papirfabrikken i Borge kommune.

Tillatelsen gis på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 25. mars 1966.

2. I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 Kap. IV tillates A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. å leie inntil 1 500 kW primakraft fra A/S Hafslund for drift av trelastbruket i Fredrikstad.

Tillatelsen gis på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 25. mars 1966.

11. A/S L. Macks Bryggeri & Mineralvandfabrik, Tromsø.

(Konsesjon på kraftleie.)

Gitt av Industridepartementet 30. mars 1966.

Deres søknad av 9. september 1965 — LMB/JG — til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 Kap. IV og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 15. mai 1959 tillates A/S L. Macks Bryggeri & Mineralvandfabrik å leie inntil 500 kW primakraft og inntil 1 500 kW spillkraft fra Tromsø Elektrisitetsverk.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. januar 1976.

2. Styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til-

sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

8. Overtredelse av konsesjonsvilkårene

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 7 eller overskridelsen av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Kraftuttaket forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Dersom det måtte bli opprettet skriftlig kontrakt med Tromsø Elektrisitetsverk om leie av spillkraften, forutsettes denne sendt departementet.

12. A/S Granfos Brug Ltd.

(Tillatelse til å leie inntil 8 000 kW spillkraft fra Bærums Elektrisitetsverk til drift av en elektrokjel.)

Kgl. res. av 1. april 1966.

A/S Granfos Brug Ltd. fikk ved Industridepartementets brev av 12. januar 1960 konsesjon på leie av inntil 2 000 kW elektrisk energi fra Bærums Elektrisitetsverk. Tillatelsen gjelder til 1. januar 1969. I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 og pkt. 2 i vilkårene for tillatelsen har Industridepartementet i brev av 5. mai 1960 samtykket i at A/S Granfos Sales Ltd. erverver samtlige aksjer i A/S Granfos Brug Ltd. En viser nærmere til «Meddelt Vassdragskonsesjoner» for 1960 henholdsvis nr. 3 og nr. 24.

I anledning av en søknad av 9. august 1965 fra A/S Granfos Brug Ltd. om konsesjon på leie av inntil 8 000 kW spillkraft fra Bærums Elektrisitetsverk til drift av en elektrokjel har Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen i brev av 22. februar 1966 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Fra A/S Granfos Brug Ltd. har en mottatt søknad av 9. august 1965 om konsesjon på leie av 8 000 kW elektrisk kraft fra Bærum Elektrisitetsverk til en elektrokjel som skal installeres i bedriften for produksjon av damp til papirmakinene.

Søknaden lyder:

«Vi tillater oss herved å søke om konsesjon for leie av 8 000 kW elektrisk energi fra Bærum Elektrisitetsverk. Kopi av leiekontrakt inngått med elektrisitetsverket vedlegges. Likeledes vedlegges erklæring fra selskapets styre i henhold til konsesjonslovens § 24.

Vi vil til høsten installere en elektrokjele som skal stå som reserve for vår nåværende oljefyrte kjele. Den kraft vi søker om å leie vil derfor hovedsakelig bli benyttet når den oljefyrte kjele av en eller annen grunn er

ute av drift, men også, som det fremgår av vedlagte kontrakt, når elektrisitetsverket finner det formålstjenlig å nytte ledig spillkraft. Kraften nyttes da til produksjon av damp til våre 4 papirmaskiner.

Vi har fra før konsesjon for leie av 2 000 kW elektrisk energi, innvilget i Deres brev av 12. januar 1960, ref. J.nr. 2624/59 på grunnlag av vår søknad av 17. desember 1958. Med hensyn til diverse opplysninger om selskapet viser vi til det som dengang ble innsendt.

Styrets sammensetning er den samme som dengang, mens aksjene nå eies av A/S Granfos Sales, Ltd. Vi viser i den anledning til våre årlige meldinger til Industridepartementet, senest vårt brev av 6. januar 1965.»

Med søknaden er vedlagt erklæring fra selskapets styre samt forslag til kraftleveringskontrakt mellom Bærum Elektrisitetsverk og A/S Granfos Brug Ltd.

Videre er det i søknaden henvist til tidligere opplysninger om selskapets styre m. v. som ble innsendt i forbindelse med søknad av 17. desember 1958 om fornyet konsesjon på kraftleie fra Bærum Elektrisitetsverk. Jfr. tillatelse gitt ved departementets brev av 12. januar 1960 (J.nr. 2624/59 IDV VMH/EF) til A/S Granfos Brug Ltd. for leie av 2 000 kW fra Bærum Elektrisitetsverk.

Selskapet opplyser at styrets sammensetning er den samme som den gang, mens aksjene nå eies av A/S Granfos Sales Ltd. Det er opplyst at det er sendt årlige meldinger til Industridepartementet herom og senest den 6. januar 1965.

I henhold til kontraktens § 1, pkt. 1 skal levering av kraft til selskapets elektrodekjel bare finne sted i den utstrekning det passer selgeren å levere slik kraft. Kjøperen på sin side kan i henhold til kontraktens § 5 bare anvende den uttatte energi til produksjon av damp (varmt vann) i elektrodekjelen.

Kontrakten gjelder i 10 år (se § 10) og deretter med 1 års gjensidig oppsigelse, regnet fra utløpet av det år hvori oppsigelsen finner sted.

Styret for Bærum Elektrisitetsverk har i møte den 7. oktober 1965 enstemmig besluttet å avgi følgende uttalelse:

«Styret for Bærum El-verk har intet å bemerke til søknad den 9. august 1965 om konsesjon for leie av 8 000 kW til kjelekraft (spillkraft).»

Finansrådmannen i Bærum har i påtegning av 16. oktober 1965 uttalt:

«Avtalen mellom Bærum Elektrisitetsverk og A/S Granfos Brug Ltd. ble behandlet og godkjent av Bærum kommunestyre i møte 17. desember 1964. Den trykte innstilling i saken og utskrift av kommunestyrets vedtak vedlegges.

Kommunestyrets vedtak innebærer at

Bærum kommune anbefaler at konsesjon blir meddelt, og jeg går ut fra at det på denne bakgrunn ikke skulle være nødvendig å forelegge konsesjonsspørsmålet for kommunestyret i særskilt sak nå.»

Den nevnte innstilling i saken som ble vedtatt i Bærum kommunestyres møte den 17. desember 1964 lyder slik:

«I møte 30. oktober 1964 vedtok styret for Bærum Elektrisitetsverk å anbefale at det blir opprettet kontrakt med A/S Granfos Brug Ltd. om levering av spillkraft inntil 8 000 kW til en nyinstallert elektrokjele. Etter forslaget er avtalen bindende for begge parter i 10 år, og deretter løper den med 1 års gjensidig oppsigelsestid. Kontraktsforslaget bygger på en standardkontrakt utarbeidet av Samkjøringens spillkraftutvalg i 1962. Det er E-verket som bestemmer tidspunkt for og omfang av strømleveransene, og prisen blir fastsatt slik at bedriftens utgifter stort sett blir de samme enten det nyttes elektrisitet eller annen brensel.

Jeg tillater meg i samsvar med styrets anbefaling å foreslå kommunestyret innbudt til å gjøre slikt

vedtak:

Bærum Elektrisitetsverk bemyndiges til å slutte avtale med A/S Granfos Brug Ltd. om spillkraftlevering for et tidsrom av 10 år fra 1. januar 1965 og ellers på vilkår som nevnt i innstillingen.»

Elektrisitetsforsyningen i Akershus fylke har i påtegning av 3. januar 1966 anbefalt søknaden.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har i påtegning av 13. januar 1966 vist til Bærum kommunestyres vedtak av 17. desember 1964 og har i samsvar med overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Akershus fylke ikke noe å merke til søknaden.

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot leieforholdet og vil rå til at A/S Granfos Brug Ltd. får tillatelse til å leie 8 000 kW kjelekraft (spillkraft) fra Bærum Elektrisitetsverk.

Tillatelsen foreslåes meddelt så lenge kraftleiekontrakten mellom partene står ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1975. Jfr. det tidligere nevnte vedtak av 17. desember 1964 i Bærum kommunestyre hvor elektrisitetsverket er bemyndiget til å slutte avtale med A/S Granfos Brug Ltd. om spillkraftlevering for et tidsrom av 10 år fra 1. januar 1965.

Da det i dette tilfelle dreier seg om leie av kraft (spillkraft) for dampfremstilling i elektrokjele, blir avgift ikke å pålegge etter den praksis som nå følges. For øvrig vil den praksis som nå følger. For øvrig vil den praksis som nå følges. For øvrig vil den praksis som nå følges. For øvrig vil den praksis som nå følges.

avståelse (10 pst.) til kommuner går en også ut fra blir å sløyfe da bedriften er beliggende i Bærum og får kraften fra det kommunale elektrisitetsverk.

Det vises for øvrig til vedlagte forslag til konsesjonsvilkår.

Behandlet i hovedstyremøte den 17. februar 1966.

Sakens dokumenter vedlegges.»

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår innehar A/S Granfos Sales Ltd. fremdeles samtlige aksjer i A/S Granfos Brug Ltd.

A/S Granfos Brug Ltd. har fremlagt foreskreven erklæring fra styret i samsvar med ervervslovens § 24, annet ledd.

Etter det foreliggende vil departementet i tilslutning til hovedstyret rå til at A/S Granfos Brug Ltd. gis den søkte konsesjon på leie av inntil 8 000 kW spillkraft fra Bærum Elektrisitetsverk til drift av en elektrokjele og på vilkår som foreslått av hovedstyret, bl. a. om tidsbegrensning til 1. januar 1975.

Departementets utkast til konsesjonsvilkår blir sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Granfos Brug Ltd. måtte leie inntil 8 000 kW fra Bærum Elektrisitetsverk, jfr. forslag til kraftleiekontrakt mellom partene, dog ikke lenger enn til 1. januar 1975.

2. Styre og kapital.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal bare bestå av norske statsborgere.

Aksjene i selskapet kan ikke eies av andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller — med vedkommende departements godkjenning — andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse om dette skal påføres aksjene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med

alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

8. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 7 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Kraftuttaket forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til spørsmålet om hvorvidt A/S Granfos Brug Ltd. vil trenge røykskadekonsesjon, jfr. lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961 § 19 flg. og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 Kap. IV tillates A/S Granfos Brug Ltd. å leie inntil 8 000 kW spillkraft fra Bærums Elektrisitetsverk til drift av en elektrokjel.

Tillatelsen gis på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 1. april 1966.

13. Drangedal kommunale elektrisitetsverk.

(Svudølavassdraget. Reguleringstillatelser gitt ved Kronprinsregentens resolusjon 18. januar 1957 og kgl. resolusjoner av 18. august 1961 og 1. februar 1963. Planendring.)

Industridepartementets brev av 18. april 1966.

Elverkets brev 2. februar og 5. juli 1965. På grunnlag av uttalelse fra Hovedstyret

for vassdrags- og elektrisitetsvesenet om at de planendringer som er omhandlet i ovennevnte brev ikke vil medføre vesentlig reduksjon i innvunnet kraftmengde, finner departementet å kunne samtykke i at regulering Nystølvatn, Kyrevatn, Homtjern, Dragane, Bulitjern, Skålstjern og Frovatn bortfaller og at reguleringshøyden i Kleppsvatn reduseres fra 16 m til 12,5 m (oppdemming 6 m og senking 6,5 m) mens regulering av Steinbutjern blir uendret.

Videre samtykkes i at reguleringshøyden i Måvatn reduseres fra 6 m til 5,5 m (3 m oppdemming og 2,5 m senking) mens Kresbutjern som tidligere er tillatt regulert 4 m (oppdemming 3 m og senking 1 m) demmes permanent 1,5 m i flomdempingsøyemed, og Ortjern som er tillatt regulert 2,5 m (oppdemming 1,5 m og senking 1 m) ikke reguleres men overføres til Måvatn. Den tillatte

regulering av Holmevatn 6,5 m, Breilivatn 6,5 m og Buvatn 4,5 m finner departementet å kunne samtykke i blir redusert til henholdsvis 3 m (2,5 m oppdemming og 0,5 m senking), 3 m (1 m oppdemming og 2 m senking) og 2,5 m oppdemming.

Ifølge Norges vassdrags- og elektrisitetsvesens beregninger vil planendringene medføre en reduksjon i samlet magasin fra 41,0 til 25,6 mill. m³ og i innvunnet kraftmengde på 530 nat.-hk fra totalt i Suvdøla kraftverk 5360 nat.-hk.

Av praktiske grunner har departementet, etter forslag fra Hovedstyret, foretatt en sammenfatning av de tidligere gjeldende manøvreringsreglementer, med de forannevnte endringer. Man vedlegger 2 eksemplarer av reglementet, som blir gjeldende inntil videre.

Det vedlagte manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

a) *Reguleringer.*

Vatn	Sommer- vasstand kote	Øvre reg.grense kote	Nedre reg.grense kote	Reg.høyde m	Maks. flomvasstand kote
Kleppsvatn	532,0	538,0	525,5	12,5	538,8
Steinbutjern	557,0	558,5	556,0	2,5	558,8
Måvatn	661,0	664,0	658,5	5,5	664,5
Holmevatn	671,0	673,5	670,5	3,0	673,8
Breilivatn	672,5	673,5	670,5	3,0	673,8
Buvatn	633,0	635,5	633,0	2,5	636,0

Kresbutjern kan heves 1,5 m til kote 655,5 i flomdempningsøyemed.

Høyden refererer seg til «gradeig E 37 vest» utgitt i 1950. Unntatt herfra er Kleppsvatn hvor topp bunnstokk i fløtningsdammen er gitt høyden 532,0 m o. h. og Breilivatn hvor sommervasstanden er anslått til å være på kote 672,5.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

b) *Overføringer.*

Ortjern overføres til Måvatn og Heibekken — et nedbørfelt oppgitt til 6 km² — overføres til Suvdølas nedbørfelt.

Avløpet fra Holmevatn i Linddalselva og fra ca. kote 425 i Lianelva — i alt et nedbørfelt oppgitt til 26 km² — overføres til Suvdøla.

2.

Det avgis det til den alminnelige fløtning nødvendige vatn overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må lavvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vasslippingen skje etter Suvdølas kraftverks behov.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vassstander samt observeres og noteres om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

7.

Mulig tvist om forståelse av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.»

14. A/S Drammens Glassverk.

(Tillatelse til å leie inntil 7 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk.)

Kgl. res. av 22. april 1966.

Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har i brev av 24. juni 1965 gitt følgende uttalelse i anledning søknad om tillatelse for A/S Drammens Glassverk til å leie 7 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk:

«Med Industridepartementets ekspedisjon av 23. mars 1965 — 801/65 IDV — har hovedstyret mottatt til uttalelse en søknad av 8. mars 1965 fra h.r.advokat Ø. Thommessen på vegne av et nytt aksjeselskap som aktes stiftet under navnet A/S Drammens Glassverk om konsesjon på leie av inntil 7 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk.

Søknaden er sålydende:

«På vegne av et nytt aksjeselskap som aktes stiftet under navnet A/S Drammens Glassverk, søkes det herved i henhold til lov av 14. desember 1917 § 23 om tillatelse til å leie inntil 7 500 kW fra kommunalt eller annet elektrisitetsverk på vedkommende verks vanlige vilkår.

Det nye selskap aktes stiftet for å overta de faste eiendommer med påstående bygninger, maskiner m. v. i Drammen som nå eies av A/S Christiania Glasmagasin, Oslo, og som har vært benyttet som driftsmidler i dette selskaps produksjon av vindusglass og beslektede produkter, en produksjon som har vært drevet som egen avdeling under betegnelsen Drammens Glassverk.

Det nye aksjeselskap aktes stiftet innen 1. juli 1965 med forretningslokaler i Drammen og med en fullt innbetalt aksjekapital på kr. 10 000 000. Av denne kapital overtar A/S Christiania Glasmagasin A-aksjer for kr. 7 000 000 som vederlag for det nåværende anlegg, og et fransk selskap Saint-Gobain aksjer for kr. 3 000 000, hvorav kr. 2 900 000 innbetales kontant, mens resten kr. 100 000 avregnes ved overdragelse fra Saint-Gobain til det nye selskap av lisensrettigheter og teknisk know-how.

Nærmere opplysninger om grunnlaget for selskapsdannelsen vil finnes i et samtidig hermed innsendt andragende om konsesjon på erverv av de faste eiendommer hvor det nåværende Drammens Glassverk har drevet sin virksomhet. Gjenpart av andragendet med bilag 2 vedlegges.

Den nødvendige elektriske kraft til driften av det nåværende glassverk i Drammen har hittil vært levert av Drammens Elektrisitetsverk i henhold til kontrakt av 21. april 1959, som avløste en eldre kontrakt.

Kopi av kontrakten med tilleggskontrakt av 17. februar 1962 vedlegges.

Etter planlagt ombygging til en mer effektiv fremstillingsmetode vil kraftforbruket øke endel ut over det nåværende kvantum, nemlig fra 5 000 til 7 500 kW smelte- og motorkraft. Skulle det trenge ytterligere opplysninger, tør undertegnede be om å bli underrettet.»

Søknaden med bilag har herfra vært forelagt vedkommende distrikt til uttalelse.

Drammen kommune v/ Drammens Elektrisitetsverks styre har i påtegning av 6. mai 1965 til Buskerud fylke anbefalt at konsesjon blir gitt på leie av 7 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk.

Buskerud Kraftverker har i påtegning av 18. mai 1965 til Buskerud fylke meddelt at det ikke har noe å bemerke til konsesjonssøknaden «under forutsetning av at partene kan fornye kontrakten».

Fylkesmannen i Buskerud har i påtegning av 28. mai 1965 meddelt at han for sitt vedkommende ikke har noe å bemerke til søknaden.

Departementets Industriavdeling har ifølge departementets brev hit av 18. juni 1965 — 1965—66 IDV — anbefalt at søknad om kraft blir innvilget.

Selskapets formål skal etter vedtektene være å fremstille og selge vindusglass og beslektede produkter.

Det er underhånden opplyst hit ved adm. dir. Chr. Berg ved Christiania Glasmagasin A/S at selskapets styre er forutsatt å ville bestå av 4 representanter for Christiania Glasmagasin, herunder adm. dir. Berg som er amerikansk statsborger samt 2 representanter for det franske selskap Saint-Gobain, hvilke antas å ville bli utlendinger. Styrets formann er antatt å ville bli adm. dir. Chr. Berg.

I henhold til den foreliggende kraftleiekontrakt av 15./30. mai 1965 mellom partene har Drammens Elektrisitetsverk forpliktet seg til fra 1. juli 1964 til 30. juni 1969 å levere inntil 4 000 kW smeltekraft og inntil 1 000 kW motorkraft. Det er partenes forutsetning at kontrakten blir å fornye ved utløpet av nevnte periode.

Kraften skal leveres som trefaset vekselstrøm med spenning 4 500 volt og 50 perioder sek. i selskapets koblingsstasjon. For kontroll og måling av den leverte effekt og energi skal elektrisitetsverket bekoste og vedlikeholde tre kWh-målere med en maksimalviser for smeltekraft, en for motorkraft og en for totalforbruket — ved hovedinntaket (koblingsstasjonen) samt en kWh-måler med maksimal-

viser ved inntaket fra den tidligere transformatorstasjon.

Oppgjøret for kraften skal finne sted slik:

«a. *Smeltekraft.*

Avregningen av denne deles i to deler.

I. For den effekt på 2 500 kW som skal leveres etter de prioritetsbestemmelser som gjelder for levering fra Tokke betales kr. 125 pr. kW og år, og for all uttatt energi betales 1 øre pr. kWh.

II. For resten av smeltekraften gjelder de regler som er vanlige for DEV's primakraftleveringer. Denne kraft betales med kr. 97 pr. kW og år. Effekten kan for den pris utnyttes med inntil 3 500 timer brukstid (kWh/kW) i driftsåret.

Forbruk utover 3 500 timer brukstid (kWh/kW) betales med 1,65 øre kWh.

Energiforbruket under pkt. a I og a II beregnes etter den gjennomsnittlige brukstid for all smeltekraft.

Maksimalverdien fastlegges ifølge pkt. c.

b. *Motorkraft.*

I. For den effekt som fastsettes i henhold til denne paragraf betales: kr. 97 pr. kW og år. Effekten kan for denne pris utnyttes med inntil 3 500 timer brukstid (kWh/kW) i driftsåret.

II. Forbruk utover 3 500 timers brukstid (kWh/kW) betales med 1,65 øre pr. kWh.»

Om fastsettelsen av maksimalverdien for smeltekraft og motorkraft vises til kontraktens § 4 pkt. c.

Etter kontraktens § 8 er det adgang til på nærmere vilkår å foreta regulering av de fastsatte priser.

NVE vil etter dette rå til at A/S Drammens Glassverk under stiftelse gis konsesjon på leie av inntil 7 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk til drift av selskapets anlegg i Drammen som søkt om.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid kraftleieforholdet måtte stå ved makt, dog ikke utover 30. juni 1975.

En vil foreslå at det som for andre tilsvarende konsesjoner — jfr. Moss Glassverks konsesjoner av 2. og 20. april 1965 — fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8760}$.

Avgiften som i tilfelle forfaller til betaling pr. 31. desember hvert år, blir å oppkreve fra det tidspunkt kraftleveringen tar til.

For så vidt angår vilkår om selskapets styre og eventuell kapital forutsettes dette nærmere vurdert av departementet.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige betingelser, således uten vilkår om norske tjenestemenn og arbeidere. Vilkår om

kraftavståelse (10 pst.) til kommuner blir dessuten å sløyfe etter loven, da bedriften er beliggende i Drammen og får sin kraft fra byens eget verk.

For øvrig vises til vedlagte fullstendige forslag til konsesjonsbetingelser.

Erklæring fra selskapets styre overensstemmende med ervervslovens § 24 er bedt innsendt.»

Etter anmodning fra departementet har søkeren den 25. mars 1966 innsendt erklæring fra selskapets styre overensstemmende med ervervslovens § 24. Styret har videre erklært at flertallet av styremedlemmene, herunder formannen, er norske statsborgere.

Departementet slutter seg i det vesentlige og i resultatet til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesens foran siterte innstilling. Man rår til at den omsøkte tillatelse gis for et tidsrom inntil 1. juli 1975 og at det fastsettes vilkår om årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW og for øvrig vanlige vilkår om overdragelse av energi, norsk arbeid og materiell m. v.

Vedrørende selskapets styre, kapital og virksomhet foreslås oppstillet likelydende vilkår som for selskapets konsesjon på erverv av fast eiendom av 19. november 1965.

Forslag til vilkår er sålydende:

«1. *Leietid.*

Konsesjonen gjelder for den tid kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. juli 1975.

2.

A/S Drammens Glassverk og dets styre skal ha sitt sete i Norge. Styrets flertall, herunder formannen, skal være norske statsborgere.

3.

Minst 65 pst. av aksjene skal være på norske hender.

4.

Overdragelse av aksjer i selskapet er konsesjonspliktig etter bestemmelsene i §§ 36 og 37 i lov nr. 16 av 14. desember 1917. Også i tilfelle som måtte falle utenfor rammen av disse bestemmelser må det franske selskap Compagnie de Saint-Gobain ha godkjennelse fra departementet for overdragelse av aksjer til rettssubjekter som ikke er å anse som norske etter bestemmelsene i § 19 i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

5.

Uten særskilt tillatelse fra departementet kan selskapets virksomhet bare omfatte produksjon og salg av vindusglass og beslektede produkter.

6.

Selskapet skal drives etter sunne forretningsmessige prinsipper. Dets forbindelse med den utenlandske aksjonær og selskaper denne har interesser i skal være basert på reelle priser og forretningsvilkår.

7. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

8. *Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

9. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Bli det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

10. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

11. *Avgift.*

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8760} = \text{kW}$.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente. Avgiften blir å etterbetale fra det tidspunkt kraftleveringen tar til.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

12. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

13. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2, 6 og 12 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Departementet har ikke tatt standpunkt til om selskapet eventuelt vil ha plikt til å søke røykskadekonsesjon etter lov av 16. juni 1961 om rettshøve mellom grannar, jfr. forskrifter gitt i medhold av samme lov.

Det er en forutsetning for tillatelsen at kraftuttaket er undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates A/S Drammens Glassverk å leie inntil 7 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk på vilkår og under forutsetning som inntatt i Industridepartementets tilråding av 22. april 1966.

15. Selbu kommune.

(Tillatelse til å overføre Nåla til Sørungen i forbindelse med bygging av Julskaret kraftverk m. v.)

Kgl. res. av 22. april 1966.

Selbu kommune har ved brev av 5. februar 1965 søkt om tillatelse til å overføre øvre del av Nåla's nedbørfelt til Sørungen og til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for bygging av Julskaret kraftverk som skal utnytte det 104 m høye bruttofall mellom Sørungen og Store Slindvatn.

Norges vassdrags og elektrisitetsvesen har 25. mars 1966 avgitt følgende uttalelse i saken:

«Ingeniør Chr. F. Grøner har med brev av 5. februar 1965 oversendt søknad datert 29. januar s. å.:

«I henhold til Lov om Vassdragsreguleringer søker Selbu kommunale Elektrisitetsverk tillatelse til:

1. Overføring av avløpet fra øvre del av elven Nålas nedbørfelt, ca. 62 km², til Sørungen.
2. Utbygging av Julskaret kraftverk, prosjektert midlere netto fallhøyde ca. 101 meter, mellom Sørungen og Store Slindvatn — såfremt det er nødvendig med konsesjon for denne utbygging.

I alle fall søkes om adgang til å erverve den grunn og de rettigheter som er nødvendig for utbygging av fallet og frem-

føring av kraftlinjer for overføring av energi til eksisterende fordelingsnett.

Det søkes om konsesjon på ubegrenset tid. Selbu kommunale Elektrisitetsverk har vurdert de fordeler overføringen gir, mot de skader og ulemper den medfører.

Elektrisitetetsverkets styre finner at de fordeler som oppnås er overveiende store sammenlignet med de skader og ulemper som kan antas å bli forvoldt.

Beskrivelse og utredning av planen fremgår av bilagene til søknaden.

Selbu komm. Elektrisitetsverk har kontaktet Norges Kommunalbank for å søke bistand med opplegg av finansieringsplan.»

Med søknaden fulgte blant annet en redegjørelse for planene, utarbeidet av ingeniør Chr. F. Grøner, og et brev fra Trondheim Elektrisitetsverk datert 8. desember 1964.

I Grønners redegjørelse nevnes at Rensjøens avløp er overført til Sørungen, som igjen er overført til Store Slindvatn gjennom tappe-tunnel i Julskaret. Samtlige tre vatn er regulerte. Straks nedenfor ligger Lille Slindvatn som også er regulert og nyttes som inntaksmagasin for Slindelv kraftverk.

Videre siteres:

«Den eksisterende Slindelv kraftstasjon kan med de gjennomførte reguleringer produsere 35—38 GWh pr. år. Sammen med det prosjekterte Julskaret kraftverk vil total årsproduksjon bli 62—65 GWh, herav ca. 40 GWh vinterkraft.

Det vises til «Innstilling fra utredningsnemnda for samordning av elektrisitetsforsyningen i Sør-Trøndelag», avgitt november 1964.

I utredningens tabell 5 er det gitt prognoser for kraftbehovet frem til 1970. For SEV's leveringsområde, Malvik og Selbu herreder, antas i 1970 å være behov for ca. 77 GWh.

Utbygging av Julskaret kraftstasjon vil, sammen med Slindelv kraftstasjon og uttak av konsesjonskraft fra TEV, gi SEV følgende kapasitet:

Slindelv	35—38 GWh
Julskaret	27 GWh
Konsesjonskraft	15 GWh

Tilsammen 77—80 GWh

Hvis denne prognose slår til, vil følgelig hele den nye produksjon kunne omsettes innen SEV's eget forsyningsområde. Andre prognoser viser at det allerede fra 1967 vil være underskudd i samkjøringsområdet, og det antas derfor at omsetning av kraften ikke i noe tilfelle vil by på problemer. Det vises til brev av 8. desember 1964 fra TEV (bilag nr. 8).»

Brevet fra TEV lyder:

«Vi viser til samarbeidsavtale mellom Selbu E-verk og Trondheim E-verk om bygging av ny reguleringsdam i Sørungen.

Trondheim E-verk har ingen merknad til

at Selbu E-verk søker om overføring av Nåla til Sørungen.

Bygging av en kraftstasjon i Julskaret vil i tillegg til reguleringen av Sørungen ytterlig øke muligheten for vinterkraftproduksjon i Nidelvfeltet samlet, og faller for så vidt sammen med Trondheim E-verks interesser.

Trondheim E-verk vil alltid ha et overskudd av sommerkraft i Nidelvfeltet og er derfor interessert i at Selbu E-verk så sterkt som mulig bygger ut for vinterkraftproduksjon.

Selbu E-verk kan rekne med at Trondheim E-verk vil være interessert i avtak av vinterkraft eventuelt utveksling sommer—vinterkraft.»

Om overføringen av Nåla og om kraftverket sies:

«1. Oversikt.

Nålas felt ligger øst og sørøst for Sørungen. Elva har sitt utspring i traktene vest for Bringen fjell og renner omtrent rett nord gjennom et typisk skogterreng ut i sydøstenden av Store Slindvatn.

2. Overføringsplan.

Planen går ut på å stenge øvre del av Nålas naturlige avløp med en dam ca. 1,0 km nord for Øiavold. Via en tunnel overføres avløpet til Sørungen.

3. Dam i Nåla.

Dammen forutsettes bygget på samme sted som en eksisterende fløtningsdam, Fangslidammen. Denne dammen er utført i tre og reguleres ved hjelp av et nålestengsel.

Kotehøyde overløp	474,7
Kotehøyde topp krone	477,0

Kotehøydene er ca. angitt i forhold til Sørungen.

Den nye dammen utføres i betong og forsynes med bjelkestengsel eller Kvan-luke for gjennomslipping av vann til fløtningen og tjener samtidig som overløp ved store flommer.

Nåværende høyeste og laveste regulerte vannstander i elveløpet ovenfor dammen forutsettes beholdt uforandret.

4. Overføringstunnel m/ inntak.

Ca. 400 m ovenfor dammen på venstre elvebredd legges overføringstunnelens inntak.

Inntaket forsynes med bjelkestengsel og grov-varegrind. Bunnterskelens topp legges på samme nivå som bunnterskelen i dammens gjennomløp — kote 474,7.

Fra inntaket føres en tunnel, (ca. 6,5 m² tverrsnitt) en lengde på ca. 1,8 km frem til Sandbukta i sydøstenden av Sørungen, hvor tunnelbunnen legges ca. 0,5 m over HRV i Sørungen.

Hele tunnelen forutsettes drevet fra Sørungen-siden med stigning ca. 1 : 500.

3.2. Julskaret kraftverk — se tegn. 3016-002 og -003, bilag 6 og 7.

1. Beskrivelse.

Kraftanlegget bygges i fjell.

Kraftstasjonen forutsettes lagt ca. 200 meter SV for Store Slindvatn, nær veien til Julskaret.

Turbin og generator monteres i en ca. 25 meter dyp sjakt, mens transformator og apparatanlegg plasseres i hus over terreng. Inntaket i Sørungen legges ca. 900 meter NV for Julskardammen. Vannet ledes i råsprengt tunnel og skråsjakt frem til ca. 120 meter fra kraftstasjonen. Herfra føres vannet videre i frittliggende stålrør i tunnel.

Avløpet skjer gjennom råsprengt tunnel frem til store Slindvatn. Tunnelmassene regnes å bli plassert ved tunnelmunningen langs strandkanten.»

Overføringen er kostnadsberegnet til 2,1 mill. kroner og kraftverket til 5,4 mill. kroner, tilsammen 7,5 mill. kroner. Dette gir en utbyggingspris på 27,8 øre/kWh.

Dersom overføringen av Nåla sløyfes, blir kraftproduksjonen redusert fra 27 mill. kWh til 17 mill. kWh og utbyggingsprisen øket til 28,8 øre/kWh.

Videre er det utført rentabilitetsberegning under forskjellige forutsetninger. Basert på Nordenfjeldske kraftsambands gjeldende kraftpriser og forutsatt årlige utgifter på 9,9 pst. av anleggskostnaden viser f. eks. beregningen et årlig overskott på kr. 17 000.

Kraftinnvinningen er beregnet til 1 400 nat.-hk.

Til slutt i redegjørelsen omtales ulemper ved prosjektet:

«7. Rensjøen.

Forholdet ved Rensjøen endres ikke ved nåværende planer.

7.2. Sørungen.

Reguleringsgrenser forandres ikke, og planene medfører neppe andre ulemper enn for isforholdene.

Ved utløpet av Nåla-overføringen vil isen svekkes. Det vil bli bygget vei over og et stykke forbi tunnelens utløp. Ved inntaket vil også isen kunne svekkes noe, men da det her er svært liten trafikk, har dette neppe særlig betydning. Tunnelmassene fra Nåla-tunnelen vil delvis bli brukt som veimasse. Overskytende masser legges i tipp langs strandkanten, slik at de virker minst mulig skjemmende.

7.3. Store Slindvatn.

Reguleringsgrensene forandres ikke, og det antas at utbyggingen ikke vil medføre andre ulemper enn at isen foran utløpstunnelen svekkes. Da det her går vei langs stranden, har dette neppe særlig betydning. Tunnelmasser brukes delvis til veimasse, og legges delvis i tipp langs strandkanten.

7.4. Nåla.

1. Fisket nedenfor Fangslidammen må ventelig betraktes som totalskadet. Fisket er i dag uten økonomisk betydning.

2. Fløtning. Ved bygging av ny dam vil forholdene snarere bli bedret enn gjort dårligere. Fløtningsvann vil bli avgitt i nødvendig mengde, så overføringene kan ikke sies å medføre ulemper.

3. Fallrettigheter.

Nåla er praktisk talt uten reguleringsmuligheter. Fallet er gjennomgående slakt, og konsentrerte fall er små. En overføring til Sørungen kan således neppe sies å komme i veien for utbygginger i Nålas eget leie.

4. Flommer.

I Nåla vil det nedenfor Fangslidammen ikke bli større flommer enn tidligere. Overførings-tunnelens kapasitet blir, sammen med overløpet på dammen, så stor at tidligere flomvannstand ikke overskrides.

8. Konklusjon.

Skader og ulemper ved overføring av Nålas øvre felt til Sørungen og utnyttelse av fallet mellom Sørungen og Store Slindvatn i Julskaret kraftverk må sies å være ubetydelig sammenlignet med de fordeler som oppnås.

Selbu kommunale Elektrisitetsverk vil etter utbyggingen kunne dekke forbruket i sitt forsyningsområde til en lavere pris enn ved kjøp fra Nordenfjeldske Kraftsamband. Utbyggingen vil bidra til å redusere det antatte kraftunderskudd i området.

Utbyggingen vil ha betydning for beskjeftigelsen i distriktet, da de store kraftutbygginger i Nea og Tydal er iferd med å ebbe ut.»

Fra forslaget til reguleringsreglement for dammen i Nåla siteres post 2:

«Det skal avgis nødvendig mengde vann for gjennomføring av tømmerfløtningen i Nåla. Nærmere avtale herom fastlegges ved overenskomst mellom de interesserte parter eller avgjøres ved skjønn.»

I brev av 27. mars 1965 meddeler søkeren at anleggsfolkene blir boende nede i bygda. Det er i alt 9 forsamlingshus i kommunen, og de to som ligger nærmest anlegget er nyoppførte og i meget god stand.

Ytterligere tilleggsplysninger er gitt i brev datert 28. april 1965, hvorav hitsettes:

«Når det søkes om grunn og rettigheter for fremføring av kraftlinjer, gjelder dette primært forbindelsen mellom Julskaret og Slindelv kraftstasjoner.

Alternativt er det drøftet å føre kraften direkte til Hegset kraftstasjon. I dette tilfelle vil det bare bli fjernstyringslinje mellom Slindelv og Julskar.

En av disse muligheter for forbindelse med hovednettet vil bli valgt.

Begge løsninger er direkte forbindelser mellom kraftstasjoner, og kan vanskelig betegnes som fjernledninger i vanlig forstand.

Lengden Julskaret—Slindelv er ca. 5 km, og lengden Julskaret—Hegset ca. 15 km.»

Søknaden er blitt kunngjort i Norsk Lysingsblad og lokalpressen, og dokumentene har vært utlagt til ettersyn for interesserte og forelagt distriktet på vanlig måte.

Selbu kommunestyre har i møte

den 29. januar 1965 vedtatt å gi «Selbu kommunale elektrisitetsverk v/ styret fullmakt til å søke om konsesjon for overføring av Nåla og bygging av Julskaret kraftverk i overensstemmelse med ingeniør Chr. F. Grønners utkast til søknad».

Selbu jordstyre har ifølge møteboka gjort dette vedtaket i sak nr. 84/65:

«Bygging av kraftstasjon for utnyttelse av fallet fra Sørungen til Store Slindvann, vil ikke volde nevneverdig skade, da det er forutsetning at kraftstasjonen skal bygges inne i fjellet, og den mark som berøres av anlegget er utmark og delvis skogbevokset.

Hva angår overføring av elva Nåla, vil det mulig skape endel vanskeligheter med f. eks. tømmerfløtinga, naturlig stengsel for beitedyr osv.

Det bør vel være en forutsetning at disponible stenmasser fra tunnelen m. v. nyttes til vegbygging i området, da en mener at det er behov til stede, alle forhold tatt i betraktning vedkommende jordbruk, skogbruk, turistnæring, almenhetens interesser m. v. Men tatt i betraktning de verdier denne overføring vil skape i form av betydelige mengder elektrisk kraft, vil fordelene langt overveie de ulemper som måtte oppstå.

Jordstyret vil derfor anbefale at konsesjon gis.»

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i brev datert 7. september 1965 sluttet seg til uttalelse av 6. s.m. fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk, hvorav hitsettes:

«Sjøen Sørungen som fra før er tillatt regulert 11,5 m med et magasin på 61 mill. m³ og et midlere årlig tilløp på 71,9 mill. m³ vil ved Nåla's overføring få økt tilløpet til 121,1 mill. m³. Derved går reguleringsevnen vesentlig ned.

Overføringen vil neppe by på vesentlige ulemper. Det vil muligens oppstå skader på fiske og gjerdeproblemer i tørre perioder i den delvis tørrlagte del av Nåla. Fløtningen i Nåla vil søkeren sørge for minst like gode forhold for som hittil.

Overføringen til Sørungen av avløpet fra Nåla's øvre del betyr raskere fylling av dette magasin, og tilsvarende senere fylling av Slindvatna. Det vil derved oppstå endrede tilstander for vannstandvariasjoner i sjøene, men dette vil til enhver tid måtte skje innenfor de tillatte reguleringsgrenser og vil neppe medføre store ulemper utover de som allerede er til stede. Det vil ved Sørungen dessuten måtte bygges veg fram til påslaget for tunnelen til Nåla.»

Om kraftanlegget heter det blant annet:

«Anlegget er kalkulert til 7,5 mill. kroner inkl. overføring av Nåla. Dette er med dagens kostnadsnivå for lavt, så det må regnes med et dyrere anlegg.

Kraftverkets rentabilitet er beregnet på grunnlag av Nordenfjeldske Kraftsambands varierende priser for tilfeldig salg. Det er klart at dette er for gunstig

da Kraftsambandet neppe til enhver tid kan skaffe kjøpere til kraften og det vanligvis i overskottsperioder vil være større tilbud enn etterspørsel slik at prisen blir en andel av full pris.

En rentabilitetsberegning kan muligens baseres på statskraftpris forutsatt kraften finner avsetning — det er i alle fall ikke realistisk å gå ut fra at en avtaker vil betale høyere pris enn det Statskraftverkene forlanger. Denne er i dag 1,8 øre pr. kWh/generator og 2,42 øre levert 60 kV i transformatorstasjonene. I søkerens overslag er tilsvarende regnet med 2,7 øre pr. kWh.

Kraftverkets årlige utgifter er satt til 9,9 pst. av nedlagt kapital. Med de lånevilkår som en i dag må regne med — 17—20 avdragsår med like store årlige avdrag — vil de første driftsår gi betydelig større belastning. Spørsmålet vil da være hvilke muligheter søkeren har for å dekke underskottene i denne perioden.

Til planene for kraftanleggets utførelse har vi ingen særlige merknader.

Søkeren begrunner sitt ønske om utbygging med det økende kraftbehov i sitt forsyningsområde og viser til foreliggende innstilling om samordning av e-forsyningen i Sør-Trøndelag fylke. De oppgitte behovstall refererer seg til 1971 og er fordelt med 25,6 mill. kWh på Selbu og 45,2 mill. kWh på Malvik. (Selbu komm. Elverk har i dag engrosforsyning av Malvik komm. Elverk etter 1 årig avtale).

Selbu komm. Elverk disponerer i dag ca. 53 mill. kWh. Produksjonen fra den foreslåtte utbygging vil således etterhvert som behovet stiger utelukkende gå til forsyning av en annen kommune.

Forat Malvik komm. Elverk skal kunne få ført fram kraften blir det nødvendig å bygge et nytt overføringsanlegg eller vesentlig forsterke det som finnes. Denne kostnad burde vært tatt med i overslaget.

Til Selbu komm. Elverk's søknad om overføring av ca. 62 km² av elva Nåla's øvre løp gjennom tunnel til Sørungen har en ingen særlige merknader, da en går ut fra at de lokale ulemper og skader som vil oppstå ved denne overføring på vanlig måte blir ordnet minnelig eller ved skjønn. Uten utbygging i Julskaret har den ingen hensikt.

Forutsetningen for tillatelsen må imidlertid være at søkeren kan gi et økonomisk grunnlag for utbyggingen av det planlagte kraftanlegg, — en viser til det som foran er uttalt om kostnader, rentabilitet, kraftpriser, leveringsområde og kraftavtak.»

Selbu vassdragets Fellesfløtningsforening i brev av 29. april 1965:

«Søknaden ble behandlet i styremøte for Selbu vassdragets Fellesfløtningsforening den 27. april 1965 med sådant

vedtak:

«Fløtningsforeningen forbeholder seg at den nye dammen i Nåla bygges slik at den tillater uhindret gjennomslipping av tømmer, og at den kan avgi minst like meget vann til fløtningen som den gamle Langsli dam. Det vil si at den skal avgi nok vann til fløtningen.

I søknaden heter det på side 6 at den

nye dammen skal forsynes med bjelkestengsel eller «Kvan-luker».

Fløtningsforeningen ber om å bli forelagt tegninger av dammen, og forbeholder seg rett til da å ta stilling til om den kan godkjennes eller ikke. Foreningen understreker som absolutt forutsetning at utslag og fløtningsforholdene i vassdraget nedenfor den påtenkte dam ikke blir dårligere enn hva de hittil har vært. Foreningen forbeholder seg således en vannstand på minimum kote 357,0 i Store Slindvann før fløtningen settes igang. Likeledes forbehold om at tunnelavløpet til Sørungen holdes stengt under fløtningen, og at e-verket skaffer 1 mann for betjening av dammen under fløtningen.»

Samme sak ble behandlet s. d. i foreningens årsmøte med slikt vedtak:

«Styrets forslag ble enstemmig vedtatt.»

Høyesterettsadvokat Nils M. Vaagland i brev av 3. mai 1965:

«Undertegnede representerer sammen med h.r.advokat Otto Jebens samtlige grunneiere og interesserte omkring Sørungen, Slindvatn og Guldsetelven, samt Slindelv under de skjønn som nå pågår angående Selbu komm. elektrisitetsverks regulering av Sørungen m. v. Undertegnede representerer i første rekke endel av de interesserte omkring Sørungen og langs Guldsetelven.

Under det nevnte skjønn er det av h.r.advokat Otto Jebens og undertegnede reist innsigelse mot den fortsatte gyldighet av Trondheim Elektrisitetsverks konsesjon for regulering av Sørungen i henhold til kgl. resolusjon av 6. juni 1919, og som en konsekvens av dette også gyldigheten av Selbu komm. Elektrisitetsverks konsesjon for regulering av Sørungen m. v. i henhold til kgl. resolusjon av 8. desember 1961, jfr. kgl. resolusjon av 13. juni 1945. Vi finner det riktig at det standpunkt grunneierne her har inntatt blir meddelt konsesjonsmyndighetene i anledning den konsesjon det nå søkes om. Jeg tillater meg derfor hermed å vedlegge i 3 eksemplarer gjenparter av mitt prosesskrift til Midt-Trøndelag herredsrett i sak nr. 86/60 av 11. mars 1965.»

Videre skriver høyesterettsadvokaten blant annet:

«Selbu vassdragets Fellesfløtningsforening har behandlet den foreliggende konsesjons-søknad. Fellesfløtningsforeningen frykter for at når endel av Nålås nedslagsfelt skal overføres til Sørungen og magasineres, så vil man kunne få en mindre vannstand i Slind-elva ut over våren. Dermed vil utslaget for tømmer i Slindvann bli vanskeliggjort. Likeså trafikken over eidet mellom Store og Lille Slindvann.

Som det fremgår brukes også Nåla som fløtningselv og det er også her av avgjørende betydning at fløtningsforholdene ikke forverres.»

Fra forannevnte prosesskrift siteres:

«TEV eksproprierte gjennom sine skjønn vedrørende Selbusjøen med flere sjøer i 1919/1920 også det damanlegg som den gang fantes ved Sørungens utløp i Gulsetelva. Dette damanlegg har vært utnyttet under den regulering som sees å være foretatt i Sørungen helt inntil man nå har fått den nye dam. Den gamle dam muliggjør bare en delvis regulering av Sørungen. Jeg har fått opplyst 1,9 m under høyeste tillatte vannstand kote 453,5. Konsesjonen tillot tapping ned til kote 447,5.

Etter det opplyste hindrer også terskelen mellom Store- og Lille Sørungen den faktiske utnyttelse av den regulering TEV hadde fått konsesjon på.

Jeg provoserer saksøkeren å fremlegge nøyaktige oppgaver over hvilke reguleringer som var mulige med den gamle reguleringsdam og hvilke reguleringer som var mulige for Store Sørungen slik terskelen mellom Store- og Lille Sørungen har vært og fortsatt er.

Etter de betingelser som var fastsatt for reguleringen av Sørungen ved kgl. resolusjon av 6. juni 1919, pkt. 7, skulle arbeidet påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjon er gitt, og fullføres innen en ytterligere frist på 5 år.»

Selbu kommunale Fiskeristyre har i brev av 30. mars 1965 bedt Hovedstyret om å sørge for sakkyndig bistand for å ivareta fiskets interesser.

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler i brev datert 6. april 1965 at den planlagte overføring m. v. ikke skulle medføre skader av noe særlig omfang. Han mener likevel at regulanten bør kunne pålegges å sette ut yngel og/eller settefisk og å dekke utgiftene til fiskeribiologiske undersøkelser i området.

Med brevet fulgte uttalelse av 31. mars 1965 fra konsulenten for ferskvannsfisket i Trøndelag:

«Elven Nåla kommer fra Nålsjøen på sydsiden av Bringen, og elvens stasjonære bestand består av småfallen fisk som ikke har særlig matnyttig verdi. Enkelte noe større fisk som slipper seg ut fra Nålsjøen forekommer i elven, men denne del av bestanden må antas å være meget liten.

Nåla har nå sitt naturlige avløp i Slindvatna, men har ingen betydning som gyteelv for fiskebestanden i Slindvatn, fordi den går ut i Slindvatna i en foss som fisken ikke kan passere.

Ved eventuell overføring av Nåla til Sørungen må det bygges en dam i betong ved Fangsli, hvor det nå er en fløtningsdam av tre. Elven nedenfor demningen vil da bli tørrlagt store deler av året, og det fisket som er her vil bli ødelagt.

I samband med en eventuell overføring av Nåla til Sørungen må det antas at det ikke skulle være aktuelt å pålegge konsesjonæren plikt til utsetting av fisk i Sørungen og Slindvatna ut over det som er fastsatt i samband med tidligere konsesjoner. I begge vann er gyteforholdene gode og bestanden nå for stor

i forhold til næringsgrunnet. Konsesjonæren bør imidlertid gis pålegg om å bekoste biologiske undersøkelser i vassdraget i den utstrekning Landbruksdepartementet måtte bestemme.»

De innkomne uttalelser har vært forelagt søkeren, som i brev av 25. september 1965 bemerker:

«31. mars 1965 fra Konsulenten for ferskvannsfiske i Trøndelag. Ingen bemerkning.

6. april 1965 fra Inspektøren for ferskvannsfiske. Ingen bemerkning.

29. april 1965 fra Selbu vassdragets Fellesfløtningsforening. Eneste bemerkning er at det er krav om fylling av Slindvatna opp til kote 357 når fløting kan begynne.

Dette er en betingelse som er umulig å garantere for alle år. En viser til tidlig og sen vår og Fellesfløtningsens vilkårlige vedtak om hvilke vassdrag skal fløtes først og senere for å benytte samme mannskap.

Det kan opplyses at fra 1952 når utvidet regulering av Slindvatna ble tatt i bruk, er det i 6 av 14 år pr. 15. juni, vært en vannstand på under kote 357.

Fellesfløtningsens krav på dette punkt mener en derfor er en skjærpelse av bestemmelser i tidligere skjønn. En mener dette spørsmål må avgjøres ved avtale eller skjønn. Eventuelt ved at E.verket overtar utslag av tømmer i Slindvatna, dersom vannstanden er under kote 357.

3. mai 1965 fra h.r.advokat Nils M. Vaagland med vedlegg. Det henvises til advokat Rogstads utredning.

Hva angår forhåndsforhandlinger med grunneierne skal en få gi følgende opplysninger:

- Det gjelder 4 grunneiere:
1. Arne Nervik. Nødvendig ervervelse er medtatt i pågående skjønn.
 2. Ole O. Eidems arvinger. Tidligere eier nettopp død, boet går til skifte. Avtale for tiden umulig.
 3. Nils E. Guldseth. Er gjort kjent med forholdene, men vil konferere med jurist.
 4. Hilmar Sæther.

30. mars 1965 fra Selbu kommunale fiskeristyre.

9. juni 1965 fra Selbu jordstyre.

10. juni 1965 fra Selbu kommune.

Ingen bemerkning til ovenstående 3 uttalelser.

6. september 1965 fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk.

En viser her til utredning av ingeniør Chr. F. Grønners Trondheimsavdeling ved ingeniør Ødegaard.

En vil imidlertid tilføye at Sør-Trøndelag E.verk nå har fremsatt forslag om 15 pst. prisforhøyelser. I vår kontrakt med Malvik E.verk er tatt forbehold om at prisene for vår leveranse skal justeres, dersom Statens (fylkets) priser blir endret.

Vei til påslag tunnel Nåla er bygget før.»

Utredningen av 23. september 1965 fra ingeniør Grønner, som fulgte søkerens bemerkninger, lyder:

«Vi har gjennomgått de av Sør-Trøndelag elektrisitetsverk (STEV) avgitte bemerkninger til konsesjonssøknaden for Julskaret kraftanlegg.

STEV har, når det gjelder den tekniske side, ingen særlige bemerkninger til de foreliggende planer.

Når det anføres at overføring av Nåla vil medføre at reguleringsevnen for Sørungen går vesentlig ned, så må dette bero på en misforståelse.

Forholdene før og etter overføringen er ikke uten videre sammenlignbare. Dette skyldes at Sørungen tilføres avløpet fra et nytt felt på 62,5 km², samlet nedbørfelt til Sørungen øker fra 87 km² til 149,5 km². Samtidig øker regulert vannføring fra 2,28 m³/s til 3,31 m³/s.

Reguleringsprosjenter for avløpene fra det gamle og det nye felt blir henholdsvis 99,5 og 86,7.

For den regulerte vannføring i Slindelv kraftverk vil en overføring av Nåla til Sørungen ikke ha noen betydning.

STEV's innvendinger til de fremlagte planer retter seg vesentlig mot det forhold at kraftproduksjonen skal gå til forsyning av Malvik kommune, samtidig som det hevdes at de økonomiske anslag er for optimistiske.

Selbu kommunale Elektrisitetsverk har siden 1927 dekket Malviks behov for elektrisk energi.

Kraftleveransen skjer i henhold til 5-års kontrakter som automatisk fornyes for 1 år av gangen såfremt ingen av partene forlanger revisjon.

Kontrakten inneholder bestemmelser om revisjon av prisene, også i kontraktens løpetid, hvis prisnivået endres vesentlig. For tiden skjer leveransene i henhold til kontrakt sluttet i 1962 med løpetid til 1967.

STEV bemerker at kostnadsoverslaget, med anleggssum 7,5 mil. kroner er for lavt.

Dette er sannsynligvis riktig, idet den prisstigning som stadig finner sted vil gi seg utslag i anleggskostnadene. Det vil derfor i dag være riktig å kalkulere med et høyere beløp for anleggsutgiftene. I tillegg kommer også kostnader til linjebygging. Disse er, som anført i konsesjonssøknaden, ikke medtatt i de 7,5 mill. kroner som gjelder de rene anleggsutgifter. Regnes med 10 pst. økning i anleggsutgiftene, pluss 0,5 mill. kroner til linjebygging etc., øker anslaget for anleggskostnadene til 8,75 mill. kroner.

STEV hevder videre at anslaget for inntekter er satt for høyt, idet Nordenfjeldske Kraftsambands priser er lagt til grunn ved beregningen.

Statskraftpriser antydes som et mulig beregningsgrunnlag for rentabiliteten.

Antagelsen om at kraften skal kunne omsettes gjennom Kraftsambandet er basert på de offentlige prognoser som foreligger, og som viser et betydelig kraftunderskudd i årene 1966/67 og utover. Det vises her til Nordenfjeldske Kraftsambands årsberetning 1963—64, tabell 29.

Det er dessuten tatt hensyn til at ca. 75 pst. av kraften er vinterproduksjon. Dette skulle ytterligere lette omsetningen. I inntektsanslaget er 85 pst. av det samlede beløp beregnet å komme fra salg av vinterkraft.

Statskraftpris for vinterkraft er 2,92 øre pr. kWh. Den av STEV anførte pris på 2,42 øre pr. kWh er gjennomsnittspris for året.

En vesentlig del av produksjonen er som anført beregnet solgt til Malvik.

Så vidt oss bekjent vil Malvik kommunale Kraftanlegg ikke kunne få kjøpt statskraft direkte, men må kjøpe denne gjennom STEV, og til de priser som dette verk forlanger.

For tiden er prisen for tilsvarende salg kr. 75 pr. kW-år + 1,5 øre pr. kWh, med brukstid 6 000 timer. Ved overforbruk betales 5 øre pr. kWh i tiden 16. oktober—30. april og 3 øre pr. kWh resten av året.

Omregnet til ren kWh-pris blir denne med full brukstid 2,75 øre pr. kWh.

Som regel vil den virkelige kWh-pris ligge noe høyere da det på den ene side ikke er mulig å unngå endel overforbruk, og på den annen side er vanskelig å nytte brukstiden fullt ut. En brukstid på 5 000 timer gir 3 øre kWh.

Vi mener derfor at det ikke er urealistisk å regne med en salgspris på 2,7 øre pr. kWh, slik det er gjort i inntektsanslaget.

STEV reiser videre spørsmålet om hvilke muligheter SEV har for å klare de første vanskelige år.

For å belyse dette nærmere har vi satt opp et prøvebudsjett for Slindelv og Julskaret kraftstasjoner sett under ett for året 1968. Budsjettet er bygget på SEV's regnskaper for årene 1961, 1962, 1963 og 1964.

Videre er det for finansieringen av Julskaret regnet med lån på 4,5 mill. kroner i Norges Kommunalbank. Dette lån er forutsatt forrentet med 4,5 pst. p. a. og nedbetalt over 18 år med like store årlige avdrag.

For resterende beløp er det regnet med rente 6 pst. p. a. og annuitet over 20 år.

Det er alternativt regnet med 8, 8,5 og 9 mill. kroner i anleggssum.

Den del av kraften som er forutsatt solgt til Malvik eller Kraftsambandet er regnet overført dels via den eksisterende linje til Malvik, dels over ny forbindelse til Hegsetfoss og derfra over 132 kV-linjen til Eidum. Det er regnet med transformerings- og overføringsavgifter.

For inntektsanleggene er det regnet med 4,5 øre pr. kWh for kraft omsatt i Selbu, 2,7 øre pr. kWh for kraft til Malvik og 2,2 øre pr. kWh for salg til Kraftsambandet.

Til sammenligning opplyses at av en redegjørelse fra SEV, datert 28. februar 1964, fremgår at i året 1963 var gjennomsnittsprisen for salg i Selbu, 4,17 øre pr. kWh og for salg til Malvik 2,73 øre pr. kWh.

Kopi av budsjettet følger som bilag.

Beregningene viser at i et middels vannår vil verket, de første år etter at nyanlegget er kommet i drift, gå med balanse eller et mindre overskudd, alt avhengig av den endelige anleggssum. Den tyngste perioden vil strekke seg fram til 1973/74, men selv i denne perioden vil renteutgiftene avta med ca. kr. 22 000 pr. år.

I 1973/74 løper en rekke av de «gamle» lån ut, og den økonomiske situasjonen skulle etter dette tidspunkt bli god.

Under henvisning til hva som er anført foran, og til det bilagte budsjettutkast for 1968, mener vi å ha vist at det økonomiske grunnlag for utbyggingen av Julskaret kraftverk er i orden. Dette gjelder både mulighet for avsetning av kraften, oppnåelige priser og evne til å komme gjennom de første vanskelige år.»

I advokat Rogstad's utredning av 23. september 1965, som søkeren også viser til, heter det blant annet:

«Til orientering medfølger

1. Mitt prosesskrift av 10. juni d. å. (uten bilag).
2. Mitt prosesskrift av 23. juni d. å. (uten bilag).
(Se alm. bemerkn. s. 2 ff. og anførsler s. 5 ff til h.r.advokat Vaagland pr. skr. av 11. mars d. å.)
3. Mitt prosesskrift av 7. juli d. å. med 2 bilag.

Av disse bilag vil Hovedstyret bli kjent med E-verkets standpunkt til innsigelsene. E-verket kan ikke erkjenne at det foreligger grunnlag for avvisning. Ytterligere er E-verket innforstått med at mulige poster som ikke tidligere måtte være medtatt skal oppgjøres ved forretningen nå så langt gyldig erstatningskrav legitimeres.

Jeg vedlegger ytterligere som bilag 4, fotokopi av rettens brev av 9. juli d. å. til prosessfullmektigene hvorav Hovedstyret vil se at retten i ethvert fall ikke for tiden tar avvisningskravet til følge.»

Siste del av utredningen siteres:

«Når det gjelder Hovedstyrets siste bemerkning om forsøk på minnelig overenskomst, må det være på det rene at man her ikke kommer utenom skjønn. Jeg viser for så vidt til h.r.advokat Vaaglands brev av protokollen fra Fellesfløtningen. De endringer i vassdraget som Nåla's overføring vil medføre, vil jo måtte sammenholdes med tidligere reguleringer og skjønn.

Noe annet kan gjelde selve grunnvervet vedk. kraftstasjonen og de faste anlegg ellers. Her vil jeg anbefale at E-verket med en gang tar opp drøftelser med vedkommende med sikte på ordning. Hvis man ikke med en gang kan bli enig om erstatningsoppjøret — noe som ofte vil være vanskelig da omfanget av ervervelse og mulige ulemper kan være usikkert — vil det være tilstrekkelig å få erklæring fra de berørte om frivillig avståelse av nødvendig grunn og rettigheter mot senere oppgjør etter overenskomst eller skjønn.

For ikke å forsinke saken, foreslår jeg at det nå foreliggende snarest mulig ekspederes til Hovedstyret med beskjed om at redegjørelsen om forhandlingene med grunneierne vil komme senere.»

Søkerens bemerkninger med vedlegg har vært forelagt fylkesmannen, som innhentet uttalelser datert 17. november 1965 fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk:

«Søkeren baserer en lengre utredning over SEV's driftsresultat etter prosjektet er utbygd på etter mitt syn flere temmelig usikre faktorer.

Uten å gå nærmere inn på hver enkelt av disse, da dette neppe har noen særlig hensikt, vil jeg peke på:

Nordenfjeldske Kraftsambands prognose for framtidige energibehov er retningsgivende, men det er galt å legge disse til grunn for kraftutbygging utover eget behov, det

kan jo komme nye prosjekter inn fra andre utbyggere.

Likedan er Kraftsambandets priser helt avhengig av om det finnes avtak. Verdien av ledig kraft bør i prinsippet settes lik null, som spillkraft kan en muligens operere med inntil 1 øre pr. kWh.

Det synes påfallende at søkeren må henvise til fylkesverkets priser i samband med søknaden, det er også her endel uriktige påstander som det imidlertid ikke har noen hensikt å kommentere i denne sammenheng.

Søkerens framstilling ved å blande sammen et delvis avskrevet kraftverk med et dyrt anlegg forsvarer etter mitt syn ikke utbygging av prosjektet. Heller ikke kraftbehovet til eget bruk. For kraftleveringen til Malvik må det innen få år bygges et 60 kV overføringsanlegg anslagsvis til en kostnad på 2 mill. kroner. Overføringsavgiften vil da bli ca. 0,7 øre pr. kWh (søkeren regner med 0,28 øre).

Skal prosjektet kunne gjennomføres må en finne et annet grunnlag. I alle tilfeller må prosjektet vurderes selvstendig og ikke koblet sammen med en rekke usikre faktorer.

Ut fra en byggekostnad på ca. 8,5 mill. kroner vil utbyggingsprisen bli 31,5 øre pr. kWh, dette er høyt, men muligens brukbart dersom utbyggeren får full avsetning for kraften straks og kan ta del i finansieringen av utbyggingen selv med minimum 10 pst.

Det er vel ikke tvil om at det for arbeidslivet i Selbu kommune vil komme meget vel med å få satt igang dette tiltaket.

Til utbyggingen forutsettes lån bl. a. i Norges Kommunalbank. Dette innebærer at lånet i så fall vil bli gitt innen den kvote banken disponerer til kraftutbyggingsformål bl. a. for vår landsdel.

Det synes rimelig på dette grunnlag å forlange at den ledige kraft skal komme hele fylkets kraftforsyning til gode. Jeg tør derfor, som et vilkår for utbyggingen, foreslå at den ledige kraftmengde fra anlegget stilles til fylkesverkets disposisjon etter en egen kraftleiekontrakt til beste for fylkets alminnelige elektrisitetsforsyning. Derved vil også SEV være sikret full inntekt fra anleggets driftsettelse.

Jeg går også ut fra at det i forholdet Selbu Malvik—fylket må opprettes en utbyggings- og kraftleveringsplan innen kort tid, selv om dette ikke direkte vedrører en eventuell utbygging av Julskaret.»

Fylkesmannen sier i påtegning av 18. november 1965:

«En må på prinsipielt grunnlag være enig i de merknader som direktør Skrindo har gjort. Det synes imidlertid å være særlig grunn til å styrke næringsgrunnlag og den kommunale økonomi i Selbu. I så måte er dette kraftprosjektet vel egnet, både for arbeidslivet i utbyggingsperioden, for krafttilførselen og på lang sikt for den kommunale økonomi.

En vil derfor tilrå at kommunens konsesjonsøknad blir imøtekommet.»

Endelig bemerket søkeren i brev av 23. februar 1966:

«For å unngå nye diskusjoner om utbyggingspriser med nye utsettelse til følge vedlegges revidert kostnadsoverslag basert på innkomne anbud.

En er imidlertid klar over at dersom nye utsettelse kommer på tale, vil dette koste SEV en ny fordyrelse på anlegget. En vil bare konstatere at kraftprisene i distriktet har steget med 10—12 pst.

Når direktøren for Sør-Trøndelag El.verk tviler på Nordenfjeldske Kraftsambands prognoser med hensyn til stigende behov, så er jo ingen prognose helt riktig, men disse prognoser fra NFKS er det mest sikre vi har å bygge på. Hittil synes disse ikke å ha vært for gunstige. En viser til den betydelige og kostbare kraftimport siste vinter. Selbu har nå liggende søknader om kraftleveranser til industri på ca. 1 500 kW i Selbu. Vi har ikke kunnet ta standpunkt så lenge vår konsesjonssøknad ikke blir behandlet.

Med hensyn til kraftpriser må det være riktig å bruke vanlige priser fra fylkesverket og andre, som brukes i fylket overfor kommuner.

Vedrørende driftskalkyle finner Selbu det rimelig og forsvarlig i denne forbindelse å se El.verkets økonomi samlet. Med den korte avskrivningstid på 20 år er det naturlig å benytte inntektene fra de nedskrevne anlegg, til å balansere regnskapet i de første vanskelige år.

Direktør Skrinde nevner vår søknad til Kommunalbanken om lån og kvote til Sør-Trøndelag.

En kan opplyse at Selbu og Malvik (SEV's forsyningsområde) ikke har mottatt noen stønad til kraftforsyning. Sør-Trøndelag for øvrig har fått tildelt ca. 39 mill. kroner. Vi forsyner litt over 10 000 mennesker og har ikke søkt om lån i Kommunalbanken siden 1952. På bakgrunn av dette har vi reknet med en plass i solen, både når det gjelder konsesjon og låneopptak i Statsbankene. Den utvundne kraft mener en vil gå med til dekning av behov for eget forsyningsområde. Det er mottatt tilbud om kontrakter for levering til akseptable priser for mulig ledig energi. Selbu El.verk har imidlertid ikke kunnet akseptere nye kontrakter da det ser ut til at anlegget drar så i langdrag at prisstigninger er i ferd med å ødelegge det hele. Skrindos anmerkninger om at mulig ledig kraft må komme befolkningen i Sør-Trøndelag til gode, så anser en dette som en selvfølge da Selbu ikke har muligheter for avsetning andre steder, og behovet i vår nærhet så stor at vansker for avsetning ikke er til stede.

Fra fylkets El.verk er nevnt om 60 kV linje fra Eidum til Hommelvik med anslått utbyggingssum på ca. 2 mill. kroner og eventuell kontrakt, Selbu—Malvik—fylket.

Selbu og Malvik eier i fellesskap 21 kV linje til Eidum fra Hommelvik. Denne linje har kapasitet nok, sammen med overføringslinje fra Selbu, til å dekke Malviks kraftbehov med beregnet normal stigning i kraftbehovet, fram til 1972—73. Linjebehovet i fremtiden er behandlet ved EFI og ombygging

til 60 kV diskutert med Statens tilsyn i 5. distrikt. Bestående linje (ca. 12 km) kan bygges om ved å skifte isolatorer og traverser, med 1 trafo 60/20 kV i Malvik. Av dette skal kunne tas med i denne vurdering og med sådant beløp for dette anlegg forståes ikke (ca. 7 år før det er aktuelt). Det materiell som må utskiftes kan med fordel benyttes på 20 kV nettet i Selbu og Malvik til nødvendige utvidelser. Fra fylkets El.verk ble også dette linjeprojekt medtatt i forslag til kapitalbehov for utbygging, men ble av fylkestinget ikke medtatt som aktuelt.

Selbu El.verk og de kommunale myndigheter ser med bekymring på utviklingen av denne sak. Ikke bare at arbeidsobjektet med anlegget uteblir, men også håpet om ved disponibel kraft å kunne få igang bedrifter som gir arbeidsmuligheter og dermed stanse fraflytting fra vår bygd. I stedet må SEV nå kjøpe varmekraft fra Sverige til en sannsynlig pris med overføring etc. til 5—6 øre pr. kWh.

En vil så innstendig en kan be om å få en avgjørelse, slik at de innkomne anbud kan stå ved makt, for å unngå nye store prisforhøyelser.»

Med brevet fulgte revidert overslag datert 7. januar 1966 fra ingeniør Chr. F. Grøner.

Med brev av 11. november 1965 har søkeren sendt inn kart som viser hvor han må disponere grunn for å kunne gjennomføre anleggsarbeidene. Ifølge brevet er det forsøkt oppnådd minnelig overenskomst med grunneierne, men av forskjellige grunner uten resultat.

Når det gjelder grunn til kraftledningen, ønsker søkeren å se resultatet av konsesjonssøknaden før avtaler opprettes.

Hovedstyret skal bemerke:

De to vatna Sørungen og Slindvatnet i Selbu har begge avløp mot nord til Selbusjøen. Utløpselvene har felles løp de siste 3 km ned til sjøen. Rensjøen litt lenger vest sokner også til Selbusjøen. Nåla kommer fra Nålsjøen i Haltdalen herred i syd, og munner ut i Slindvatnet. Avløpet fra Østrungen som ligger østenfor, løper ut i Nåla ca. 1,5 km ovenfor Slindvatnet.

Ved kgl. resolusjon av 17. september 1920 fikk Selbu kommune tillatelse til å regulere Slindvatnet i forbindelse med anlegg av Slindelv kraftstasjon. Senere har kommunen og Selbu kommunale Elektrisitetsverk etter hvert fått tillatelse til regulering av samtlige nevnte vatn ovenfor Selbusjøen, overføring av Rensjøen til Sørungen og overføring av vatn fra Sørungen til Slindvatnet. Jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» 1961 s. 220.

SKE har nå følgende magasiner:

Vatn	Magasin mill. m ³	Magasin pst.
Rensjøen	(Bare flomdemping) }	85,5 %
Sørungen	61,0 }	
Østrungen	5,5 }	26,5 %
Slindvatnet	36,5 }	
Totalt	103,0	61,0 %

Det søkes nå om tillatelse til overføring av Nåla's øvre del til Sørungen. Det gjelder feltet ovenfor kote 474,9 som er 62,5 km² og har et midlere årsavløp på 49,3 mill. m³. Vatnet tenkes nyttet ved utbygging av det ca. 104 m høye fallet mellom Sørungen og Slindvatnet med kraftstasjon i Julskaret.

Ved overføringen økes den regulerte vassføring ved Julskaret kraftverk med 1,06 m³/s til 3,32 m³/s. Dette svarer til en reguleringsgrad på 86,8 pst. Nedenfor i vassdraget medfører overføringen ingen endring i regulert vassføring.

Kraftøkningen på grunn av overføringen blir ca. 1 480 nat.-hk og søkeren har oppgitt midlere årsproduksjon i Julskaret kraftstasjon til 27 GWh. Herav regnes 70—75 pst. som vinterkraft. Dersom Nåla ikke overføres, vil produksjonen bli ca. 17 GWh.

Overføringen er anslått å koste ca. 1,15 mill. kroner, eller ca. 11,5 øre/kWh.

Teknisk sett er prosjektet en naturlig komplettering av verkets tidligere regulering og utbygging av vassdraget. I brev til departementet av 20. november 1961 vedrørende ytterligere regulering av Sørungen m.v. uttalte Hovedstyret blant annet:

«Når det gjelder Sørungen blir reguleringsgraden så høy at magasinet sjelden vil fylles før langt ut på høsten, noe som vil gi skjemet utseende gjennom hele sommersesongen. Sørungen ligger i dag forholdsvis avsides til, og det er vel neppe sannsynlig at det kommer noen hovedtrafikkåre gjennom dette område i nær fremtid. I søknaden er antydning en fremtidig overføring av Nåla til Sørungen, noe som vil bedre fyllingsforholdene betraktelig. Når denne overføring vil komme er det vanskelig å si noe om i dag. Underhånden har man fått opplyst at Selbu Elektrisitetsverk har følgende plan for den videre utbygging: Først utvidet regulering av Sørungen—Slindvatn og deretter overføring av Nåla. Hovedstyret har vært inne på den tanke at øvre reguleringsgrense burde senkes til kote 456,0 inntil nevnte overføring settes i verk, men da det må antas at det vil medføre betydelig fordyrelse og endel tekniske vansker å dele

damarbeidet opp i to byggetrinn, har man forlatt tanken. Man vil nøye seg med å henstille til reguleringsanleggets eier så vidt mulig ikke å benytte magasinet under kote 450,0 før tilsiget er økt ved nye overføringer.»

Kraftbehov.

Selbu kommunale Elektrisitetsverk forsyner Selbu og Malvik kommuner med elektrisk kraft. For tida fram til 1970 regnes det med en behovsøkning i dette området som svarer til den planlagte produksjonen. Prognoser for samkjøringsområdet viser dessuten kraftunderskott i de nærmeste år, og Trondheim Elektrisitetsverk har sagt seg interessert i avtak av vinterkraft.

Nåla er ikke økonomisk utbyggbar langs eget løp da den bare har små konsentrerte fall og ingen reguleringsmuligheter av betydning.

Skader og ulcmper.

Den senere fyllingen av Slindvatnet som følger av overføringen, kan volde vansker for fløtningen. Det er særlig utslag av tømmer som nevnes i denne forbindelse.

Fisket i den nedre delen av Nåla vil bli odelagt, men dette antas ikke å være av noen særlig verdi.

På samme parti mister man det naturlige stengsel for beitedyr som elva danner i dag.

Ifølge rapporter fra befaring den 31. mai 1965 ved to av Hovedstyrets ingeniører med flere går elva her delvis i trange fjellsluk gjennom et avsides skogområde utenbyggelse eller veg.

Det foreligger ingen direkte protest mot søknaden. Den er anbefalt av fylkesmannen, kommunen og dens jordstyre.

Alt tatt i betraktning mener Hovedstyret at de skadevirkninger som følger med er beskjedne sammenlignet med nytten, og man vil tilrå at søknaden imøtekommes, jfr. reguleringslovens § 8.

Selbu Elektrisitetsverk søker også om tillatelse etter Vassdragslovens § 62 til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for utbyggingen av Julskaret kraftanlegg. An-

gående grunn til kraftlinjer vil Elektrisitetsverket ta opp forhandlinger med grunneierne når reguleringstillatelsen eventuelt foreligger. Når det gjelder grunn og rettigheter for øvrig, mener Hovedstyret at lovens betingelser for at tillatelse kan gis er til stede, og vil tilrå tillatelse gitt.

Tillatelse etter samme lovs §§ 104 og 105 antas ikke å være nødvendig.

Utkast til vilkår for konsesjon vedlegges.

Til vilkårene bemerkes:

Avgifter, post 2.

Ved tillatelsen av 1961 til regulering og overføring av Rensjøen og ytterligere regulering av Sørungen ble avgiftene fastsatt til 0,50 og kr. 3 pr. nat.-hk til henholdsvis stat og kommuner.

Hovedstyret foreslår de samme satser for overføringen av Nåla.

Sikring, post 13.

Som ved tillatelsen av 1961 er det tatt med pålegg om markering av de partier av isen som svekkes på grunn av overføringen.

Midlertidig forsamlingslokale m. v., post 14.

Den vanlige bestemmelsen om forsamlingslokale er tatt med.

Da arbeiderne ved overføringsanlegget kommer til å bo i bygda og da arbeidet er av beskjedent utstrekning har ikke Hovedstyret funnet grunn til å foreslå midler disponert for almindelig virksomhet eller geistlig tjeneste.

Fisket, post 16.

Denne post er i samsvar med fiskeriinspektorens forslag.

Kraftavgivelse, post 17,

er betinget på vanlig måte. Hovedstyret anser det unødvendig å sette vilkår om at ledig kraft skal stilles til fylkesverkets disposisjon slik overingeniøren for fylkets elektrisitetsforsyning foreslår.

I manøvreringsreglementet for reguleringen av Sørungen, fastsatt ved kgl. resolusjon av 8. desember 1961, bør gjøres følgende tilføyelse i post 1 foran siste setning:

«Nåla ovenfor Fangslidammen — nedbørfeltet er oppgitt til 62,5 km — overføres til Sørungen, jfr. dog post 3.»

I forbindelse med skjønn vedrørende regulering av Sørungen m. v. er det gjort innsigelse mot den fortsatte gyldighet av Trondheim Elektrisitetsverks konsesjon av 6. juni 1919

på regulering av Sørungen. Som følge herav betviles også gyldigheten av Selbu kommunale Elektrisitetsverks konsesjon av 8. desember 1961 på regulering av samme vatn. Grunneiernes advokat antar at spørsmålet må klarlegges før det kan gis konsesjon på overføring av Nåla.

Begrunnelsen for ovennevnte innsigelse var at nedre del av den tillatte senking ikke var gjennomført til tross for at den i konsesjonsvilkårene fastsatte fullføringsfrist forlenget var utløpt. For ordens skyld skal derfor nevnes at fristen senere er blitt forlenget, siste gang til 6. juni 1951, og Trondheim Elektrisitetsverk har på forespørsel opplyst at det nødvendige arbeid for å kunne nytte den tillatte senkingen fullt ut ble utført innen fristens utløp. De nedre 18 cm av magasinet har foreløpig ikke vært nyttet.

Under disse omstendigheter mener Hovedstyret at de gitte konsesjoner på regulering av Sørungen er gyldige, og at det for så vidt ikke er noe til hinder for å tillate overføring av Nåla.

Hovedstyret vil foreslå at konsesjonsvilkårenes post 20 om naturvern m. v. også gjøres gjeldende som vilkår for tillatelsen til ekspropriasjon etter vassdragslovens § 62.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i henhold til instruksens § 10, og vil bli forelagt for Hovedstyret i førstkommende møte.»

Ved brev av 13. april 1966 har Vassdragsvesenet avgitt følgende tilleggsttalelse:

«Hva angår de betenkeligheter som er fremkommet fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk med hensyn til det økonomiske grunnlag for prosjektet har Hovedstyret funnet søkerens nærmere redegjørelse tilstrekkelig for sin vurdering av søknaden. Spørsmålet om framtidig kraftleveranse til Malvik kommune mener man er av underordnet betydning da det ellers i distriktet er stort behov for vinterkraft.

Man har ved vurderingen lagt vekt på at en vesentlig del av produksjonen i Julskaret kraftverk vil kunne fås som vinterkraft, som er særlig verdifull. Under et møte i Vassdragsdirektoratet ble det opplyst at installasjonen av denne grunn er valgt relativt stor, hvilket har bidratt til at kostnadsoverslaget er så vidt høyt.

Over telefon i dag ble opplyst at søkeren regner egenkapitalen ved prosjektet til 2 mill. kroner, hvorav 1 mill. kroner stilles av verket selv mens resten fordeles på Selbu Sparebank, Selbu Brannkasse og kommunen. De

søker så om lån på 5,5—6 mill. kroner fra Kommunalbanken og 1,5—2 mill. kroner fra Finansieringsinstituttet i Trondheim.»

Departementet skal bemerke:

Den omsøkte overføring av Nåla var antydning i forbindelse med den søknad som ligger til grunn for Selbu kommunes tillatelse til ytterligere regulering av Sørungen og overføring til denne av Rensjøen, meddelt ved kgl. resolusjon 8. desember 1961. Vassdragsvesenet har uttalt at prosjektet teknisk sett er en naturlig komplettering av kommunenes tidligere reguleringer m. v. i vassdraget. Kraftøkingen i Julskaret er foreløpig anslått til 1 480 nat.-hk. Nåla ansees ikke utbyggbar langs eget løp, skader og ulemper vil bli av forholdsvis mindre omfang. Omkostningene ved overføringen er det intet å bemerke til. Betingelsene for å meddele tillatelse i henhold til vassdragsreguleringsloven er således til stede og det er for så vidt heller ikke framkommet noen innsigelser på dette grunnlag.

De innsigelser mot prosjektet som Sør-Trøndelag elektrisitetsverk har framkommet med med hensyn til det økonomiske grunnlag for utbygging av Julskaret kraftverk, finner departementet ikke å kunne tillegge avgjørende betydning. Det vises i denne forbindelse spesielt til vassdragsvesenets foran inntatte brev av 13. april 1966 og til fylkesmannens uttalelse om at han etter en helhetsvurdering finner kraftprosjektet vel egnet til å styrke næringsgrunnlaget og den kommunale økonomi i Selbu.

Departementet vil således rå til at det blir gitt tillatelse til overføring av øvre del av Nålas nedbørfelt til Sørungen i forbindelse med bygging av Julskaret kraftverk.

De innsigelser mot den fortsatte gyldighet av Selbu kommunes tidligere konsesjon av 8. desember 1961 på regulering av Sørungen som etter det som er opplyst i vassdragsvesenets brev av 25. mars 1966, er framkommet under verserende ekspropriasjonsskjønn, kan ikke antas å ha betydning for spørsmålet om det skal gis overføringstillatelse. Det henvises til vassdragsvesenets bemerkninger.

Vassdragsvesenet har foreslått vilkår om konsesjonsavgift kr. 0,50 og kr. 3 pr. nat.-hk pr. år til henholdsvis stat og kommuner, tiltak til fordel for fisket og for øvrig vanlige vilkår. Departementet slutter seg til dette og viser til vassdragsvesenets kommentar til de enkelte vilkår. Departementet antar at det i tillegg bør oppstilles vilkår om vannslipping til fordel for fløtingen overensstemmende med søkerens forslag. Det fullstendige utkast til betingelser blir sålydende:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Konsesjonsvilkårene kan tas opp til revisjon etter 50 år.

Dersom vilkårene blir revidert kan konsesjonæren frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkårene, jfr. § 10, post 2 i Vassdragsreguleringsloven.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte overføringsanlegg eller andel deri, kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vasskraften som ved overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfond i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av øking i regulert vassføring ved Julskaret kraftverk som overføringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet med de i vassdraget tidligere bestående reguleringer. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved overføringen innvunne øking av vasskraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved overføringen innvunne vasskraft tas i bruk.

Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode og tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll- og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og dissers familier den nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig ut-

styr eller helt eller delvis å dekke utgiftene hertil.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, skal vedkommende departement pålegge konsesjonæren å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og broer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikt er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger og broer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

11.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende overføringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

12.

De partier av isen på magasinene som mister sin bæreevne på grunn av overføringen, skal markeres slik:

Så snart isen er farbar om høsten innsirkles det svekkede parti med et tau festet til peler som settes fast i isen med passe mellomrom. Tauet skal til enhver tid ha en fri høyde over is- eller snøoverflate på mellom 0,5 og 1,0 m.

13.

Når konsesjonæren setter arbeidet igang, har han plikt til å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og de andre som er knyttet til anleggene eller, om departementet finner det mer hensiktsmessig og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring, utredning eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

14.

Ved overføringsanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

15.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

16.

Det skal avgis det nødvendige vann for gjennomføring av fløtingen i Nåla. Nærmere avtale herom fastlegges ved overenskomst mellom de interesserte parter eller avgjøres ved skjønn.

17.

Overføringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbyggingen skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholder seg rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra ledningsnett. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningen økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Samtidig skal kraftens brukstid og dennes fordeling over året angis.

Tvist om fordelingen avgjøres av departementet.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeide.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til slikt samarbeid. Bestemmelser herom treffes av departementet.

tementet. Ved avgjørelser tas størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

19.

Det påhviler anleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang, at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.

20.

Overføringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av overføringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement skal bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke overføringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet vil videre rå til at det gis tillatelse i henhold til vassdragslovens § 62 til erverv av nødvendig grunn og rettigheter for bygging av Julskaret kraftverk. For tillatelsen foreslås oppstillet vilkår tilsvarende til post 19 for overføringstillatelsen.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Selbu kommune å overføre Nåla til Sørungen i forbindelse med bygging av Julskaret kraftverk, i det vesentlige i samsvar med de framlagte planer og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 22. april 1966.
2. I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 § 62 tillates Selbu kommune å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for bygging av Julskaret kraftverk i det vesentlige i samsvar med de framlagte planer og på vilkår som forutsatt i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

16. Elektrokemisk A/S.

(Forhøyelse av aksjekapitalen.)

Industridepartementets tillatelse 26. april 1966.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 36, annet ledd og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 19. desember 1958 tillater departementet at Elektrokemisk A/S forhøyer sin aksjekapital fra nåværende pålydende kr. 32 175 000 med kr. 10 725 000 ved utstedelse av nye aksjer i samsvar med selskapets søknad av 18. april 1966.

17. Røldal-Suldal Kraft A/S.

(Regulering av Røldal-Suldalvassdraget. Kgl. resolusjon av 21. desember 1962. Samtykke til planendring.)

Industridepartementets brev av 2. mai 1966.

I medhold av post 25 i vilkårene for ovennevnte tillatelse samtykker departementet i at sperredammen mot Naustdalen bygges vest

for Naustdalstjønn i samsvar med søknad av 23. mars 1965 fra Norsk Hydro. Det forutsettes at Røldal-Suldal Kraft A/S etter nærmere bestemmelse av Landbruksdepartementet foretar eventuelle terskelarbeider e.l. ved utløpet av tjønnet dersom det skulle vise seg nødvendig for å oppnå at vannstanden blir minst like høy som under naturlige forhold.

Videre samtykker departementet i at Røldal-Suldal Kraft A/S i samsvar med søknad av 29. desember 1964 foretar en planendring som går ut på å flytte den kraftstasjonen som var planlagt i Kvandalen, til Havrevassjuvet med avløpstunnel over til Kvanndal.

18. Christiania Spigerverk.

(Tillatelse til å regulere Langevatn i Førdevassdraget og å overføre det til Svelgenvassdraget i Bremanger.)

Kgl. res. av 13. mai 1966.

Christiania Spigerverk leier i dag vassdragsrettigheter og kraftanlegg m. v. i Svelgenvassdraget av staten for tiden frem til 23. april 1995. Denne avtalen, som er basert på Stortingets samtykke av 31. mai 1955, er den første «hjemfallsavtale» som staten har inngått.

Ved Kronprinsregentens resolusjon 16. mars 1956 fikk Christiania Spigerverk tillatelse til å regulere Hjelmevatn, Sordalsvatn og Svelgdalsvatn i samme vassdrag, og ved Kronprinsregentens resolusjon av 6. juli 1957 ble det gitt tillatelse til å overføre Nipevatn i Førdevassdraget til Svelgenvassdraget.

Christiania Spigerverk har nå søkt om tillatelse til å foreta en ytterligere overføring, nemlig av Langevatn i Førdevassdraget til Svelgenvassdraget, begge i Bremanger kommune.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har i den anledning avgitt følgende uttalelse av 21. februar 1966:

«Regulering og overføring av Vatn II (Langevatn) i Bremanger.

Departementets brev av 30. juni 1965, jnr. ID 1697/65 — V. Christiania Spigerverk har sendt inn søknad datert 16. juni 1965:

«Vi tillater oss herved å søke om tillatelse for regulering og overføring av Vann II (Langevann, kote 829) til Hjelmevann i Bremanger (tidligere Davik) kommune.

Det overførte vann skal utnyttes i kraftstasjonen Svelgen II og det regnes med en gjennomsnittlig årlig økning i kraftproduksjonen på 9 GWh. Ved vår bedrift i Svelgen har vi i dag et kraftunderskudd på 60 GWh, og det er av stor betydning at det kan skaffes

tilleggskraft snarest mulig. Vi håper på at overføringene kan være foretatt i løpet av 1966.

Vi tillater oss å vedlegge kart nr. F-22 073 og skal få lov å gi følgende opplysninger i samsvar med § 5 i Vassdragsreguleringsloven:

Planen går ut på å overføre Vann II til Svelgenvassdraget ved en tunnel på 500 meter. Det er forutsatt å regulere vannet ved å heve vannstanden 3 meter ved en trebukkdamm og senke det 20 meter. Senkningstunnelen skal forsynes med en tappeventil. Anleggskostnadene er beregnet til 1,25 mill. kroner og dette vil gi en kraftpris på ca. 1,2 øre/kWh.»

I søknaden seiest elles at vatnets nedbørsfelt er 2,24 km², og at reguleringsgraden vert 74 pst. med planlagt magasinivolum 6,7 mill. m³.

Vatn II har avlaup til Førdeelva, som munnar ut inst i Ålfotfjorden. Vassrettane ligg i sameige, med 7 namngjevne eigarar i Bremanger. Tingingar om kjøp har ikkje ført fram. Videre siterest:

«Skadevirkningene ved overføring og regulering av Vann II vil bli små. Vann II ligger i et nakent fjellterreng med tilnærmet ingen ferdsl og lite beiting.

Når det gjelder fiske i Førdeelven og i ovenforliggende vann, kan dette bli noe påvirket på grunn av redusert vannføring. Vasslivann på kote 292 som etter opplysninger fra grunneierne er det beste fiskevann og som i dag har et gjenværende totalt nedslagsfelt på 11,1 km², vil få dette redusert med 2,24 km². Ved de overføringer som vi tidligere har foretatt, er dette vanns nedslagsfelt allerede redusert med ca. 9 km².

Det samlede nedslagsfelt til Førdeelvens utløp i fjorden er i dag ca. 19,5 km². Etter vår mening er vassdraget for øvrig ikke økonomisk utbyggbart.

Vi vedlegger forslag til manøvreringsreglement.»

Søknaden har vore kunngjord 2 gonger i Norsk lysingsblad og lokalpressa og har vore lagd fram for distriktet på vanleg måte.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har i brev datert 22. desember 1965 sagt seg samd i fråsegn av 17. s. m. frå overingeniøren i fylkets elektrisitetsforsyning:

«Som det vil fremgå anbefaler de instanser som har vært forelagt saken at overførings- og reguleringstillatelse blir gitt på visse betingelser.

Disse betingelser knytter seg særlig til fisket i vassdraget.

Grunneierne fraråder sterkt at tillatelse gis, da særlig på grunn av fisket, men også fordi den reduserte vannføring vil umuliggjøre bruk av elvevannet til vanningsformål o. a.

Jeg vil påpeke at nedslagsfeltet reduseres med 2,24 km², at det til Vasslivatnet fremdeles vil være igjen et nedslagsfelt på 8,9 km² og til Førdeelven ved Førdegårdene ytterligere 8 km².

Jeg går ellers ut fra at grunneierne gjen-

nom tiltak og ved erstatning vil bli fullt dekket for de skader og ulemper de påføres.

Førdeelven kan neppe økonomisk utbygges alene eller i kombinasjon med andre vassdrag.

Det vil etter min mening være riktig å utnytte Vann II ved overføring mot Svelgen. Vannet kan nok overføres til Åskåra, men en slik utnyttelse vil avgjort ikke være økonomisk lønnsom, sett i forhold til den enkle overføring mot Hjelmevatn.

Jeg vil derfor anbefale at regulerings- og overføringstillatelse blir gitt.»

Fylkeslandbruksstyret går i vedtak i møte 6. desember 1965 «ikkje mot den planlagde regulering og overføring av Vatn II».

Bremanger kommunestyre rår i møte 1. oktober 1965 «til at det vert gjeve Christiania Spigerverk løyve til regulering og overføring av Vatn II (Langevatn) til Hjelmevatn i Svelgenvassdraget.

Det må sytast for at fiskebestanden i Førdevassdraget vert halden oppe, om turvande ved utsetting av yngel».

Bremanger jordstyre august 1965:

«Reint jordbruksmessig kan ikkje jordstyret sjå at omsøkte regulering vil vera til nemnande skade for opsitjarane i Førde. Ein kan likevel ikkje sjå bort frå at det i langvarige turkebolkar kan verta liten vassføring i elva, men at det vil vera nok vatn både til husbruk og vatning på bruka. Årsnedbøren og nedslagsfeltet støttar også dette. Ut frå dette vil Bremanger jordstyre tilrå at reguleringsløyve vert gjeve.»

Bremanger skogutval har ingen merknad til søknaden.

Innlandsfiskeremnda i Bremanger vedtok i møte den 27. august 1965 samrøystes: «Dersom søkjaren held dei krav som eigarane set om fisketilhøvi i nemnde vassdrag, so vil nemda rå til at søknaden vert støtta.» Eigarane hadde bedt tilført møteboka: «Vert Vatn II imot vårt ynskje likevel regulert, so må søkjaren plikta seg til å halda fiskesetnaden i Vasslivatn, tilliggande vatn og elvar på samme nivå som i dag.»

Fem av eigarane seier i skriv av 16. juli 1965:

«Som grunneigarar vil vi her be Vassdragsvesenet om vår fulle støtte til at slikt løyve ikkje vert gitt, i høve den skade med ulemper dette vil medføre for oss i alle framtid, på den bakgrunn at dette er det siste som gjev friskt vatn til Førdealselva vår. Vert dette løyve gitt vil eit av våre beste fiskevatn verta heilt tørrlagt, vidare to vatn lenger nede i dalen får heller ikkje frisk vatn tilført på grunnlag av dette, såleis kan fisken heller ikkje der eksistere lenger. Likeeins har Førdealselva godt grunnlag for å kunne verta laksefø, ein tanke vi har emna på i lengre tider, men også denne tanke må droppast skal Spigerverkets plan verta ein realitet. Vidare

i tørkeperioder vår- og sumarstid vert også vår tanke om vatningsanlegg til åker og eng å droppe, tillikemed at vi frå eldgamal tid når ikkje bekkane har halde, har måtta nytta Førdealselva til ein stor del klesvask, også drikkevatt.

Spigerverkets egne folk har sjølve samtykt i at vi grunneigarar må få beholde dette vatn som er den siste kilde til friskt vatn i nemnde vatner og elv. Dette samtykkje ga dei i møte med oss då vi tidlegare avsto til dei ein del vatn i vestligare områder. Spigerverket må nok ikkje hindrast i sin utvikling, men ein skal heller ikkje gjera det slik at det for all framtid vert lagd ein klamp for foten åt Førdes oppsittere.

Skulle Spigerverket alt i dag øygne å ha for lite kraft, var det vel den beste tanke at dei deltok i den foreståande utbygging av Åskora.

Som sagt må vi be om at vedkomande nemnder som handsamar denne sak, gir vår fulle støtte og medhald i at slikt løyve ikkje vert gitt, og det er vårt ynskje at det kunne verta synfaring før De tek standpunkt i ei for oss så viktig og betydningsfull sak.»

Til fråsegnene seier så søkjaren i brev dagsett 18. januar 1966:

«Vi har intet vesentlig å bemerke til de fremkomne uttalelser. Vi kan imidlertid ikke finne at det har vært gitt noe tilsagn fra vår side om ikke å utnytte Vann II, slik som antydnet i grunneiernes uttalelse av 26. juli 1965. Det fremgår også av landbruksmyndighetenes uttalelser at grunneierne vil ha fullt tilstrekkelig vann til eget forbruk.

Vi tillater oss å anmode om at konsesjons-søknaden blir behandlet i Hovedstyrets møte i slutten av januar, og for øvrig at saken kan bli avgjort så hurtig som mulig. Det er i år usædvanlig lite snø i fjellet, og man må i 1966 regne med et stort kraftunderskudd selv med bruk av langtidsmagasiner. Med de nåværende snøforhold skulle det være mulig å komme igang med overføringsarbeidene i løpet av april, og i så fall skulle overføringen kunne påbegynnes i løpet av høsten.»

Hovudstyrets merknader:

Med Kronprinsregentens resolusjon av 16. mars 1956 fikk Christiania Spigerverk løyve til å regulere Hjelmevatn, Sordalsvatn og Svelgsvatn i Svelgenvassdraget. (St. prp. nr. 6 for 1956 og Innst. S. nr. 24 s. å.) Selskapet bygde da ut fallet frå Hjelmevatnet til fjorden, ca. 484 m. i kraftstasjonen Svelgen II.

Med Kronsprinsregentens resolusjon av 6. juli 1957 fikk Spigerverket løyve til å føre Nipevatn over til samme vassdrag. Naturleg gjekk avlaupet til Førdeelva.

Selskapet søker nå om løyve til å regulere og å føre over Vatn II (Langevatn) i Førdevassdraget til Hjelmevatnet.

Vatn II har eit nedbørfelt på 2,24 km² og tenkjest regulert ved 3 meter oppdemming og 20 m senking. Dette gjev eit magasin på 6,7 mill. m³, svarande til reguleringsgrad

74 pst. Auken i regulert vassføring i Svelgen II vert 0,28 m³/s og innvunnen kraft ca. 1 800 nat.-hk. Produksjonsauken har søkjaren gjeve opp til 9 GWh for eit medelår. Med anleggskostnad 1,25 mill. kroner vert utbyggingsprisen 13,9 øre/kWh.

Christiania Spigerverk har i dag under-skot på kraft til smelteverket i Svelgen, og behovet vil auke. Ein kan nemna at selskapet også har søknad inne om regulering og utbygging av øvre del av Nordalsvassdraget i Flora m. v., der produksjonen er rekna til vel 200 GWh. Medan dette prosjektet vil ta meire tid, vil Vatn II kunne gje eit snarleg og billeg krafttilskot.

Vassrettane er det 6 oppsitjarar i Førde som eig. Desse er imot at overføringsløyve vert gjeve. Vassdraget reknest ikkje som økonomisk utbyggbart separat, og kan heller ikkje med fordel førast over til Åskåra, som venteleg vert utbygd i relativt nær framtid.

Skader og ulemper.

Nemnande skade vil reguleringa bare gjera for fiskets vedkomande. Reduksjonen i Førdevassdragets vassføring vil verka uheldig i så måte, og det er eit krav frå grunneigarane at fiskebestanden vert halden oppe. Kravet vert støtta av kommunen og Bremanger innlandsfiskeremnd. Saka er lagd fram for Direktoratet for jakt, viltstell og fiske, men trass i purring har ein til nå ikkje motteke fråsegn.

Av Førdevassdragets nedbørfelt er det før tatt 9 km². Tek ein nå vel 2 km², vert det att ca. 17 km². Hovudstyret reknar med at dette vil gje nok vatn for oppsitjarane i Førde, både til husbruk og til vatningsanlegg.

Søknaden er tilrådd av Fylkesmannen, og av kommunen under den føresetnaden at fiskebestanden i Førdevassdraget vert halden oppe.

Hovudstyret meiner at skadeverknadene av reguleringa vert mindre viktige samanlikna med nytten, og vil rå til at løyve vert gjeve.

Utkast til vilkår er lagt ved.

Hovudstyret gjer desse merknadene til vilkåra:

Konsesjonstid, post 1.

Ein gjer framlegg om at konsesjonen skal gjelda i den tida kontrakta mellom Staten og Spigerverket om leige av Svelgenvassdraget m. v. står ved lag, men ikkje utover 23. april 1995.

Arlege avgifter, post 2.

Ved overføringa av Nipevatnet i 1957 vart same avgiftssatsar nytta som ved hovudkonse-

sjonen, kr. 1 pr. nat.-hk til staten og kr. 2 pr. nat.-hk til kommunar.

I høve til satsar som har vore nytta i seinare tid, meiner Hovudstyret at det nå for Vatn II's vedkomande vil høva med kr. 1,50 og kr. 4 pr. nat.-hk i same følgd.

Fiske, post 12.

Det er til nå ikkje kome inn fråsegn frå Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske. Hovudstyret meiner likevel det bør vera høve for vedkomande departement til å gje vanlege pålegg for å halda fiskebestanden i Førdevassdraget oppe. Det er tatt med føresegn om dette.

Stilling av trygd, post 18.

Ein gjer framlegg om at føresegna i post 19 i vilkåra for reguleringskonsesjonen av 16. mars 1956 om stilling av trygd også skal omfatta overføringa av Vatn II.

Anleggsarbeidet er ikkje av slikt omfang at Hovudstyret finn grunn til å ta med føresegn om mellombels forsamlingslokale for arbeidarane m. v.

Utkast til manøvreringsreglement ligg ved. Einaste avgrensing i retten til å tappa etter eige behov er pålegg om at flaumvassføringa ikkje vert auka.

Saksdokumenta følgjer vedlagt.

Behandla i møte den 17. februar 1966.»

Overrettssakfører Bjarne Danielsen har i brev av 8. mars 1966 avgitt følgende tilleggsuttalelse på vegne av grunneiere:

«Jeg viser til brev av 26. juli 1965 fra grunneierne Karl Førde, Kristen Sande, Hilmar Førde, Tollef Førde og Simon Førde, hvor disse protesterte mot den omsøkte tillatelse.

På vegne av grunneierne vil jeg fremholde at hvis tillatelse — tross foreliggende protest — skulle bli gitt, er grunneiernes bestemte krav av Christiania Spigerverk i konsesjonen må pålegges å bygge skogsvei på den strekning i dalen hvor elv og vann har vært benyttet til fløting av tømmer.»

Vassdragsvesenet har i brev av 11. mars 1966 uttalt at spørsmålet om eventuelle tiltak av hensyn til fløtning i Førdevassdraget formentlig bør avgjøres av skjønnet, dersom overenskomst ikke oppnås.

Industridepartementet skal bemerke:

Langevatn (Vann II) er som nevnt planlagt regulert med tre meter oppdemning og tyve meter senkning. Vannet ligger i Førdevassdraget i Bremanger og det søkes om tillatelse til å føre det over til Hjelmvatn i Svelgenvassdraget, som er inntaksmagasin for

kraftstasjonen Svelgen II. Det regnes med en kraftøkning på ca. 1 800 nat.-hk og en produksjonsøkning på ca. 9 mill. kWh. Anleggskostningene er beregnet til 1,25 mill. kroner, hvilket vil gi en utbyggingspris på noe under 14 øre pr. kWh. Kraftprisen blir særdeles rimelig, nemlig ca. 1,2 øre pr. kWh.

Førdevassdraget anses ikke for å være økonomisk utbyggbart. Oppsitterne langs Førdevassdraget har protestert mot overføringen, mens Bremanger jordstyre, skogutvalg, fiske-nemnd og kommunestyre ikke har noe å bemerke til at tillatelse blir gitt. Forutsetningen er dog at fiskebestanden i Førdevassdraget blir holdt oppe, om nødvendig ved utsetting av yngel. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har også tilrådet regulerings- og overføringstillatelse gitt.

Departementet antar med hovedstyret at skadevirkningene blir små og vesentlig gjelder fisket. Departementet er enig i at skadevirkningene er av mindre betydning i forhold til fordelene, og vil anbefale at konsesjon blir gitt.

Tillatelsen foreslås i det alt vesentlige gitt på de samme vilkår som ble fastsatt for de tidligere tillatelser av 16. mars 1956 og 6. juli 1957. Således bør konsesjonen tidsbegrenses på samme måte som avtalen mellom staten og Spigerverket om leie av Svelgenvassdraget m. v., det vil si maksimum fram til 23. april 1995.

Departementet er enig med hovedstyret i at de gamle avgiftssatser til staten og kommuner, nemlig henholdsvis kr. 1 og kr. 2 pr. nat.-hk, ikke bør følges. I samsvar med de nå vanlige satser foreslår Hovedstyret henholdsvis kr. 1,50 og kr. 4 pr. nat.-hk, og departementet slutter seg til dette standpunkt.

Som nevnt av hovedstyret er det ikke kommet inn uttalelse fra Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske. Hovedstyret har likevel foreslått vanlige konsesjonsvilkår om utsetning av yngel m. v. Departementet har underhånden vært i kontakt med Direktoratet og med Landbruksdepartementet, som uttaler at de vil komme med en uttalelse så snart sneen er gått. De har imidlertid intet å bemerke til den av hovedstyret foreslåtte formulering, men ser gjerne at det blir tatt forbehold om endring av vilkåret, såfremt dette skulle vise seg ønskelig. Departementet er enig i at man behandler spørsmålet på denne måten, og vil i forbindelse med kommunikasjonen av konsesjonsdokumentet ta det nødvendige forbehold overfor konsesjonæren.

Departementet er enig med hovedstyret i at da anleggsarbeidet er av beskjedent omfang,

er det ikke nødvendig å ta med vilkår om forsamlingslokale m. v.

Om de øvrige konsesjonsvilkår har departementet ingen bemerkninger.

Utkastet til manøvreringsreglement foreskriver først og fremst at det ved manøvreringen skal tas for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke forøkes. Ellers inneholder reglementet de vanlige bestemmelser om kotehøyder, protokollføring, ansvarshavende og endringer under forutsetning av skadelige virkninger av omfang for almene interesser.

Konsesjonsvilkårene blir etter dette sålydende:

«1.

Konsesjonen gjelder for den tid kontrakten mellom staten og Christiania Spigerverk om leie av Svelgenvassdraget m. v. står ved makt, dog ikke utover 23. april 1995.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved utløpet av den i konsesjonen fastsatte tid tilfaller anleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen og overføringen staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vannkraften som reguleringen og overføringen tilflytter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som overføringene og reguleringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som innvunnet øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den innvunne vasskraft tas i bruk.

Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr. Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners), alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av

offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikt er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene. Valg av trase for veganlegg skal skje i samråd med de stedlige myndigheter.

11.

De neddemte arealer ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

Etter skjønnets nærmere bestemmelse skal det eventuelt også foretas finrydding av begrensede områder av hensyn til fisket.

12.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut yngel og/eller settefisk i de vassdrag som berøres av reguleringen og overføringen, etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Dersom departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen og overføringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter etter nærmere avgjørelse av vedkommende departement å delta med partsinnskudd i felles anlegg for yngel og/eller settefiskproduksjon for distriktet.

13.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende anleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

14.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i

krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

15.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forstå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

16.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige merker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettene hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av

leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anleggene som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelsene herom treffes av departementet. Det tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

18.

Den i post 19 i reguleringskonsesjonen av 16. mars 1956 fastsatte bestemmelse om sikkerhetsstillelse gjelder også regulering og overføring av Langevatn.

19.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av

arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommune. Eieren av anleggene plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som er nødvendige for gjennomføring av pålegg gitt i henhold til denne post. Anleggenes eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

20.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

Alle heftelser som måtte påhvile anleggene faller bort når anleggene i henhold til post 1 foran går over til staten.

22.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke overføringen kan medføre forpliktelser.»

Manøvreringsreglementet for Langevatn blir slik:

«1.

I. Regulering.

Naturlig sommervannstand kote	829
Øvre reguleringsgrense kote	832
Nedre reguleringsgrense kote	809
Reguleringshøyde	23 m

II. Overføring.

Avløpet fra Langevatn i Førdevassdraget — nedbørfeltet er oppgitt til 2,24 km² — blir overført til Hjelmevatn i Svelgenvassdraget.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragenes flomvassføring ikke forhøyes. For øvrig kan vannslippingen foregå etter kraftverkets behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at anleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander. Dersom det forlanges, observeres og noteres regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes ved hver måneds utgang avskrift til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

6.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

7.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet forutsetter at det er bemyniget til å foreta eventuelle mindre endringer i planene og i vilkårenes post 12 når Landbruksdepartementets uttalelse foreligger.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Christiania Spigerverk å regulere Langevatn i Førdevassdraget og å overføre det til Svelgenvassdraget på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 13. mai 1966.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement overensstemmende med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

19. Moss kommune.

(Fastsettelse av nytt manøvreringsreglement for reguleringen av Vansjø.)
Kgl. res. av 3. juni 1966.

Ved høieste resolusjon 27. januar 1885 ble Moss kommune meddelt reguleringstillatelse for Vansjø. Tillatelsen er gitt med hjemmel i dagjeldende lov av 31. mai 1848 om senkning eller uttapping av innsjøer m. v., hvoretter tiltaket måtte gå ut på enten å innvinne eller forbedre eller avverge skade på jordsmonn eller å fremme den alminnelige ferdsel. I foredraget til resolusjonen er det imidlertid foruten disse i loven nevnte formål også lagt stor vekt på Mossebrukenes interesser.

Tillatelsen må også ses i sammenheng med en ved kgl. resolusjon av 2. juli 1864 meddelt senkningstillatelse til landeierne rundt Vansjø i medhold av ovennevnte lov.

Reguleringstillatelsen av 1885 ble som nevnt gitt til Moss kommune, som i den forbindelse må ses som representant for de forskjellige berørte grupper med delvis motstridende interesser i Vansjø.

Det fremdeles gjeldende manøvreringsreglement for Vansjø er utferdiget av Kanaldirektøren den 5. mars 1886 med et tillegg av 15. mai samme år. Reglementet er uttrykkelig fastslått å være midlertidig. For øvrig foreligger det en erklæring av 11. oktober 1884 fra brukseierne, hvoretter de underkaster seg de bestemmelser med hensyn til manøvrering og kontroll som departementet måtte finne nødvendige «forat ikke Landeierne ved sänkningen skulle lide Skade».

Spørsmålet om å treffe tiltak for å hindre oversvømmelser ved Vansjø, derunder en revisjon av manøvreringsreglementet, har vært

drøftet i en årrekke. Departementet har nå mottatt følgende uttalelse av 10. februar 1966 fra Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen:

«Regulering av Vansjø — Nytt manøvreringsreglement.

På foranledning av at reguleringsdammen i Mosseelva ble flyttet fra Sponvika til Klova, skrev Generaldirektøren den 4. april 1941 til Stadsingeniøren i Moss og bad ham overveie å komme med forslag til nytt manøvreringsreglement for regulering av Vansjø.

Tross gjentagne purringer mottok Hovedstyret det utbedte forslaget først i mars 1962. I mellomtida gjorde Rygge, Råde og Våler kommune en felles henvendelse til Vassdragsvesenet gjennom Fylkesmannen, hvis ekspedisjon er datert 17. november 1955. Kommunene tar der opp igjen spørsmålet om senking av Vansjø, og henstiller samtidig til Vassdragsvesenet å forandre det gjeldende manøvreringsreglementet.

Med henvendelsen fulgte en uttalelse datert 21. oktober 1955 fra fylkeslandbrukssjefen i Østfold, som blant annet sier:

«Østfold Landbruksselskap er av den mening at i det jordbruksdistrikt som berøres av denne sak, er det neppe noe tiltak som vil være av større jordbruksfremmende betydning enn en heldig gjennomføring av Vansjøsenkingen.

Hvert eneste år forårsaker den høye sommervannstand og de stadige flommer store skader på verdifull, dyrket jord ved at store arealer forsumpes og ikke kan nyttes til åker og eng og at kostbare avlinger blir ødelagt ved flom.

Etter hvert som jordbruket, her som ellers, blir stadig mer avhengig av maskinarbeide, etter hvert som bytteforholdet mellom leiet arbeidskraft og jordbruksprodukter forverres og etter hvert som kravene til avlingenes kvantitet og kvalitet stiger for å kunne få en lønnsom drift, blir større og større arealer ubrukbare til åker og eng og kan bare nyttes til beiter som på langt nær gir full avling. Flere av gårdene også i dette distrikt har imidlertid i det senere, som følge av de gjeldende produktpriser, måttet legge om driften til større korndyrking, hvorfor beitene ikke lenger utnyttes. Bruksverdien av gårdene i distriktet er derfor stadig blitt redusert.

Senkingen av Vansjø er av disse grunner i de senere år blitt stadig mer aktuell og nødvendig og vil utvilsomt fortsette å bli stadig mer aktuell med den utvikling en nå har.

Denne sak må derfor før eller siden løses. Lykkes det ikke denne gang, vil den bli tatt opp igjen og igjen inntil den er løst. I bevissheten om hvilken betydning denne senkingen vil ha for matforsyningen og for den enkelte gård i distriktet, vil Østfold Landbruksselskap alltid føle det som en plikt å bidra hva det kan for å få senkingen gjennomført.»

I uttalelsen vurderes så de tidligere av Vassdragsvesenet utarbeidede planer for senking av sjøen, der det bl. a. er foreslått en senking av øvre reguleringsgrense på 0,48 m. Til slutt sier Fylkeslandbrukssjefen:

«Når det gjelder forandring av manøvreringsreglementet, vil en anbefale at forhandlinger om dette blir opptatt. Særlig vil en bestemmelse om at «sjøen så vidt mulig skal være nedtappet når flom ventes» være av stor betydning når det gjelder å redusere flomskadene.»

Henvendelsen ble forelagt Moss Brukseierforening, som i brev av 30. mars 1957 bl. a. uttaler:

«Foreløpig vil vi peke på at Brukseierforeningens medlemmer har behov for alt det vann som går i Mosseelven. Det gjelder anvendelsen av vannet både til teknisk bruk og til drift av maskineri. Vanskeligheten melder seg i tørre år. Den nevnte reduksjon av øverste reguleringsgrense vil så vidt vi forstår, bety et minsket magasin på 18 mill. m³, og dette vil gå ut over brukene på en meget følelig måte.

Som kjent er det allerede gjennomført en del ekspropriasjoner til vannforsyning. Derfor har vi fått erstatning ved avholdte skjønn. Vi er kjent med at Moss kommune arbeider med planer om ytterligere ekspropriasjon og det er nevnt ca. 10 mill. m³ pr. år.

Skulle en slik ekspropriasjon bli gjennomført samtidig med at øverste reguleringsgrense blir senket, vil det være ensbetydende med at brukene ved Mosseelven vil komme i betydelige vanskeligheter.

Vi mener oss berettiget til å opprettholde den øverste reguleringsgrense på 2,98 m. Skulle denne grense senkes, måtte det under enhver omstendighet skaffes bedre uttappingsmuligheter, slik at et tilsvarende magasin etableres. Dette forhold skal vi komme tilbake til når vår tekniske konsulent har sett på saken. Vi vil dog allerede nå ha uttalt at vi ikke kan se noen mulighet for å imøtekomme de nevnte kommuners anmodning.»

Avskrift av kommunenes henvendelsesbrev, som var datert 22. juni 1955, og av brukseierforeningens ovenfor siterte uttalelse ble så i brev herfra av 6. juli 1957 oversendt ordføreren i Moss, idet man bad om at det i forslaget til endring av manøvreringsreglementet måtte bli tatt hensyn til felleshenvendelsen.

Med brev av 20. mars 1962 sendte byingeniøren i Moss følgende forslag til endring av reglementet for regulering av Vansjø:

«1.

Regulert vannstand i Vansjø holdes som tidligere på 2,98 m over vannmerkets null, og vannstanden måles ved det gamle vannmerke oppsatt ved Vanemdalen. Vannstanden avleses hver dag kl. 9.00.

Vannet hindres fra å stige over denne høyde ved senking av klappen i Klovadammens flomløp om nødvendig så dypt at intet punkt på klappen blir liggende over Vanemerketets nullpunkt som tilsvarer flomløpets terskel.

Når det antas at en begynnende flom vil avgi mer enn nødvendig for å fylle Vansjø foretas slipping av vann gjennom dammens flomløp ved en lavere vannstand enn 2,98 m på vannmerket på Vanemdalen.

Når slipping gjennom dammens flomløp skal foretas utføres dette av damvokteren etter nærmere ordre fra byingeniøren i Moss som forestår reguleringen.

2.

Slipping av driftsvann til bedriftene på hver side av fossen skjer ved opptagning av planker i åpningene i Klovadammens sideløp.

Hvert sideløp har 10 åpninger hvis samlede bredde på hver side tilsvarer den forholdsvis andel av vannmagasinet. Antallet av åpninger hvorigjennom driftsvann slippes skal alltid være det samme på begge sider og likeledes slippingshøyden gjennom åpningene.

Vannmagasinet fordeles med 39,1 pst. til bedriftene på nordre side av fossen og 60,9 pst. til bedriftene på søndre side av fossen, og den samlede normale driftsvannføring ved stengt flomløp er 7,9 m³/sek. Blir bedriftene på hver side av fossen enig om en annen fordeling og om en annen måte å måle sitt uttak av driftsvann på har de anledning til dette.

3.

Det daglige tilsyn og vedlikehold av dammen påhviler damvokteren. Han skal påse at klappens maskineri til enhver tid er i full driftsmessig stand og har han noe å bemerke skal han straks underrette byingeniøren. Likeledes skal han påse at sideløpens planker er i orden og oppbevare ledige planker i det oppførte lagerrom. Han har å påse at adkomstene til dammen til enhver tid er stengt for uvedkommende og at belysningen på dammen er i orden.

I klappens maksinrom skal det ikke lagres gjenstander eller materialer av noen art som ikke tilhører klappens maskineri. All lagring skal foregå i det oppførte lagerrom.

4.

Damvokteren foretar den daglige regulering av driftsvannføringene gjennom sideløpens åpninger.

5.

Damvokteren avleser hver dag kl. 9.00 vannstanden i bassenget ovenfor Klovadammen, og sender ved hver måneds utløp liste med vannstanden innført til byingeniøren.

6.

Byingeniøren fører protokoll over vannstandene ved Vanemdalen og bassenget ovenfor Klovadammen etter et av Vassdragsvesenet oppsatt skjema, og sender månedlig gjennpart av protokollen til dette.»

Fra byingeniørens oversendelsesbrev av 20. mars 1962 hitsettes:

«Med Deres skrivelse av 11. oktober 1961 fulgte også en fellehenvendelse av 22. juli 1955 med bilag fra formannskapene i Rygge, Råde og Våler. På side 2 i denne felles henvendelse henvises det til at Vassdragsvesenets forbygningsavdeling foreslår at reglementet forandres således at fallet ned til dammen ven Sponviken blir 0,93 m. Dette refererer seg vel til punkt 1 i det nuværende reglement hvor det heter: «Vandet hindres fra at stige over denne Høide ved at optage Naale i Reguleringsdammen efter hvert som det trænges og, om nødvendigt, ogsaa Grundlugerne indtil Vandstanden i Bassinet umiddelbart ovenfor Dammen er sunken ned til 2,67 M (8,5 Fod) på Vandmerkene. Under denne Høide maa denne Vandstand her ikke sænkes.»

Denne bestemmelse har det i min tid ikke vært tatt hensyn til, idet den tidligere Sponvikdam ved flom ble åpnet helt hvorved fallet fra Store Vansjø ved Vanemdalen og ned til vannmerket ovenfor dammen ble betraktelig større.

Den nye Klovadam ligger ca. 250 m nedenfor den tidligere Sponvikdam, og som det fremgår av vedlagte kopi av den grafiske fremstilling av vannstanden i Vansjø 1961, vil det sees at fallet fra Store Vansjø og ned til Klovadammen var ca. 1,9 m ved helt nedsenket klappe.»

Byingeniørens forslag og uttalelse ble sammen med det gamle reglement forelagt på vanlig måte.

Det gamle reglement er datert 5. mars 1886, og lyder:

«1. Regulert vandstand i store Vandsjø holdes som tidligere paa 2,98 m (9,5 Fod) over Vandmerkernes Nul. Vandet hindres fra at stige over denne Høide ved at optage naale i Reguleringsdammen, efterhvert som det trænges og om nødvendigt ogsaa grundlugerne, indtil Vandstanden i Bassinet umiddelbart ovenfor Dammen er sunken ned til 2,67 M (8,5 Fod) paa Vandmerkene. Under denne Høide maa denne Vandstand her ikke sænkes. Naar flommen er i Aftagende og Vandstanden i store Vandsø viser Tilbøuelighed til at synke under regulert høide 2,98 M lukker man igjen saa meget af Dammen, som nødvendigt for at hindre saadan Synking, idet Vandstanden i Bassinet umiddelbart ovenfor Dammen efterhaanden hæves igjen.

2. Naar Flommen er ophørt og saalænge Vandstanden er paa regulert Høide eller derunder, reguleres Afløpet igjennem Dammen saaledes, at Vandstanden i Sponvigen altid er 0,58 M. Dog kan Stadsingenieuren, naar samtlige Brugseiere deri er enige, lade slippe mere Vand end hertil svarer.

3. Naar Vandstanden i Store Vandsjø er paa 2,8 M eller derunder saa kan — forat spare Vand — Afløpet i Dammen holdes ganske lukket til saadanne tider, som Brukseierne maate enes om: dog maa derved aldrig Vandet i Vandsø hæves over regulert Høide 2,98 M.

4. Damvogteren har at paase, at de for tømmerslipningen nødvendige lændser ved Dammen ere i Orden, og har derhos at føre Kontroll med denne slipping, saa den foregaar paa tilbørlig Maade og efter de reglementariske Bestemmelser, som måtte blive

givne. Foregaar Slipningen paa en for Dammen skadelig Maade, og nægte vedkommende flødere at etterkomme hans Paabud, er han berettiget til paa stedet at standse Slipningen og afstænge Slipperenden, indtil han har indhentet nærmere Instrux fra sin Overordnede, Stadsingenieuren.

5. Da Damvogteren har at indtage i Skuret alle Damnaale, som ikke netop benyttes, og der opstable dem saaledes, at de paa letteste Maade kunne tørre. Dette skur saavel som Adgangen til Dammen har han stedse at holde tillaaset.

6. Damvogteren har at føre en af Amtmanden autorisert Protokol efter et af Kanal-direktøren fastsat Schema over Vandstandene i Store Vandsø, i Bassinet umiddelbart ovenfor Dammen og i Sponvigen strax nedenfor samme, over Dammens manøvrering og Tilstand, Temperatur, Veir og Isforhold samt over alle Bemærkninger, som kunne antages at vedrøre Reguleringen.

7. Damvogteren har uopholdelig selv at reparere enhver mindre Skade paa Dammen og dens Tilbehør samt uopholdelig at anmelde enhver større Beskadigelse for Stadsingenieuren for efter hans nærmere Instrux at bevirke Manglene rettede.»

En tilføyelse til reglementets § 1 ble gitt den 15. mai 1886:

«Naar man kan forutse, at en begyndende flom vil avgi mere vand end nødvendigt for at fylde Vansjø, vil det være hensigtsmæssigt ikke straks at dæmme vandstanden hurtig op i regulert høide, men at lade vandet i begyndelsen avløpe under lavere vandstande og kun langsomt hæves op til nævnte høide. Man skaffer derved flombrukene en noget jevnere tilgang paa vand og sænker flommens kullinationshøide i Vansjø.»

Samtidig ble siste punkt i § 1, første avsnitt (under denne høide osv.) forandret til:

«For at gjennomføre den i planen foreskrevne regulering av flommens avløp, skal denne vandstand her ikke sænkes videre, saa-lange flommen staar paa.»

Fylkesmannen i Østfold oversender med brev av 18. januar 1963 (dok. nr. 44) uttalelser fra Rygge, Råde, Våler og Moss kommuner samt fra Bestyrelsen for Bruks-eierforeningen i Moss. Med brevet fulgte også en ekspedisjon datert 10. januar 1963 fra Østfold landbruksksselskap.

Ifølge fylkesmannens brev legges det stor vekt på at man i det nye reglement bør få en bestemmelse om at sjøen så vidt mulig skal være nedtappet når flom ventes. Det antas at dette vil ha stor betydning for reduksjon av flomskadene. Videre skriver fylkesmannen blant annet:

«Det må etter min bedømmelse være ønskelig at man søker å komme frem til et manøvreringsreglement som så langt det er mulig uten å komme brukseiernes rettigheter for

nær, mest mulig reduserer flomskadene på jordene omkring Vansjø, og om mulig søker ytterligere å forbedre forholdene ved slike tiltak som tidligere har vært drøftet og som man også nå har lagt frem forslag om.»

Rygge kommunes uttalelse er datert 22. oktober 1962 og lyder:

«I samarbeid med herredagronomene i Råde og Våler — og dessuten med fylkeslandbruksstyret — er det så, — for å få denne saken mest mulig belyst fra alle kanter — søkt kontakt med en hydrolog. I forståelse med de respektive formannskaper i de 3 kommuner fikk firmaet A/S Viak v/ ingeniør Hasting i oppdrag å utarbeide en utredning som tok sikte på en hydrologisk vurdering av Mosse-elven og Vansjø for å komme fram til et tappingsreglement som bedre tilfredsstillter jordbrukets interesser rundt Vansjø. Dessuten skulle en eventuell senkning av sjøen vurderes.

Den nevnte utredning fra A/S Viak ble forelagt Rygge formannskap i møte den 18. ds. Formannskapet gjorde slikt enstemmig vedtak:

«Saken tilbakesendes fylkesmannen i Østfold med anmodning om at Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen fastsetter tappingsreglement for Vansjø overensstemmende med forslag av 24. august 1962 utarbeidet av A/S Viak v/ingeniør Hasting.

Det forutsettes at sakens juridiske side vurderes av Vassdragsvesenet i den utstrekning det måtte være nødvendig, idet kommunen ikke har latt foreta sådan vurdering.

Det forutsettes videre at det i saken samarbeides mellom Råde, Våler og Rygge kommuner.»»

Med kommunens uttalelse fulgte brev av 1. oktober 1962 fra herredagronomen, samt A/S Viak's utredning, som er datert 24. august 1962. Herredagronomen sier bl. a.:

«Ing. R. Hasting har på grunnlag av hydrologiske vurderinger utarbeidet forslag til nytt reglement.

Forslaget synes å være til fordel for landbruket og ingeniøren framholder at de interesserte parter vil være tjent med det foreslåtte reglement.

En tør be det ærede formannskap å kreve overfor Vassdragsvesenet at nytt tappingsreglement for Vansjø fastsettes overensstemmende med ing. Hastings forslag.

En vil ikke unnlate å nevne at Vassdragsvesenet har suveren rett til å fastsette reglementer for Vansjøreguleringen i henhold til tinglyst erklæring av 11. oktober 1884, sålydende:

«I anledning den projekterede yderligere senkning av Vansjø erklære herved under-tegnede brugseiere i Mossefossen, at brukene for fremtiden, naar senkningen efter planen har fundet sted, skulde være underkastede de bestemmelser med hensyn til reguleringsdammens manøvrering saavel som med hensyn til den fremtidige kontrol med anlægget, som vedkommende regje-

ringsdepartement maatte finde nødvendige, for at ikke landeierne ved senkningen skulde lide skade.»»

A/S Viak's utredning omhandler først de hydrologiske forhold og forskjellige omstendigheter ved den nåværende regulering av Vansjø. Videre siteres:

«Forslag til nytt tappingsreglement.

1. Vannstanden i Vansjø avleses hver dag kl. 9.00 på et vannmerke plassert ved Vanemdalen.

Vintervannstanden i Vansjø holdes på høyst + 1,60 til vårfloppen begynner. Flomløpet åpnes når vannstanden i Vansjø overstiger + 1,60. Etter kulminasjonen holdes vannstanden på høyst + 2,50 til 1. juli.

Deretter tappes magasinet ned til høyst + 1,60 senest den 15. august. Etter 15. august til neste vårflopp holdes vannstanden, hvis mulig, på høyst + 1,60.

Blir vårfloppen svak, kan flomløpet stenges så meget at vannstanden i Vansjø stiger til + 2,50.

Reguleringen skal for øvrig utføres så fleksibelt som mulig slik at de berørte parter interesser blir tilgodesett på beste måte.

2. Ansvaret for reglementets håndhevelse skal ligge hos et utvalg bestående av en representant fra brukene, en representant fra landbruksinteressentene, og en fra Vassdragsvesenet.

3. Det daglige tilsyn og vedlikehold av dammen med maskineri utføres av damvokteren som sorterer under byingeniøren i Moss.

4. Damvokteren foretar den daglige regulering av driftsvannføring og flomløp, samt foretar hver dag kl. 9.00 avlesning av vannstanden i bassenget ovenfor dammen.

5. Byingeniøren fører protokoll over vannstanden ved Vanemdalen og reguleringsdammen og sender månedlig gjenpart av protokollen til Vassdragsvesenet.

6. Er noen av de berørte parter uenige i håndhevelsen av reglementet, legges saken frem for reguleringsutvalget. Hvis ikke enighet oppnås, mellom representantene for brukene og landbruket, har Vassdragsvesenets representant den avgjørende myndighet.

Begrunnelse for forslaget.

På grunn av Mosseelvns karakter kan som før nevnt den nåværende teoretiske HRV på + 2,98 ikke holdes.

Skadene på landbruket er dessuten store allerede ved vannstander som overstiger + 2,50.

Flommene kan dempes noe ved at vannstandene i Vansjø holdes så lav som mulig før flom ventes.

Ved studium av det hydrologiske materialet ser vi at det nesten hvert år forekommer en vårflopp. I sommermånedene juni og juli er det derimot sjelden at vannstanden ikke kan beherskes.

Om høsten er det igjen stor risiko for skadeflopp som kan komme så tidlig som i august. Vintervannføringen er som regel høy.

Etter den foreslåtte regulering kan man fremdeles ikke beherske de normale og store flommer, men de kan dempes betraktelig både i intensitet og varighet. Som eksempel

vises høstfloppen 1961 på bil. 4. Den maksimale vannstand kunne etter reguleringsforslaget være redusert fra + 3,41 og varigheten av flomtoppen over + 2,98 fra 24 dager til 18 dager. Over + 2,50 ville varigheten vært redusert fra 43 dager til 34 dager.

De mindre flommer vil som regel kunne beherskes helt.

Ved en sviktende vårflopp og tørr sommer vil man kunne risikere at magasinet ikke ligger høyere enn + 1,60 f. eks. 1. mai. Regner man med et behov på 3 m³/sek., vil denne vannmengde kunne tas ut ved ca. + 0,4 i Vansjø. Forutsatt at tilløpet til Vansjø under sommerens løp er 0, har vi et utnyttbart magasin på ca. 40 mill. m³ som er tilstrekkelig for 5 mnd. kontinuerlig drift.

Studeres summasjonskurven for Vansjø, finner man i observasjonsperioden (38 år) følgende kritiske år samt magasinbehov ved en konstant tapping på 3 m³/sek.:

1904	35 M.m ³
1911	40 »
1913	30 »
1914	40 »
1919	30 »
1921	45 »

I alle disse år ville man hatt mer enn tilstrekkelig magasin for en tapping på 3 m³/sek.

Det verste året med den lengste tørkeperioden og samtidig dårligste vårfloppen er 1921. Etter vårt reguleringsforslag ville magasinet etter vårfloppen ha ligget på ca. + 1,90 ca. 25. april med magasinvolym på ca. 50 M.m³. I tørketiden frem til ca. 25. februar 1922 (300 dager) var tilløpet imidlertid 1,3 m³/sek. Vi kunne således i denne tiden hatt en gjennomsnittlig tapping på 3,2 m³/sek.»

Endelig er i utredningen behandlet mulige senkingsarbeider, som kan gi en mer effektiv bedring av forholdene ved sjøen.

Rådeformannskapet har i møte den 25. oktober 1962 gjort følgende vedtak:

«Nytt tappingsreglement for Vansjø fastsettes overensstemmende med ingeniør R. Hastings forslag av 24. august 1962.

Det forutsettes at det under sakens videre behandling samarbeides mellom de interesserte kommuner.»

Fra Råde fulgte liknende uttalelse fra jordstyret som den ovenfor nevnte fra herredsaeronomen i Rygge.

Vålerkommunestyre har med vedtak av 2. november 1962 gitt tilsvarende uttalelse som de øvrige kommuner. Også fra Våler fulgte samme uttalelse fra herredsaeronomen.

Østfold landbruksselskaps ekspedisjon av 10. januar 1963, som var vedlagt Fylkesmannens brev, var en oversendelse av uttalelse datert 30. november 1935 fra landbruksingeniør Herud og fylkesaeronom Frigstad. Uttalelsen omhandler den økonomiske berettigelsen av gjennomføring av en senkingsplan for

Vansjø som er utarbeidet av Vassdragsvesenet. Med oversendelsen fulgte også Moss Brukseierforenings damkomité's kommentar til uttalelsen, og landbruksingeniør Heruds bemerkninger til damkomitéens kommentarer. Herud og Frigstad sier bl. a. at de flomskadde områder hører til bygdens beste jord, og at de forsumpes og forringes meget sterkt på grunn av for høy vasstand i Vansjø.

Østfold fylkeslandbruksstyre har dessuten i møte den 3. oktober 1962 gjort følgende vedtak:

«Fylkeslandbruksstyret i Østfold anbefaler at det blir fastsatt et reglement for regulering av Vansjø overensstemmende med forslag av 24. august 1962 utarbeidet av A/S Viak.

Det anbefales at man arbeider videre med planen om en tunnel mellom Vansjø og Hanabukta for bedre å kunne beherske flommene i Vansjø.»

Sivilingeniør T. B. Unger skriver den 19. september 1962 på vegne av Vansjø ineressentskap og ber om at A/S Viak's forslag blir fastsatt som nytt manøvreringsreglement.

Etter anmodning fra Fylkesmannen har Moss Brukseierforening med brev av 29. desember 1962 gitt følgende uttalelse:

«Vi har gjennomgått det oversendte forslag fra A/S Viak, som konkluderer med en senkning av Vansjø til 1,60 m.

A/S Viak forutsetter at «det daglige egentlige behov for driftsvann i dag er 2 m³/sek.» og at «det vil være rimelig å regne med et vannbehov på 3 m³/sek. i fremtiden».

Det er oss umulig å forstå hvor A/S Viak har disse forutsetninger fra.

Vansjø's regulering er fastlagt ved reglement av 5. mars 1886. At dette reglement er et endelig reguleringsreglement for dette vassdrag, fremgår også av de rettssaker som ble ført av grunneierne mot Moss Kommune i tiden 1911 til 1923. Vi henviser til hoslagte uttalelser fra vår juridiske konsulent høyesterettsadvokat Karlsrud.

Det var sikkert ikke Vassdragsvesenets hensikt å forandre selve grunnforutsetningene i reglementet av 1886, nemlig reguleringsøyde 2,98 m da de i sin tid ba om å få Byingeniørens forslag til endring av manøvreringsreglementet. Vassdragsvesenet ønsket vel kun å få manøvreringsreglementet ført å jour fordi dammen var flyttet. I Byingeniørens forslag er en slik ajourføring gjennomført.

Moss Brukseierforening har i og for seg lite å anmerke til Byingeniørens forslag.

Vi ser at Byingeniøren har sløffet den tidligere fastsatte minimumsvannhøyde 2,67 m, som stod i tidligere § 1.

Sikkert har han gjort dette fordi han gjennom alle disse år har begynt å ta imot en flom ved lavere høyder enn 2,67 m.

Vi har med andre ord praktisert reglementet med særlig henblikk på ikke å skade grunneierne langs Vansjø, til tross for at vi

hadde lovlig adgang til å benytte 2,67 som en minimumsgrense.

Videre har Byingeniøren på samme måte i § 3 sløffet 2,8 m som er antydnet som en grense hvor man kan lukke avløp «for å spare vann». Begrunnelsen er den samme som ovenfor nevnt.

Vi vil gå med på disse 2 konsesjoner i herved yter grunneierne.

Såvel i § 2 som i § 3 står nevnt Brukseiernes rett til å bestemme om det skal slippes mere vann enn hva reglementet tilsier.

Vi ønsker at disse Brukseiernes rettigheter blir inntatt i det nye reglement, og vil foreslå at det i Byingeniørens forslag i § 2, etter nest siste avsnitt som ender med «ved stengt flomløp er 7,9 m³/sek», føyes til en setning sålydende: «Byingeniøren kan, når samtlige Brukseiere er enige i det, la slippe mere vann enn hva foran er nevnt.» Denne setning gjør bare reglementet mere elastisk, og skulle ikke bety noen skjerpelse for grunneierne, men tvert imot, — samtidig som vi mener reglementet da formelt sett vil bli mere korrekt.

Vi har forelagt for Byingeniøren dette vårt forslag til tilføyelse, og han er helt enig i at en sådan tilføyelse gjøres.»

Uttalelsen fra høyesterettsadvokat Karlsrud, som Brukseierforeningen viser til, er datert 22. november 1962, og lyder:

«Etter å ha gjennomgått hele historikken i forbindelse med reguleringen av Vansjø, kan jeg uttale at Moss Brukseierforenings rett til å nytte reguleringen således som den er gjennomført, er uomtvistelig. Moss Brukseierforening kan således motsette seg at tillette øvre reguleringsgrense forandres. Det er for så vidt tilstrekkelig å henviser til dom av 24. september 1920 i sak 47/1911, avsaft av byfogden i Moss. Særlig kan henvises til utskriftens side 228—229. Grunneierne påanket dommen til Christiania Overrett, som i dom av 27. august 1923 stadfestet byrettens dom.

En av innvendingene mot reguleringen var at det ikke var utferdiget noe endelig manøvreringsreglement, men grunneierne fikk heller ikke på dette punkt medhold. Begge de nevnte domstoler kom til at reguleringen var lovlig, og at utøvelsen av reguleringen ikke hadde påført slik skade og ulempe at grunneierne kunne kreve erstatning. Saken var av grunneierne reist mot Moss kommune. Det var så vidt nokså naturlig, fordi reguleringstillatelsen ved resolusjon av 27. januar 1885 var gitt til Moss kommune. Imidlertid ble det inngått avtale mellom Moss kommune og samtlige brukseiere om iverksettelse av reguleringen. Jeg henviser herom til byfogd Sandbergs bok «Kjøbstaden Moss» (1896 side 31 og 32).

For utførelsen av de nødvendige arbeider søkte kommunen statsbidrag (kr. 15 000), svarende til ca. en fjerdedel av det samlede omkostningsbeløp, idet brukseierne — herunder kommunen — hadde avtalt å fordele seg imellom de øvrige tre fjerdedeler. På side 35 resumerte Sandberg dette derhen at senkningen i årene 1885—1887 «besørgedes av

Brugseierne». Kontrakten mellom Moss brukseiere er inntatt i Sandbergs bok side 242. På side 246 finnes en garantierklæring fra brukseierne til Moss by for ethvert tap eller utlegg.

Det må således anses utelukket at Moss by kan nedlegge reguleringen. Reguleringen kan bare nedlegges hvis samtlige brukseiere og Moss kommune er enige.»

Rådmannen i Moss skriver den 12. januar 1963 i en tilråding til formannskapet bl. a. følgende:

«Det kan neppe herske tvil om at Moss bys interesser i denne sak faller sammen med Moss Brukseierforenings. Brukseierforeningen består av Moss Aktiemøller, M. Peterson & Søn A/S og Moss kommune. De to største interessenter er således to av byens største bedrifter, og disse er avhengig av vannet i Mosseelven. Spesielt når det gjelder M. Peterson & Søn A/S, kan det vel sies at vannet ved siden av tømmeret er det viktigste råstoffet for bedriften. I denne sak er det motstridende interesser mellom brukseierne i fossen og jordeierne rundt Vansjø. I tørre år vil industrien ved Mossefossen risikere manglende driftsvann med eventuelt derav følgende arbeidsstans. I flomtid vil jordeierne rundt Vansjø risikere å bli skadelidende, men det må i denne forbindelse erindres at det ved en betydelig industri som M. Peterson & Søn A/S er sirka 1 000 ansatte, det vil si at rundt regnet 3 000 innbygger i Moss er avhengig av denne bedriften.»

I møte den 15. januar 1963 har så Moss formannskap gitt sin tilslutning til Brukseierforeningens ovenfor siterte uttalelse og til følgende forslag fra byingeniøren:

«Moss kommune uttaler at de intet har å bemerke til det av byingeniøren utarbeidede forslag til endring av gjeldende reglement for Vansjø regulering på grunn av at dammen er flyttet fra ovenfor Sponviken til nedenfor Klova. Videre at Moss kommune intet har å bemerke til de tilføyelser til forslaget, som Moss Brukseierforening foreslår i skrivelse av 29. desember 1962 til herr fylkesmannen i Østfold.»

Uttalelsene i saken har vært forelagt teknisk rådmann (tidligere byingeniøren) i Moss til bemerkning, samtidig som man utbad opplysninger om brukenes vassbehov m. v.

Rådmannen skriver den 10. september 1965:

«Bruksinteressene ved Mossefossen er i dag fordelt mellom tre interessenter, og omfatter, på nordsiden av Mosse-elven, cellulosefabrikken M. Peterson & Søn A/S, som disponerer 40,06 pst. av bruksrettighetene og på sydsiden av elven Moss Aktiemøller, som disponerer 45,25 pst. og Moss kommune, som disponerer 14,69 pst. av bruksrettighetene. De rettigheter Moss kommune har hånd om fordeler seg med en del for det gamle vannverk ved

Mossefossen og en del på en bedriftseiendom som kommunen har ervervet.

Et forhold som gjør saken særdeles komplisert, når det gjelder de enkelte brukeres interesser, er at den oppgitte prosentvise fordeling av bruksrettighetene ikke kan overføres til en tilsvarende vannmengderettighet, idet brukene på sydsiden av elven, når det gjelder bedriftsvann, ikke kan disponere sin vannrett over hele Mossefossens fallhøyde, derved at f. eks. Moss kommune, som ligger øverst, først disponerer en del av fallhøyden for en bestemt vannmengde, hvoretter Moss Aktiemøller, som ligger nederst, kan disponere samme vannmengde for den gjenværende del av fallhøyden.

Et forhold som vil være av særlig interesse, når det gjelder bruksinteressene og disponible vannmengder ved Mossefossen, er det fellesvannverket for kommunene Rvåge, Moss og Vestby som nu er under detaljprosjektering, og som går under navn av Vansjø Vannverk. Beregnet vannuttak vil i år 2000 være på 0,8 m³ pr. sek., mens der på lengre sikt antas å være nødvendig med sikring av en uttaksrett på ca. 1,5 m³ pr. sek., og således vil være av en størrelsesorden som vil måtte få avgjørende betydning for såvel rettighetshavernes bruksinteresser som for reguleringen av Vansjø i sin alminnelighet.

De spørsmål som knytter seg til Vansjø Vannverk og ervervelsen av nødvendige vannkvanter ventes å være klarlagt allerede før utgangen av året 1966, og jeg vil anta at det vil være hensiktsmessig å stille spørsmålet om nytt manøvreringsreglement for Vansjø i bero inntil det er kommet klarhet i denne saken.»

Med rådmannens brev fulgte uttalelser fra Moss Aktiemøller og M. Peterson & Søn A/S. Fra Aktiemøllenes uttalelse, som er datert 28. juli, hitsettes:

«Våre interesser i fossen er for det første utnyttelsen av vannkraften og dernest fremtidig mulighet for utnyttelse av vannet som forbruksvann. — Moss Aktiemøller's eget behov for forbruksvann er i dag litet, og en eksakt oversikt over vårt fremtidige behov er det ingen mulighet for i dag å gi. — Vi har i denne forbindelse lenge hatt planer om f. eks. en videre utnyttelse av biprodukter (bruddris) fra vår rismølle — bl. a. fremstilling av stivelse og risbakemel ad kjemisk vei — som eventuelt vil kreve store mengder fabrikkasjonsvann. — Skulle Moss Aktiemøller's eiendommer langs fossen etter hvert kunne avhendes til annet bruk, vil det være av betydning å beholde for eiendommene rett til å ta ut vann av fossen. Det er ingen nedenforliggende brukseiere som kan bli berørt av Moss Aktiemøller's forbruk av vann, bortsett fra den 4" vannledning som Moss Bryggeri har. Møllen har således anledning til først å bruke vannkraften, og dernest vannet som fabrikkasjonsvann.

Enhver reduksjon av vannføringen og av vannreservoaret vil således ha betydning for Moss Aktiemøller's rettigheter i fossen.

Spesielt vil vi gjøre oppmerksom på at bare en mindre reduksjon av vannføringen vil kunne medføre at hele verdien av fossen som kraftkilde forsvinner. Lønnsomheten av en

utbygging er direkte avhengig av at minimumsvannføringen ikke reduseres ytterligere.»

M. Peterson & Søn A/S har den 24. juni 1965 skrevet:

«Ved M. Peterson & Søn's fabrikk er i dag forbruket av vann ca. 1 m³/sek. dog med noen toppbelastninger som overstiger dette forbruk.

Vårt firma er under en stadig utvikling såvel på papir- som på cellulosesiden.

Den 1. desember 1965 igangsettes en ny papirmaskin med en kapasitet på 30 000 tonn/år, og derved vil vårt vannforbruk stige. Vår totale papirproduksjon, som i 1959 var 42 000 tonn og i dag er ca. 60 000 tonn, vil da stige til ca. 80 000—90 000 tonn/år. En av våre eldre papirmaskiner vil kondemneres.

Neste skritt i vår utvikling vil være en videreutvikling av vår cellulosefabrikk, som i dag er på ca. 65 000 tonn/år. Vi ønsker gjerne å utbygge denne videre, og tilpasse cellulose- til papirfabrikasjonen. I mellomtiden vil vi leve av innkjøpt masse. Også denne utvidelse krever et større vannforbruk.

På vårt program står videre å bygge et blekeri, som vil bli en stor vannforbruker.

Vi tør ikke anslå vårt fremtidige vannforbruk til mindre enn 2 m³/sek., og dette vann brukes ikke til kraftfremstilling, men utelukkende som fabrikkasjonsvann.

Ved siden av tommeret, er et godt fabrikkasjonsvann vårt viktigste råstoff.

Under disse omstendigheter kan vi ikke gi fra oss noen av våre rettigheter som vi i dag har gjennom Brukseierforeningen.

Vårt firma har i dag rett til å bruke ca. 40 pst. av det vann som tappes ved Fossen.

Normalføringen er 7 m³/sek., men som også A/S Viak anfører, må vi regne med tørre år, med 3½—4 m³/sek. Under disse tørre perioder vil vi faktisk kunne komme i den situasjon at vår fabrikk — fullt utbygget — kan risikere vannmangel.

Vi vil ikke gå nærmere inn på Viak's forslag til manøvreringsreglement, som vi finner alt for lite underbygget til å danne grunnlag for en eksakt analyse.»

På Hovedstyrets anmodning har Teknisk rådmann i Moss med brev daterert 15. november 1965 gitt en del tilleggsopplysninger. Han omtaler først kommunens interesser ved Mossefossen, og opplyser at det gamle vannverket ikke lenger er i drift. Det er her bare Moss Aktiemøller som produserer kraft, og vanlig vassforbruk til dette er ca. 4,8 m³/sek. Rådmannen beskriver videre forskjellige hydrologiske forhold av betydning for reguleringen, samt grafiske framstillinger som fulgte brevet. Han konkluderer bl. a. med at reguleringen er blitt gunstigere etter at dammen ble flyttet, såvel for jordeiendommene som for brukene. Fra brevet siteres:

«Jeg finner grunn til å nevne at jeg ved slutten av dette års flom, den 28. september ved en vannstand på 2,96, foretok en befaring

i Vansjø, hvor jeg fikk bekreftet hva jeg før har lagt merke til, at jordbrukere på flere steder har sådd korn og satt poteter betraktelig lavere enn reguleringshøyden 2,98. Dette kan dokumenteres blant annet ved fotografier som ble tatt under befaringen.

Dette forhold som jeg foran har nevnt, sammen med faren for at flommer også ved andre reguleringshøyder vil komme til å opptre, gjør at jeg sterkt må advare mot den animering som en lavere nominell reguleringshøyde vil være. Vedlagte forslag til nytt manøvreringsreglement, som fremsatt av tidligere byingeniør Einar Mathisen, har — uten å være ensidig påvirket — tatt alle forhold og alle interesser i betraktning.»

Med rådmannens brev fulgte følgende spesifikasjon av turbinene ved Moss Aktiemøller:

- «Turbin I: Normal vannføring 4,0 m³ pr. sek.
Fallhøyde: 1,82 m ca. 70 hk.
Plassert i Nymøllen.
- Turbin II: Variabel vannføring, maksimal 4 m³ pr. sek.
Fallhøyde: 10,265 m ca. 180 hk.
Plassert i Klostermøllen.
- Turbin III: Normal vannføring 2,4 m³ pr. sek.
Fallhøyde ca. 4,5 m ca. 150 hk.
Plassert i Lerke mølle.
- Turbin IV: Normal vannføring 2,4 m³ pr. sek.
Fallhøyde ca. 3,0 m ca. 70 hk.
Plassert i Rismøllen.
- Turbin V: Vannføring 4,0 m³ gjennomsnittlig.
Fallhøyde ca. 5,4 m ca. 400 hk.
Maksimal vannføring ca. 6 m³ pr. sek.
Plassert i Nye Dyre.

Av disse fem turbiner er følgende stadig i drift:

Nr. 2, 4 og 5.

Nr. 3 brukes sjelden, og nr. 4 er for tiden ikke i drift, men intakt.»

Med samme brev fulgte dessuten oversiktskart over Vansjø, og brev av 1. april 1965 fra ordføreren i Rygge til Moss kommune vedrørende planlagt fellesvannverk m. v.

Den 24. november 1965 ble det foretatt en befaring ved Vansjø og Mossefossen. De som var med, var herredsagronom Trageton i Rygge kommune og direktør Sperstad, fagsjef Andersen og overingeniør Aasgaard fra Vassdragsvesenet.

Ved befaringen mottok man av herredsagronom Trageton kopi av Arbeidsdepartementets brev av 4. november 1941 til M. Peterson & Søn A/S om tillatelse til kraftleie, samt av 4 blad korrespondanse fra årene 1942—43 mellom Moss Brukseierforening, Fylkesmannen og ordfører Andreassen vedrørende reguleringen av Vansjø.

Vansjøinteressentskapet har sendt inn en

rekke avisutklipp vedrørende forholdene ved Vansjø. F. eks. skriver «Demokraten», Fredrikstad i september 1965 bl. a.:

«Oversvømmelsene i Vansjø har i høst forårsaket skader for veldige beløp for jordbruket i Råde, Rygge og Våler. Arealmessig er nok skadene minst i Råde. Men til gjengjeld har de Råde-jordbrukerne som er blitt rammet av flommen fått merke det til gagns.

Verst står det til med eiendommen Engene, eier er Peder Engene, men jordarealet forpaktet av Johan Tofteberg. Det er første året at Tofteberg har denne forpaktningen, men det ble en dårlig start. I vår sådde han til 55 mål med bygg. Og åkeren sto pent like til flommen satte inn. Etter at kornet nå har stått under vann i ukevis kan avlingen ansees som totalt ødelagt. Den del av åkeren som ikke står helt under vann er så gjennomtrukket av flomvannet at det blir helt uråd å komme utpå med innhøstningsmaskiner.

Tofteberg vil ikke selv anslå hvor store beløp skadene på årets avling kommer opp i. Men setter vi det til et beløp på 250 kroner målet så vil det dreie seg om 10 000—15 000 kroner.»

I samme artikkel heter det senere:

«Ved Karshus Bruk har oversvømmelsen skapt store vansker og tildels avbrekk i driften, forteller disponent Kristian Pettersen. Ved bedriftens kappeanlegg har maskinene blitt stående under vann slik at arbeidet har måttet innstilles.

Og var vannet steget ytterligere 10 centimeter hadde hele treullfabrikken måtte innstille og samtlige 20 mann som arbeider der hadde måttet permitteres.»

«I «Moss avis» for 28. oktober 1965 er opplyst at oversvømmelsene i Vansjø i høst har voldt skade for tilsammen kr. 273 655 på 56 jordbrukseiendommer i Råde, Rygge og Våler, ifølge takst foretatt av herredsagronomene.

Hovedstyret skal bemerke: Vansjøens areal ved alminnelig vasstand er ca. 36 km². Nedbørfeltet er ca. 690 km² med et midlere årlig avløp på anslagsvis 325 mill. m³. Dette svarer til et gjennomsnittlig avløp på ca. 10,3 m³/sek.

Fra Vansjø føres vatnet gjennom den ca. 6 km lange Mosseelva som har utløp i Oslofjorden ved Moss. Det totale fall på ca. 25 m er for en vesentlig del konsentrert nær utløpet. Lenger oppe har elva lite fall og trange partier, slik at sjøen stuves opp under flom.

Breddene rundt sjøen — særlig på nordsida — er lave og blir lett overfløymet, hvorved blant annet dyrka mark lider skade. Flom inntreffer regelmessig om våren, ofte også om høsten, og ellers i nedbørrike perioder.

For å bedre forholdene er det flere ganger

utført reguleringsarbeider. Den første tillatelse til regulering av Vansjø ble gitt ved kgl. resolusjon av 2. juli 1864. Tillatelsen ble gitt til landeierne i henhold til lov av 31. mai 1848 om senkning eller uttapping av innsjøer m. v. og regulering av fosser. Ved utviding og senking av elveløpet gjorde man regning med å vinne ca. 5 000 mål jord til regelmessig dyrking. Dessuten ble det bygget reguleringsdam for å skaffe brukerne ved Mosseelva jevnere vasstilførsel. Ved hjelp av dammen kunne sjøen holdes oppdemmet til en høyde på 2,98, avlest på et vassmerke i Vansjø.

Imidlertid viste det seg at den påregnede flomsenking ikke ble oppnådd, og det ble senere tatt opp arbeide med å få istand en sterkere regulering, dette såvel av hensyn til landeierne som til brukseierne interesser. Etter nye undersøkelser satte Kanaldirektøren fram et forslag som, foruten utviding av elveløpet, gikk ut på å flytte dammen ved Krapfos ned til Sponvika. Derved ville man oppnå en senking av de større flommene, samtidig som en del av Mosseelva ville bli gjort farbar for robåter. Det synes likevel å ha vært brukseierne som hadde størst interesse i den nye reguleringen, som blant annet skulle sikre brukerne «fullt driftsvann».

Etter søknad fra Moss kommune, som også hadde tatt initiativet til de nye undersøkelsene, ble det så ved kgl. resolusjon av 27. januar 1885 i medhold av før nevnte lov gitt tillatelse til regulering av Vansjø overensstemmende med Kanaldirektørens forslag. Tillatelsen ble gitt til Moss kommune, men departementet refererer i sin innstilling følgende erklæring, som ble gitt av Moss brukseiere den 11. oktober 1884:

«I anledning den prosjekterede yderligere sänkning av Vansjø erklærer herved undertegnede brugseiere i Mossefossen, at brugene for fremtiden, naar sänkningen efter planen har fundet sted, skulde være underkastede de bestemmelser med hensyn til reguleringsdammens manövrering saavel som med hensyn til den fremtidige kontrol med anlægget, som vedkommende regjeringsdepartement maatte finde nödvendige, for at ikke landeierne ved sänkningen skulde lide skade.»

Et midlertidig reglement for manövrering av dammen ble utferdiget av Kanaldirektøren den 5. mars 1886. Et tillegg til reglementet ble gitt den 15. mai samme år. Senkingsarbeidet ble i det vesentlige fullført året etter.

«Fra «Vansjøinteressentskapet», som er dannet av landeierne rundt sjøen, er det i tidens løp kommet en rekke klager over reguleringen. Dels er det blitt hevdet at forholdene ble verre etter den siste reguleringen, dels at det er manövrert i strid med regle-

mentet. I 1920-årene førte dette til rettssak som resulterte i en bytingsdom som ble stadfestet av overretten. Retten kom til at forholdene var bedret og at reglementets bestemmelser var fulgt.

Det har også siden vært spørsmål oppe om forandring av manøvreringsreglementet, om ytterligere senking av sjøen og om øking av reguleringsmagasinet ved kanalisering som ville medføre at full driftsvassføring kunne tas ut ved lavere vasstand. Men dette har ikke ført til noe resultat. I en senkingsplan utarbeidet av Vassdragsvesenet i 1935 er ca. 6 000 mål dyrka og dyrkbar mark oppgitt å være mer eller mindre interessert.

Flyttingen av reguleringsdammen i 1941, som var foranledningen til at Vassdragsvesenet tok opp saken, betinger i og for seg ingen endring av reglementet utover det som er foreslått av byingeniøren. Den nye dammen står ved Klova, ca. 250 m lenger nede i elva enn den gamle, og skal med åpen klaff ikke influere på flomavløpet fra sjøen. Imidlertid er det under sakens behandling kommet sterke henstillinger fra distriktet om en radikal endring av manøvreringsreglementet av hensyn til landbruksinteressene ved Vansjø. Henstillingene er støttet av Fylkeslandbruksstyret. Fylkesmannen for sin del ser det ønskelig å komme fram til et reglement som reduserer flomskadene mest mulig uten å komme brukseierens interesser for nær.

Hovedstyret er klar over at høy vasstand og flommer er til betydelig ulempe og skade for landbruket ved Vansjø. Forholdet vanskeliggjør den økte innsats av landbruksmaskiner, og omleggingen til øket korndyrking gjør at sumpig mark nå ikke blir utnyttet til beite i samme grad som før. De utsatte områdene består for en stor del av meget god jord. Man ser heller ikke bort fra det uheldige i at oversvømmelsene bidrar til forurensing av sjøen. Det bør nevnes at Vansjø nyttes som drikkevannskilde, og at den er tenkt som reservoar for et framtidig felles vannverk for Rygge, Moss og Vestby kommuner.

Foruten i landbrukets driftsforhold er det også etter hvert inntrådt forandring i avløpsforholdene i sjøens nedbørfelt. På grunn av utstrakt grøfting og drenering løper flomvatnet raskere inn, med den følge at vasstanden i sjøen stiger raskere og høyere enn før. Dette ble blant annet framholdt av representanter for Vansjøinteressentskapet i et møte i Vassdragsdirektoratet den 22. oktober 1965. Fylkeslandbrukssjefen i Østfold, som også deltok i møtet, la vekt på at situasjonen var forandret, og mente at samfunnet må gripe inn på en eller annen måte. Formannen i

interessentskapet gav samtidig uttrykk for at manøvreringsreglementet ikke kunne baseres bare på faste tall, men at en vurdering av forholdene til enhver tid måtte komme inn. Blant annet derfor mente han at ansvaret for riktig utførelse av manøvreringen burde ligge hos et nærmere bestemt 3-mannsutvalg.

Hovedstyret vil imidlertid peke på at en tilfredsstillende løsning av problemene nok bare kan oppnås ved utførelse av et senkingsarbeid. Naturgitte forhold setter en grense for hva som kan oppnås ved bare å forandre manøvreringsreglementet. Hertil kommer dessuten en begrensning i vassdragsmyndighetenes adgang til å forandre reglementet.

I og med reguleringstillatelsen må konsesjonæren antas å ha fått en rett som ikke kan fratras ham eller innskrenkes, uten ved ekspropriasjon. Unntatt herfra må likevel, slik som det nå er vanlig, være mindre forandringer av manøvreringsreglementet, blant annet fordi det i dette tilfelle er betegnet som midlertidig. Det ligger deri et forbehold om visse justeringer i fall det skulle vise seg å være grunn til det. At det nå har gått lang tid siden reglementet ble gitt, antas ikke å endre dette forholdet. Hovedstyret går imidlertid ut fra at forutsetningen for å kunne foreta en slik justering, må være at betydelige interesser tilsier det, og dessuten at det ikke medfører noen vesentlig innskrenkning med hensyn til regulantens interesser.

Moss Brukseierforening hevder retten til å nytte reguleringen slik den er gjennomført, og at den kan motsette seg en forandring av øvre reguleringsgrense. Foreningen representerer Moss Aktiemøller, M. Peterson & Søn A/S som driver papirfabrikk, og Moss kommune som har en bedriftseiendom og et nedlagt vassverk ved Mossefossen.

Bedriftens vassforbruk gjelder vesentlig kraftproduksjon ved Aktiemøllene og fabrikkasjonsvatn ved papirfabrikken. Av 5 turbiner er vanligvis bare 3 i drift. Fallhøyden varierer fra 1,8 til 10,4 m, og normalt vassforbruk er oppgitt til ca. 4,8 m³/sek. Fabrikasjonsvatnet ved M. Peterson & Søn utgjør idag ca. 1 m³/sek., men er anslått å komme opp i minst 2 m³/sek. etter framtidige utvidelser. Moss Aktiemøller har også planer om utviding av virksomheten, som eventuelt vil kreve store mengder fabrikkasjonsvatn. Regulert vassføring er nå ca. 6,5 m³/sek.

På et møte i Vassdragsdirektoratet den 11. november 1965 med Brukseierforeningens formann og teknisk rådmann i Moss ble det opplyst at man i særlig tørre år hadde vansker med kraftproduksjonen. Vasstanden kunne da synke så lavt at det ble for liten trykkehøyde på maskinene, og disse måtte da stop-

pes. Samtidig ble blant annet nevnt at særlig lav vasstand også skapte vansker for båttrafikken i Vansjø og dermed friluftsjakterne i distriktet.

Videre har brukseierne pekt på verdien av industrieiendommene og fallrettene, som er nøye forbundet med reguleringsrettighetene. De gjør også merksom på at gårdbrukerne ved Vansjø har dyrka opp jord som ligger svært lavt, til dels under høyeste regulerte vasstand. For øvrig ønsker brukseierne saken utsatt av hensyn til planene for kommunal fellesvassverk. Det regnes med et vassuttak til dette på 0,8 m³/sek. i år 2000 og senere anslagsvis 1,5 m³/sek.

Den 24. november 1965 foretok representanter for Vassdragsdirektoratet befarings i Moss og Rygge sammen med herredsaagronomen i Rygge kommune, og den 17. desember s. å. avholdt Hovedstyret åpent møte i Moss med interesserte, der representanter så vel for Moss kommune som Moss Brukseierforening og Vansjøinteressentskapet var til stede. Tross motsetninger mellom de interesserte parter var det enighet om at det for en tilfredsstillende løsning av problemet ved Vansjø er nødvendig med en utviding av Mosseelvas flomavledningskapasitet f. eks. ved utvidelse av elvefaret eller ved en senkingstunnel, eventuelt en kombinasjon av begge deler.

Det kom også fram uttalelser som tyder på at det nå er interesse blant grunneierne for å satse noe for å sikre de store arealer med oppdyrka og dyrkbar jord på de flate områdene ved Vansjø.

Hovedstyret vil for sin del uttale at partene bør fortsette sine bestrebelse på å løse saken ved å ta opp reelle forhandlinger. Med de nåværende avløpsforhold har man ikke grunnlag til å utforme et manøvreringsreglement som vil skape ro omkring reguleringen.

Hovedstyret vil peke på at initiativet i slike senkningssaker bør komme fra de direkte interesserte, dvs. fra grunneierne eventuelt i samarbeid med kommunene og brukseierforeningen. Det er vanlig at Vassdragsvesenets Forbygningsavdeling etter anmodning utarbeider de tekniske planer og at Jorddyrkingsdirektoratet eventuelt hjelper de interesserte med finansieringen.

Hovedstyret mener likevel at nytt manøvreringsreglement bør fastsettes så snart som mulig, da det kan være nyttig for partene å se avgjørelsen i saken.

Dersom det blir gjennomført senkingsarbeid av jordbrukshensyn eller anlagt inntak i sjøen for fellesvassverk eller andre forhold skulle gjøre det ønskelig, kan reglementet forandres, jfr. post 5 i utkastet.

Man kan ikke se at det er adgang til en

så radikal forandring som A/S Viak's forslag innebærer. Dette ville bety en reell reduksjon av reguleringshøyde og magasin med tilsvarende reduksjon i regulert vassføring.

Det har imidlertid fra distriktet vært lagt stor vekt på at sjøen så vidt mulig skal være nedtappet når flom ventes. Et dempingsmagasin skaffet på denne måten vil være til en viss nytte særlig ved mindre flommer, uten å volde konsesjonæren noen vesentlig ulempe. En bestemmelse om dette skulle etter Hovedstyrets oppfatning være tilstrekkelig begrunnet i de endrede forhold som er inntrådt etter at reguleringsstillatelsen ble gitt. Kravet er for øvrig til en viss grad imøtekommet i byingeniørens forslag av 20. mars 1962 til reglement.

Vårflommens avløpsvolum lar seg forutsi forholdsvis riktig på grunnlag av snømålinger m. v. Vanskeligere er det å få tatt forholdsregler i tiden før andre flommer. Hovedstyret foreslår at det tas inn en bestemmelse om dempingsmagasin til tider da brukseierens interesser måtte tillate det. Tross uttalelser og konferanser er det nemlig utklart om det alltid er så nødvendig for brukerne å holde størst mulig magasin.

Fra distriktet er det foreslått at en 3-mannskomite skal være ansvarlig for reguleringen. Hovedstyret kan imidlertid ikke se at det er grunn til en slik foranstaltning. Det kunne kanskje være spørsmål om å etablere et overoppsyn i henhold til reguleringslovens § 12, pkt. 19, men dette mener Hovedstyret bør utstå til man får se den videre utvikling av forholdene. Derimot mener man at det ved manøvreringen bør legges vekt på at skadevirkning på jordbruksarealene ved vatnet så vidt mulig unngås. Hovedstyret foreslår i den anledning tatt inn i reglementets pkt. 3 en bestemmelse om at manøvrering i sommer-tiden først skal skje etter at landeierinteressene har fått lagt fram sine ønsker.

Utkast til nytt manøvreringsreglement vedlegges.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 1. februar 1966.»

Hovedstyrets utkast til reglement for regulering av Vansjø (etter flytting av dammen fra Sponvika til Klova) er sålydende:

«1.

Oppdemningsgrensen er 2,98 m målt på det gamle vassmerket ved Vanemdalen.

Grensen markeres med faste og tydelige merker som Vassdragsvesenet godkjenner.

2.

Når flom ventes, skal sjøen så vidt mulig senkes så lavt at kulminasjonshøyden ikke overstiger oppdemningsgrensen.

Foran vårflommen vurderes avløpsmengden så godt det lar seg gjøre på grunnlag av snø-målinger m. v.

For øvrig kan tapping og fordeling av vatnet foregå i samråd med brukseierne. Man skal da ha for øye, når regulantens og bedriftenes interesser måtte tillate det, ved senking av vasstanden å holde et størst mulig dempingsmagasin.

3.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller liknende, og at dammen med reguleringsinnretninger til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen, og avleses og noteres vasstander etter Vassdragsvesenets bestemmelse.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. I tiden fra lavvassperiodens slutt om våren til lavvassperiodens begynnelse om høsten skal ikke dammen settes (flomavledningskapasiteten reduseres) før spørsmålet om mulig f. eks. pr. telefon, har vært forelagt for en kontaktsmann som landeierne utpeker.

Hovedstyret for Vassdragsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Reglementet gjelder inntil eventuell senking for jordbruksformål eller etablering av inntak for større vassverk gjør det ønskelig eller nødvendig med endring.»

Ved brev av 17. februar 1966 har Vansjøinteressentskapet (gårdbrukerne rundt Vansjø) innsendt følgende protest undertegnet av 90 grunneiere rundt Vansjø:

«Oversvømmelse av dyrket jord ved Vansjø.

I møtet den 17. desember 1965 i Rygge hvor Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen, Hovedstyret, drøftet Vansjøreguleringen med de skadelidende og andre interesserte, ble det fra konsesjonsinnehaveren Moss kommunes representant herr Svenning fremkastet den påstand at grunneierne rundt Vansjø dyrket jord som lå lavere enn maksimal flomvannstand på 2,98.

Vi, undertegnede grunneiere rundt Vansjø, vil herved sterkt påtale denne løse påstand.

Det faktiske forhold er at de til stadighet store flomvannstander har tvunget oss til å trekke dyrkingsgrensen stadig lenger vekk fra Vansjø. Dyrkingsgrensen er nå til dels lenger vekk fra Vansjø enn i 1880. Den forventning man hadde i forbindelse med senkingen i 1884 har slått aldeles feil, idet flomhyppigheten og størrelsen av flommene er forverret i betydelig grad grunnet at Vansjø manøvreres som et høyfjellsmagasin.

At så er tilfelle fremgår med all tydelighet fra Vassdragsvesenets egne målinger og kart fra 1932—33.»

Industridepartementet skal bemerke:

Som nevnt i innledningen er regulerings-tillatelsen meddelt med hjemmel i lov av 31. mai 1848 angående senkning eller uttapping av innsjøer og myrstrekninger, utvidelse eller regulering av fosser og strømmer samt kanalanlegg. I følge denne lovs § 1 kan Kongen gi tillatelse til regulering «i hensikt enten derved å innvinne eller forbedre eller avverge skade på jordsmonn eller å fremme den alminnelige ferdsel på sjø eller elvedrag». Etter § 7 kan gis tilsvarende tillatelse for å fremme fløtningsinteresser. I følge § 2 skal det bl. a. fremlegges opplysninger til bedømmelse «av den grad av almen interesse, der med foretagendet antas forbunden». I § 6 finner man nærmere regler om hvorledes det skal forholdes når ikke «alle grunneiere eller rettighetshavere, hvis jord eller andre herligheter derved antas at ville utvides eller forbedres, kunne forenes om at utføre arbeidet for felles regning».

Den første reguleringstillatelse vedkommende Vansjø ble gitt ved kgl. resolusjon 2. juli 1864. Konsesjonen ble meddelt gårdeiere i Våler, Rygge og Råde prestegjeld samt i Moss landssogn. I følge tillatelsen skulle høyeste regulerte vannstand holdes på 9,5 fot (dvs. 2,98 m) over nullpunktet på et oppsatt vannmerke. Samtidig ble elveleiet utvidet. Arbeidet ble bekostet av jordeiere og av staten.

Den någjeldende reguleringstillatelse for Vansjø ble i medhold av samme lov gitt ved høyeste resolusjon 27. januar 1885. I resolusjonsforedraget er det, foruten de i loven nevnte formål, også stor vekt på brukenes interesser. Tillatelsen ble meddelt Moss kommune, som i den forbindelse må ses som representant for de forskjellige berørte interessegrupper med delvis motstridende syn.

Det midlertidige manøvreringsreglement som Kanaldirektøren utferdiget den 5. mai 1886 (med tillegg av 15. mai samme år), er hittil ikke blitt revidert, til tross for gjentatte betydelige oversvømmelser og derav følgende bitterhet blant gårdbrukerne rundt Vansjø. Reglementet er inntatt i Hovedstyrets foran nevnte uttalelse.

Brukseierne har for øvrig, allerede før reguleringstillatelsen ble meddelt, avgitt en erklæring om at de underkaster seg de bestemmelser med hensyn til manøvrering og kontroll som departementet måtte finne nød-

vendige for at ikke landeierne ved senkningen skulle lide skade.

Departementet viser til Hovedstyrets vurdering av denne saken, som departementet i det vesentlige slutter seg til.

Departementet legger til grunn at Moss kommune fortsatt er regulant. Konsesjonen er i sin tid meddelt Moss kommune som representant for de almene interesser, og en slik konsesjon kan ikke lovlig ha vært gjenstand for en overdragelse til brukseierforeningen.

Videre legger departementet til grunn at grensen for den høyeste regulerte vannstand, nemlig 2,98 m, ikke kan reduseres uten i forbindelse med en eventuell ekspropriasjonstillatelse for senkning av Vansjø.

I den forbindelse vil departementet for øvrig understreke Hovedstyrets uttalelse om at en tilfredsstillende løsning av problemene ved Vansjø bare kan oppnås ved utførelse av et senkningsarbeide.

Departementet er enig med Hovedstyret i at det allikevel bør fastsettes et nytt manøvreringsreglement med det hovedformål å sørge for at Vansjø er best mulig nedtappet når flom kan ventes.

Departementet er for sitt vedkommende av den oppfatning at det i denne forbindelse er lite heldig at regulanten, det vil si Moss kommune, nå er blitt brukseier i vassdraget og medlem av brukseierforeningen. Derved vil det være vanskeligere for kommunen å representere de forskjellige berørte interesser som det var meningen å ivareta ved tillatelsen av 1885. Dette forhold, samt den omstendighet at det i alle år har vært og fremdeles er sterk uro om den måten manøvreringen har vært utført på, gjør at det etter departementets mening vil være heldig og helt i overensstemmelse med bakgrunnen for reguleringstillatelsen at den ansvarshavende for manøvreringen blir stilt fritt i forhold til brukseierne og gårdbrukerne.

Departementet er etter dette kommet frem til følgende utkast til nytt manøvreringsreglement:

1.

Regulert vannstand skal ikke overstige 2,98 m målt på det gamle vannmerke ved Vanemdalen.

Grensen markeres med faste og tydelige merker som Vassdragsvesenet godkjenner.

2.

Når flom kan ventes, skal sjøen så vidt mulig senkes så lavt at kulminasjonshøyden ikke overstiger grensen for høyeste regulerte vannstand.

Foran vårflommen vurderes avløpsmengden så godt det lar seg gjøre på grunnlag av snemålinger m. v.

For øvrig kan tapping og fordeling av vannet foregå i samråd med brukseierne, jfr. dog bestemmelsene i post 4. Det skal imidlertid alltid has for øye, når brukseiernes interesser ikke i urimelig grad blir berørt, ved senkning av vannstanden å holde et størst mulig dempningsmagasin.

3.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller lignende, og at dammen med reguleringsinnretninger til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleses og noteres vannstander etter Vassdragsvesenets bestemmelser.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en av brukseierne og gårdbrukerne uavhengig norsk statsborger som utpekes av departementet.

I tiden fra lavvannsperiodens slutt om våren til lavvannsperiodens begynnelse om høsten, skal ikke dammen settes (flomavledningskapasiteten reduseres) før spørsmålet om mulig har vært forelagt for en kontaktmann for gårdbrukerne og for brukseierne. Vassdragsvesenet kan gi den ansvarshavende nærmere instruksjoner om manøvreringen.

Den ansvarshavendes godtgjørelse fastsettes av departementet, og utgiften blir å dele mellom gårdbrukerne og brukseierne.

Vassdragsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Dette reglement gjelder inntil eventuell senkning for jordbruksformål eller etablering av inntak for større vannverk gjør det ønskelig eller nødvendig å foreta endringer.

I post 1 er det som før fastslått at regulert vannstand ikke skal overstige 2,98 m på Vanemdalen vannmerke. Denne kotehøyde er ikke, og har heller aldri vært, å betrakte som høyeste lovlige grense for flomvannstanden.

Imidlertid er det, slik som foreskrevet i post 2, meget om å gjøre at man sørger for at Vansjø danner et best mulig dempningsmagasin, slik at flommer så vidt mulig ikke overstiger kotehøyden 2,98 m. Det må dog her tas rimelig hensyn også til brukseiernes interesser.

I post 4 heter det at den ansvarshavende skal være uavhengig av brukseierne og gård-

brukerne og oppnevnes av departementet. Departementet har under hånden vært i kontakt med statshydrolog K. Hegge ved Vassdragsdirektoratets hydrologiske avdeling. Han har erklært seg villig til å stå som ansvarshavende for Vansjø-reguleringen.

I post 4 annet ledd har departementet fulgt Hovedstyrets forslag om at den ansvarshavende i sommerhalvåret ikke skal sette dammen — dvs. redusere flomavledningskapasiteten — før han om mulig har drøftet spørsmålet med en kontaktmann for gårdbrukerne og for brukseierne. Departementet vil i den forbindelse understreke betydningen av et samarbeid mellom partene om Vansjø-manøvreringen, slik at man så vidt mulig søker å unngå på den ene side flomskader og på den annen side vanskeligheter for bedriftene. Dels på grunn av spørsmålets skjønsmessige karakter og dels på grunn av de herskende interessemotsetninger, har departementet føyet til en bestemmelse om at Vassdragsvesenet kan gripe inn i manøvreringen ved å gi nærmere instruksjoner til den ansvarshavende innen reglementets ramme.

Som tidligere nevnt vil dette nye reglement neppe innebære en endelig tilfredsstillende løsning av problemene ved Vansjø. Reglementet er derfor i følge post 5 begrenset til å gjelde inntil eventuell senkning for jordbruksformål eller etablering av inntak for større vannverk gjør det ønskelig eller nødvendig å foreta endringer. Departementet går i den forbindelse ut fra at de interesserte fortsetter arbeidet med slike planer.

Industridepartementet

tilrår:

Det fastsettes nytt manøvreringsreglement for Moss kommunes regulering av Vansjø overensstemmende med Industridepartementets tilråding av 3. juni 1966.

20. Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap.

(Fornyelse av tillatelse meddelt ved kgl. resolusjon 1. juni 1962 til overføring av Rundevasselv m. v.)

Kgl. res. av 10. juni 1966.

Hovedstyret for Norges Vassdrag- og Elektrisitetsvesen har i brev datert 3. juni 1966 gitt følgende uttalelse i anledning søknad fra Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap om fornyelse av tillatelse til overføring av Rundevasselv m. v. i Førdevassdraget til Haugsdalsvassdraget, gitt ved kgl. resolusjon 1. juni 1962:

«Med departementets brev av 25. april 1966 mottok man til uttalelse blant annet søknad datert 22. november 1965 fra høyesterettsadvokat Eivind Roll, der denne på vegne av B. K. K. søker om at den ved kgl. resolusjon av 1. juni 1962 meddelte tillatelse vedrørende ovenstående overføring må bli fornyet.

Det framgår av søknaden at fristen for å begjære skjønn ble oversittet fordi B. K. K. opprinnelig hadde regnet med å komme til enighet med grunneierne gjennom forhandlinger, men at dette ikke hadde lyktes. Til slutt ble nevnt at kraftselskapet ville gjøre et nytt forsøk på å oppnå en minnelig ordning.

På denne bakgrunn meddelte departementet i brev av 11. desember 1965 at det fant å ville avvente resultatet av forhandlingene før saken ble tatt opp. Søkeren ble videre gjort oppmerksom på at fornyet tillatelse ikke var nødvendig dersom de skadelidende samtykket i at saken ble brakt inn for skjønnsretten, eventuelt kombinert med skjønn for Matre- og Førdevassdragene.

I et senere brev, datert 18. april 1966 har høyesterettsadvokat Roll anført:

«Jeg refererer til Industridepartementets brev av 11. desember 1965. Det har dessverre tatt adskillig tid før man kom frem til nye forhandlinger med Bjordalsoppsitterne ved høyesterettsadvokat O. Trampe Kindt. Forhandlinger ble først tatt opp ved et møte her i Bergen den 21. f. m. og det viste seg da at partene står for langt fra hinannen i spørsmålet om størrelsen av erstatningene.

B. K. K. ba da om samtykke til å ta Rundevassfeltet med i det forestående skjønn som nå er berammet til 14. juni d. å., en slik løsning er også antydnet av det ærede departement i brev av 11. desember 1965. Oppsitterne fremkom med et avtaleutkast som B. K. K. aksepterte i brev av 29. f. m. I et nytt brev 31. f. m. forbeholder imidlertid høyesterettsadvokat Trampe Kindt seg å stå fritt idet han på grunn av påstått ulovlig fremferd fra B. K. K.'s side vil søke å tilsikre sine parter ydelser som etter mitt syn går ut over full erstatning, jeg sikter til bemerkningen om «berikelseskrav». Jeg kan med en gang si at B. K. K. ikke vil akseptere noen ekstraordinære vilkår. Det synes etter det foreliggende som motparten ikke vil gi samtykke til skjønn på vanlige premisser.

Som bilag følger fotokopier av:

1. Høyesterettsadvokat O. Trampe Kindts brev 23. mars 1966.
2. Høyesterettsadvokat Eivind Rolls brev 29. mars 1966.
3. Avtale, udatert, signert høyesterettsadvokat Eivind Roll.
4. Høyesterettsadvokat O. Trampe Kindts brev 31. mars 1966.

Som foran nevnt er det berammet skjønn til 14. juni d. å. vedkommende Matre- og Førdevassdragene. Rundevassfeltet er en del av Førdevassdraget og hører ganske naturlig

hjemme i det forestående skjønn. Før det nå blir for sent må jeg anmode det ærede departement om å ta opp til avgjørelse spørsmålet om fornyelse av B. K. K.'s konsesjon av 1. juni 1962. Med høyesterettsadvokat Trampe Kindts brev av 31. f. m. har saken tatt en slik vending at B. K. K. ikke kan ta sjansen på å la en avgjørelse utstå.»

Avtaleutkastet som er nevnt i brevet og som er akseptert av B. K. K., lyder:

«Gårdbrukerne i Bjordal som eier den vesentlige del av Rundevann med arealet omkring samt elven fra Rundevann til Årdalsvann, er tidligere kjent med at nevnte vann fra ca. 1. januar 1961 av Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap har vært overført til Haugdalsvassdraget og utnyttet der. Grunneierne finner å kunne godta denne overføring samt de i kgl. resolusjon av 1. juni 1962 fastsatte vilkår for overføringen og utnyttelsen til tross for at reguleringsskjønn ikke er begjært innen ett år fra konsesjonen ble gitt. Forutsetningen for grunneiernes godkjennelse er at det nå avholdes regulerings-skjønn i forbindelse med det for Matrevassdraget til den 14. juni 1966 berammede skjønn. Skjønnene for Rundevann og elven må fremmes etter reguleringsloven av 1917 i samsvar med den kgl. resolusjon av 1. juni 1962 for Rundevann, således at partene kommer i nøyaktig samme rettsstilling som om skjønn hadde vært begjært innen 1-års fristens utløp.

Skjønnnet skal således både vurdere avståelse av grunn samt mulige tiltak og erstatninger for skader og ulemper. I tillegg hertil skal skjønnet fastsette en samlet engangs-erstatning for fallrettighetene i elven fra Rundevann til Årsdalsvann. For så vidt fastsettelsen av erstatningene angår må skjønnet her ta standpunkt til hvordan fallrettighetene skal vurderes både med hensyn til beregning at naturhestekrefter og verdien av disse. Til samtlige erstatningsbeløp kommer 5 pst. renter fra 1. januar 1961, fra hvilket tidspunkt eksproprietanten har utnyttet overføringen.»

Fra høyesterettsadvokat Rolls brev av 29. mars 1966 til høyesterettsadvokat Trampe Kindt, der ovenstående utkast ble oversendt, hitsettes:

«Jeg vedlegger hermed Deres avtaleutkast forsynt med underskrift for B. K. K. I nest-siste setning har jeg utelatt ordet «endelig». Dette ord kan muligens hitføre den misforståelse at skjønnet har karakter av et voldgiftsskjønn uten ankeadgang og dette er vel ikke meningen fra noen av sidene.»

Høyesterettsadvokat Trampe Kindts brev av 31. mars 1966 lyder:

«Jeg skal nå oversende avtaleutkastet angående Rundevann til mine parter. Jeg vil dog gjøre oppmerksom på at jeg ved oppsettingen av avtaleutkastet og drøftelsen i Bergen da ikke hadde sett konsesjonsdokumentene fra 1962 med såvel Hovedstyrets som departementets uttalelser om oppgjør av

skader for den midlertidige regulering og anleggssperioden fra 1961 av. I realiteten er det jo her foretatt et ulovlig inngrep overfor mine parter, således at de vel har krav på skadeerstatning — eventuelt i form av et berikelseskrav — fra den ulovlige regulering ble igangsatt og til forholdet er lovlig ordnet med skjønn. Hvorvidt disse forhold som ble nevnt i forbindelse med konsesjonsbehandlingen i 1962 samt det forhold at skadene ikke er oppgjort til tross for nevnte uttalelse fra Hovedstyret og departementet bør influere noe på utformingen av avtalen, får jeg komme tilbake til etter at jeg har hørt fra mine parter.»

Man har forelagt høyesterettsadvokat Rolls brev av 22. november 1965 og 18. april 1966 for høyesterettsadvokat Trampe Kindt, som i brev av 28. mai 1966 har bemerket:

«Idet jeg viser til Deres brev av 5. og 23. mai d. å. kan jeg meddele at jeg har vært i kontakt med mine parter, men at disse ikke er innstillet på uten videre å tiltre den avtale som var drøftet om overføring av Rundevass-ely m. v. til Haugdalsvassdraget. De har sendt meg gjenpart av et brev av 17. april 1966 til Høyanger kommune som ble satt opp i forbindelse med de tidligere konsesjoner som ble gitt til B. K. K. til å utbygge Førdevassdraget. I denne forbindelse ble det krevet kraft til distriktet, og det er også dette som er bakgrunnen for at de nå ikke har villet gi samtykke til overføring av Rundevasselyv uten å få et visst tilsagn om tiltrengt kraft. Jeg tror derfor at det er utelukket for meg å kunne bringe denne sak i havn gjennom noen overenskomst uten å ha vært i nærmere kontakt med mine parter. Jeg kommer til å reise dit bort så snart som mulig etter pinse, men jeg har liten tro på at det vil kunne løse seg gjennom avtale uten ytterligere forhandlinger. Mine parter har jo festet seg noe ved at forholdet ikke er ordnet tidligere på lovlig måte, og har ment at myndighetene burde beskytte dem i denne sak.

Jeg har foreløpig intet ytterligere å bemerke før jeg har drøftet saken påny med mine parter.»

Hovedstyret vil bemerke:

Som nevnt innledningsvis har B. K. K. oversittet fristen for å begjære skjønn i henhold til overføringstillatelsen av 1. juni 1962 og søker derfor nå om fornyelse av tillatelsen. Overføringen ble satt i verk ved årsskiftet 1960—61 i medhold av en midlertidig tillatelse av 14. desember 1960 og har senere bestått.

Uavhengig av den foreliggende søknaden mottok Hovedstyret 30. mars 1966 brev fra grunneiernes juridiske rådgiver, høyesterettsadvokat Trampe Kindt, der denne omtaler de forhold som er oppstått. Man forela brevet for B. K. K., som i brev av 20. april 1966 med bilag har redegjort for saken. Hovedstyret har ikke funnet grunn til å referere denne korrespondanse, som følger dokumen-

tene, men vil innskrenke seg til å fastslå at det er oppstått en misforståelse mellom de to parter angående oppgjøret. Man finner imidlertid ikke i denne forbindelse å ville ta standpunkt til hvilken av partene som eventuelt skulle være å bebreide for dette.

Slik forholdene ligger an vil Hovedstyret tilrå at B. K. K. får fornyet tillatelsen til overføring av Rundevatn m. v. på uendrede vilkår. De forhold som nødvendiggjør fornyelsen er utelukkende av rent privatrettslig karakter og man har derfor ansett det overflødig å forelegge saken for kommunale og fylkeskommunale myndigheter.

Vedrørende vilkårene for tillatelsen vil man tilføye:

Etter at overføringstillatelsen for Rundevatn ble gitt ved kgl. resolusjon av 1. juni 1962, har B. K. K. ved kgl. resolusjon 14. mai 1965 bl. a. fått tillatelse til å føre den øvrige del av Førdevassdraget over til Matre. De vilkår som er tilknyttet disse to tillatelsene er i det vesentlige de samme, bortsett fra post 2, avgifter. For Rundevatnoverføringen er avgiftene satt til kr. 3,00 pr. nat.-hk til kommuner og kr. 0,50 pr. nat.-hk til staten, for Førdeoverføringen henholdsvis kr. 4,50 og kr. 1,00.

Hovedstyret er klar over at man i den foreliggende sak formelt står helt fritt angående fastsettelsen av vilkår, og at det i og for seg ville være naturlig å bruke ens avgifter for hele Førdevassdraget, uansett om overføringen skjer til Matre eller til Haugsdal. Man vil imidlertid påpeke at fornyelsen ikke medfører noen ny situasjon vedrørende avgiftene, idet konsesjonsmyndighetene ved behandlingen av Førdeoverføringen var klar over de satser som gjaldt for Rundevatn og kunne vurdere ut fra dette. Ellers vil man understreke at det rent konsesjonsmessig sett er helt utenforliggende forhold som har brakt saken fram for myndighetene på ny og at det derfor ikke foreligger noe rimelig grunnlag for en avgiftsforhøyelse.

Overføringen er som nevnt forlengst tatt i bruk, men uten at skjønn er holdt. På tilsvarende måte som ved forrige konsesjonsbehandling, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1962, s. 98, foreslår Hovedstyret at det som forutsetning for fornyelsen stilles krav om at B. K. K. ordner opp for skadene som ble forvoldt ved den midlertidige overføringen. Dessuten må det sørges for tilfredsstillende erstatning for den permanente overføringen for den tid som er gått.

Man vil til slutt henlede Departementets oppmerksomhet på at skjønn for Førdeoverføringen er opplyst å være berammet til 14. juni 1966 og at B. K. K. har bedt om at av-

gjørelsen i den foreliggende saken må bli truffet så tidlig at skjønn eventuel kan ta Rundevassoverføringen opp til behandling samtidig.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet etter instruksens § 10 og vil bli forelagt Hovedstyret i førstkommende møte.»

Departementet vil med Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen rå til at tillatelse for Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap til overføring av Rundevasselv, meddelt ved kgl. resolusjon 1. juni 1962, blir fornyet på uendrede vilkår. Departementet finner etter det foreliggende å kunne gå ut fra at konsesjonæren under det skjønn for Førdeoverføringen (kgl. resolusjon 14. mai 1965) som er berammet til 14. juni 1966, vil legge forholdene til rette for at skjønn kan fastsette erstatning for alle skader og ulemper ved overføringen av Rundevasselv, herunder erstatning for allerede lidt skade ved at overføringen har funnet sted siden årsskiftet 1960—61, jfr. vassdragslovens § 132 a. Dette foreslås oppstillet som en forutsetning for tillatelsen.

Industridepartementet

tilrår:

Tillatelse for Bergenshalvøens Kommunale Kraftverk til overføring av Rundevasselv m. v., gitt ved kgl. resolusjon 1. juni 1962 fornyes på uendrede vilkår og under forutsetninger som oppstillet i Industridepartementets tilråding av 10. juni 1966.

21. Trondheim Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til ekspropriasjon m. v. for utbygging av Gresslifoss Kraftverk.)

Kgl. res. av 17. juni 1966.

I Nea-vassdraget har Trondheim Elektrisitetsverk fått tillatelse til å foreta reguleringer av Essansjø, Sylsjøen, Vessingsjø, Stugusjø og Sellisjø. En viser om dette til «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1954 s. 77—78 og «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1965 s. 169—174 samt St. prp. nr. 108 for 1964—65.

Verket har bygget ut to kraftstasjoner, Nea kraftverk med en maskininstallasjon på 185 MW og Heggsetfoss kraftverk med en maskininstallasjon på 32 MW.

I brev av 28. januar 1965 har høyesterettsadvokat O. Trampe Kindt på vegne av Trondheim Elektrisitetsverk søkt om tillatelse etter vassdragsloven for utbygging av Gresslifoss

kraftverk, som skal ligge mellom de to foran nevnte anlegg. I anledning av søknaden har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 15. oktober 1965 gitt følgende uttalelse:

«Fra høyesterettsadvokat O. Trampe Kindt, Oslo, har Hovedstyret mottatt følgende søknad datert 28. januar 1965:

«På vegne av Trondheim Elektrisitetsverk søkes herved om tillatelse etter Vassdragslovens § 62, jfr. § 8 til utbygging av Gresslifoss Kraftverk i Nea og adgang til nødvendig ekspropriasjon av grunn og rettigheter til inntaksdam og gjennomføring av utbyggingen i samsvar med vedlagte planer.

Trondheim Elektrisitetsverk er innehaver av fallrettighetene på den strekning som bygges ut, men for det tilfelle det skulle vise seg å være fallstrekninger som ikke er ervervet, søkes for sikkerhets skyld om ekspropriasjonsrett etter Vassdragslovens § 148.

Jeg vedlegger en redegjørelse fra Trondheim Elektrisitetsverk av 23. november 1964 med bilag som gir en beskrivelse av kraftverket, beliggenhet, utbyggingsplan, omkostningsoverslag, hydrologi og kraftinnvinning.

Som det fremgår av redegjørelsen vil kraftverket utnytte fallet i Nea mellom kotene 289 og 255 som er overvann for Hegsetfoss kraftverk. Fallet som utnyttes ligger mellom Aune og Gressli i Tydal i Sør-Trøndelag fylke.

Inntaksdammen settes noe ovenfor Gresslivilen. Kraftstasjonen legges i fjell nær dammen. Herfra føres en avløpstunnel videre ned til Nea like ovenfor Hilmo bro.

Kraftstasjonen utstyres med en Kaplanturbin på 80 m³/sek. og man vil kunne regne med en gjennomsnittlig årsproduksjon på ca. 95 mill. kWh, herav ca. 42 mill. kWh vinterkraft. Kostnadsoverslaget viser en utbyggingspris på 2,48 øre pr. kWh.

Utbyggingen av Gresslifoss er det manglende ledd for å utnytte fallet og sanere isforholdene fra Vessingsjø til Hegsetbjørga. Dog slik at fallet mellom kotene 298 og 289 ikke kan utnyttes av hensyn til Aunegrenna. Gjennom denne utbygging oppnår man nemlig både en ytterligere sanering av isforholdene og fjerner frostrøyken på denne strekning. Både grunneierne og Tydal kommune har gått sterkt inn for at denne strekning skal utbygges og dette er en medvirkende årsak til at Trondheim Elektrisitetsverk ønsker søknaden fremmet så hurtig som mulig.

Som nevnt vil damspeilet bli liggende på kote 289. Dette innebærer at elvespeilet vil bli løftet ca. 8 meter ved inntaksdammen og avta til 0 ved Velas utløp nedenfor Aunegrenna som derfor ikke berøres.

Den strekning som berøres av neddemningen er ca. 2,5 km. Det område som neddemmes består av endel skog, myr og utmark. Dyrket mark eller bebyggelse vil ikke bli berørt.

Fra damstedet og oppover vil veien bli neddemmet på en strekning av ca. 2 km og det må bygges ny vei høyere oppe.

Kraftverket vil utnytte ovenforliggende reguleringer i vassdraget og vil bli kjørt i takt med Nea Kraftverk. Dette innebærer at

vannspeilet vil bli holdt så konstant som mulig og om vinteren vil bassenget derfor bli islagt.

Forholdene til de grunneiere og rettighetshavere som berøres er i stor utstrekning ordnet ved et voldgiftsskjønn avsagt 29. april 1963. Avskrift av dette skjønn vedlegges.

Som det vil fremgå av skjønnet og den der inntatte voldgiftsavtale omfatter skjønnet vannfallsrettighetene på strekningen fra Kistefoss til Hilmo bro kote 255.

Trondheim Elektrisitetsverks rettigheter omfatter også rett til å lede elven ut av dens leie ved tunnel eller lignende.

Videre rett til innenfor en ved skjønnet nærmere fastsatt flomvasstand å foreta enhver regulering av vassføringen innen den solgte fallstrekning som Trondheim Elektrisitetsverk måtte ha behov for.

Flomvassføringen ble av retten satt til 200 m³/sek. som øvre grense, jfr. tilføyelsen til rettsboken.

Med de begrensninger som fremgår av voldgiftsavtalen og skjønnet skulle etter dette forholdet til de grunneiere som berøres ved at Nea tas ut av sitt leie fra inntaksdammen til utløp fra kraftstasjon være ordnet.

De grunneiere som vil berøres av selve anlegget er de samme som har deltatt i voldgiftsskjønnet, men avtalen omfatter ikke avståelse av grunn til anlegget slik at erstatning herfor må fastsettes ved skjønn. Årsaken til denne ordning var at man ved voldgiftsskjønnet ikke hadde mulighet for konkret å oppgi hva man trengte av grunn til anlegg, tippmasser m. v. Grunneierne var dog innforstått med at slik grunn måtte avgis mot erstatning. Rett til anlegg av tunnel er imidlertid inkludert. Det vises til voldgiftsavtalens § 1.

Jeg går etter dette ut fra at det ikke skulle være nødvendig med nærmere redegjørelse for skader og ulemper som vil kunne oppstå ved utbyggingen enn de opplysninger som her er gitt og vil fremgå av de vedlagte bilag, idet det formentlig skulle være åpenbart at fordelene ved anlegget medfører slik nytte for samfunnet at det langt oppveier mulige skadevirkninger.

På grunn av kraftsituasjonen haster det med å få satt igang utbyggingen av Gresslifoss kraftverk. Jeg vedlegger her til orientering en oversikt over nåværende produksjon, kraftbehov og dekningsmuligheter som er utarbeidet av Trondheim Elektrisitetsverk i november 1964.

På vegne av Trondheim Elektrisitetsverk ber jeg derfor om en snarest mulig behandling av søknaden.»

Av den utredning fra T. E. V. som er nevnt framgår at den dyrkede mark ved de laveste beliggende Aunegårder ikke vil bli berørt av inntaksbassenget unntatt et lavtliggende tidligere flomutsatt mindre område, som eieren på visse vilkår er enig i å overdra til T. E. V. En del skog sies å bli satt under vatn, det oppgis å dreie seg om ca. 180 mål myr og grusområde med påstående skog. Veggen gjennom dalen må legges om på en strekning av ca. 2 km.

Av utredningen siteres:

«Feltet ovenfor Gresslifoss dam ved Klingene kan settes til 1 405 km². Det samlede avløp vil være ca. 1 580 mill. m³ i et gjennomsnittår — i perioden 1930—1958.

Det totale felt ovenfor dammen består av et sterkt regulert felt på 712 km² inneholdende Essandsjø, Sylsjø og Vessingsjø, — samt Stuesjø og nedenfor liggende uregulert felt på 693 km², tilsammen altså 1 405 km².

Den regulerte vannføring for middelåret kan settes til 33,5 m³/sek. og kan ved videre oppreguleringer bringes opp til 37,5 m³/sek.

Den oppnådde regulerte energi i et middelår vil bli 75 mill. kWh — resp. 85 mill. kWh.

Den totale energi — av hele avløpet — ved full utnyttelse av feltet ovenfor dammen, vil omtrentlig være:

$$W \frac{2,3 \times 1580 \times 30}{1000} = 110 \text{ mill. kWh}$$

(ved $h_n = 30$ m).

En har regnet med å installere en Kaplan-turbin på 80 m³/sek. På grunn av denne turbinens egenskaper og dimensjoner vil en kunne regne med en gjennomsnittlig årsproduksjon på rundt 95 mill. kWh.

Beskrivelse.

A. Damstedet ved Klingene har fjell i elvebund og sider. Fjellarten er den vanlige krystalinske skifer som en har nedover dalen. For å lette byggearbeidet blir det nødvendig å slå en 40 m² omsløpstunnel ved damstedet. Nea Kraftverks driftsvannføring må nemlig avledes under bygging av dammen.

Som damtype er valgt en lukedam bestående av to stykker gravitasjonspillarer med en mellom disse opplagret segmentluke på 10 × 5,5 m størrelse. — Under luken er utformet terskel for strømlinjet avløp. På siden av lukedammen er denne for øvrig utnyttet til avledning av flomvannføringer ved at overløp er anordnet under den overliggende bru. Over pillarområdet er bygget et maskinhus for betjening av luken. Det skal opplyses at dammen gis fløtningsmulighet og at avledningsarrangementet er dimensjonert for de største tenkelige flommer.

Brua over dammen vil bli dimensjonert for tunge laster. En skal i sammenheng hermed opplyse at det fra Statens skogalmenning er ytret ønske om at brua blir beregnet for tung tømmertransport, hvilket vil bli gjort.

En regner med at inntaksbassenget foran dammen blir å oppfatte som et døgnreguleringsbasseng, hvor største nertapping kan bli 5 m altså til k. 284,0. Døgnreguleringsbassenget vil inneholde ca. 1 mill. m³ vann, hvis speil dog vil søkes holdt på mest mulig kon-

stant nivå. Kraftstasjonen vil bli kjørt fra Nea kraftverk og tilsiktet i takt med dettes vannforbruk.

Med hensyn til tappingsreglement, må dette bli meget enkelt, idet den hele vannføring vinters tid vil bli brukt av Gresslifoss kraftverk.

Flommen vil bli avledet ved at luken automatisk vil bli åpnet når dette blir nødvendig. Omløpstunnelluken vil derimot bli åpnet ved betjening. En vedlegger magasinkurve for inntaksbassenget V. 5218.»

Kraftstasjonen blir beliggende i fjell like nedenfor inntaket på elvas høyre side. Turbinens senter løpehjul ligger på kote 253,0 og stasjonsgulvet på kote 263,15. Maskininstallasjonen blir ett aggregat på 30 000 hk. Adkomsttunnelen blir ca. 220 m lang med tverrsnitt 30 m², og avløpstunnelens dimensjoner er $F=42$ m² og $L=3100$ m. Tunnelmassene er tenkt benyttet som vegfyllingsmateriale på den 2 km lange vegstrekning som må heves. Videre sprenges en 95 m lang omløpstunnel med tverrsnitt på 40 m². Til venstre for omløpstunnelen blir det på grunn av lavt terreng nødvendig å bygge en mindre dam. Denne er tenkt utført som steinfyllingsdam med tetning av armert betong. Damkronen legges på kote 291,50. Det samlede omkostningsoverslag, datert 23. november 1964, lyder på kr. 26 289 500.

På grunnlag av 9 pst. utgifter til renter, amortisasjon m. v. er kraftprisen beregnet til 2,48 øre/kWh.

Av en rapport om kraftsituasjonen som ble lagt fram i styremøte i Trondheim Elektrisitetsverk 13. november 1964, framgår at stigningen i forbruket i verkets område er 8—9 pst. pr. år. Egenproduksjonen for vinteren 1964—65 (1. oktober—15. mai) var regnet å ville bli 1 035 GWh mens leveringsforpliktelsene oppgis til 1 052 GWh \therefore et underskudd på 17 GWh. Det framgår at undersøkelser i de 3 første år betyr kraftkjøp på fra 1 til 1,5 mill. kroner pr. år. I rapporten er videre sagt at utbyggingen av Gresslifoss kraftverk er tatt opp fordi Nesjø dam må skyves så langt fram i tiden. Såfremt saken — herunder også de nødvendige tillatelser i henholdt til vassdragsloven — kan ordnes raskt, vil Gresslifoss kraftverk kunne komme i drift fra høsten 1966.

De framtidige utbyggingsmulighetene er sammenstillet slik:

«År	Anlegg i arbeide	Kostnad	Første vinter-sesong i drift	Ytelse vinter-kraft	Behov for ny vinter-kraft	Under-skudd Overskudd
1965	Stuesjøreg. Gresslifoss	1,8 mill. kr. 7,0 mill. kr.	65/66	25 GWh	65 GWh	÷ 40 GWh
1966	Gresslifoss Lødølja Nesjø dam	18,2 mill. kr. 5,0 mill. kr. 5,0 mill. kr.	66/67	40 GWh	90 GWh	÷ 50 GWh
1967	Lødølja Nesjø dam	6,0 mill. kr. 10,0 mill. kr.	67/68 67/68	40 GWh 30 GWh	100 GWh	÷ 30 GWh
1968	Nesjø dam Vessingfoss	10,0 mill. kr. 10,0 mill. kr.	68/69	170 GWh	80 GWh	+ 90 GWh
1969	Vessingfoss	10,0 mill. kr.	69/70	80 GWh	÷40 GWh	+120 GWh
Sum			83,0 mill. kr.			

Det pekes i denne forbindelse på at overskuddene fra 1968 og 1969 ikke betyr at TEV blir liggende inne med vinterkraft, fordi 75 GWh Stockholmskraft kan flyttes over fra sommer til vinter. Dette betyr en merinntekt på fra kr. 750 000 til 1,5 mill. kroner pr. år.

Om finansieringen sier rapporten til slutt:

«Foranstående byggeprogram krever følgende investeringer: 8,8 mill. kroner i 1965, hvorav 1,8 mill. kroner er bevilget.

28 mill. kr. i 1966
16 mill. kr. i 1967
20 mill. kr. i 1968
10 mill. kr. i 1969

Midlene må skaffes ved lån. De muligheter som måtte være for kapitaltilskudd over driftsbudsjettene må i sin helhet gå til utbygging av nettet i forsyningsområdet. Vi må rekne med at nettet vil kreve fra 10—15 mill. kroner årlig framover.

Vi må også ta opp spørsmålet om ny overføringslinje fra Nea til byen, men investeringsmessig skulle ikke denne komme med på de 5 første år.

Jeg har undersøkt 2 muligheter for lån, nemlig Svenska Handelsbanken og muligheten for å få prioritet på å legge ut et lån på det norske marked.

Svenske lån må fortrinnsvis knyttes til kraftanlegg, ikke reguleringer og overføringer, fordi svenskene rekner en fast lånegrense i forhold til installerte hestekrefter, nemlig 500 sv. kr. pr. HK.

Nea kraftverk, Hegsetfoss og Tya-maskin er fra før pant for våre svenske lån. Tar vi med f. eks. Vessingfoss kraftverk blir det samlet ca. 350 000 HK og en lånegrense på 175 mill. sv. kroner.

Våre tidligere lån i Sverige er samlet på 125 mill. sv. kroner.

Svenska Handelsbanken er for sin del villig til å bistå med et lån på f. eks. 60 mill. n. kroner. Det hele er selvsagt avhengig av Den Svenske Riksbanks godkjenning, og akkurat i øyeblikket er ikke forholdene på det svenske lånemarked gode. Svenska Handelsbanken mener at det er best at de velger tidspunktet for å ta kontakt med riksbanksjefen, og vi har sagt oss enige i det.

Jeg har videre undersøkt i Vassdragsvesenet om det er noen mulighet for å oppnå prioritering på et norsk låneopptak f. eks. i 1965, og muligheten synes å være til stede.

Vi bør derfor søke Finansdepartementet om tillatelse til å legge ut et norsk lån i 1965.

Nå er det vel lite sannsynlig at vi kan få visshet for noen lånemulighet på de første 4—5 måneder, men vi bør absolutt prøve å komme i gang med arbeide på Gresslifoss kraftverk.

Kan vi komme i gang med arbeidet på Gresslifoss fra nyttår og få plassert de nødvendige maskinbestillinger vil Gresslifoss kunne komme i gang høsten 1966. Hvis vi utsetter starten til ut på våren må vi flytte ferdigstillasen til høsten 1967.

Vi bør nytte de 1,8 mill. kroner som er reservert for Stuesjøreguleringen slik:

Til kontraktsforskudd på maskiner	kr. 700 000
Til Stuesjøtunnel fra januar til mai	» 500 000
Til fjellarbeider Gresslifoss fra januar til mai	» 600 000

I løpet av mai må den videre finansiering ordnes.

Vi løper følgende risiko om alle finansieringsmuligheter blir tettet igjen:

Kontraktsforpliktelse på turbin	kr. 2 100 000
Kontraktsforpliktelse på generator	» 2 700 000
Kontraktsforpliktelse på transformator	» 500 000

Sum kr. 5 300 000

Kontrakter på bygningsmessige arbeider kan utstå til våren.

Vi sparer ett års byggetid og vinner ett års produksjon ved å løpe denne risikoen, som for øvrig ikke synes særlig stor.»

Søknadsdokumentene ble bl. a. lagt ut ved kommunekontoret i Tydal i tiden ca. 20. april til 15. mai d.å. og utleggingen kunngjort i Norsk lysingsblad og lokalpressen. Disse uttalelsene er innkommet:

Esten H. Græsli, brev datert 10. mai 1965:

«Som eier av nybrottsbruket Heggenes, gnr. 169, bnr. 18 i Tydal, vil jeg få lov å komme med følgende merknader til ovenfor nemnte søknad fra T. E. V.: Min eiendom som er anlagt som nybrottsbruk er nå på 34 mål dyrket jord, av dette blir 30 mål helt ødelagt ved oppdemming til kote 289. Hvis vannstanden blir stående på kote 288, blir de nevnte 30 mål vannsykt, og kanskje helt ødelagt, da en må regne med at vannet ved øvre ende av bassenget vil stå høyere enn det stipulerte vannspeil (Vælas utløp i Nea). Forresten så forekommer det meg at hele beskrivelsen i søknaden og utredningen er basert på oppdemming til kote 288, ettersom det er nemnt at det ikke vil medgå dyrket jord.

I søknaden er det hevdet, med sikte på min eiendom, at denne er flomskadet enkelte år, dette vil jeg bestemt benekte. Det er ett år 1934, under storflommen, at min eiendom var omfløtt, men da var det også mange andre eiendommer som ble mer og mindre rassert. Når T. E. V. peker på dette, så er det vel ut fra det motiv å redusere verdien av min eiendom. Jeg vil i den forbindelse peke på at min eiendom har vært en del vannskadet de to siste år, som følge av reguleringen, da Nea nå går med stor vannføring hele året.

Det er riktig som anført i utredningen, at T. E. V. har kontaktet meg om kjøp av eiendommen, men det er til dags dato ikke kommet til noen overenskomst eller kjøp. Som stillingen nå er, så greier jeg å livberge meg av den avkastning som eiendommen gir, og det er en selvfølge at jeg ikke kan levere denne, uten at jeg er sikret levemåte for resten av min og konas levetid. Jeg er nå 64 år, og det er vanskelig å omstille meg for annet arbeide.

Husene må også flyttes ved oppdemming til kote 289. Vil sluttelig understreke at min eiendom er et nybrottsbruk, som jeg har opparbeidet til hva det er i dag, og det må være klart for alle at jeg ikke kan levere dette bruk, uten å være sikret økonomisk for fremtiden.

Jeg protesterer mot feilaktig framstilling i søknaden og utredningen, når det gjelder dyrket mark og bebyggelse, og jeg protesterer mot å levere eiendommen hvis det ikke blir en erstatning som jeg kan godta.»

Ivar Aunet, brev datert 11. mai 1965:

«Jeg viser til ovenfor nevnte søknad, som har vært utlagt på kommunekontoret i Tydal.

Jeg må med en gang gjøre merksam på at det er vanskelig for meg å forstå at oppdemming til kote 289 skal kunne ut ved Vælas utløp, og jeg mener at dette forhold må bringes på det rene. Etter min oppfatning inneholder ikke søknaden «nøyaktig opplysning om de tiltak eller den forføyning søknaden gjelder».

Ved Esten H. Græslis eiendom Heggenes har jeg et godt vedlikeholdt stykke jord på 10 dekar dyrket. Dette areal gir hvert år ca. 35 lass høy. Ved regulering til kote 289 blir dette jordstykket helt ødelagt, og det kan ikke

være sant som anført i søknaden om at dyrket jord ikke vil bli berørt. Jeg har også andre eiendommer (skogeiendommer med plantefelt) som blir berørt av neddemmingen.

I tilfelle det gis tillatelse til å ta min eiendom med tvang, vil jeg bestemt forlange at all skog på det neddemte område hugges, og at all kvist og avfall brennes, så det ikke sjenerer fisket. Jeg forlanger også at takst over de angjeldende eiendommer blir holdt før området røres. Skjønn etter at eiendommene er neddemmet har ingen verdi for oss grunneiere og vil etter min oppfatning ikke gi oss full erstatning.»

Ole J. Græsli, brev av 10. mai 1965:

«Har en del bemerkninger i anledning Græslifoss kraftverk.

I det område som blir neddemmet har jeg en eiendom som heter Nyvolden, gnr. 167, bnr. 5. På denne vold er det et grustak som blir neddemt. Det er også mulig det vil medgå endel dyrket jord, for jeg har inntrykk av at beskrivelsen er ment på en lavere damhøyde enn 289 m. Min skadete eiendom blir liggende mellom riksvegen og «dammen» (sjøen) og det kan ikke være noen hensikt at Trondheim Elektrisitetsverk blir eier av det nevnte grustaks grunn, men det er klart at det må ytes full erstatning. Og jeg vil derfor be det ærede Hovedstyre om at det ikke må gis ekspropriasjonstillatelse for grunn på min eiendom.

Jeg har sommerhamning på et stort område av det som blir neddemt. Den første forsommerbeite er å finne på flatene langs Nea. Disse beiter ødelegges ved oppdemming til kote 289. En må regne med at oppdemningen overstiger kote 289 etter de erfaringer en har fra inntaksdammen for Hegsetfoss kraftverk. Det er derfor i dette tilfelle med Græslifoss kraftverk maktpåliggende at andre enn Trondheim E.verks folk foretar nivileringen og oppsetter vannstandsmerker i samsvar med loven, slik at en til enhver tid kan se hvor høy oppdemningen er.

Det går frem av søknaden at tunneltraséen er flyttet i forhold til den trasé som er seismisk målt av A/B Elektrisk Malmleting, Stockholm. Dette er vel og bra for meg, da den stukne og målte trasé ville komme under husene på min gård, og at det ville bli forholdsvis lavt tak på tunnelen i den målte trasé. Men jeg krever garanti for at tunnelen går etter den linje som er inntegnet på kartet. Dette bør kontrolleres av nøytrale instanser.

Jeg har merket meg at turbinens senter løpehjul i Græslifoss kraftstasjon vil ligge på kote 253. Det vil således betinge at fallet på min eiendom nedenfor Hilmo bru vil bli nyttet. Dette fall har Trondheim E.verk ikke kjøpt, da det er hevdet fra verkets side at fallet ikke har noen verdi.

En skisse over tunneltraséen, med inntegnet takhøyde burde ha foreligget sammen med søknaden.

Jeg vil også gjøre merksam på at tunnelen etter de siste planer vil gå gjennom Græsligrenda. I de opprinnelige planer for Græslifoss kraftverk ville tunnelen ha gått under ubebygde område og med stor takhøyde i fjell over.

Vil også peke på at kartet V. 5783 ikke er

å stole på for den midtre del av partiet som berøres.

Trondheim Elektrisitetsverk burde ha kontaktet grunneierne langs denne traséen som valgt for tunnel, og de områder som blir neddemt, før de gikk igang med utbyggingen for fullt. Arbeidet med avløpstunnel og stasjon er bortsatt til entreprenører, og to firmaer driver for fullt. Dermed vil det bli satt press på grunneierne.

Jeg vil ikke motsette meg at Trondheim E.verk får bygge ut Græslifoss i Nea, men de alminnelige regler bør følges, også når det gjelder de grunneiere som blir berørt. I denne sammenheng kan opplyses at tunneltraséen også vil berøre grunneiere som ikke har solgt fallrettigheter i Nea. Nivileringen på enkelte av disse eiendommer er foretatt uten å spørre de respektive grunneiere, eller tillatelse undertegnet av lensmannen.»

Mikal Græsli, brev av 13. mai 1965:

«Jeg er kjent med at Trondheim Elektrisitetsverk har søkt om tillatelse til å utbygge Græslifoss i Nea. I den anledning vil jeg få lov å anføre følgende:

Jeg har en eiendom som tunnelen for avløpet vil berøre. Fra Trondheim E.verks side har jeg ikke hørt noe. Vet bare at det er stukket en linje over min eiendom, hvorved noe småskog er ødelagt, uten at jeg er forespurt eller underrettet. Dertil har de som utførte de seismiske målinger foretatt sprenning på min eiendom. Skal i denne forbindelse opplyse at jeg ikke har solgt fallrettigheter til Trondheim Elektrisitetsverk da jeg ikke har slike rettigheter å selge. Og E.verket har således ikke noen rett til å ta seg fram over min eiendom. Det er også brakt på det rene at Trondheim Elektrisitetsverk ikke har noen generell tillatelse fra lensmannen i Selbu til å foreta stikking over våre eiendommer.

Det ville for oss små grunneiere også vært en fordel om det forelå en skisse som viser høyden over tunnelen på søknadens inntegnede trasé. Denne tunnel berører jo hele Græsligrenda.

En har inntrykk av at de store grunneiere blir spurt, og særlig da de største grunneiere såsom Th. A.-stiftelsene og Statens skoger, mens vi som hører til den laveste kategori grunneiere ikke blir estimert en gang. Dette har vi flere eksempler på. Feil for dette kan også føres tilbake på oss små grunneiere. Vi har naturligvis sett det som en stor fordel at det ble arbeide for folk, og sett mellom fingrene med overtredelser fra E.verkets side. Noen har også fått noen kroner ved senere skjønn, men ikke alle skader er brakt inn for skjønnene. Når nå E.verket har «Skjeftet innpå» overfor arbeidsfolk med ugrunnet oppsigelser, mener jeg at vi «Småe» eiendomsbesittere også må ha lov til å fremføre våre merknader. I dette tilfelle vil jeg opplyse at jeg ikke ønsker å selge rett til tunnel under min eiendom, eller at denne blir pantsatt til fordel for Trondheim E.verk.

Skulle Hovedstyret finne å kunne gi Trondheim E.verk rett til å ta seg fram vedr. min eiendom, vil jeg be om at det ikke gis E.verket rett til å pantsatte, eller ta pant i min eiendom når det gjelder lån i Sverige. Ellers vil jeg

be om at det blir tatt inn greie bestemmelser i de vilkår som blir knyttet til tillatelsen når det gjelder oss som ikke har solgt fallrettigheter.»

Ingvald Græsli m. fl. (3 navn)
brev av 13. mai 1965:

«Vil med dette gjøre kjent at tunnelen for Græslifoss Kraftverk går over våre eiendommer, og at skog er hugget vekk for stikkingslinjen, uten at noen av oss er spurt om dette på forhånd.

Vi har ikke solgt noen fallrettigheter, og har heller ikke sådanne.

Dette til underretning.»

Ola Gullbrekken, brev datert 14. mai 1965:

«Trondheim E.verks søknad om tillatelse til å bygge ut Græslifoss kraftverk i Nea har vært utlagt til ettersyn for de saken gjelder, og etter å ha gjennomgått sakens dokumenter finner noen av de grunneiere som blir berørt og måtte reise et spesielt spørsmål i forbindelse med Hegsethfos kraftverk, men som har direkte sammenheng med Græslifoss kraftverk.

Saken gjelder de fallrettigheter som er neddemmet i inntaksmagasinet for Hegsethfos kraftverk, og som ikke er erstattet.

En tillater seg å gi følgende orientering om forholdet:

I forbindelse med planene for Nea kraftverk i Tydal, ble det fra konsesjonsmyndighetene bl. a. satt som vilkår overfor konsesjonssøkeren, Trondheim E-verk, at det skulle settes en mindre sperredam over elven Nea i Hegsethbjørga for derved å lage et utjevningssmagasin som skulle ha som misjon å sanere isforholdene nedover i Selbu. Med dette vilkår som utgangspunkt, la Trondheim E-verk fram planer om en sperredam av mye større omfang og høyde enn det som ble satt som vilkår fra myndighetene. Dammen skulle danne inntaksmagasin for et Hegsethfos kraftverk. Denne plan og utbygging fikk Trondheim E-verk tillatelse til å gjennomføre, og en del fallmeter, som tidligere ikke var innløst innen dette område, ble neddemmet. Ved overenskomst mellom Trondheim E-verk og grunneierne som ble berørt, ble det oppnådd enighet om erstatningsbeløpene for neddemmet grunn og for ulemper med rydding av nye velteplasser, adkomstveger o.l., men det ble fra grunneiernes side uttrykkelig tatt forbehold om at verdien av neddemmede fallmeter ikke var omfattet av overenskomsten. Dette er også Trondheim E-verk innforstått med og erkjenner. E-verket har imidlertid hevdet at fallet i dette neddemmede området ikke hadde noen salgsverdi, og ville følgelig ikke betale noe for disse fallrettigheter. Dette på tross av at Trondheim E-verk tidligere hadde kjøpt fallet på søndre side av Hegsethsjøen av Thomas Angells Stiftelser, som i sin tid solgte alt sitt fall i Nea samlet til Trondheim E-verk for en meget god pris. Også på nordre side av elva er en del av fallet ervervet tidligere fra A. Huitfeldts konkursbo. Det som gjenstår er noen få meters fall på den ene side

av elva, tilhørende 5 grunneiere i Tydal og 2 i Selbu. De 5 grunneiere fra Tydal hadde også fallmeter på den strekning som berøres av Græslifoss kraftverk, men overdragelsen av disse til E-verket er ordnet ved voldgiftsskjønn hvor prisen pr. fallmeter ble fastsatt til kr. 16 000.

Ved de gående skjønn for Hegsethfos kraftverk reiste grunneierne krav om erstatning for de neddemmede fallmeter, men kravet ble avvist med den motivering at fallet ikke kunne ha noen verdi i fritt salg da Hegsethfos kraftverk etter de framlagte kalkyler fra E-verket var et underskuddsforetakende. Dette til tross for at kalkylen regnet med full nedskriving av anleggets kostende i løpet av 20 år. Grunneierne mener denne avgjørelse er uriktig, men spørsmålet er for så vidt endelig avgjort i forbindelse med Hegsethfos og de skjønn som var knyttet til denne utbygging. Dog slik at avgjørelsen er anket inn for Høyesterett. Imidlertid gir konsesjonsvilkårene for Hegsethfos Trondheim E-verk rett til en døgnregulering i Hegsethsjøen på 6 meter — mellom kotehøyden 249 til 255 — som er høyeste kotehøyde for vannspeilet. Denne rett blir også nyttet i større eller mindre grad i løpet av et døgn. Etter planen for Gresslifoss kraftverk skal dette anlegg nytte fallet ned til kote 255, som er Hegsethsjøens vannspeil. Turbinen og utløpstunnelen er imidlertid lagt slik at nedtapping av Hegsethsjøen gir Græslifoss kraftverk mere fall til utnyttning enn ned til kote 255. På denne måte kan Trondheim E-verk i større eller mindre grad nytte fall i Hegsethsjøen med virkning i Græslifoss kraftverk. Særlig vil de fallmeter som er i øvre halvdel av Hegsethsjøen kunne nyttes i betydelig grad og til alle årstider. Grunneierne må derfor rette følgende spørsmål overfor det ærede Vassdrags- og elektrisitetsvesen.

1. Er ikke Trondheim E-verk juridisk og moralsk forpliktet til å erstatte det neddemte fall i Hegsethsjøen når dette også kan nyttes med vinning for Græslifoss kraftverk — i alle fall i den øvre del av sjøen. Og er det ikke rimelig at samme pris nyttes som for fall i Græslifoss for øvrig?
2. Strider det ikke også mot bestemmelser for vassdragsutbygging at en konsesjonær ved etappevis utbygging i et vassdrag gjør dette på en slik måte at en del av grunneiernes fallrettigheter forringes i vesentlig grad, eller som i dette tilfelle gjøres verdiløs. Er det da ikke konsesjonærens plikt etter loven å innløse det hele fall?

En vil i denne forbindelse påpeke at ved en eventuell sperredam i Hegsethbjørga av den størrelsesorden som ble satt som vilkår for Nea kraftverk, ville de fallmeter som her er omtalt lett kunne utnyttes i Græslifoss kraftverk uten merkostnad av noe betydning, og derved hatt full verdi for de som er eiere.

Disse synsmåter fra grunneiernes side er gjort kjent for Trondheim E-verk uten at det har ført til noen reaksjon. Vi må derfor be det ærede Vassdrags- og elektrisitetsvesen som fagkyndig instans om å ta stilling til de spørsmål vi her har reist, og eventuelt ta

de nødvendige skritt for å sikre grunneiernes rettmessige krav i forbindelse med konsesjonstillatelsen for Græslifoss kraftverk.»

Tydal kommunestyre vedtok i møte 21. mai 1965 følgende innstilling fra formannskapet:

«Når Græslifoss kraftverk blir tatt i bruk, vil elva Nea bli tørrlagt på en strekning på ca. 2,5 km, forbi grenda Græslø. I denne grenda er det i dag 33 heimer, og flere er under planlegging og bygging. Noe av bebyggelsen ligger ved elva, mens grenda for øvrig ligger åpent til med utsyn over dalen og elveleiet. Elva Nea har gjennom alle tider vært med og skapt skjønnhet og vakker natur i dette område, og elva har sommers tid vært det naturlige badested for grendas folk og for turister som har stoppet opp. En nevner i denne forbindelse Græslivold campingplass, som m. a. kommunen har lagt noe penger i. Den relativt store og stabile vannføring i Nea har også sunnhetmessig hatt sin viktige misjon ved at vatten fra bekker o.l. med tilsig av kloakkutløp er blitt ført vekk.

En total tørrlegging av elva på denne strekning, vil etter kommunestyrets mening skape estetiske og hygieniske forhold av en slik art at de må søkes unngått. Kommunestyret må derfor be konsesjonsmyndighetene sørge for at Trondheim E-verk denne gang blir pålagt å slippe et minstekvantum vann i elveleiet sommers tid. Etter kommunestyrets syn, bør dette kvantum ikke være under 3 m³ pr. sekund. Tilsiget nedenfor dammen er helt ubetydelig. Slippingen bør pålegges for tidsrommet 1. mai til 1. november. Kommunestyret håper at pålegget om slipping av vann og mengden av dette blir tatt med i vilkårene for at det blir gitt tillatelse til å utbygge anlegget, og at det ikke blir overlatt til et etterfølgende skjønn i forbindelse med bygging av kraftverket. Når kommunestyret ber om dette, så har det sammenheng med tidligere erfaringer fra Hegsethfos og fra Tyas overføring til Sellisjø hvor spørsmålet om vannslipping ble avgjort ved skjønn, og der resultatet etter kommunestyrets mening ikke ble tilfredsstillende for de som bor i området.

Kommunestyret vil videre presisere at tappingsreglementet for inntaksmagasinet, som i følge den foreliggende plan vil dekke et område mellom grendene Græslø og Aune langs riksvegen i en lengde av ca. 3 km, må få bestemmelser som sikrer at vannspeilet holdes mest mulig konstant på høyeste kotehøyde. Ved å kjøre Græslifoss i takt med Nea kraftverks vannforbruk skulle dette være fullt gjennomførlig. I E-verkets utredning er antydnet en døgnregulering i inntaksbassenget på opptil 5 meter. En slik regulering vil etter kommunestyrets mening etter hvert føre til at sjøen får svarte og stygge strender, noe som blir særdeles skjæmmende i et ellers naturskjønt område i bygdas midte. Ut ifra disse hensyn ber en om at tappingsreglementet må få så klare og detaljerte regler at de ikke kan omgås, og at en mest mulig stabil vannstand må bli sikret.

Kommunestyret vil også nevne at en anser det meget uheldig ut i fra den arbeidssitua-

sjon vi har her i Tydal kommune at Trondheim E-verks anlegg gis så kort en byggetid at de må forseres fram med tillegg av utenbygds arbeidskraft. Ut ifra Tydal kommunes interesser har det vært ønskelig om Trondheim E-verks utbyggingsplaner i Tydal kunne bli lagt opp i en samlet plan for flere år framover, tilpasset det behov for arbeidsplasser det er i kommunen.

Ved denne utbyggingen vil ca. 200 dekar produktiv skogbunn og en del dyrket mark bli neddemmet. Kommunestyret vil be konsesjonsmyndighetene om å vurdere om dette gir grunnlag for pålegg om opprettelse av fonds til disse næringsgreners fremme.

Kommunestyret går videre ut fra at søkeren blir pålagt å utføre alle tiltak som må gjennomføres for å ivareta private og almene interesser, herunder å bygge eventuelle terskler i elveleiet, samt yte full erstatning for alle skader og ulemper som oppstår i forbindelse med anlegget, noe som vil bli fastsatt ved det forestående skjønn. Kommunestyret forutsetter også at byggherren blir pålagt å utføre arbeidet i marken så skånsomt som mulig, bl. a. må eventuelle stenfyllinger som legges synbare dekkles med jord og tilsås.

For ordens skyld gjør en oppmerksom på at enkelte framstillinger i utredningen fra Trondheim E-verk om det areal som neddemmes ikke er helt i samsvar med det faktiske forhold.»

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler følgende i brev av 25. mai 1965:

«Saken har vært forelagt konsulenten for ferskvannsfisket i Trøndelag som i påtegnning av 14. mai d. å. har uttalt:

«Bygging av Gresslifoss Kraftverk forutsetter at det blir bygget en inntaksdam over Nea ved Gresslivollene, og at en ovenfor demningen omkring det nåværende elveløp får en sjø i 2,5—3 km lengde. Vannstanden her forutsettes å bli holdt forholdsvis konstant fordi det skal kjøres i takt med Nea Kraftverk som ligger ovenfor. Nedenfor det nye kraftverket vil avløpsvannet bli ført i tunnel, og utenom flomtiden vil elveleiet mellom inntaksdammen og avløpstunnelens utløp i nærheten av Hilmo bru formentlig være tørrlagt.

Før de store fjellsjøene i vassdraget ovenfor ble regulert, var Nea en god fiskeelv som under vår- og høstflom fikk tilført ny bestand av til dels stor fisk. Etter reguleringen av Essandsjøen og Stugusjøen har forholdene når det gjelder fisket i Nea på den elvestrekning som blir berørt ved byggingen av Gresslifoss Kraftverk forandret seg meget, og fiskebestanden i Nea består nå av småfallen fisk som er vokset opp i elven. Det er på det rene at våre elver som regel ikke er egnet for produksjon av større fisk, og en kan ikke se bort fra at den nye inntaksdammen, som får en lengde på 2,5—3 km hvis vannstanden holdes relativt konstant, tross i en stor gjennomstrømming vil kunne få en bestand av næringsdyr som vil være en fordel for fisket.

Det vil være av betydning å følge med i utviklingen av fisket i et vassdrag som Nea, og jeg tillater meg å foreslå at det i konsesjonsvilkårene blir tatt med en bestemmelse om at konsesjonæren skal bекoste fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget i den utstrekning Landbruksdepartementet måtte bestemme.»

En slutter seg til dette.»

De innkomne dokumenter har vært forelagt søkeren og i brev av 16. juni 1965 bemerker Trondheim Elektrisitetsverk, Bygningsteknisk avdeling, følgende:

«I anledning ovennevnte skriv skal bygningsteknisk avdeling nedenfor søke å gi de opplysninger som ønskes, samt gjøre rede for diverse spørsmål som er berørt.

Bilag N.V.E. 2088.

Eieren H. Græsli, eier av Heggenes gnr. 169, bnr. 18 i Tydal, gjør endel betraktninger vedrørende en eventuell oppdemming til kote 288, resp. kote 289. Han mener å kunne fastslå at enten en demmer opp til kote 288 eller 289, vil hans laveste beliggende engstykke bli forsumpet eller overflødd (34 mål).

Nivellements og målinger viser at ved oppdemming til kote 288 vil eiendommen ikke bli mere sjenert enn den for tiden er. Vedlagte fotografi, tatt 8. juni d. å., viser således at det før dammen blir bygget vanligvis skjer forsumpning av nevnte område.

Vedr. døgnregulering.

Turbinen i Gresslifoss kraftstasjon blir av Kaplantype, og bør kunne la seg utnytte når krav om topplastdekking oppstår. Det er derfor ønskelig at en gis anledning til å døgnregulere. En vil derfor foreslå at en generelt får kjøpe etter nedenstående skjema:

1. I sommermånedene 1. juni—1. oktober skal nedtapping av inntaksbassenget ikke være større enn 1,0 m under dammens overløp.
2. I vintermånedene 1. oktober—1. juni kan nedtapping av inntaksbassenget maksimum være 2,0 m dag—4 m natt. En forutsetter imidlertid at det leilighetsvis og sjeldnere kan bli nødvendig å tappe videre ned for inspeksjon eller reparasjon — når dette måtte bli nødvendig. — Dette gjelder da selvsagt ikke for regulær drift.

Slipping av frivann over dammen.

Trondheim el.verk har selvsagt interesse av at elvestrekningen Gresslifoss dam—Hilmo bru ikke blir liggende helt tørrlagt. En er derfor enig i at frivann bør slippes i sommermånedene fra 1. juni til 1. oktober. Når det gjelder vannmengden har en funnet at en tapping fra dammen på 2,0 m³/sek. skulle være hensiktsmessig.

Det bør tas i betraktning at den elvestrekning det her gjelder er forholdsvis lite synlig fra riksvegen, og at en har fått krav om terskeldammer med speildannende muligheter på denne strekning.

Lengdeprofil av strømlinjen.

Det ønskede lengdeprofil følger vedlagt. — En vil bemerke at tidspunktet for bestemmelse av terskeldammens beliggenhet ikke er det heldigste på grunn av flomavløp.

Imidlertid vil en på et senere tidspunkt her til også kunne supplere med en mere lavtliggende strømlinje.

Ad N. V. E. 2121. Ivar Auntrø.

Ivar Auntrø's jordstykke på ca. 10 mål vil ved en oppdemming til kote 288 ikke bli berørt. Derimot vil en oppdemming til kote 289 forsumpe dette, slik at det blir å betrakte som verdiløst.

Auntrø bemerker i sitt skriv at takst over det nødvendige område må bli holdt før dette blir berørt av oppdemningen.

T.E.V. sier seg enig i dette.

Ad N. V. E. 2144. Ole J. Græsli.

Ole J. Græsli gjør en betraktning over turbinløpehjulets høydebeliggenhet — kote 253. Det synes å råde noen misoppfatning av ren hydraulisk eller hydrostatisk art når han mener at løpehjulets senterhøyde bestemmer utnyttbar fallhøyde. Terskelen bak turbinens avløp ligger som tegningen viser på kote 254, — altså 1,0 m høyere enn hjulets. — Ved en driftsvannføring lik 0,0 m³ pr. sek., vil altså undervann for Gresslifoss kunne sies å være kote 254 — altså når stasjonen står. — Ved tomgang vil turbinens vannføring så omtrent heve undervann til kote 255. — Hertil kommer at det tidligere er betalt for fallhøyde ned til kote 253,5 (Gresslifoss-fall). Det skal for øvrig opplyses at Ole Gressli's fall er det ordnet med ved utbyggingen av Hegsetfoss.

Ad N. V. E. 2160. Mikal Græsli.

Denne grunneier gir uttrykk for sin misnøye ved at stikningsfolk har vært inne på hans eiendom, hvorved — som han selv sier — noe småskog er ødelagt.

En vil beklage at stikningsfolk — tross et reglementert påbud om ikke å gå inn på grunneierens område, når det gjelder stikningsarbeide, allikevel har utført div. arbeider i prosjekteringsøyemed. Til undskyldning vil en anføre vinterlige forhold og tidsnød.

Mikal Græsli's øvrige merknader er det for øvrig vanskelig å akseptere.

Ad N. E. V. 2278. Ola Gullbekken, for grunneierne.

Når det gjelder fallerstatningene, vil en anføre at denne sak er henvist til domstolene, og en vil ikke her fremkomme med noen kommentarer.

En skal imidlertid få gjøre oppmerksom på en misforståelse når det gjelder oppfatningen av utnyttbart fall. Det synes her, som også nevnt foran, at turbinsentrets beliggenhet og tunnel-utløpsportalens høydebeliggenhet, bestemmer fallhøyden.

For sakkyndige er det selvsagt overflødig å utdype dette hydrostatiske tema nærmere.

Konklusjon.

Idet en oppsummerer resultatene av foretatte forhandlinger med Esten Græsli, — og

under hensyntak til grunneiernes innvendinger, — så langt dette er mulig, vil en foreslå at konsesjon gis under forutsetning av at oppdemming i elveleiet skjer til kote 288.

En tar da til følge de innvendinger som fra de forskjellige hold er gjort.»

I brev av 9. juli 1965 sier Trondheim Elektrisitetsverk:

«Ved et nettopp avsluttet skjønn vedr. Tya-overføringen, hvor for øvrig alle problemer ble løst ved avtaler, fikk vi følgende avtale med Tydal kommune vedr. vannslipping i elveleie:

«I tiden 15. mai til 15. oktober skal TEV slippe 500 l vann i elveleie, målt på sperredammen i Tya.

I vannfattige år kan TEV også nytte dette vannet i Tya-maskinen.»

Ordlyden i avtalen er fritt gjengitt, men det essensielle i innholdet er korrekt.

TEV er meget interessert i en tilsvarende ordning for Gresslifoss, hvor, så vidt jeg skjønner bestemmelse om vannslipping blir inntatt i konsesjon og ikke overlatt til skjønnsretten som ved Tya-overføringen og Hegsetutbyggingen.

Det ligger en betydelig økonomisk interesse i en slik oppmyking av en slippingsbestemmelse, også nasjonaløkonomisk, så hvis det lar seg gjøre å finne en passende formulering på problemet er vi meget interessert.

Begrepet vannfattig år er selvsagt meget flytende, og et år som truer med en slik utvikling kan plutselig endre seg.

Tydal kommune er innforstått med at avtalen er avhengig av et tillitsforhold, og at TEV ikke misbruker denne tilliten.

Vi tillater oss å be om at spørsmålet blir vurdert i samband med tappingsreglementet for Gresslifoss.»

Høyesterettsadvokat O. Trampe Kindt har supplert disse opplysninger med følgende i brev av 2. august 1965:

«På grunn av at Tydal kommune og Trondheim Elektrisitetsverk i første omgang ikke ble enige om tiden for slippingen og vannmengden, ble spørsmålet avgjort av Midt-Trøndelag herredsrett den 16. juli 1964. Da både Tydal kommune og Trondheim Elektrisitetsverk fant det mere hensiktsmessig at spørsmålet ikke var endelig avgjort for alle tider og uten hensyn til nedbørsmengder, ble det i forbindelse med erstatningsskjønnet den 5. juli i år inngått følgende avtale mellom Tydal kommune og Trondheim Elektrisitetsverk:

1. Midt-Trøndelag herredsrett avsa — som følge av manglende avtale mellom T.E.V. og T.K. — den 16. juli 1964 tiltaksskjønn med slik slutning: T.E.V. pålegges som tiltak i tiden 15. mai—15. oktober å slippe 500 l pr. sek. fra dammen ved Håene — målt ved denne — fra den tid dammen blir satt.

Trondheim Elektrisitetsverk og Tydal kommune er etter forhandlinger blitt enige om at denne avgjørelse ikke skal gjelde i nedbørfattige år. I slike år skal Trondheim Elektrisitetsverk kunne unnlate nevnte slipping.»

Når det gjelder Gresslifoss har samtlige grunneiere her med gårdbruker og ordfører Gullbekken i spissen, solgt hele vannføringen i elven til Trondheim kommune. Ved vurderingen av betalingen for vannkraften baserte man seg på hele vannføringen og fallet, og det er derfor på det rene at såvel skjønnet som partene har gått ut fra at Trondheim kommune skulle ha adgang til å disponere vannføringen i Gresslifoss kraftverk. Trondheim Elektrisitetsverk er dog særskilt forpliktet til å løse problemer med hensyn til vannforsyningen til gårdene m. v. i forbindelse med skjønn eller minnelig avtale så snart disse problemer er nærmere klarlagt. Såfremt det derfor nu er forbindelse med konsesjonsvilkårene blir fastsatt bestemmelse om at Trondheim Elektrisitetsverk skal slippe en bestemt vannmengde forbi dammen ved Klingene og ned til Hilmo bru, vil dette i realiteten innebære at Elektrisitetsverket gir avkall på en del av de naturhestetrekter som de har kjøpt og betalt.

Skulle imidlertid konsesjonsmyndighetene være av den oppfatning at samfunnsmessige interesser tilsier et slikt pålegg samt at vassdragsloven også hjemler det i det foreliggende tilfelle — hvor det muligens ikke hadde vært nødvendig med særskilt tillatelse etter vassdragsloven da de vesentlige spørsmål var ordnet ved frivillig kjøp — tør jeg be om at konsesjonsbetingelsene i så fall ikke gjøres så uelastiske at Trondheim Elektrisitetsverk ikke får benyttet vannet i nedbørfattige år. I slike år vil således samfunnsmessige grunner tilsi at vannet fortrinnsvis benyttes til kraftproduksjon fremfor at det renner i elveleiet på denne strekning.

Jeg har villet gi disse tilleggsopplysninger, idet det er naturlig å se overføringen av Tya og vannslippingen her i sammenheng med hva som måtte bli bestemt for vannslippingen for Gresslifoss. Såfremt ytterligere opplysninger skulle være nødvendige står jeg gjerne til tjeneste.»

Etter Hovedstyrets anmodning har Tydal jordstyre avgitt følgende uttalelse datert 3. august 1965 om skadene på Esten H. Græsli's eiendom ved oppdemning til kote 288:

«Heggeneset er på ca. 29 dekar dyrka jord, og et lite skogareal.

Bruket har seterrett. Beiterett i utmarken på Aune.

Ikke dyrkbar jord til bruket.

Det er våningshus og driftsbygning på bruket, og av god standard. Driftsbygningen er tilpasset det jordareal en har nå.

Befaring av eiendommen ble foretatt 30. juli d. å. av undertegnede og jordstyreassistent Østby. Herr Sand fra TEV foretok nødvendige nivelleringer. Vannspeilet ved utløpet av Vela i Nea lå den 30. juli d. å. på kote 287,12 m.

Dersom en skjønsmessig regner en viss oppstuving i flomperioder over reg. høyde, ev. beskjedent oppstuving i utløpet Vela/Nea og stigning i grunnvannspeilet innover i dyrka mark, må etter beste skjønn reg. høyden settes et steds mellom kote 286,5 m og kote 287,0 m, hvis skadevirkninger på dyrka jord skal unngås, grunnet reg. ved Gresslifoss.

Ved en reguleringshøyde til kote 288 vil Vela bli stuert opp i ca. 200 m lengde oppover (se kart). Det er da fare for at elven like nedenfor brua vil kunne ta nytt løp inn over dyrka mark. Nea stues opp i ca. 300 m lengde oppover fra utløpet av Vela.

Under kote 288 er det ca. 3 dekar dyrka jord. Mellom kote 288 og kote 289 er det ca. 10 dekar dyrka jord. Over kote 289 er det på eiendommen ca. 16 dekar dyrka jord. Under forutsetning av forsumping til kote 289 vil eieren ha bare 16 dekar dyrka jord å bruke.

Dette areal gir ikke eieren eksistensmuligheter på bruket, fordi bruket ligger i ei fjellbygd med små valgmuligheter for produksjoner, og fordi eieren ikke har faglige forutsetninger for omlegging til drift av det gjenstående areal med økonomisk tilfredsstillende resultat.

Bruket kan imidlertid bli et støttebruk, hvis det gis arbeidsmuligheter utenom bruket.

For øvrig kan en nemne at kjellergolv i våningshus ligger på kote 288,42 m og kjellergolv i driftsbygning på kote 288,65 m. Inntil Heggeneset har Ivar Aunetrø mellom kote 288 og kote 289 ca. 3 dekar dyrka jord.

Lenger nede ved det reg. område har Ivar Gressli en setervoll hvor det mellom kotene 288 og 289 er ca. 2 dekar dyrka jord, og en eldre løe.»

I tilslutning til dette skriver Esten H. Græsli den 13. august 1965:

«Som det framgår av Tydal jordstyres uttalelse, vil min eiendom Heggenes bli meget skadelidende også ved oppdemning til kote 288. Det er hevdet fra Trondheim E-verk at vannspeilet ved kote 288 skulle gå til utløpet av Vela, og min eiendom ville bli spart. Dette har jeg bestridt både skriftlig og muntlig overfor Vassdragsvesenet. Slik det framgår av Tydal jordstyres rapport fra befaringsden 30. juli d. å., vannspeilet på kote 287,12 ved utløpet av Vela den dagen — altså 0,88 m under det Trondheim E-verk hevder i og med at vannspeilet i dammen ved oppdemning til kote 288 skulle gå opp til utløpet av Vela. Det må nesten tolkes slik at Trondheim E-verk forsøker å tilegne seg konsesjon på grunnlag av usanne opplysninger.

Jeg protesterer bestemt mot oppdemning av min eiendom inntil erstatningen for all skade dette medfører er fastlagt, og betalingsmåten bestemt.

Om det senere skulle vise seg at en oppdemning til kote 288 vil påføre husene på eiendommen skade i en eller annen form, forbeholder jeg meg rett til å komme tilbake med erstatningskrav, eventuelt krav om at husene må flyttes.

For ordens skyld vil jeg opplyse at min eiendom er på 34 dekar dyrket mark.»

Endelig hitsettes overingeniør Fosshems rapport fra befaring i Tydalen i mai d.å.:

«Den 31. mai 1965 ble det foretatt befaring av Gresslifoss i Nea i anledning Trondheim Elektrisitetsverks (TEV) søknad av 28. januar d.å. om tillatelse til utbygging av fallet og ekspropriasjon av grunn og rettigheter, jfr. vassdragslovens §§ 62, 104 og 105. De øvrige deltagere i befaringen var:

Fra Tydal kommune: ordfører O. Gullbrekken,
Fra TEV: bygningssjef T. Moxness,
Fra NVE: overingeniør I. Aasgaard.

De berørte grunneiere deltok likeledes.

Ordføreren hadde tillyst møte med grunneierne i Spongton ungdomslokale og i alt 11 møtte der. Under møtet framholdt ordføreren bl. a. at bygda var interessert i å komme i gang med Gresslifossutbyggingen på grunn av arbeidssituasjonen og man ønsket å få avtale med TEV på lengre sikt om den framtidige kraftutbygging med tanke på å sikre arbeidsplasser for bygdens folk. For øvrig ble det under møtet særlig framholdt ønskeligheten av mest mulig konstant vasstand i inntaksbassenget av estetiske hensyn og ut fra samme hensyn ble framholdt at det burde bygges 2 à 3 terskler i det tørrlagte elveleie ved siden av at NVE burde pålegge TEV å slippe en viss minstevasføring fra dammen. Ungdomslaget ønsket avtale om en del stein til idrettsplass og det ble pekt på at danseplassen ble satt under vatn. NVE ble bedt om å vurdere berettigelsen av jordbruksfond. I denne forbindelse ble det pekt på at søknadens opplysninger om neddemmet grunn ikke stemte helt med de faktiske forhold. Man måtte bl. a. ta i betraktning at grunn til vegomleggingen kom i tillegg til den grunn som direkte ble skadet ved neddemmingen. Ved siden av dette var spørsmålet om fallrettigheter i Hegsetsjøen framme, jfr. brev fra herr Gullbrekken datert 14. mai 1965. Ellers framholdt hver og en av grunneierne de skader som de mente ville bli påført deres eiendommer. Jeg ba om forslag til alternativ oppdemningsgrense, men fikk ikke noe svar på dette. Fra TEV's side ble framholdt at nedtappingen av 5 m bare ville komme på tale i unntakstilfeller. De ville tilstrebe å holde konstant vasstand i inntaket. TEV kunne tenke seg å gå ned med HRV 1 m til kote 288 hvis motstanden mot søknaden var stor.

Søkeren hadde ikke noe imot å fylle masse på idrettsplassen, men bemerket at de i forbindelse med Neautbyggingen hadde bygget idrettsplass som imidlertid tydølingene ikke hadde brukt. Søkeren lovet videre å korrigere oppgavene over neddemmet grunn.

Den etterfølgende befaring omfattet hele utbyggingsstrekningen fra Hilmo bro til Velas utløp i Nea — en strekning på i alt ca. 7,5 km hvorav inntaksmagasinet utgjør ca. 3 km.

Hele oppdemningsområdet ligger godt synlig til fra riksvegen. Denne oppdemming står i denne forbindelse i en vesentlig annen stilling enn f. eks. oppdemmingen i forbindelse med Hegsetdammen. Man bør derfor etter min mening legge vekt på å begrense døgnreguleringen så meget som mulig. På inn-

taksbassengets venstre side blir det satt under vatn praktisk talt utelukkende skogbunn og i lite omfang. Skogen var nå uthugget i et forsøk på å skape bedre vekstmulighet. På høyre side blir riksvegen neddemmet i ca. 2 km lengde og den var under omlegging. Den grunn på denne side som demmes ned er barskog og noe dyrket mark. Når man ser bort fra Esten H. Græsli's eiendom er det relativt ubetydelige arealer det dreier seg om. Under befaringen av E. Græsli's eiendom bad jeg om at det ble tatt opp forhandlinger med sikte på å komme til en minnelig ordning. Eierne ville gjerne ha avtale med TEV slik at han ikke behøvde å leve i usikkerhet fram til skjønnsrettens avgjørelse ville foreligge. Jeg bad om å få innsendt detaljert oppmåling av eiendommen. Så vidt jeg kunne se var det tvilsomt om en senkning av HRV til kote 288 ville redde bruket.

Elvestrekningen nedenfor damstedet som blir berørt av utbyggingen er bare for den øverste tredjedels vedkommende synlig fra riksvegen. Det syntes som om de 2—3 terskler som var nevnt ville ha liten virkning, men jeg bad om at det ble tatt opp lengdeprofil for å få bedre vurderingsgrunnlag.

Arbeidet med damrensk, inntak og avløpstunnel var igang. Den 1. juni konfererte jeg med direktør Nordnes og bygningssjef Moxness på TEV's kontor om de spørsmål som var framme under befaringen og særlig da grensene for døgnregulering, vasslippingen over dammen og videre forhandlinger med Esten H. Græsli. Det ble enighet om at TEV skulle utforme konkrete forslag om disse spørsmål på grunnlag av våre drøftelser når saksdokumentene senere ble oversendt.»

Hovedstyret skal bemerke:

Trondheim Elektrisitetsverk har tillatelse til følgende reguleringer i Neavassdraget:

Essandsjø (145 Mm³), Sysjøen (186 Mm³), Vessingsjø (32 Mm³), Stugusjø (50 Mm³) og Sellisjø (1,7 Mm³), jfr. Meddelte vassdragskonsesjoner for 1954, s. 77—78, samt kgl. resolusjon av 17. september 1965.

Nedbørfeltet ovenfor den planlagte Gresslifoss dam er ca. 1 405 km², og et midlere årlig avløp kan settes til ca. 1 580 Mm³. Magasinprosenten blir etter dette ca. 26. Regulert vassføring i et middelår skulle etter søkerens opplysninger være ca. 35,5 m³/sek.

I samme vassdrag har verket tidligere bygd ut Nea og Hegsetfoss kraftanlegg, — førstnevnte med en maskininstallasjon på 185 MW og sistnevnte med 32 MW.

Den aktuelle planen gjelder utbygging av Gresslifoss, som er beliggende mellom de to foran nevnte anlegg. Inntaksdammen for Hegsetfoss blir undervatn for den nye stasjonen. Fallet som nyttes ut er ca. 33 m brutto. Installasjonen blir på ca. 22 MW, og det regnes med en gjennomsnittlig årsproduksjon på rundt 95 GWh, herav 42 GWh vinterkraft. Anleggskostnaden er kalkulert til ca. kr. 26 290 000 tilsvarende 27,6 øre pr. kWh årsproduksjon.

For øvrig tjener anleggene i Nea også til sanering av isforholdene på den ca. 3 mil lange strekningen fra Vessingsjø til Hegsetbjørga, idet de vanskene man tidligere kjempet med på grunn av isoppstuing og isganger i elveløpet nå blir så godt som eliminert.

I forbindelse med utbyggingen av Gresslifoss søker Trondheim Elektrisitetsverk nå om tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 og 105 til å sette tiltaket i verk, tillatelse etter samme lovs § 62 til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter, og etter § 148 til eventuelt å kreve avstått fall som ikke allerede er ervervet.

Det er avholdt voldgiftsskjønn basert på avtale om overdragelse av fallretter, rett til å lede vatnet ut av dets leie gjennom tunnel m. v. og til å føre tunnel gjennom selgerens eiendommer. På den solgte fallstrekning skal kjøperen kunne regulere vassføringen etter eget behov, med den begrensning at flom ikke skal overstige 200 m³/sek. og at det ved lavvassføring skal være nok vatn til husbehov både i elva og i brønner som kommuniserer med denne, for dem som måtte være avhengige av slik vassforsyning.

Avståing av grunn er ikke tatt med i avtalen. Heller ikke har skjønnet generelt vurdert skader og ulemper som vil følge av tiltaket. Skadene skyldes vesentlig den neddemningen som inntaksdammen forårsaker. Fra damstedet og oppover i elva dannes et basseng av ca. 3 km lengde. En strekning på 2 km av hovedvegen gjennom dalen må legges om. Ellers går det hardest ut over eiendommen Heggnes ved bassengets øvre ende. Av brukets totale areal dyrka mark på 29 dekar ligger 3 dekar under kote 288 og ca. 13 dekar under kote 289, som etter søknaden skulle være største oppdemningshøyde. Av hensyn til innkomne protester i saken har søkeren senere foreslått at tillatelse gis under forutsetning av oppdemming til kote 288. Det er vanskelig å vurdere oppdemmingens innflytelse på eiendommen, men en må regne med at ca. 13 dekar av den dyrka marka kan bli vassjuk, og det kan være en viss risiko for at sideelva Vela kan ta seg nytt løp over det laveste partiet. Husene og ca. 16 dekar dyrka mark antas under ovennevnte forutsetning å bli intakte, og vil kunne være et støttebruk i fall det gis andre arbeidsmuligheter for eieren.

På andre eiendommer inntil bassenget ligger ca. 5 mål dyrka mark mellom kotene 288 og 289. For øvrig består det neddemte område vesentlig av skoggrunn med oppgitt areal ca. 180 mål. Ytterligere en del skog går med til den foran nevnte vegomleggingen.

Hovedstyret antar at kote 288 i tilfelle

bør være øvre reguleringsgrense i første omgang, og at spørsmålet om en eventuell mindre øking av oppdemningshøyden heller kan tas opp på et senere tidspunkt, når man har bedre oversikt over forholdene. Skadene som følger av oppdemmingen anses ikke å være så store at det gir grunn til pålegg om oppretting av næringsfond, slik kommunestyret har bedt overveid.

Bassenget blir imidlertid iøynefallende fra riksvegen, og som det er framholdt fra distriktet, vil det ha mye å si for utseendet at vasstanden blir holdt så konstant som mulig. Dette vil også kunne oppnås i betydelig grad, da det er forutsetningen å kjøre den nye stasjonen i takt med Nea kraftstasjon. Det er tatt hensyn til dette i forslaget til manøvreringsreglement for dammen.

Fra inntaksdammen og nedover vil vassføringen i elva bli sterkt redusert på en strekning av ca. 4 km. Anslagsvis er den øvre tredjedelen av dette løpet synlig fra riksvegen. Dessuten er det utsyn til elva fra en del spredt bebyggelse i omegnen. Her er campingplass og badesteder, men også tilsig av kloakk. Det er reist krav om slipping av en viss minstevassføring samt bygging av terskler for å holde vasstanden i elveløpet oppe. Av estetiske og hygieniske grunner vil Hovedstyret foreslå at det tilfelle tas inn bestemmelser om dette i vilkårene for tillatelsen.

Kravet om rydding av det neddemte området finner man rimelig, og likeså Fiskeriinspektørens forslag om at utbyggeren skal bekoste fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget. Derimot finner Hovedstyret ikke å kunne foreslå noen forlengelse av byggetida, som Tydal kommune ønsker av hensyn til arbeidssituasjonen i bygda.

Alt i alt må de skadevirkninger som følger av anlegget sies å være beskjedne i forhold til de fordeler som oppnås. Da det dessuten er et sterkt behov for økt krafttilgang i elektrisitetsverkets forsyningsområde, vil Hovedstyret tilrå at ekspropriasjonssøknaden imøtekomes.

Man anser det også nødvendig med tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 og 105 til å sette tiltaket i verk, og vil anbefale at slik tillatelse gis, da skadevirkningene for almene interesser blir av langt mindre betydning enn den samfunnsmessige nytte av utbyggingen.

Med hensyn til søknadens punkt om tillatelse etter § 148 til å kreve avstått fall, er det uvisst om det i det hele tatt blir nødvendig for søkeren å erverve ytterligere fall. Spørsmålet er henvist til domstolene. Under disse omstendigheter mener Hovedstyret at

man får komme tilbake til denne delen av søknaden senere, dersom det skulle vise seg å bli aktuelt.

Utkast til vilkår for tillatelsene etter vassdragslovens §§ 62, 104 og 105 og til manøvreringsreglement vedlegges.

Som utbyggingsfrist er foreslått 5 år, da arbeidet allerede er påbegynt og dette skulle være rikelig tid.

Grensene for oppdemming og senking av inntaksbassenget svarer til søkerens forslag, bortsett fra at sommerperioden, da tillatt senking er minst, er forlenget med 1 måned.

Minstevassføringen i elveløpet nedenfor dammen er satt til 3 m³/sek. i sommerperioden, svarende til distriktets krav. Imidlertid har man foreslått at denne vassføringen skal kunne reduseres til 1,5 m³/sek. i vinterperioden.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 15. oktober 1965.»

Med brevet fulgte følgende utkast til vilkår for tillatelse etter vassdragslovens §§ 62, 104 og 105:

«1.

Anlegget må være fullført innen 5 år. I fristen regnes ikke med den tida som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

2.

Trondheim Elektrisitetsverk plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag vedkommende anlegget, og arbeidet skal ikke settes i verk før planene er approbert av departementet.

Anlegget skal utføres på en solid måte og til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Dets utførelse, vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn, og de dermed forbundne utgifter utredes av elektrisitetsverket.

3.

Trondheim Elektrisitetsverk skal etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet i rimelig utstrekning utføre og vedlikeholde grunn dammer (terskler) i elveløpet nedenfor inntaksdammen, samt foreta opprensning i elvefaret og mindre strandjusteringer.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og gjennomføres så snart som mulig deretter.

4.

Det påhviler anleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller

på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang, at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.

5.

Trondheim Elektrisitetsverk skal bekoste fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget i den utstrekning vedkommende departement måtte bestemme.

6.

Det neddemte område skal ryddes for trær og busker, slik at gjenstående stubber ikke er over 25 cm høye. Ryddingen skal være fullført senest ett år etter at oppdemmingen begynner.»

Videre lå ved følgende utkast til manøvreringsreglement for inntaksdam ved Gresslifoss i Nea:

«1.

Oppdemmingsgrensen er kote 288,0.

I sommertida, 15. mai—15. oktober, skal vassstanden ikke senkes mer enn 1,0 m under oppdemmingsgrensen.

I vintertida, 15. oktober—15. mai, kan senking om dagen skje inntil 2,0 m og om natten (kl. 22—8) inntil 4,0 m under oppdemmingsgrensen.

Bare ved strengt nødvendige inspeksjoner og reparasjoner skal ytterligere senking kunne foretas.

Oppdemmingsgrensen skal markeres med faste og tydelige merker som det offentlige godkjenner.

2.

I elveløpet nedenfor dammen skal det i sommertida, 15. mai—15. oktober, holdes en vassføring på minst 3,0 m³/sek. I vintertida, 15. oktober—15. mai kan denne vassføringen reduseres til 1,5 m³/sek.

3.

Variasjoner i elvas vassføring må utjevnes over så langt tidsrom at det ikke oppstår skade eller fare.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

Hovedstyret for Vassdragsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller liknende, og at dammen og reguleringsluker til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen samt avleses og noteres vasstander etter Vassdragsvesenets bestemmelse.

6.

Vider det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av betydning, kan departementet uten erstatning til Trondheim Elektrisitetsverk, men med plikt for verket til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.»

Hovedstyret mottok deretter følgende brev av 9. november 1965 fra h.r.adv. O. Trampe Kindt:

«Ved brev av 29. oktober 1965 har jeg som advokat for Trondheim Elektrisitetsverk fått forelagt Hovedstyrets tilråding for tillatelse samt et utkast til manøvreringsreglement for inntaksdam ved Gresslifoss i Nea.

Jeg har konferert med Industridepartementet pr. telefon angående denne sak, idet Trondheim Elektrisitetsverk ikke har noe vesentlig å innvende mot vilkårene eller manøvreringsreglementet, bortsett fra punkt 2, siste ledd: «I vintertida, 15. oktober—15. mai kan denne vassføringen reduseres til 1,5 m³/sek.»

Forholdet er nemlig at man i vilkårene for det nedenforliggende Hegsetfoss Kraftverk hadde bestemmelse om at skjønnsretten skulle fastsette det kvantum vann som eventuelt skulle avgis fra Hegsetdammen. Spørsmålet ble her nøye vurdert ved underskjønn og overskjønn, hvor det endte med at det ble avgitt inntil 1,5 sm³ i tiden 1. mai—1. oktober, mens det ikke skulle avgis noe i vintertiden. Heller ikke i Nea og Tya ovenfor Gresslifoss ved Kistafoss skal det avgis vann om vinteren. Om sommeren slippes det vann i Tya fra Håene og ned etter samråd med Tydal kommune, mens man ikke har noen fastsettelse om vannslipping i Nea fra Vessingdammen til Kistafoss. Forholdene er så vidt jeg har forstått tilfredsstillende sett både fra Elektrisitetsverkets og bygdens side på disse strekninger.

Når det gjelder det nye Gresslifoss Kraftverk, er forholdet at grunneierne anmodet Trondheim Elektrisitetsverk om å overta disse rettigheter, og Elektrisitetsverket gikk med på dette. Det ble opprettet særskilt voldgifts-avtale og avgitt voldgiftsskjønn hvorved hele vannføringen ble lagt til grunn for verdiberegningen. Ifølge dette voldgiftsskjønn er Elektrisitetsverket dog ansvarlig for gjerdehold og vann til husholdningsbruk såfremt det ikke skulle bli nok vann hertil. Trondheim Elektrisitetsverk har intet vesentlig å bemerke mot en vannføring på minst 3 sm³ i sommertiden, idet man jo derved både vil løse gjerdeproblemet og tilfredsstillende estetiske hensyn. Derimot kan man ikke se at det er noe tilsvarende fornuftig grunnlag for en slipping av 1,5 sm³ vann i vintertiden på strekningen fra Klingene til Hilmo bro. Tvert imot har det gjennom årene vært klaget sterkt over at det gikk mere vann her enn tidligere på grunn av reguleringene, og det er særlig frostrøykproblemene som har vært sterkt i forgrunnen på denne strekning. Det finnes også svært lite bebyggelse ved elven, og jeg er ikke kjent med at det skulle være noen bebyggelse som her vil være avhengig av noen vintervannføring for husholdningsbruk. I så fall vil jo også Trondheim Elektrisitetsverk være ansvarlig og måtte ordne dette spørsmål. En vannslipping på 1,5 sm³ vil bety et tap av kraft for distriktet og innebære et årlig tap på ca. kr. 70 000 for Trondheim Elektrisitetsverk. Det er derfor klart at det bør være tungtveiende grunner for et slikt pålegg, som avviker fra hva Vassdragsvesenet og skjønnsretten har funnet nødvendig for de øvrige kraftverk i samme dalføre.

Jeg har forstått Industridepartementet derhen at dette vanskelig kan foreta noen endring i manøvreringsreglementet eller drøfte spørsmålet uten at dette først har vært tatt opp med Vassdragsvesenet. Jeg vil derfor være takknemlig for så snart som mulig å få en konferanse om punkt 2 angående vintervannføringen for Trondheim Elektrisitetsverk godtar forslaget til konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement. På grunn av at jeg den 8. ds. er reist opp til overskjønn i Nea vedrørende frostrøyk på strekningen ved Gresslifoss, skal jeg i samme forbindelse få klarlagt om det overhode foreligger noen eiendom som er avhengig av vann fra elven på nevnte strekning. Jeg regner med å være tilbake ca. 20. november, og vil da være takknemlig for å få en konferanse.»

På grunnlag av brevet fra h.r.advokat O. Trampe Kindt har hovedstyret i brev av 3. desember 1965 til departementet gitt følgende uttalelse:

«Vi viser til vårt brev av 15. oktober 1965 med vedlegg vedrørende ovenstående.

Etter å ha mottatt vedlagte brev av 9. november 1965 fra høyesterettsadvokat O. Trampe Kindt, har vi forelagt spørsmålet om vassslipping fra inntaksdammen vinterstid for ordføreren i Tydal. Gullbrekken er en av oppsitterne ved elva. Hans uttalelse datert 24. november 1965 vedlegges.

Hovedstyret finner ifølge ovennevnte uttalelser at vassslippingen kan sløyfes om vinteren hvis konsesjonæren sørger for tilstrekkelig brannvatn og tilstrekkelig vassforsyning for dem som er avhengig av elva i denne henseende.

Dersom departementet senere finner det nødvendig, bør han dessuten kunne pålegges å legge avskjærende kloakkledning for angjeldende elvestrekning.

Hovedstyret kan tilrå at manøvreringsreglement og vilkår forandres slik:

Reglementets post 2 får følgende ordlyd:

«2.

I elveløpet nedenfor dammen skal det i sommertida 15. mai—15. oktober holdes en vassføring på minst 3,0 m³/sek.»

Vilkårene får en ny post 7 sålydende:

«7.

Trondheim Elektrisitetsverk skal etter skjønnets nærmere bestemmelse sørge for tilstrekkelig vassforsyning og brannvatn for dem som er avhengig av elva i denne henseende på det partiet der vatnet tas bort.

Dersom departementet senere finner det nødvendig på grunn av tørrleggingen av elveløpet, skal verket ordne kloakkforholdene, eventuelt legge avskjærende kloakkledning på vedkommende strekning, alt etter departementets nærmere bestemmelse.»

Det nevnte brev av 24. november 1965 fra ordføreren i Tydal kommune lyder:

«En viser til Deres telefonsamtale den 18. ds. med ordfører Gullbrekken om denne saken.

Det kan opplyses at på den strekningen som elva blir ført i tunnel er ca. 30 oppsittere, hvorav ca. halvparten er gårdsbruk. Kloakker og avløp fra gjødselkjellere er ført ut i bekker eller lukkede grøfter som naturlig munner ut i elva. Vannslippingen i elva på strekningen Græslivold—Hilmo bru vinters tid vil vel kunne eliminere endel av den skade på de hygieniske forhold en tørr elv trolig vil føre med seg.

I dag er elva et naturlig reservoar for brannvann, som Tydal brannvesen har regnet med for mye av bebyggelsen i Græsligrenda. Dette kan jo erstattes ved at Trondheim E-verk blir pålagt å bygge vassverk med hydranter med passe mellomrom på den aktuelle strekning. Det kan i samme forbindelse nevnes at en antar konsesjonæren må bygge felles vassanlegg for deler av grenda likevel da tunneltraséen går under bebyggelsen og vil kunne skade vannårene til oppsitternes brønner. 2 oppsittere har allerede mistet sitt vann som følge av den påtenkte tunnel.

En vil få påpeke kommunens syn i følgende punkter:

1. Tilstrekkelig brannvann må sikres hele året, enten ved slipping også om vinteren eller ved bygging av vannverk.
2. Grunneiere og andre oppsittere som har hatt vannreserve i elva i tørre årstider,

for både folk og fe, må ikke bli skadelidende. Kommunen ser helst at tiltak i denne forbindelse blir pålagt av konsesjonsmyndighetene og ikke overlatt til etterfølgende skjønn.

3. Skade på de hygieniske forhold må forebygges i størst mulig utstrekning.

Det vises for øvrig til kommunestyrets tidligere uttalelse i møte 21. mai d.å. — sak 47/65.»

Departementet skal bemerke:

Gresslifoss Kraftverk skal nytte et fall på ca. 33 m brutto. Maskininstallasjonen blir på ca. 22 MW, og den gjennomsnittlige årsproduksjon er beregnet til ca. 95 GWh, herav 42 GWh vinterkraft. Anleggsomkostningene er beregnet til ca. kr. 26 290 000 som tilsvarer 27,6 øre pr. kWh.

Det søkes om tillatelse etter vassdragslovens § 62 til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter til inntaksdam og til gjennomføring av utbyggingen for øvrig. Videre anses det nødvendig med tillatelse etter vassdragslovens §§ 104, 105 til å sette tiltaket i verk.

De skader som vil oppstå på grunn av tiltaket, vil vesentlig skyldes den neddemming som inntaksdammen forårsaker. Fra damstedet og oppover i elva dannes et basseng av ca. 3 km lengde. En strekning på 2 km av hovedveien gjennom dalen må legges om. Elektrisitetsverkets søknad gikk opprinnelig ut på en oppdemming til kote 289. På grunn av de protester som er kommet inn har søkeren foreslått at tillatelse blir gitt under forutsetning av at oppdemming i elveleiet skjer til kote 288. Den eiendom som ligger mest utsatt, Heggnes, og som nå har et areal av dyrket mark på 29 dekar, vil derved få det neddemmede areal av dyrket mark redusert fra 13 til 3 dekar. Det må imidlertid likevel regnes med at ca. 13 dekar av den dyrkede marken kan bli vassjuk, slik at bare 16 dekar blir intakt. For øvrig er det oppgitt at det vil bli neddemmet et område som vesentlig består av skoggrunn på ca. 180 mål. En del skog vil også gå med til den foran nevnte vegomlegging. For øvrig kan det bli tale om skjemmet utseende, idet bassenget og en del av elva blir lett synlig fra riksvegen. Hovedstyret anfører imidlertid at manøvreringsreglementet er formet med henblikk på at vannstanden skal holdes så konstant som mulig. Det er i reglementet også foreskrevet slipping av en viss minstevassføring i elva om sommeren. I vilkårenes post 3 er foreslått betinget bygging av terskler, opprenskning av elfefaret m. v.

Hovedstyret uttaler at alt i alt må de skadevirkninger som følger av anlegget sies å være

beskjedne i forhold til de fordeler som oppnåes. Departementet er enig i dette og vil tilrå at det i medhold av vassdragslovens § 62 blir gitt tillatelse til ekspropriasjon av grunn og rettigheter som er nødvendig for utbyggingen av Gresslifoss kraftverk.

Videre vil departementet i samsvar med hovedstyret tilrå at det blir gitt tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 og 105 til å sette tiltaket i verk, idet tiltaket antas å medføre slik nytte for samfunnet at skaden for de offentlige eller allmenne interesser mer enn oppveies.

Tillatelsen etter Vassdragsloven foreslås gitt på de vilkår som hovedstyret foreslår, jfr. det tillegg som er nevnt i hovedstyrets ovennevnte brev av 3. desember 1965 om plikt til å sørge for tilstrekkelig vassforsyning og brannvann og om plikt til å ordne kloakkforholdene dersom departementet senere finner det nødvendig.

Departementet er enig med hovedstyret i at det ikke er grunn til pålegg om oppretting av næringsfond.

Manøvreringsreglementet foreslås fastsatt i samsvar med hovedstyrets forslag. Når det gjelder vannslippingen fra inntaksdammen vinterstid, er departementet enig i hovedstyrets uttalelse i det ovennevnte brev av 3. desember 1965 om at denne kan sløyfes når konsesjonæren sørger for tilstrekkelig brannvann og tilstrekkelig vannforsyning for dem som er avhengig av elva i denne henseende. Reglementets post 2 får derfor den ordlyd som er foreslått i det nevnte brev.

Trondheim Elektrisitetsverk har også søkt om tillatelse etter vassdragslovens § 148 til ekspropriasjon av fallstrekninger som ikke er ervervet. Da det imidlertid er uvisst om det i det hele tatt blir nødvendig for søkeren å erverve ytterligere fall, er departementet enig med hovedstyret i at en får komme tilbake til denne delen av søknaden senere dersom det skulle vise seg å bli aktuelt.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av §§ 62, 104 og 105 i lov om vassdragene av 15. mars 1940 tillates Trondheim Elektrisitetsverk å bygge og drive Gresslifoss kraftverk i Nea i det vesentlige i samsvar med søknad av 28. januar 1965 med vedlegg, jfr. Trondheim Elektrisitetsverks brev av 16. juni 1965, og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 17. juni 1966.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for inntaksdam ved Gresslifoss i Nea som gjel-

dende inntil videre i samsvar med det som er foreslått i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

22. Folla—Vindølavassdragene.

(Statsregulering i Møre og Romsdal.

Planendring.)

Kgl. res. 1. juli 1966.

Stortinget har i følge meddelelse fra dets presidentskap i møte 24. mai 1966 fattet følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir foretatt planendring for statsregulering av Folla—Vindølavassdragene m. v. i Trollheimen i Møre og Romsdal fylke i samsvar med Industridepartementets tilråding av 25. februar 1966.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 152 for 165—66, jfr. St. prp. nr. 69 for samme år.

I følge Stortingets vedtak skal det for planendringen gjelde de samme reguleringsbestemmelser som ble fastsatt ved kgl. resolusjon 21. desember 1962, dog med følgende endringer:

1. Den i post 2 fastsatte reguleringsavgift til kommuner på kr. 4 pr. nat.-hk skal for den kraft som innvinnes i Trollheim kraftverk ved overføringen fra Vindøla være kr. 4,50.
2. Det i post 7, annet ledd fastsatte beløp på kr. 50 000 til almindennende virksomhet og geistlig betjening, heves med ytterligere kr. 20 000, slik at det i alt skal ytes kr. 70 000 til dette formål.
3. Bestemmelsen i post 11, litra b skal lyde:

«Oppsetting av gitter eller annen sperreanordning over avløpskanalens utløp i Surna, eventuelt også foran tappeluker og tunnelinntak.»

Det tidligere forbud mot fiske i avløpstunnel og kanal oppheves.

Det av Stortinget godkjente utkast til nytt manøvreringsreglement for statsregulering av Folla—Vindølavassdragene m. v. lyder:

«1.

Reguleringsgrensene er:

a) Follsjø:

H.R.vst (høyeste regulerte vassstand)	kote 420,0
L.R.vst. (laveste regulerte vassstand)	» 375,0
Reguleringshøyden er 45,0 m. H.R.vst. og L.R.vst. tilsvarer henholdsvis 65,0 og 20,0 m demning. Ved maksimal flom kan vassstanden stige 1,0 m over H.R.vst.	

- b) *Gråsjø:*
 H.R.vst. kote 483,0
 L.R.vst. » 430,0
 Reguleringshøyden er 53,0 m. H.R.vst. og L.R.vst. tilsvarer henholdsvis 60,0 og 7,0 m demning. Ved maksimal flom kan vasstanden stige 1,0 m over H.R. vst.
- c) *Inntak Rinna:*
 H.R.vst. kote 443,0
 L.R.vst. » 440,9
 Reguleringshøyden er 2,1 m tilsvarende 2,1 m demning. Ved maksimal flom kan vasstanden stige 1,50 m over H.R.vst.
- d) *Overføring av Rinna:*
 Et felt på 107 km² til Rinna overføres til Folla.
- e) *Overføring av Bulu og L. Bulu:*
 Et felt på 44 km² til Bulu og L. Bulu overføres til Folla.
- f) *Overføring av Vindøla:*
 4 felter til Vindøla, — Fagerlidalen 48,4 km², Vassdalsbekken 11,2 km², Skrøåbekken 5,8 km² og Breiskarbekken 10,6 km², i alt 76 km², overføres til Folla.

2.

Det avgis det til den alminnelige fløting i vassdraget nødvendige vann dersom ikke fremføringen av tømmeret ordnes på annen måte overensstemmende med overenskomst eller skjønn.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flommen i vassdragene nedenfor magasinene så vidt mulig ikke økes.

For øvrig kan vassslippingen foregå etter Trollheim kraftverks behov.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som tilsettes av Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

5.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende, og at dammer og luker til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vassstander, og eventuelt observeres og noteres nedbørmengder, temperatur m. v.»

I innstillingen har komitéen uttalt følgende om økingen av reguleringsavgiften til kommuner fra kr. 4 til kr. 4,50:

«Da hele det nedbørsfelt som nå blir overført ligger i Surnadal kommune går komitéen ut fra at den økte avgiften tilfaller denne kommunen.»

Departementet viser til bestemmelsene i Vassdragsreguleringslovens § 11, post 2, hvoretter avgiften til kommuner fordeles mellom disse innbyrdes etter bestemmelse av Kongen for ti år ad gangen. Kongens myndighet er ved kgl. resolusjon 28. januar 1965 delegert til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen. Det er i strid med loven og vanlig praksis å forhåndsfordele reguleringsavgifter til kommuner, og departementet kan derfor ikke anbefale at man allerede nå foretar denne vurdering.

På side 14—15 i proposisjonen har departementet kommet inn på spørsmålet om hvorledes man best mulig skal unngå skade på fisket i Surna ved f. eks. driftsstans i Trollheim kraftverk. Departementets egne bemerkninger er sålydende:

«Departementet vil for sitt vedkommende vise til bestemmelsene i vassdragsreguleringslovens § 19, hvoretter reguleringsanleggets eier bl. a. plikter å treffe slike tiltak samt å avgi vann i slik utstrekning at almene interesser, således bl. a. fiskeriinteressene, forulempes så lite som mulig. Forutsetningen er dog at dette kan skje uten uforholdsmessige utgifter eller arbeider. Nærmere bestemmelser om tiltak og vannslipping bestemmes av skjønnet, dersom det ikke på annen måte oppnås en rimelig ordning. Etter departementets mening vil det i denne saken være rimelig å komme frem til en ordning i samarbeide med de fiskerisakkyndige. Ifølge en uttalelse av 4. februar 1966 fra Vassdragsvesenet er dette samarbeide for lengst etablert, idet Statskraftverkene har hatt nær kontakt med fiskerikonsulenten for Trøndelag og med Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske. I juli 1965 ble det således foretatt en omfattende befaring av hele Surnavassdraget sammen med den skotske lakseeksperten Mr. Drummond Sedgwick, som er sjefsinspektør for laksefisket i Skottland. Han har fått i oppdrag å utarbeide et forslag med sikte på å bevare fiskerimulighetene i vassdraget i størst mulig utstrekning.

Departementet mener således at spørsmålet om tiltak og vannslipping, f. eks. under revisjon av aggregatet, mest hensiktsmessig bør løses gjennom forhandlinger og ikke gjennom konsesjonsvilkår, idet man i dag ikke har den nødvendige oversikt for å kunne utarbeide et slikt vilkår tilfredsstillende.»

Komitéeen uttaler i den forbindelse:

«Komitéeen går ut fra at kraftverket vil søke å gjøre det som er mulig for å regulere vannføringen i Surna slik at fiskeriinteressene ikke blir skadelidende. Men komitéen er enig med departementet i at når det gjelder spørsmålet om å vareta de almene interesser i det området som blir berørt av vassdrags-

reguleringen, vil en oppnå det beste resultat for de interesserte parter ved forhandlinger og samarbeid. Det er derfor med tilfredshet komitéen har merket seg opplysningene i proposisjonen om at et slikt samarbeid alt er etablert.»

Departementet vil rå til at planendringen blir godkjent, at det fastsettes reguleringsbestemmelser overensstemmende med det foran inntatte forslag, og at det blir fastsatt nytt manøvreringsreglement som gjeldende inntil videre.

Det forutsettes som vanlig at departementet kan samtykke i mindre planendringer og foreta de korreksjoner i manøvreringsreglementet som måtte følge av disse.

Industridepartementet

tilrår:

1. Planen for statsregulering av Folla—Vindølavassdragene i Møre og Romsdal endres i samsvar med Industridepartementets tilråding av 1. juli 1966.
2. For planendringen fastsettes reguleringsbestemmelser overensstemmende med ovennevnte tilråding.
3. Det fastsettes nytt manøvreringsreglement for statsregulering av Folla—Vindølavassdragene i samsvar med det utkast som er tatt inn i ovennevnte tilråding, som gjeldende inntil videre.

23. A/S Saudefaldene.

(Tillatelse til vassdragsreguleringer og til overføringer av felter i Moringdalen, Austrheimdalen og Herheimsdalen til Slettedalsvann m. v.)

Kgl. res. 15. juli 1966.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets Presidentskap, i møte 17. juni 1966 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at A/S Saudefaldene får tillatelse til vassdragsreguleringer og til overføringer av felter i Moringdalen, Austrheimdalen og Herheimsdalen til Slettedalsvann m. v. i samsvar med Industridepartementets tilråding av 1. april 1966.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 245 for 1965—66, som igjen samsvarer med St. prp. nr. 85 for samme år.

De vilkår for tillatelsen som er vedtatt av Stortinget lyder:

«1.

Konsesjonen gjelder for den tid avtalen mellom staten og konsesjonæren står ved makt, dog ikke utover 31. desember 2009.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte anlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse regulerings- og overføringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringene og overføringene. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene skal ved konsesjonstidens utløp være i full driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på konsesjonærens bekostning og denne plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vasskraften som ved reguleringene og overføringene tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdrag, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 1.00 pr. nat. hk.

Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3.50 pr. nat. hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økningen av vasskraften beregnes på grunnlag av den økning av vassføringen som reguleringene og overføringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering og overføring. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sånn måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringene og overføringene innvunne øking av vasskraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringene og overføringene innvunne vasskraft er tatt i bruk.

Avgifter har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på

samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vassbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen 2 år og fullføres innen ytterligere 5 år fra konsesjonens datum. Under særlige omstendigheter kan fristen forlenges av Kongen.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegges konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 1 000.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — prosent overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege, og holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til et for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr. Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners) alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendes på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsingsregler i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning eller, hvis departementet måtte anse det mere hensiktsmessig, og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring, utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille kr. 20 000 til rådighet for almindennende virksomhet og til

geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønnet på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene. Ferdsselsveier og stier som er i bruk må omlegges dersom de demmes ned.

De stedlige myndigheter skal tas med på råd ved valg av trasé for de forskjellige anleggsveger.

12.

Etter vedkommende departements nærmere bestemmelse plikter konsesjonæren:

- a) å bekoste eller foreta utsetting av yngel eller settefisk av de arter og den kvalitet, og på den måte og de steder i de berørte vassdrag som vedkommende departement bestemmer,
- b) å drive eller bekoste oppfisking for videreutsetting andre steder dersom reguleringene fører til overbefolkning i enkelte vatn,
- c) å anbringe gittere eller lignende sperreanordninger foran tappeluker, tunneler og kanaler,
- d) å bygge og drive nødvendig stamfiskanlegg og klekkeri eller å delta med andelsinnskudd i bestående eller eventuelt planlagte fellesanlegg i distriktet,
- e) å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser i de berørte vassdrag,
- f) å bekoste forsterket jakt- og fiskeoppsyn i anleggsperioden.

13.

De neddemte arealer ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

Det skal eventuelt også finryddes på avgrensede områder av hensyn til fisket etter skjønnets nærmere avgjørelse.

14.

Konsesjonæren plikter å treffe tiltak for å avhjelpe skader og ulemper som reguleringene og overføringene måtte føre med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvorvidt det skal treffes tiltak og i tilfelle hvilke avgjøres i mangel av overenskomst ved skjønn som kan fremmes i forbindelse med skjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16.

15.

Konsesjonæren plikter å forelegge departementet detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene. Planene skal approberes av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

16.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper og innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse.

Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

17.

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vatnet slippes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 5 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

18.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne mate-

riale til disposisjon for det offentlige. Reguleringsgrensene betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en bruksrett ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form departementet bestemmer. Kreves den avgitt i annen form enn den produseres, plikter konsesjonæren på departementets forlangende å bygge sitt anlegg således at kraftens omforming og avgivelse ikke unødig fordyres for mottageren. Sådant forlangende må fremsettes innen 6 måneder etter konsesjonens datum.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med

2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til annet ledd, kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

20.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 50 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

21.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonæren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget. Plassering av stein og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

22.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av departementet fastsatte regler.

23.

Til skjønn i anledning av reguleringene og overføringene skal skjønsmenn oppnevnes av Kongen.

24.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når og i den utstrekning det i henhold til konsesjonen går over til staten.

25.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Det forslag som er tatt inn i proposisjonen til manøvreringsreglement for regulering og overføring av Moringdalselva, Austrheimselva og Herheimdalselva m. v. lyder:

«1.

A. Reguleringsmagasiner.

	Nat.vst.	Reg.grense		Reg.høyde m
		Øvre	Nedre	
Helgedalsvatn	797,0	812,0	796,5	15,5
Fetavatn	474,6	486,5	473,5	13,0
Hattaløfttjern	484,4	486,5	485,0	1,5
Steinavatn	1047,0	1050,0	1041,5	8,5
Dyrskardvatn	1146,0	1155,0	1148,0	7,0
Steinatjørne	1150,4		1148,0	2,4

Høydene for Helgedalsvatn, Steinavatn og Dyrskardvatn refererer seg til NGO's karter. For Fetavatn og Hattaløfttjern refererer høydene seg til bolt ved tunnelutslaget på østre side av Fetavatn, H = 484,05, og for Steinatjørne til bolt B i tunnelaksen ved påhugget, H = 1162,83.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

B. Overføringer.

- Avløpet fra Moringdalen (14,9 km²) føres over til Austrheimdalen.
- Avløpet fra Austrheimdalen (20,9 km² inkl. Moringdalen) føres over til Herheimsdalen.
- Avløpet fra Herheimsdalen (36,6 km² inkl. Austrheimdalen) føres over til Slettedalen.
- Avløpet fra Steinavatnet (4,2 km²) føres over til Slettedalen.
- Avløpet fra Dyrskardvatn (4,1 km²) føres over til Steinatjørne.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at den naturlige flomvassføring ikke forøkes. For øvrig kan vasslippingen foregå etter konsesjonærens behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller liknende og at dammene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander. Om det forlanges skal også nedbørmengde, temperatur m. v. observeres og noteres. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokterne skal bo og at de skal ha telefon i sin bolig.

5.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Viser det seg at manøvreringen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endringer av reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Stortingets skog-, vassdrags- og industrikomité har i sin innstilling til Stortinget angående reguleringens innvirkning på kloakkforholdene i Sauda sentrum uttalt at den går ut fra at tiltak som konsesjonæren i den anledning bør forpliktes å utføre tas opp og avgjøres av tiltaksskjønnet i henhold til punkt 14 i konsesjonen.

Videre har komitéen i anledning av Odda kommunes protest mot reguleringene av Steinavatn, Dyrskardvatn og Steinartjørnane uttalt:

«Komitéen finner det vanskelig å kunne si noe sikkert om de ulemper som neddemningen av de nevnte vann vil få for friluftslivet. Komitéen går ut fra at departementet ved fastsetting av manøvreringsreglement og ved pålegg om tiltak eventuelt ved senere revisjoner tar de nødvendige hensyn slik at ulempene ved reguleringen blir minst mulig. Komitéen antar at også dette spørsmål vil bli vurdert av tiltaksskjønnet.»

Departementet antar at eventuelle endringer og tilføyelser i manøvreringsreglementet for å avhjelpe skadelige virkninger som reguleringene av de nevnte vann vil kunne få for turisttrafikken og friluftslivet i Seljestadområdet, vil kunne foretas i henhold til manøvreringsreglementets post 6. Departementet vil be Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen se nærmere på nødvendigheten av om slike endringer eller tilføyelser bør foretas.

Departementet vil rå til at det blir gitt A/S Saudefaldene tillatelse til vassdragsreguleringer og til overføringer av felter i Moringdalen, Austreimdalen og Herheimsdalen samt Steinavatnfeltet til Slettedalsvann og regulering og overføring av Dyrskardvatn til den østre gren av Storelva. Det foreslås videre at tillatelse blir gitt på de vilkår som er vedtatt av Stortinget og at det blir fastsatt manøvreringsreglement som inntatt foran.

Dersom tillatelse blir gitt, vil departementet, i samsvar med det som er kommet til uttrykk i proposisjonen, henstille til konsesjonæren at det på et tidlig tidspunkt tas opp med kommunen og andre interesserte

spørsmålet om å planlegge visse hjelpeanlegg som anleggsveier, brakker m.v. slik at de kan bli til varig nytte for almenheten.

Det forutsettes som vanlig at departementet kan samtykke i mindre planendringer, herunder endringer i manøvreringsreglementet som følger av planendringen.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates A/S Saudefaldene å foreta vassdragsreguleringer og å foreta overføringer av felter i Moringdalen, Austrheimdalen og Herheimsdalen til Slettedalsvatn m.v. på de vilkår som er nevnt i Industridepartementets tilråding av 15. juli 1966.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering og overføring av Moringdalselva, Austrheimselva og Herheimsdalselva m.v. i samsvar med utkast inntatt i samme tilråding, som gjeldende inntil videre.

24. Elektrokemisk A/S.

(Tillatelse til erverv og regulering av Fagerbakkvassdraget (Siso) m.v.)

Kgl. res. 15. juli 1966.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap, i møte 27. juni 1966 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at Elektrokemisk A/S blir meddelt tillatelse til erverv og regulering av Fagerbakkvassdraget (Siso) m.v. i samsvar med Industridepartementets tilråding av 29. april 1966.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 247 for 1965—66 som igjen samsvarer med St. prp. nr. 101 for s. å.

De vilkår for tillatelsen som er vedtatt av Stortinget lyder:

«1.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende departements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Industridepartementet kan dispensere fra denne bestemmelse for mindre

aksjeposters vedkommende, dog ikke utover to tiendedeler av aksjekapitalen.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjenning.

2.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi.

3.

For så vidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum, og vassbyggingsarbeidene og reguleringene må fullendes og full drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjedel av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 12, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt, stor kr. 200,00 pr. dag, som vedkommende frister oversittes.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det

tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges konsesjonæren etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anlegget, eller, hvis departementet måtte anse det mer hensiktsmessig og ikke vesentlig dyrere, å

delta i oppføring, utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille kr. 50 000,00 til rådighet for almindennende virksomhet og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten begning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget. De stedlige myndigheter skal tas med på råd ved valg av tracé for de forskjellige anleggsveger.

Konsesjonæren er forpliktet til å legge om eventuelle stier eller flyttveger for rein som blir berørt ved anleggsarbeidene.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde, som vassfallet etter den foretatte utbygging, regulering og overføring kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet, til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende, eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Sta-

ten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

13.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til statens konsesjonsavgiftsfond av kr. 1,50 pr. nat.-hk beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging, regulering og overføring kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 3,50 pr. nat.-hk, beregnet på samme måte.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntretr etter hvert som vannkraften tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringen, overføringen og vassfallenes utbygging, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte, og de skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

15.

Når 60 år er forløpet fra konsesjonens datum tilfaller vassfallet med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger, som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for

dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anlegget med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i full driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

16.

Reguleringskonsesjonen gjelder i 60 år fra konsesjonens datum. Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse regulerings- og overføringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

17.

I det 35. år etter konsesjonens datum skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 15 tilfaller staten og etter post 16 kan kreves avstått ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. og 20. år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forvegen. Innløsningssummen skal bestemmes således at vassfallet med tilhørende reguleringer, overføringer, grunnstykker, rettigheter, samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren, med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for deres tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anleggene innløses, plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg utover 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlige betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av min-

nelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

18.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

19.

Konsesjonæren er forpliktet til årlig å sette ut i vassdragene yngel og/eller settefisk, herunder også utvandningsferdige unger av laks, sjøaure og sjørøye, etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de vassdrag som berøres av reguleringene og overføringene, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

20.

Det neddemte areal ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

21.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte det offentlige økte utgifter i forbindelse med isbryting i Sørfolda. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse, ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Skader og ulemper som må tilskrives økte ismengder på grunn av reguleringene og kraftverksdriften blir for hver gang, om nødvendig, å erstatte etter skjønn på konsesjonærens bekostning.

22.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene og deres beskyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

23.

Vasslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vasslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500,00 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

24.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

25.

Det påhviler anleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige utgifter og ulemper — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951, nr. 3, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med én gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjæmmende

i terrenget. Plassering av stein- og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.

26.

For oppfyllelsen av de forpliktelse som ved anlegget og dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 100 000,00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

27.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av departementet fastsatte regler.

28.

For så vidt det måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelse, derunder mulkt, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser, som etter konsesjonens tinglysning (jfr. post 31) er

påført vedkommende eiendommer og gjenstander, bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

Hvis forholdet ikke er brakt i orden innen den fastsatte frist, kan departementet pålegge konsesjonæren en mulkt, stor kr. 100,00 pr. dag, som løper inntil saken er ordnet.

29.

Overtredelse av foranstående poster 1, 2 og 27 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917, §§ 31 og 32, får tilsvarende anvendelse.

30.

Til skjønn i anledning av reguleringene og overføringene skal skjønsmenn oppnevnes av Kongen.

31.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomservervelser og regulerings- og overføringsarbeider som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at ervervs- og reguleringskonsesjonen, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene og overføringene kan medføre forpliktelse.

Departementet kan når som helst forlange at konsesjonæren sender inn kart i 2 eksemplarer over samtlige ervervede eiendommer og rettigheter, opptatt av en landmåler som departementet godkjenner og etter departementets nærmere bestemmelse.»

Det forslag som er tatt inn i proposisjonen til manøvreringsreglement for regulering av Fagerbakkvassdraget m. v. lyder:

«1.

A. *Reguleringsmagasiner.*

	Naturlig vannstand	Reguleringsgrenser Øvre	Nedre	Regulerings- høyde m	Max. flom- stigning m
Sisovatn	662,0	672,0	630,0	42,0	2,0
Løytavatn	652,5	672,0	652,5	19,5	2,0

Høydene refererer seg til NVE's fastmerke FM 10 ved utløpet av Sisovatn med høyde kote 663.648.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen godkjenner.

B. Overføringer.

Laksåga:

Austtindvatna (15,9 km²), Jentavatn (22,2 km²) og to tilløp til Fonnelva (10,8 km² og 3,2 km²) overføres til Sisovatn.

Austerkrokkelv:

To tilløp til Austerkrokkelv fra nord (5,9 km² og 4,6 km²) og ett tilløp fra syd (1,5 km²) overføres til Løytavatn.

Løytavatn (40,2 km²) og de nevnte tre tilløp til Austerkrokkelv (totalt 52,5 km²) overføres til Sisovatn.

Røyrvatnvassdraget:

Rundhaugvatn (1,8 km²) overføres til Rundhaugbekken i Fagerbakkvassdraget.

Fagerbakkvassdraget:

Et tilløp til Fagerbakkkelva fra nord (1,9 km²) overføres til Sisovatn.

Et tilløp til Fagerbakkkelva fra syd (1,0 km²) og Rundhaugbekken (2,7 km²) overføres til driftstunnelen sammen med avløpet fra Rundhaugvatn.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragenes flomvassføring såvidt mulig ikke forhøyes. For øvrig kan vassslippingen foregå etter behovet for Siso kraftverk.

3.

Det skal påsees at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander. Dersom det forlanges, observeres og noteres regnmengder, temperatur m.v. Av protokollen sendes ved hver måneds utgang avskrift til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet vil rå til at det blir gitt Elektrokemisk A/S tillatelse til erverv og regulering av Fagerbakkvassdraget på de vilkår som er vedtatt av Stortinget og at det blir fastsatt manøvreringsreglement som inntatt foran.

Dersom tillatelse blir gitt, vil departementet, i samsvar med det som er kommet til uttrykk i proposisjonen, henstille til konsesjonæren at det på et tidlig tidspunkt tas opp med kommunene, friluftsansjones og andre interesserte spørsmålet om å planlegge visse hjelpeanlegg som anleggsveier, brakker m.v. slik at de kan bli til varig nytte for almenheten.

Ifølge uttalelse i denne sak fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet vil Elektrokemisk A/S trenge tillatelse i henhold til vassdragslovens § 104 for å gjennomføre utbyggingen av Siso kraftverk når kraftstasjonen legges ved Straumvatnet. Hovedstyret antar at utbyggingen til Straumvatnet vil medføre slik nytte at skadene for offentlige eller almene interesser mer enn oppveies, jfr. vassdragslovens 106, 1. punkt, og anbefaler at anbefalelsen blir gitt. Hovedstyret uttaler videre:

«Elektrokemisk A/S har i søknaden nevnt at det økte tilløp til Straumvatn vil bety en forhøyelse av vasstanden, men at denne stigning kan nøytraliseres ved utvidelse av utløpet. Det synes rimelig å anta at en forsiktig senking med sikte på å gjenopprette naturlige vassstandsforhold ville være en fordel, men fiskeriinspektøren har antydnet at man derved må regne med skadevirkning på gyte- og oppvekstområder.

Hovedstyret foreslår at tillatelsen etter vassdragslovens § 104 blir tilknyttet følgende vilkår:

1. De bestemmelser om opphjelv av fisket som er fastsat i ervervs- og reguleringskonsesjonen for Fagerbakkvassdraget, gjøres gjeldende også for Straumvatn.
2. Dersom vedkommende departement finner det påkrevet, plikter Elektrokemisk A/S å gjennomføre tiltak ved Straumvatns

utløp for så vidt mulig å opprettholde naturlig vasstand i vatnet. Eventuelle tiltak skal utføres i samråd med fiskerisakkyndige etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.»

Departementet vil i samsvar med Hovedstyret tilrå at det blir gitt tillatelse etter vassdragslovens § 104 for å gjennomføre utbyggingen av Siso kraftverk på de vilkår som er foreslått av Hovedstyret.

Elektrokemisk A/S har også søkt om tillatelse etter vassdragslovens § 55 til å innløse de fallrettigheter som de ikke har ervervet i den utstrekning det ikke lyktes å erverve ved minnelig overenskomst. Det er opplyst at søkeren eier det alt vesentlige av de fallrettigheter som trengs av utbyggingen. Da det for så vidt er uvisst om det i det hele tatt blir nødvendig for søkeren å erverve ytterligere fall, antar departementet at det får komme tilbake til dette spørsmål senere dersom det skulle vise seg å bli aktuelt.

Det er også søkt om tillatelse i henhold til vassdragslovens § 62 til å ekspropriere grunn og rettigheter som trengs for utbyggingen. Det er i søknaden bebudet en nærmere oppgave over arealer, veigrunn m. v. som må søkes ekspropriert. Noen slik oppstilling over rettigheter det her kan bli tale om er imidlertid ennå ikke innkommet, og departementet er enig med Hovedstyret i at den derfor eventuelt vil ta denne sak opp senere.

Det forutsettes som vanlig at departementet kan samtykke i mindre planendringer, herunder endringer i manøvreringsreglementet som følger av planendringen.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 tillates Elektrokemisk A/S å erverve fallrettigheter i Fagerbakkvassdraget for utbyggingen av Siso kraftverk på de vilkår som er nevnt i Industridepartementets tilråding av 15. juli 1966.
2. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Elektrokemisk A/S å foreta regulering av Fagerbakkvassdraget (Siso) m. v. på de vilkår som er nevnt i samme tilråding.
3. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering av Fagerbakkvassdraget m. v. i samsvar med det som er foreslått i ovennevnte tilråding, som gjeldende inntil videre.
4. I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 § 104 tillates Elektrokemisk A/S å foreta utbygging av Siso kraftverk på de vilkår som er tatt inn i ovennevnte tilråding.

25. A/S Olivin.

(Konsesjon på kraftleie.)

Gitt av Industridepartementet 21. juli 1966.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 15. mai 1959, tillates A/S Olivin å leie inntil 1 400 kW fra Søre Sunnmøre Kraftlag for drift av selskapets anlegg i Vanylven.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleieforholdet mellom A/S Olivin og Søre Sunnmøre Kraftlag måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. januar 1976.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen

på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra reglen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen

$$\frac{\text{kWh}}{8760} = \text{kW}.$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente. Avgiften blir å etterbetale fra og med året 1963, dog først fra det tidspunkt kraftuttaket alt i alt måtte ha oversteget 1 000 kW (maksimal effekt).

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Hvis departementet finner at denne pris er vesentlig høyere enn om den var beregnet overensstemmende med reglene i ervervsloven av 14. desember 1917 § 2, post 12, tredje ledd, første, annet og tredje punktum, skal prisen beregnes etter disse regler. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

10. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 9 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

26. Sogn og Fjordane fylke.

(Tillatelse til reguleringer og overføringer i Åskåravassdragene m. fl. i forbindelse med utbygging av Østre og Vestre Åskåra.)

Kgl. res. 12. august 1966.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets Presidentskap i møte 17. juni 1966 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at Sogn og Fjordane fylke får tillatelse til regulering og overføring i Åskåravassdragene og regulering og overføring til disse av Nordals- og Vestre Øksendalsvassdragene i samsvar med Industridepartementets tilråding av 11. mars 1966.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 241 for 1965—66 som samsvarer med St. prp. nr. 77 for s. å.

Det i stortingsproposisjonen inntatte utkast til vilkår som er lagt til grunn for Stortingets samtykke er sålydende:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. vassdragsreguleringslovens § 10, post 2, siste ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 1 pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfond for de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking vassføringen som reguleringene og overføringene antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet

påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en slik måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse frister uten tillatelse meddelt av departementet oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til, en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helse-tjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om horvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16.

juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anleggene knyttede befolkning, eller hvor det måtte være mere hensiktsmessig og ikke falle vesentlig dyrere å bidra til permanent forsamlingslokale, alt etter nærmere bestemmelse truffet av vedkommende departement.

Konsesjonæren skal stille kr. 30 000 til rådighet for almindennende virksomhet og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse, ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Valg av trasé for veganlegg skal skje i samråd med myndighetene på stedet.

12.

Det neddemte areal ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Det skal stubbes lavt, og gjenstående stubber skal ikke i noe tilfelle være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

Det skal eventuelt også finryddes på avgrensede områder av hensyn til fisket etter skjønnets nærmere avgjørelse.

13.

I de områder som berøres av reguleringene, overføringene og utbyggingene plikter konsesjonæren å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Dersom departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de samme områder, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å delta med partsinnskudd i eventuelt felles anlegg for yngel- og/eller settefiskproduksjon for distriktet.

Dersom departementet finner det nødvendig plikter konsesjonæren å sette opp og vedlikeholde sperregitter foran tappeluker og tunnelinntak etter departementets nærmere bestemmelse.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

15.

Ved damanleggene skal det tillates militære foranstaltninger for sprengning i krigstille, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

16.

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vassslippingen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets bestemmelse.

17.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige inter-

esse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Reguleringsgrensen skal betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettene hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttaking av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt. Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Konsesjonæren er forpliktet til å samar-

beide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

19.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget. Plassering av stein og jordmasser

skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

20.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

Til skjønn i anledning reguleringene og overføringene skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

22.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når og i den utstrekning de i henhold til konsesjonen går over til staten.

23.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelse.»

Utkast til manøvreringsreglement for Åskåravassdragene m. v. er sålydende:

«1.

I. Reguleringer:

Reguleringsgrensene er:

Magasin	Naturlig sommervst. kote	Øvre reguleringsgrense kote	Nedre reguleringsgrense kote	Reguleringshøgde m
Store Åskårsvatn	682,8	692,0	612,8	79,2
X-vatn	943,0	—	905,0	38,0
Y-vatn	917,0	—	903,0	14,0
Vatn kote 518,6	518,6	564,0	—	45,4
Nedre Sødalsvatn	522,0	564,0	518,6	45,4
Øvre Sødalsvatn	552,0	564,0	537,0	27,0
Langevatn	745,0	—	690,0	55,0
Blåbrevatn	997,0	—	950,0	47,0

Høydetallene refererer seg til fotogrammetrisk kartmateriale for området (NATO) og blir korrigert med det første på grunnlag av ny fotografering.

Reguleringsgrensene skal markeres med tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

II. Overføringer:

- a. Avløpet fra Z-vann og vatn kote 898 i Øksendalsvassdraget — nedbørsfeltene er oppgitt til 12,8 km² — blir overført til vatn kote 870 i Austre Åskåra.
- b. Litljeelv ved kote 712 — nedbørsfeltet er oppgitt til 8,6 km² — blir overført til Store Åskårsvatn.
- c. Blåbrevatn i Norddalsvassdraget — nedbørsfeltet er oppgitt til 5 km² — blir overført til Øvre Sødalsvatn i Vestre Åskåra.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragenes flomvassføring ikke økes. Ellers kan tappingen skje etter kraftverkets behov.

3.

Det skal påses at flomløpet ikke tilstoppes av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander, og observeres og noteres, om det forlanges, vannstander, regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes om det forlanges avskrift til Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement. Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

6.

Mulig tvist om forståelse av dette reglement avgjøres av vedkommende departement.

7.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet vil rå til at det blir gitt tillatelse til Sogn og Fjordane fylke til de omsøkte reguleringer og overføringer i forbindelse med utbygging av Åskåravassdragene, på de vilkår som er lagt til grunn for Stortingets samtykke. Det tilrås fastsatt manøvreringsreglement som inntatt foran.

Det framgår av innstillingen at det nå er kommet til enighet mellom fylket og L/L Firdakraft når det gjelder skader og ulemper for Øksnelvane kraftverk, og man finner det derfor unødvendig å foreslå oppstillet forutsetning om dette.

Dersom tillatelse blir gitt vil departementet i samsvar med det som er kommet til uttrykk i proposisjonen, henstille til konsesjonæren å planlegge brakke-, verkstedbygg m. v. slik at de kan bli til varig nytte for almenheten.

Det forutsettes som vanlig at departementet er bemyndiget til å samtykke i mindre planendringer og foreta tilsvarende endringer i manøvreringsreglementet. Det forutsettes videre at departementet dersom det skulle bli aktuelt, er bemyndiget til å gi ekspropriasjonstillatelse i medhold av vassdragslovens § 148 for så vidt angår de omstridte fallrettigheter i Vestre Åskåra.

Industridepartementet

tilråar:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Sogn og Fjordane fylke å regulere Vestre og Østre Åskåra og overføre Litjeelv i Østre Åskåra samt å regulere og overføre de øvre deler av Norddals- og Vestre Øksendalsvassdragene, alt i samsvar med framlagte planer og på de vilkår som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 12. august 1966.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for Åskåravassdragene m. v. i samsvar med utkast inntatt i samme tilråding, som gjeldende inntil videre.

27. Interessentskapet Elkem-Rockwool, Elektrokemisk A/S og A/S Rockwool.

(Tillatelse til å leie inntil 5 500 kW fra Vestfold Kraftselskap til drift av steinullfabrikken i Larvik.)

Kgl. res. 12. august 1966.

Ved Industridepartementets brev av 5. oktober 1960 er A/S Rockwool gitt konsesjon på leie av inntil 3 500 kW fra Vestfold Kraftselskap, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1960 s. 107 flg. Konsesjonen er tidsbegrenset til 1. januar 1970.

A/S Rockwool søkte i brev av 14. august 1965 til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen om konsesjon på leie av ytterligere inntil 2 000 kW fra Vestfold Kraftselskap for drift av selskapets anlegg i Larvik.

Noen kraftleiekonsesjon til A/S Rockwool ble imidlertid ikke gitt, idet departementet under behandlingen av saken mottok et brev av 2. desember 1965 fra Elkem-Rockwool, Elektrokemisk A/S & A/S Rockwool, der det opplyses at det er dannet et nytt ansvarlig selskap under firma Elkem-Rockwool, Elektrokemisk A/S og A/S Rockwool, og anmodes om at kraftleiekonsesjonen utferdiges i det nye selskaps navn. Det nevnte brev av 2. desember 1965 fra Elkem-Rockwool, Elektrokemisk A/S og A/S Rockwool er sålydende:

«A/S Rockwool. Søknad av 14. august 1965 om konsesjon på ytterligere kraftleie fra Vestfold Kraftselskap.

Under henvisning til Deres brev av 25. oktober d. å. til A/S Rockwool skal vi herved meddele at steinullfabrikken i Larvik i henhold til avtale datert 12. august 1965 er overdratt fra A/S Norske Mineralullprodukter (det tidligere A/S Rockwool) til Elektrokemisk A/S & A/S Rockwool, som har dannet et ansvarlig selskap under firma Elkem-Rockwool, Elektrokemisk A/S & A/S Rockwool. Det nye A/S Rockwool, hvis styre har sitt sete i Oslo og for et flertalls vedkommende består av norske statsborgere, eies, bortsett fra 2 aksjer, av det danske selskap A/S Rockwool, som igjen tilhører I/S Kähler & Co., Hedehusene, Danmark. Vi tillater oss å anmode om at kraftleiekonsesjonen utferdiges i det ansvarlige selskaps navn.

Vi vedlegger erklæringer av det innhold som er nevnt i departementets brev, undertegnet av samtlige medlemmer av styrene i begge selskaper.»

På foranledning av departementet har Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen i brev av 18. april 1966 gitt følgende uttalelse:

«Elkem-Rockwool — konsesjon på kraftleie.

Under henvisning til departementets brev hit av 11. desember 1965 — 3298/65 IDV — skal en bemerke:

Ved Industridepartementets brev av 5. oktober 1960 ble det tidligere A/S Rockwool gitt tillatelse til å leie inntil 3 500 kW fra Vestfold Kraftselskap med tidsbegrensning til 1. januar 1970. Konsesjonen ble gitt på vanlige betingelser, dog uten vilkår om avgift til kommuner eller staten, idet kraften skulle nyttes til erstatning for kull ved smelting under fremstilling av stenull. Likeledes ble vilkåret om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner sløffet, da kraftleverandøren står for kraftforsyningen også til Larvik.

I brev hit av 14. august 1965 har A/S Rockwool søkt om konsesjon på leie av ytterligere inntil 2 000 kW fra Vestfold Kraftselskap for drift av selskapets anlegg i Larvik. Jfr. NVE's uttalelse i brev av 30. september 1965 — 3103 E-65 — til departementet.

Elektrokemisk A/S & A/S Rockwool har imidlertid i brev av 2. desember 1965 til departementet opplyst, at det er dannet et nytt ansvarlig selskap under firma Elkem-Rockwool, Elektrokemisk A/S & A/S Rockwool, og det anmodes om at kraftleiekonsesjonen utferdiges i det nye selskaps navn.

Brevet er sålydende:

«Under henvisning til Deres brev av 25. oktober d. å. til A/S Rockwool skal vi herved meddele at steinullfabrikken i Larvik i henhold til avtale datert 12. august 1965 er overdratt fra A/S Norske Mineralullprodukter (det tidligere A/S Rockwool) til Elektrokemisk A/S & A/S Rockwool, som har dannet et ansvarlig selskap under firma Elkem-Rockwool, Elektrokemisk A/S & A/S Rockwool. Det nye A/S Rockwool, hvis styre har sitt sete i Oslo og for et flertalls vedkommende består av norske statsborgere, eies, bortsett fra 2 aksjer, av det danske selskap A/S Rockwool, som igjen tilhører I/S Kähler & Co., Hedehusene, Danmark. Vi tillater oss å anmode om at kraftleiekonsesjonen utferdiges i det ansvarlige selskaps navn.

Vi vedlegger erklæringer av det innhold som er nevnt i departementets brev, undertegnet av samtlige medlemmer av styrene i begge selskaper.»

Saken har herfra vært forelagt vedkommende distrikt til uttalelse.

Larvik Kraftverk har i påtegning av 15. januar 1966 til rådmannen i Larvik uttalt, at det ikke har noe imot at A/S Rockwools tidligere «konsesjoner» på strømleie overføres til det nye selskap.

Larvik bystyre har i møte den 2. februar 1966 etter innstilling fra formannskapet enstemmig vedtatt å uttale, at det «ikke har noe å innvende mot at A/S Rockwools tid-

ligere konsesjoner på strømleie av 5. oktober 1960 og 14. august 1965 overføres til det nye selskap Elkem-Rockwool, Elektrokemisk A/S & A/S Rockwool».

Fylkesmannen i Vestfold har i påtegning hit av 10. februar 1966 vist til uttalelsen fra Larvik kommune, som han slutter seg til.

Hva saken for øvrig angår bemerkes:

A/S Rockwool er stiftet i 1938 og har senere fremstilt stenullprodukter i Norge ved selskapets anlegg i Larvik. A/S Rockwool har dessuten betydelige interesser — p. t. 53 pst. av aksjene — i Leangen Fabrikker A/S i Trondheim, som driver tilsvarende produksjon. Disse to bedrifter hadde i 1964 en samlet omsetning på kr. 16 200 000 og beskjeftiger 245 personer.

Elektrokemisk A/S har på sin side fra 1947 også drevet fremstilling av forskjellige stenullprodukter i Moss. Stenullfabrikken var inn-til 1953 organisert som eget aksjeselskap, men har senere vært eiet av Elektrokemisk A/S direkte. I de senere år har fabrikken ved siden av stenull tatt opp produksjon av Isopor. Stenullfabrikken i Moss hadde i 1964 en omsetning på kr. 10 300 000 og beskjeftiget pr. 1. januar 1965 124 personer.

Ut fra ønsket om en øket rasjonalisering av stenullproduksjonen i Norge på grunn av svakheter ved både produksjon og omsetning av stenull, har det vært ført forhandlinger mellom Elektrokemisk A/S, Rockwool A/S og I/S Kähler & Co. samt det danske A/S Rockwool om et omfattende samarbeid. Partene er kommet frem til at en tilfredsstillende løsning av problemet ikke er mulig uten at stenullfabrikken i Norge drives i et fullstendig fellesskap. Med dette for øye har Elektrokemisk A/S ervervet de norske aksjeinteresser i A/S Rockwool, Norge, slik at dette selskaps aksjer nå eies av Elektrokemisk A/S for 50 pst. og av I/S Kähler & Co. for 50 pst. De danske interessenter skal på sin side gå inn som medeier i Stenullfabrikken i Moss for 50 pst.

Praktisk sett skal samarbeidet etter det som er opplyst gjennomføres på følgende måte:

«a) Det opprettes et nytt aksjeselskap i Norge. Dette selskap vil antakelig overta navnet Rockwool (mens det tidligere A/S Rockwool endrer firma).

Aksjene i det nye selskap skal eies av det danske A/S Rockwool, Hedehusene, København — bortsett fra at to aksjer av formelle grunner må være på andre hender.

Det nye selskaps aksjekapital blir på kr. 750 000 som dekkes ved overføring av de danske aksjer i det gamle A/S Rockwool, Norge. Disse aksjer blir da først overført fra I/S Kähler & o. til det danske A/S Rockwool, som igjen skyter dem inn i det ny-

stiftendes selskap. Til orientering kan nevnes at disse aksjer i det gamle A/S Rockwool har pålydende tilsammen kr. 15 000 og en ligningskurs på kr. 750 000. Den reelle verdi er høyere, jeg henviser til at Elektrokemisk A/S for en tilsvarende post har måttet betale kr. 2 700 000.

Det stiftendes selskap vil få sete i Oslo, og et styre hvor flertallet er norske statsborgere.

b) Det nye selskap skal overta en halvdel av fabrikken i Moss, samt muligens de tilhørende funksjonærboliger fra Elektrokemisk A/S med virkning fra 1. januar 1965. Kjøpesummen vil bli omtrent kr. 1 350 000, idet det skal foretas visse justeringer, vesentlig under hensyn til den egenkapital som skal fastsettes. Kjøpesummen skal avgjøres ved kontantutbetaling over en kortere periode, antakelig 5 år.

Til dekning av kjøpesummen for bedriften i Moss, vil det nye selskap bli tilført lånemidler fra Danmark.

c) Bedriften i Larvik vil med virkning fra samme dato bli overtatt av Elektrokemisk A/S og det nye aksjeselskap i fellesskap for en halvdel fra det gamle A/S Rockwool. Kjøpesummen skal fastsettes etter bokførte verdier og avgjøres ved overtagelse av gjeld. De bokførte verdier av anlegg med varer og fordringer m. v. er ca. kr. 4 900 000.

Kjøpet omfatter også et lagerskur på Norges Statsbaners grunn i Oslo, som står i henhold til kontrakt for ett år ad gangen.

d) Det nye aksjeselskap og Elektrokemisk A/S skal sammen danne et interessentskap — antakelig under navnet «Elkem-Rockwool» — hvor partene er sameiere for en halvdel hver. Som det fremgår av vedlagte utkast til selskapsavtale skal virksomheten drives på selvstendig forretningsmessig basis i det vesentlige etter samme prinsipper som gjelder for aksjeselskaper.

Partenes innskudd i interessentskapet skal være hver deres halvdel av stenullfabrikken i Moss (som i dag eies av Elektrokemisk A/S), og hver deres halvdel av fabrikken i Larvik (som i dag eies av det gamle A/S Rockwool). Det nye aksjeselskap skal således være sameier — sammen med Elektrokemisk A/S — for en halvpart av fabrikkene både i Larvik og Moss.

Interessentskapet skal betale lisensavgift på 1¼ pst. av omsetningen i Norge som bidrag til de forsknings- og utviklingsutgifter som I/S Kähler & Co. har — på samme måte som dette betales fra fabrikkene i Sverige og Tyskland, samt også fra en finsk fabrikk.

Interessentskapet skal ha kontor hos Elektrokemisk A/S i Oslo.»

Etter anmodning herfra har Vestfold Kraftselskap i brev hit av 26. januar 1966 meddelt, at kraftleiekontrakten av 16. oktober/20. november 1964 med det tidligere A/S Rockwool er overdratt til det nye selskap med virkning fra 1. januar 1966. Om denne kontrakt vises til NVE's brev av 30. september 1965 til departementet.

Hovedstyret vil etter dette for sitt vedkommende da rå til, at det nye selskap Elkem-Rockwool, Elektrokemisk A/S & A/S

Rockwool gis konsesjon på leie av inntil 5 500 kW fra Vestfold Kraftselskap for drift av selskapets anlegg i Larvik som søkt om.

Det forutsettes da, at konsesjonen av 5. oktober 1965 til det tidligere selskap A/S Rockwool på leie av inntil 3 500 kW fra Vestfold Kraftselskap i tilfelle samtidig bortfaller.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid kraftleieforholdet mellom partene måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. januar 1976.

Av de foreliggende dokumenter fremgår at selskapet vil få sete i Oslo og et styre hvor flertallet er norske statsborgere. Hovedstyret vil anbefale at det inntas vilkår om dette i konsesjonen.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme betingelser som konsesjon av 5. oktober 1960 til A/S Rockwool, således uten vilkår om avgift til kommuner og staten, da kraften fortsatt hovedsakelig skal anvendes til erstatning for kull ved smelting, og likeledes uten vilkår om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner.

For øvrig vises til vedlagte fullstendige utkast til konsesjonsbetingelser.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 22./23. april 1966.»

Industridepartementet har i følgende brev av 18. august 1965 til advokat T. Aa. Gard, Oslo, gitt konsesjoner til det stiftendes selskap A/S Rockwool og til et interessentskap mellom Elektrokemisk A/S og det nystiftendes selskap A/S Rockwool etter lov nr. 16 av 14. desember 1917 henholdsvis § 36 og § 20:

«Konsesjon: A/S Rockwool—Elektrokemisk A/S.

Brev 14. august 1965.

Med hjemmel i § 36, jfr. § 37 i lov nr. 16 av 14. desember 1917 meddeler Industridepartementet det stiftendes selskap A/S Rockwool tillatelse til å erverve 50 pst. av aksjene i det nåværende A/S Rockwool, Norge. Inntil 100 pst. av aksjene i det nystiftendes selskap A/S Rockwool kan innehas av det danske selskap A/S Rockwool, Hedehusene, København.

Med hjemmel i § 20, jfr. § 19 i lov nr. 16 av 14. desember 1917 meddeler Industridepartementet et interessentskap mellom Elektrokemisk A/S og det nystiftendes selskap A/S Rockwool tillatelse til å erverve eiendommene Revet 1 og Tjøllingveien 45, Larvik, samt eiendommene Værlegaten 52, 54 og 65, Dyrveien 52 og 15 og Sigvat Skalds vei 7 og 9 i Moss.

Konsesjonene meddeles på følgende vilkår:

1. Så vel Elektrokemisk A/S som det stiftendes selskap A/S Rockwool skal være selvstendige norske aksjeselskaper med sete i Norge. Begge selskapers styre skal for et flertalls og for formannens vedkommende være norske statsborgere.
Begge selskapers vedtekter samt interessentskapsavtalen mellom dem skal være undergitt departementets godkjenning.
2. Overdragelse av aksjer i de to selskaper er konsesjonspliktig etter bestemmelsene i §§ 36 og 37 i lov nr. 16 av 14. desember 1917. Også i tilfelle som måtte falle utenfor rammen av disse bestemmelser må aksjonærene i det nystiftendes selskap A/S Rockwool ha godkjenning fra departementet for overdragelse av aksjer til rettssubjekter som ikke er å anse som norske etter bestemmelsene i § 19 i lov nr. 16 av 14. desember 1917.
3. Interessentskapet må ikke uten departementets samtykke drive annen virksomhet enn produksjon og markedsføring av mineralull, skumplast og dermed beslektede produkter.
4. Produksjons- og salgsvirksomheten skal ledes fra Norge etter sunne forretningsmessige prinsipper. De to selskapers forbindelse med A/S Rockwool, Hedehusene, og selskaper som dette har tilknytning til skal være basert på reelle priser og de for de norske selskaper gunstigst mulige forretningsvilkår.
5. For overtredelse av konsesjonsvilkårene fastsettes en løpende mulkt på kr. 500 pr. dag. Ved fortsatte eller gjentatte overtredelser av vilkårene kan konsesjonen falle bort.

Reglene i lovens §§ 31 og 32 kommer i så fall til anvendelse.»

Departementet skal bemerke:

Det er i forbindelse med søknaden fremlagt foreskrevne erklæringer vedrørende bestyrelsen såvel fra Elektrokemisk A/S som fra A/S Rockwool, jfr. lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 24.

Aksjemajoriteten i det nye selskap A/S Rockwool innehas av det danske selskap A/S Rockwool, Hedehusene, København.

I henhold til kgl. resolusjon av 15. juli 1966 om erverv og regulering av Fagerbakkvassdraget skal Elektrokemisk ha norsk kapital, med adgang for departementet til å dispensere for mindre aksjeposters vedkommende, dog ikke utover $\frac{2}{10}$ av aksjekapitalen.

Det tidligere norske selskap A/S Rockwool er blitt slettet av firmaregistret, og kraftleiekonsesjonen gitt av Industridepartementet 5.

oktober 1960 til dette selskap må derfor anses for bortfalt.

Etter det foreliggende antar departementet at interessentskapet for drift av steinullfabrikken i Larvik vil ha behov for leie av inntil 5 500 kW, og vil med hovedstyret rå til at den søkte konsesjon blir meddelt, med tidsbegrensning til 1. januar 1976 og for øvrig på vanlige vilkår om overdragelse av energi, norsk arbeid og materiell m. v.

Departementet vil videre foreslå oppstilt konsesjonsvilkår i alt vesentlig tilsvarende punktene 1—4 i Industridepartementets brev av 18. august 1965 om konsesjoner etter lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 36 og § 20.

Departementets utkast til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. januar 1976.

2.

Så vel Elektrokemisk A/S som A/S Rockwool skal være selvstendige norske aksjeselskaper med sete i Norge.

A/S Rockwools styre skal for et flertalls og for formannens vedkommende være norske statsborgere.

Styret i Elektrokemisk A/S skal utelukkende bestå av norske statsborgere.

Begge selskapers vedtekter samt interessentskapsavtalen mellom dem skal være undergitt departementets godkjenning.

3.

Overdragelse av aksjer i de to selskaper er konsesjonspliktig etter bestemmelsene i §§ 36 og 37 i lov nr. 16 av 14. desember 1917. Også i tilfelle som måtte falle utenfor rammen av disse bestemmelser må aksjonærene i A/S Rockwool ha godkjenning fra departementet for overdragelse av aksjer til rettssubjekter som ikke er å anse som norske etter bestemmelsene i § 19 i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

4.

Interessentskapet må ikke uten departementets samtykke drive annen virksomhet enn produksjon og markedsføring av mineralull, skumplast og dermed beslektede produkter.

5.

Produksjons- og salgsvirksomheten skal ledes fra Norge etter sunne forretningsmessige prinsipper. De to selskapers forbindelse med

A/S Rockwool, Hedehusene, og selskaper som dette har tilknytning til skal være basert på reelle priser og de for de norske selskaper gunstigst mulige forretningsvilkår.

6. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

7. *Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

8. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innen-

landsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

9. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

10. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

11. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2—5 og 10 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Det er en forutsetning for tillatelsen at kraftuttaket skal være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til spørsmålet om interessentskapet Elkem-Rockwool, Elektrokemist A/S & A/S Rockwool vil trenge røykskadekonsesjon etter lov av 16. juni 1961 om rettshøve mellom grannar, jfr. lovens § 19 og forskrifter gitt i medhold av loven.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates interessentskapet Elkem-Rockwool, Elektrokemisk A/S & A/S Rockwool å leie inntil 5 500 kW fra Vestfold Kraftselskap til drift av steinullfabrikken i Larvik, jfr. konsesjonssøknad av 14. august 1965 fra det tidligere selskap A/S Rockwool og brev av 2. desember 1965 fra Elkem-Rockwool, Elektrokemisk A/S & A/S Rockwool til departementet.

Tillatelsen gis på de vilkår og forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 12. august 1966.

28. A/S Platon.

(Tillatelse til å overta den kraftleiekonsesjon som Kunstsilkefabrikken A/S fikk ved kongelig resolusjon av 17. juni 1960.)

Kgl. res. 12. august 1966.

Kunstsilkefabrikken A/S fikk ved kongelig resolusjon av 17. juni 1960 konsesjon på leie av inntil 7 500 kW fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvalstofaktieselskab, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1960 s. 7 flg. Konsesjonen er tidsbegrenset til 1. januar 1970.

Kunstsilkefabrikken A/S og A/S Platon har i brev av 20. desember 1965 til departementet opplyst at Kunstsilkefabrikken A/S og A/S Platon fra 1. januar 1966 vil bli slått sammen til ett selskap, og anmodet om at en rekke konsesjoner som Kunstsilkefabrikken A/S har fått, herunder kraftleiekonsesjon av 17. juni 1960, blir overført til det nye selskap.

Angående søknaden om overføring av kraftleiekonsesjonen til det nye selskap har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 7. juni 1966 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Med departementets påtegning av 6. januar 1966 (J.nr. 3417/65 IDV VH/ABK) har en mottatt søknad av 20. desember 1965 fra Kunstsilkefabrikken A/S og A/S Platon om overføring av diverse konsesjoner som tidligere er gitt til Kunstsilkefabrikken A/S til et nytt selskap.

Det nye selskaps navn er A/S Platon og er en sammenslutning av Kunstsilkefabrikken A/S og det tidligere A/S Platon.

Blant de konsesjoner det søkes om å få overført til det nye selskap er Kunstsilke-

fabrikkens konsesjon av 17. juni 1960 for leie av inntil 7 500 kW elektrisk kraft fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab.

De øvrige konsesjoner det søkes om å få overført gjelder utelukkende konsesjoner på høyspente elektriske anlegg. Denne side av saken vil derfor ikke bli behandlet her da søknaden for så vidt angår disse konsesjoner vil bli avgjort av hovedstyret.

Søknaden til og med pkt. 1 lyder:

«På ekstraordinær generalforsamling i Kunstsilkefabrikken A/S avholdt den 11. desember 1964, ble det besluttet å sammenslutte selskapet med A/S Platon, som har leiet lokaler i Kunstsilkefabrikkens anlegg i Notodden. Vi viser i denne anledning til den vedlagte meddelelse til aksjonærene.

Sammenslutningen står nu foran sin effektivisering (1. januar 1966) og vi tillater oss herved å søke om å få overført de nedenfor refererte konsesjoner til det nye selskap. Det vil i denne anledning være av betydning å vite at de sammensluttede selskaper vil fortsette den produksjon de har drevet hver for seg. Vi kan samtidig opplyse at styret i det nye A/S Platon består av:

Skipsreder Erik F. Lorentzen
Dr. ing. Hans Ludvig Lorentzen
Fru Ingjerd Lie.

Alle er norske statsborgere og har sin bopel i Norge.

Aksjekapitalen er praktisk i sin helhet på norske hender.

De konsesjoner vi tillater oss å søke overflyttet er følgende:

1. *Kraftleie fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab.*
Meddelt ved Deres brev Jnr. 1484/60 IDV. VMH/Fo. av 26. juli 1960.»

Sammen med søknaden er det vedlagt en meddelelse til aksjonærene i Kunstsilkefabrikken. Av denne fremgår det at det ble holdt ekstraordinær generalforsamling i Kunstsilkefabrikken A/S den 11. desember 1964 hvor det bl.a. ble fattet beslutning om å slutte Kunstsilkefabrikken A/S sammen med A/S Platon til ett selskap. Sammenslutningen skal i henhold til denne meddelelse (punkt 2) gjennomføres ved at Kunstsilkefabrikken A/S, i forbindelse med at selskapet oppløses, overdrar sine aktiva og passiva til A/S Platon på nærmere vilkår.

Foruten den nevnte søknad av 20. desember som er sendt hertil fra departementet, har selskapet etter anmodning innsendt søknad hertil datert 15. februar 1966. En gjengir første del av søknaden som lyder slik:

«Deres brev av 3. februar 1966 (J.nr. 571 E-66 AS:FS:NG) angående ovennevnte sak er mottatt.

Vi tillater oss med dette å søke den konsesjon på kraftleie som Kunstsilkefabrikken

A/S har hatt, overført til A/S Platon idet vi forutsetter at det bestående selskap uten videre kan tre inn med de samme rettigheter og forpliktelser som nå gjelder. I denne sammenheng kan vi meddele at vi den 20. desember 1965 sendte følgende brev til Det Kongelige Departement for Industri og Håndverk, Akersgaten 42, Oslo.»

Sammen med denne søknad er vedlagt vedtekter for A/S Platon samt erklæring undertegnet av styrets formann.

Notodden bystyre behandlet søknaden i møte den 11. mars 1966 og vedtok enstemmig formannskapetets innstilling som er identisk med rådmannens innstilling i saken og lyder:

«Oversendes Notodden formannskap, idet en skal tilrå at overføring av de omhandlede konsesjoner anbefales innvilget. Saken anses så kurant at det ikke skulle være behov for behandling i konsesjonskomitéen.»

Fylkesmannen i Telemark har i påtegning av 4. april 1966 vist til vedtaket i Notodden kommunestyre den 11. mars 1966 i sak nr. 61 og rår til at den omsøkte konsesjon blir gitt.

For øvrig viser en til departementets brev hertil av 20. januar 1966 (J.nr. 173/66 IDV VH/ABK) hvor en er underrettet om at Industriavdelingen ved brev av 17. januar 1966 har meddelt at den vil anbefale at søknaden blir imøtekommet.

Som foran nevnt fikk Kunstsilkefabrikken A/S konsesjon ved kongelig resolusjon av 17. juni 1960 på leie av inntil 7 500 kW fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab. Konsesjonsvilkårenes punkt 1 lyder slik:

«Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge Kunstsilkefabrikken A/S måtte leie inntil 7 500 kW i henholdt til kraftleiekontrakt av 14./23. februar 1950 med Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab, jfr. tilleggsavtale av 6./7. oktober 1954, dog ikke utover 1. januar 1970.»

A/S Platon har i sin søknad hertil av 15. februar 1966 uttalt at det forutsetter at det bestående selskap uten videre kan tre inn med de samme rettigheter og forpliktelser som nå gjelder.

En legger ved et eksemplar av den nevnte kontrakt av 14./23. februar 1950 med tilleggsavtale av 6./7. oktober 1954 mellom Kunstsilkefabrikken A/S og Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab hvorav det fremgår av kontraktens § 8 og av tilleggsavtalens punkt 1 at kontrakten kan sies opp av hver av partene med 2 års varsel.

Av A/S Platon har en underhånden fått opplyst at Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstof-

aktieselskap er informert om det nye selskap og at det ikke har noe å innvende mot at A/S Platon trer inn i stedet for Kunstsilkefabrikken A/S for så vidt angår den foran nevnte kontrakt med tilleggsavtale.

Hovedstyret har for sitt vedkommende ikke noe å innvende mot at A/S Platon trer inn i stedet for Kunstsilkefabrikken A/S i leieforholdet med Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap og vil rå til at konsesjon av 17. juni 1960 gitt til Kunstsilkefabrikken A/S på leie av inntil 7 500 kW fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap overføres til A/S Platon på uforandrede vilkår.

Behandlet i hovedstyremøte den 2. juni 1966.»

Departementet skal bemerke:

Det nye selskap — A/S Platon — som er dannet ved sammenslutning mellom Kunstsilkefabrikken A/S og det tidligere selskap A/S Platon, er trådt inn i det kraftleieforhold med Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap, som Kunstsilkefabrikken A/S tidligere var part i, og som gjelder leie av 7 500 kW.

Etter det foreliggende vil departementet med hovedstyret rå til at A/S Platon tillates å overta den kraftleiekonsesjon som Kunstsilkefabrikken A/S fikk ved kongelig resolusjon av 17. juni 1960 slik det er søkt om, og at de i konsesjonen fastsatte vilkår gjøres gjeldende uforandret for A/S Platon.

De øvrige konsesjoner som er søkt overført fra Kunstsilkefabrikken A/S til A/S Platon er alle konsesjoner etter lov av 16. mai 1896 på høyspente elektriske anlegg, og spørsmålet om å tillate overføring av disse vil bli avgjort av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i henhold til delegasjon.

Industridepartementet

t i l r å r :

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 tillates A/S Platon å overta den kraftleiekonsesjon som Kunstsilkefabrikken A/S fikk ved kongelig resolusjon av 17. juni 1960.

Tillatelsen gis på samme vilkår som til nå har vært gjeldende for Kunstsilkefabrikken A/S.

29. L/L Sunnhordland Kraftlag.

(Tillatelse til ytterligere erverv, regulering og overføring i Blådalsvassdraget og regulering og overføring til dette av øvre del av Londalselv m. v.)

Kgl. res. 12. august 1966.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets Presidentskap, i møte den 6. juni 1966 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at L/L Sunnhordland Kraftlag får tillatelse til ytterligere erverv, regulering og overføring i Blådalsvassdraget m. v. i Hordaland fylke, og at vilkårene for kraftlagets tidligere meddelte konsesjoner blir endret, alt i samsvar med Industridepartementets tilråding av 1. april 1966.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 205 for 1965—66 og St. prp. nr. 86 for samme år.

De vilkår som er lagt til grunn for Stortingets samtykke til meddelelse av ervervs- og reguleringskonsesjon er overensstemmende med det med stortingsproposisjonen framlagte utkast og er sålydende:

«1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende departements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partsbrevene.

Dog skal selskapets kapital for den overveiende del eies av kommuner og selskapets formål skal være å sørge for den alminnelige kraftforsyning i distriktet.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse.

2.

Arbeidet må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum, og vassbyggingsarbeidene, reguleringene og overføringene må fullendes og full drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 11 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt, stor kr. 500 pr. dag, som vedkommende frister oversittes.

3.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

4.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

5.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

6.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og dissers familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan pålegges konsesjonæren etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykker i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anleggene knyttede befolkning, eller hvor det måtte være mere hensiktsmessig og ikke falle vesentlig dyrere, å bidra til permanent forsamlingslokale, alt etter nærmere bestemmelse truffet av vedkommende departement.

Konsesjonæren skal stille kr. 40 000 til rådighet for almenndannende virksomhet og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

8.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Valg av trasé for veganlegg skal skje i samråd med de kommunale myndigheter.

10.

Anvendes vasskraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde, som vassfallet etter den foretatte utbygging, regulering og overføring kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet, til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende, eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller ledningsnettet, hva enten ledningen tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

12.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til statens konsesjonsavgiftsfond av kr. 1 pr. nat.-hk, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging, regulering og overføring kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til konsesjonsavgiftsfond i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 3 pr. nat.-hk, beregnet på samme måte.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som vasskraften tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

13.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringene, overføringene og vassfallenes utbygging, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte, og de skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

14.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år, regnet fra 22. oktober 1948, jfr. ervervslovens § 2, post 17, annet ledd, de 4 siste punktum, og vassdragsreguleringslovens § 10, post 2, siste ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

15.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

16.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder flerårig) av den art og mengde og på de steder og på den måte som vedkommende departement fastsetter.

Dersom departementet finner det nødvendig med fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som blir berørt, plikter konsesjonæren å bekoste utgiftene ved disse.

Vedkommende departement kan pålegge konsesjonæren å sette opp fiskesperre ved tappeluker og tunnelinntak.

Av hensyn til fisket kan vedkommende departement videre pålegge konsesjonæren å foreta opprensning og utbedring av elveløp hvis det finnes nødvendig.

17.

Det neddemte areal ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemning av vedkommende areal.

18.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres beskyttelse.

Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19.

Vasslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning for konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vasslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

20.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21.

Det påhviler anleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951, nr. 3, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir

berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein- og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Eieren av anleggene plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for gjennomføring av bestemmelsene i denne post. Anleggenes eier plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.

22.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget og dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 50 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

23.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter

nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24.

Alle heftelser som hviler på regulerings- og overføringsanleggene bortfaller, hvis disse ifølge konsesjonen overgår til staten.

25.

Til skjønn i anledning av reguleringene og overføringene skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

26.

Overtredelse av foranstående poster 1, 10 og 23 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

27.

For så vidt det måtte påhvile de konsederte vassfall m. v. (jfr. ervervslovens § 2 post 17), heftelser, servitutter m. v., plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet til fordel for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulktter som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående.

Alle heftelser som etter konsesjonens tinglysing er påført vedkommende anlegg — og dessuten samtlige heftelser som måtte hvile på de konsederte regulerings- og overføringsanlegg — faller bort for så vidt anleggene m. v. går over til staten, jfr. post 14.

28.

Konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de vassfall og anlegg som omfattes av konsesjonen og på samtlige kraftstasjoner i vassdraget.»

Det utkast til manøvreringsreglement for L/L Sundhordland Kraftlags regulering av Blådalsvassdraget m. v. som Stortinget har lagt til grunn er sålydende:

Reguleringer:

«1.

Magasin	Naturlig sommervst. m o. h.	Reguleringsgrenser Øvre m o. h.	Nedre m o. h.	Senking m	Oppd. m	Reg.høyde m
Fjellhaugvatn	347,2	374,8	345,2	2,0	27,6	29,6
Staffivatn	422,3	439,0	415,0	7,3	16,7	24,0
Jemtelandsvatn	424,2	439,0	424,2	0	14,8	14,8
Blådalsvatn	673,1	711,1	611,0	62,1	38,0	100,1
Botnavatn	727,8	730,0	710,0	17,8	2,2	20,0
Midtbotnvatn	735,5	750,5	700,0	35,5	15,0	50,5
Sandvatn	796,2	810,0	788,0	8,2	13,8	22,0
Ytre Møsevatn	845,0	873,0	851,7	0	28,0	21,3
Indre Møsevatn	851,7	873,0	820,0	31,7	21,3	53,0
Blomsterskardsvatn	1 034,1	1 034,1	1 004,1	30,0	0	30,0

Høyden refererer seg til L/L Sunnhordland Kraftlags presisjonsnivellement. Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Overføringer:

Avløpet fra Botnavatn — nedbørfelt oppgitt til 3,7 km² — blir ført inn på driftstunnelen for Blåfalli III.

Avløpet fra Grønningenbekken ved kote 720 — nedbørfelt oppgitt til 2,2 km² — blir ført inn på driftstunnelen for Blåfalli III.

Avløpet fra Sandvatn — nedbørfelt oppgitt til 4,2 km² — blir overført til Vetrusvatn.

Avløpet fra Vetrusvatn — nedbørfelt oppgitt til 9 km² + 4,2 km² (Sandvatn) — blir overført til Blådalsvatn.

Avløpet fra Sauavatn i Londalsvassdraget — nedbørfelt oppgitt til ca. 15 km² — blir overført til Blomsterskardsvatn.

Avløpet fra Blomsterskardsvatn — nedbørfelt oppgitt til ca. 22 km² + 15 km² (Sauavatn) — blir overført til Blådalsvassdraget.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragenes flomvassføring ikke økes. For øvrig kan tapping skje etter L/L Sunnhordland Kraftlags behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander. Dersom det forlanges, observeres og noteres regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes ved hver måneds utgang avskrift til Norges vassdrags- og elektrisitetstetsvesen.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Norges vassdrags- og elektrisitetstetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet vil rå til at det gis tillatelse til L/L Sunnhordland Kraftlag til ytterligere erverv, regulering og overføring i Blådalsvassdraget og til regulering og overføring til dette av øvre del av Londalselv, på de foreslåtte vilkår. Man rår videre til at kraftlaget får tillatelse i henhold til vassdragslovens § 19, post 2 til å rå over alt vannet til reguleringsformål og at det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med utkast. Dersom tillatelse blir gitt vil departementet gi eventuelt nødvendige tillatelser i henhold til vassdragslovens § 62 i forbindelse med bygging av kraftverk og man forutsetter at departementet er bemyndiget til å gi ekspropriasjonstillatelse for mulig manglende fallrettigheter. Det vil videre bli meddelt tillatelse til almenningstevning.

Det vil som forutsatt i proposisjonen, bli henstillet til kraftlaget å søke samarbeid med kommunen om eventuell varig utnyttelse av hjelpeanlegg. Som vanlig forutsettes at departementet er bemyndiget til å samtykke i mindre planendringer og foreta tilsvarende endring av manøvreringsreglementet.

Stortinget har samtykket i at L/L Sunnhordlands tidligere meddelte ervervs- og reguleringskonsesjoner blir endret til å gjelde på ubegrenset tid med adgang til revisjon av vilkårene etter 50 år fra 22. oktober 1948 og på vilkår om ny prøvelse av konsesjonsavgiften etter 20 år fra de respektive konsesjoners datum. Overensstemmende med Industridepartementets tilråding er det videre forutsatt at vilkåret om kraftavståelse i de samme konsesjoner blir endret slik at de någjeldende regler kommer til anvendelse, bl. a. med revisjon etter 30 år. Overensstemmende med dette vil departementet rå til at det blir foretatt følgende endringer i tidligere oppstilte konsesjonsvilkår for Blådalsvassdraget:

1. I vilkårene for ervervskonsesjon av 22. oktober 1948 endres siste avsnitt i post 1 til:

«Dog skal selskapets kapital for den overveiende del eies av kommuner og selskapets formål skal være å sørge for den alminnelige kraftforsyning i distriktet.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse.»

Post 16 foreslås erstattet med følgende:

«Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelige revi-

sjon etter 50 år, regnet fra 22. oktober 1948, jfr. ervervslovens § 2, post 17, annet ledd, de 4 siste punktum, og vassdragsreguleringslovens § 10, post 2, siste ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.»

Post 17 om innløsningsrett faller bort.

I post 13 tilføyes som nytt annet avsnitt:

«Etter 20 år fra konsesjonens datum kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.»

Post 12 om kraftavståelse får følgende ordlyd:

«Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inn-til 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde, som vassfallet etter den foretatte utbygging, regulering og overføring kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet, til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende, eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år fra konsesjonens datum.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2.

ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.»

2. Post 1 i vilkår for reguleringstillatelser av 20. mai 1949, 26. oktober 1956 og 9. juni 1961 blir å erstatte med følgende vilkår:

«Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år, regnet fra 22. oktober 1948, jfr. vassdragsreguleringslovens § 10, post 2, siste ledd.

Selskapets kapital skal for den overveiende del eies av kommuner, og selskapets formål skal være å sørge for den alminnelige kraftforsyning i distriktet.

Konsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest, eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.»

Post 2 om innløsningsrett faller bort.

I post 3 i de samme konsesjoner tilføyes som nytt nest siste avsnitt:

«Etter 20 år fra konsesjonens datum kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.»

I de samme konsesjoner erstattes vilkåret om kraftavståelse, henholdsvis post 19, 19 og 18 med nytt vilkår likelydende med ny post 12 i ervervslovens § 14.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av ervervsloven av 14. desember 1917 og vassdragsreguleringsloven av samme dag gis L/L Sunnhordland Kraftlag til-

latelse til ytterligere erverv, regulering og overføring m. v. i Blådalsvassdraget i Hordaland fylke på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 12. august 1966 og til å rå over alt vannet til reguleringsformål.

2. Det fastsettes manøvreringsreglement for Blådalsvassdraget m. v. i samsvar med utkast inntatt i samme tilråding som gjeldende inntil videre.
3. De oppstilte vilkår for L/L Sunnhordland Kraftlags ervervs- og reguleringskonsesjoner av 22. oktober 1948, 20. mai 1949, 26. oktober 1956 og 9. juni 1961 endres i samsvar med forslag inntatt i samme tilråding.

30. Glommens og Laagens Brukseierforening.

(Tillatelse til å foreta delvis overføring av Glomma til Rendalen og regulering av Savalen og Unndalen (Fundinmagasinet m. v.)

Kgl. res. 26. august 1966.

Stortinget har i møte 23. juni 1965 fattet følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det meddeles tillatelse for Glommens og Laagens Brukseierforening til å foreta delvis overføring av Glomma til Rendalen og regulering av Savalen og Unndalen (Fundinmagasinet) m. v. i det vesentlige i samsvar med Industridepartementets tilråding av 23. april 1965 med de endringer som følger av nærværende innstilling.»

På forhånd var det holdt særskilt votering over dissens i komitéen med følgende resultat:

«Det i konsesjonsbetingelsenes post 17 nevnte næringsfond forhøyes til kr. 1 500 000.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 298 for 1964—65, hvori komitéen i det vesentlige har sluttet seg til St. prp. nr. 109 for samme år, dog med visse endringer og tilføyelser til postene 2, 12, 14, 17 og 27 i det framlagte utkast til betingelser. Med visse redaksjonelle endringer i post 4, 14 og 20 er de vilkår som er lagt til grunn for Stortingets vedtak sålydende:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte

vilkår, jfr. vassdragsreguleringslovens § 10, post 2 siste ledd.

Dersom vassfall som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen og overføringen eller blir medeiere i anleggene, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 60 år fra konsesjonstidens datum. Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve disse vassfalleieres andeler i anleggene avstått uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 40. år etter at konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i regulerings- og overføringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingarbeider og hus har en verdi svarende til hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 60 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Anleggenes eier plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter.

Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 1,00 pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfond i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 5,00 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften i Sivilla beregnes på grunnlag av den øking i lågvassføringen som reguleringene og overføringene antas å ville medføre utover den vassføring, som har

kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. For Glomma og Rena beregnes økingen på grunnlag av den øking av lågvassføringen som reguleringene og overføringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregning av økingene forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringene innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringene og overføringene innvunne vasskraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. årlig rente.

4.

For den i post 3 omhandlede øking av vasskraften skal det for så vidt angår Savalen betales en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 2,00 for hver innvunnen nat.-hk ved reguleringen. Godtgjørelsen skal betales etter hvert som den innvunne vasskraft blir tatt i bruk.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3, godtgjørelse etter post 4, og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 23, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

6.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen uten tillatelse av Kongen måtte oversittes erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 1 000.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestilling — samt til en pris som ikke

med mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

9.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelser av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements tillatelse berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt vedkommende departement finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

Konsesjonæren plikter etter skjønnets nærmere bestemmelse å legge om setervegen Flåman—Døllia der den demmes ned.

Konsesjonæren plikter etter skjønnets nærmere bestemmelse å bygge bro for tømmertransport over Rena ved Diset. Ved Høyegga plikter konsesjonæren å anordne bruforbindelse for tømmertransport, eventuelt over damkronen.

Konsesjonæren plikter å ta vedkommende kommune med på råd ved valg av trasé for anleggsveger.

13.

Konsesjonæren plikter, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, å delta i utgiftene ved utførelse og vedlikehold av elveforbyggingsarbeider på strekningen Berg-rønningen—Høyegga som blir nødvendige på grunn av reguleringene og overføringene.

14.

I den utstrekning vedkommende departement finner det nødvendig plikter konsesjonæren av hensyn til fisket:

- a. Å bekoste utsetting av yngel og/eller settefisk av aure og eventuelt harr i Folla og Tunna og de øvrige områder som berøres av reguleringene og overføringene samt aure i Savalen, Fundinmagasinet og Spar-sjøen.
- b. Å oppføre og vedlikeholde fiskesperre ved tunnel og lukeinntak og påse at det ikke foregår fiske i avløpstunnel og kanal fra kraftstasjonene.
- c. Å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen og overføringene.
- d. Å delta med andelsinnskudd i felles settefiskanlegg og klekkeri, dersom det skulle vise seg vanskelig å skaffe tilveie settefisk og yngel av godkjent kvalitet, eller dersom departementet skulle finne det hensiktsmessig.
- e. Å dekke utgiftene til et forsterket jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.
- f. Å slippe en minstevassføring på 0,3 m³/sek. fra Fundindammen.
- g. Å anordne fisketrapp i dammen ved Høyegga.

Ved opprensning i Glomma med tanke på fløting av tømmer skal en fiskerisakkyndig tas med på råd.

15.

De neddemte områder ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Det skal stubbes lavt og gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye.

Etter nærmere bestemmelse av skjønnet skal foretas finrydding av begrensede områder av hensyn til garnfisket.

Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

16.

Partier av isen på Savalen ved tunnelinntak og tunnelutløp samt partier av isen for øvrig som viser seg å bli farlig svekket, skal markeres slik:

Så snart isen er farbar om høsten innsirkles de svekkede partier med tau festet til påler som settes fast i isen med passe mellomrom. Tauet skal til enhver tid ha en fri høyde over is- eller snøoverflate på mellom 0,5 og 1,0 m.

17.

Innen reguleringene og overføringene tas i bruk skal konsesjonæren innbetale til næringsfond for Oppdal, Folldal, Tynset, Alvdal,

Rendalen, Stor-Elvdal og Åmot kommuner kr. 1 500 000. Dessuten skal til fondet hvert år av konsesjonæren innbetales kr. 75 000.

For fondet skal utarbeides vedtekter som godkjennes av vedkommende departement.

18.

Konsesjonæren er forpliktet til ved overføring- og reguleringsarbeidens påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anlegget, eller hvis departementet måtte finne det mer hensiktsmessig og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring, utvidelse, utbedring eller nedbetaling av permanente forsamlingslokaler, f. eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille inntil kr. 30 000,— til rådighet for almindennende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelser.

19.

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes, å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlige tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

20.

Anleggenes eier plikter å avgi vatn i sådan utstrekning at den alminnelige fløting forulempes så lite som mulig ved reguleringene og overføringene. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtingen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

21.

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastlagt.

For så vidt vatnet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 5 000,— for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

I tiden 1. september til lavvassperiodens slutt skal slippes over dammen fra Høyegga en vassføring på 10 m³/sek. I den øvrige tid av året slippes tilstrekkelig vatn til å opprettholde en vassføring ved Stai vassmerke på 40 m³/sek.

Det anordnes og holdes i drift et automatisk varslingsanlegg som trer i funksjon når det kommer en farlig øking av vassføring i elveleiet nedenfor Høyegga. Anlegget skal godkjennes av departementet.

22.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tappingsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

Konsesjonæren plikter etter hvert som reguleringsvatnet tas i bruk, å bære en forholdsmessig andel av utgiftene ved de grunnvassundersøkelsene i Stor-Elvdal og Rendalen som måtte bli pålagt i utbyggingsvilkårene for Jutulhogget kraftverk.

23.

De vassfalls- og brukseiere, som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd, kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,— pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

24.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i regulerings- og overføringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen og overføringen, mot en årlig godtgjørelse til anleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

25.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

26.

Det påhviler anleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i henhold til lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang, at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget. Plassering av stein og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må

være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.

27.

Konsesjonæren plikter, etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement, å bekoste strandjusteringsarbeider eventuelt kombinert med terskelbygging i Einunna nedenfor overføringsstedet for et beløp av inntil kr. 50 000,—.

Beløpet forutsettes indeksregulert med basis 1. januar 1965.

Etter nærmere bestemmelse av departementet kan konsesjonæren pålegges av hensyn til fiske, utseende og ferdsel å utføre og vedlikeholde grunndammer (terskler) også på andre elvestrekninger som blir berørt av reguleringene og overføringene og foreta opprensninger og mindre strandjusteringer.

Konsesjonæren plikter å vedlikeholde eventuelle tiltak.

28.

Til skjønn i anledning av overføringene og

reguleringene skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

29.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

30.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

I det i proposisjonen inntatt utkast til manøvreringsreglement for regulering av Fundin, Savalen m. v. og for delvis overføring av Glomma til Rena som er lagt til grunn for Stortingets vedtak, blir det på grunnlag av ajourføring av nivellement å foreta korrigerende av kotehøyden for Fundinreguleringen. Manøvreringsreglementet blir da sålydende:

«1.

I. Reguleringene.

Reguleringsgrensene er:

	Sommervst. kote	Øvre kote	Nedre kote	Oppd. m	Senkn. m	Reg.h. m
Fundin	1 007,55	1 021,25	1 010,25	17,0	—	11,0
Savalen	706,6	707,2	702,5	0,6	4,1	4,7
Høyegga dam	461,9	465,5	—	3,6	—	—

Reguleringsgrensene for Fundin refererer seg til FM 14 i Norges Vassdrags- og elektrisitetsvesens nivellement av 1965. Reguleringsgrensene for Savalen refererer seg til FM 6 i Norges vassdrags- og elektrisitetsvesens nivellement L.no. 62 for 1921 og for Høyegga dam refererer grensene seg til FM 75 i Norges vassdrags- og elektrisitetsvesens nivellement L.no. 37 for 1921.

II. Overføringene.

1.

Avløpet fra Einunna (567,0 km²) føres over til Savalen fra undervatn for Einunna kraftverk.

Avløpet fra Gløta føres gjennom Sparsjøen

(75,5 + 13,0 = 88,5 km²) til Savalen. Sparsjøen heves permanent 2,0 m.

En driftsvassføring på inntil 55 m³/sek. føres gjennom Jutulhogget kraftverk ut i Rena.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Fra lågvassperiodens slutt fylles Savalen med tilløpet fra de uregulerte nedbørfelter så hurtig som mulig opp til kote 706,2 og skal ikke tappes under denne kote før 15. september, jfr. dog 4. ledd.

Overføringstunnelene manøvreres slik at de tidligere flomvassføringer ikke derved forøkes ved kjøring av Jutulhogget Kraftverk.

Fra lågvassperiodens slutt til 1. september slippes tilstrekkelig vatn forbi inntaksdammen ved Høyegga til å opprettholde en minste vassføring ved Stai vassmerke på 40 m³/sek. I den øvrige tid av året skal det slippes forbi 10 m³/sek.

Fra dammen ved Fundin slippes minst 0,3 m³/sek. til enhver tid.

Lågvassføringen i Glomma mellom Sivilla kraftverk og Høyegga og nedenfor Rena må ikke forminskes til skade for andres rettigheter.

For øvrig kan vasslippingen foregå etter Kraftlaget Opplandskrafts behov.

3.

Det avgis det til den alminnelige fløtning i vassdragene nødvendige vatn overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

4.

Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Det skal påses at flomløpene og tappelukene ikke hindres av is eller lignende, og at dammene og reguleringsinnretningene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over dammenes manøvrering og avleste vasstander samt observeres og noteres, om det forlanges, nedbørmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Etter at saken var behandlet i Stortinget er Kraftlaget Opplandskraft A/S' planer for plassering av Jutulhogget Kraftverk og derved for traséen for overføring av Glomma til Rena endret. I henhold til søknad av 3. mars 1966 går planendringen ut på å føre

en tunnel til Rena ca. 11 km sønnenfor Kværnbekken, ved Østamyras søndre ende. Derved bortfaller kanalprosjektet gjennom Østamyra. Fra tunnelens utløp går en kanal til elva, som videre er planlagt utvidet ned til Lomnessjøen.

Glommens og Laagens Brukseierforening har gitt sin tilslutning til søknaden i styremøte 9. s. m.

I forbindelse med planendringen har Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet avgitt følgende uttalelse av 6. juni 1966:

«Hovedstyret avga 22. mars 1965 innstilling om regulering av Savalen m. v., delvis overføring av Glomma til Rendalen og om utbygging av Jutulhogget kraftverk. Senere har Kraftlaget Opplandskraft to ganger, 10. november 1965 og 3. mars 1966 (jfr. Departementets brev av 16. november 1965 og 11. mars 1966) søkt om tillatelse til å endre de planene som opprinnelig lå til grunn for så vidt angår selve utbyggingen.

Fra den førstnevnte søknaden hitsettes:

«Den opprinnelige plan som var fremlagt i forbindelse med konsesjonssøknaden gikk ut på å føre en 17,3 km lang tunnel fra Høyegga og ned til Rendalen hvor kraftstasjonen var tenkt sprengt inn i fjellet ved Kværnbekken. Herfra gikk planen ut på å føre avløpsvannet gjennom en kulvert under riksveien og videre frem gjennom en ca. 17 km lang kanal gjennom Rendalen.

Ved nærmere undersøkelser av grunn ved Kværnbekken ved diamantboringer har det vist seg at fjellet ligger adskillig dypere ved avløpstunnelens utløp fra kraftstasjonen enn de tidligere seismiske undersøkelser viste. Dessuten har grunnboringer vist at man på dette sted har en meget bred forknusningssone i fjellet. Skulle man plassere kraftverket på dette sted ville kanalen for avløpsvannet bli meget dyp, opptil 20 m i løse masser, så en kulvert ville være nødvendig å støpe på dette sted. Adkomsten til kraftstasjonen vil også bli meget vanskelig idet det vil bli en relativt dyp forskjæring og et vanskelig påhugg gjennom nevnte forknusningssone.

Videre undersøkelser av massene i kanalen fra Kværnbekken til Østamyra har vist at disse på en større strekning består av silt som i høy grad vil vanskeliggjøre gravningen av kanalen som i toppen vil få en bredde på 100 m. Med fyllmassene vil kanalen beslaglegge en bredde på ca. 250 m og således legge beslag på et meget stort areal hvorav det vesentligste er dyrket mark. Etter nærmere undersøkelser hos de større entreprenørfirmaer vil prisene på graving av kanalen bli relativt høye, særlig på de partier hvor massene består av silt. På disse steder blir det også nødvendig å foreta omhyggelig plastringsarbeide.

For å unngå åpen elv om vinteren med kjøving og frostrøk var det nødvendig å få vannhastigheten ned. Man måtte for å oppnå

dette bygge ikke mindre enn 5 terskler på nordsiden av Østamyra. Etter de forsøk som er gjort ved Vassdragslaboratoriet i Trondheim vil hver terskel bli ca. 250 m lang og bli meget kostbare.

Tatt ovennevnte forhold i betraktning er Opplandskraft kommet frem til følgende plan:

Kanalen fra Kvernbecken til Østamyra bortfaller og i stedet forlenges driftstunnelen fra Kvernbecken ca. 7 km sydover på vestsiden av Rendalen til Kvarsevja. Her er funnet fjell i dagen ved riksveien og forholdene vil ligge langt bedre til rette for plassering av kraftverket på dette sted enn ved Kvernbecken. Forlengelsen av driftstunnelen vil få samme tverrsnitt som den øvrige del av tunnelen, nemlig ca. 38 m².

Av vedlagte tegning, 4964 a fra Norsk Vandbyggningskontor vil den nye plan fremgå.

Ved det nye prosjekt innvinner man en brutto fallhøyde på ca. 9 m således at den samlede brutto fallhøyde blir ca. 210 m.

I kraftstasjonen tenkes installert 1 aggregat på ca. 100 MVA og ikke 2 stk. på 55 MVA som tidligere forutsatt.

Spørsmålet om anbringelse av energidreper i kraftstasjonen som trer i funksjon ved feil ved kraftverket er løst etter konferanse med A/S Kværner Brug. Ved installasjon av energidreper vil vi således unngå overvann ved dammen ved Høyegga og kunne opprettholde vannveien gjennom Rendalen ved stans av kraftstasjonen i vintertiden.

Av oversendte plan fra Norsk Vandbyggningskontor vil det også fremgå at det gamle elveløp er bibeholdt nedenfor Kvarsevja. Vannet fra avløpstunnelen vil fordeles i det gamle elveløp og kanalen som vist på vedlagte NVE's kurveblad nr. 26 013 d. På toppen av Hornsetstrømmen ved Hårrenas utløp i Rena elv vil vi om det viser seg nødvendig bygge en terskel som i tilfelle vil bli utformet etter forsøk ved Vassdragslaboratoriet i Trondheim.

Vannstanden i Lomnessjøen vil bli den samme ved den nye sommervannføring på 70 m³/sek. som det tidligere ved 15 m³/sek. For å forebygge at vannet i denne sjø synker ved små vannføringer vil det bli bygget en terskel på toppen av Akrestrømmen.

Til orientering vedlegges et lengdeprofil av NVE's tegn. nr. 25 846 e av kanalen som viser vannstanden ved forskjellige vannføringer.

Etter vår oppfatning vil den nye planen gripe vesentlig mindre inn i både jordbruksforholdene og fiskeforholdene i Rendalen enn den gamle planen, idet der ikke blir inngrep ovenfor området ved Kvarsevja. Den planendring vi således søker om skulle derfor være mere fordelaktig også ut fra disse næringsinteresser.

Opplandskraft har konferert med styret i Hedmark Landbruksselskap og fylkesskogrådet, videre med Fiskeriinspektøren og Glomma Fellesfløtningsforening. Samtlige har gitt den nye plan sin tilslutning.»

Opplandskrafts søknad av 3. mars 1966 lyder:

«Ved brev av 10. november 1965 til Industridepartementet søkte kraftlaget Opplandskraft om tillatelse til å endre planene for Rendalen kraftanlegg dithen at vi forlenger

driftstunnelen ca. 7 km mot tilsvarende innkorting av kanalen i Øvre Rendal.

Endringen skyldtes først og fremst usikkerhet med fjellet i kraftstasjonsområdet samtidig som grunnforholdene i kanaltraséen var lite tilfredsstillende og ga grunn til å frykte store vanskeligheter under anlegget.

Når vi i november stanset med tunnelutløp og kraftstasjon ved Kvarsevja skyldes dette bl. a. at det etter befarings i oktober sammen med vår geolog professor Selmer-Olsen og etter hans rapport av 13. oktober bare ble ansett å være små muligheter for videre forlengelse av tunnelen. Dette på grunn av at løsmassene i store trekk synes å tilta sørøstover. Undersøkelsene ble likevel fortsatt, og ved rapport av 10. februar fra vår geotekniske konsulent, sivilingeniør Kjøseth synes det likevel som om det skal være mulig å istandbringe et tunnelutløp ca. 4—5 km syd for Kvarsevja. Derimot ga undersøkelser ved nordenden av Lomnessjøen det resultat at dybden til fjell her var ca. 42—48 m eller så stor at det syntes uråd å komme ut med en tunnel på en økonomisk forsvarlig måte.

Da det også vil gi fordeler å bygge kraftstasjonen på det nye stedet regner vi foreløpig med dette, men må her ta forbehold om å gå tilbake til Kvarsevja med den og bare anordne tunneluttak ved det nye sted dersom mulighetene for å legge kraftstasjonen her viser seg å bli for problematisk. Straks sneen går vil våre undersøkelser på dette punkt fortsette og avgjørelse aktes tatt umiddelbart deretter.

En videreføring av tunnelen helt frem til Storsjøen har vært foreslått bl. a. av h.r.advokat Knudtzon som ved skjønnene vil representere endel grunneiere. Vi vil derfor også komme noe inn på mulighetene for å gå med tunnel helt fram til Storsjøen, alternativt Lomnessjøens søndre ende hvor der begge steder kan observeres fjell i dagen nær veien. Begge alternativer er vurdert av oss, men vi har ikke funnet det økonomisk forsvarlig på grunn av den store tunnallengde. Utført som driftstunnel får vi en ekstra forlengelse ved at vi må bak elvene Otta og Hårrenna. Utført som avløpstunnel øker derimot faren for bergslag. I begge tilfeller må vi foruten de to elver også krysse et parti hvor vi av kartverkene synes å ha uryddig fjell.

Begge alternativer vil i tillegg til en fordyrelse av anlegget med mange millioner kroner også måtte belastes med verdien av minsket fallhøyde, idet økningen i falltap er større enn de få meter som innvinnes.

Ved vurderingen av vannveiens utforming sydover fra Kvarsevja har vi vurdert 3 hovedalternativer.

Alt. I. Utløp av tunnel ved Kvarsevja — herfra kanal i Østamyra utført med stort tverrsnitt (ca. 100 m bredde i topp kanal) og utvidelse av elven syd for Østamyra til samme tverrsnitt helt ut i Lomnessjøen.

Alt. II. Tunnel til Østamyras sydende. Kanal ut til elva og liten utvidelse av elva til ca. 4 km fra tunnelutløpet. Herfra graves noe større tverrsnitt ut i Lomnessjøen.

Alt. III. Utløp av tunnel ved Kvarsevja og utvidelse av det tidligere elveløp. De første ca. 4 km liten utvidelse og derfra større utvidelse til Lomnessjøen.

Når vi på enkelte strekninger i ovennevnte

alternativer regner å måtte grave vannvei med stort tverrsnitt — eksempelvis kanalen gjennom Østamyra — skyldes dette både hensynet til isproduksjonen og grunnforholdene.

Vi er kommet til at alternativ II, tunnel — alle forhold tatt i betraktning vil være det som griper minst inn i forholdene i Rendalen og har derfor valgt dette. Jordbruk og skogbruk blir minst berørt, idet forholdene ovenfor Hornsetstrømmen blir lite berørt, da der kan antas omtrent samme vannhøyder i elva som tidligere.

Forholdene for fisken synes etter de drøftelser vi har hatt med fiskerikonsulent Løkensgard og tidligere fiskeriinspektør Harstad å bli best med tunnelalternativet. Isproblemene blir også minst ved dette alternativ, og da gravningsarbeidene blir forholdsvis små skulle faren for tilslamming av Lomnessjøen og elv være redusert til et minimum.

I brev av 7. januar d. å. fra Norges Bondelag tas opp spørsmålet om å pålegge utbyggeren å foreta arbeider i Rena elv med sikte på å redusere skadevirkningene av vårflommen da den før omsøkte planendring for enkelte grunneiere vil gi dårligere forhold enn den første plan. Etter vår oppfatning vil nødvendige arbeider for å redusere vårflommen bli av et betydelig omfang, og de nødvendige arbeider vil beslaglegge og skade store arealer dyrket mark. Vi tillater oss i den forbindelse å gjøre merksom på at vi har prøvet å finne fram til det alternativ som totalt sett gjør minst skade og til det forhold at vi ikke kan oppnå fordeler i øvre del av Rena elv uten at dette vil føre til større arbeider og økede skadevirkninger i nedre del av Rena ovenfor Lomnessjøen.

I samme brev tas også opp spørsmålet om å gi pålegg om å utvide og vedlikeholde Storvetra i den utstrekning planendringen gjør dette påkrevet. Storvetra er etter hva vi forstår en tidligere opptatt avløpsgrøft som delvis er forfalt. Den nye plan vil etter hva vi skjønner ikke berøre forholdene her, og det skulle således etter vår mening ikke være påkrevet med noe spesielt påbud om dette.

Vi tillater oss derfor å søke om tillatelse til å endre planene for Rendalen kraftanlegg slik at der nyttes tunnel fra Kvarsevja ca. 4—5 km sydover til Østamyras søndre ende. Tunnelen utføres som driftstunnel og med kraftstasjonen i fjell ved tunnelens utløp, alternativt utført som avløpstunnel og kraftstasjonen plassert ved Kvarsevja dersom fjellforholdene ved Østamyras søndre ende umuliggjør den første løsning.»

Begge søknader har vært utlagt til gjennomsyn på Rendalen kommunekontor, og utleggingen ble på vanlig måte kunngjort i Norsk lysingsblad og i lokalpressen. De instanser og enkeltpersoner som avga uttalelse om søknaden av november 1965 har senere også uttalt seg om den som nå gjelder. Deres første uttalelse er derfor i det følgende gjengitt bare i den utstrekning det er henvist til den i den siste.

Rendalen formannskap behandlet søknaden i møte 28. mars 1966. Fra møteboken hitsettes:

«Uten å ha tatt stilling til valg av alternativ til K/L Opplandskrafts søknad om planendring for utbygging av Jutulhogget kraftverk, vil formannskapetets flertall uttale:

1. Det henstilles til K/L Opplandskraft å velge det alternativ som oppfyller de forutsetninger som er nevnt gjentagne ganger i St. prp. nr. 109, når det gjelder senking av normalvannstanden i Rena og bedring av jordbruksforholdene.
2. Dersom det velges et alternativ som ikke umiddelbart oppfyller disse forutsetninger, tilpliktes konsesjonæren å sette i verk tiltak som er nødvendige for å oppfylle forutsetningene.
3. Det skulle være naturlig å tro at det som er stilt i utsikt i konsesjonssøknaden, er faktorer med vesentlig vekt og som har hatt betydning for utfallet ved sakens behandling i Stortinget — fortsatt også er forpliktende.

Formannskapetets mindretall slutter seg til det som er anført i vedlagte skriv av 24. januar og 14. mars 1966, undertegnet av formennene i næringsorganisasjonene i tidligere Ytre Rendal og tilråd prinsipielt at tunnelen føres fram til Storsjøen.

Subsidiært tilråes at tunnelen føres til sydenden av Østamyra etter alt. II i søknad fra K/L Opplandskraft av 3. mars 1966 om planendring.

Mindretallet er enig i at det bør gjennomføres tiltak for å bedre jordbruksforholdene ovenfor tunnelutløpet.»

Næringsorganisasjonene i Ytre Rendal (bondelaget, skogeierlaget, reiselivslaget og jakt- og fiskeforeningen m. v.) har i ovennevnte brev av 14. mars 1966 anført:

«Etter de opplysninger som foreligger nå fremgår det at A/L Opplandskrafts planer for utbyggingen skal endres ennå en gang. De nye planer går, så vidt vi har forstått, ut på at undervannet skal føres i tunnel ned til Hornsetstrømmen og munne ut ved Vik. Dette betyr at planen om kanaliseringen av nordre Rena og Østamyra skrinlegges fra kraftverkets side. All skadevirkning ved den økede vannføring vil derfor konsentreres til området Hornsetstrømmen—Storsjøen og det er derfor spesielt påtrengende for oss at intet lates prøvd for å gjøre skaden så liten som overhodet mulig.

Vi har tidligere pekt på muligheten til å føre tunnelen helt til Storsjøen slik at skadene i denne del av bygden elimineres. Vi vedlegger en kopi av vårt PM om dette datert den 24. januar 1966.

Vi anser det som en plikt, som påhviler både kommunestyret og oss overfor bygden, nå og kanskje spesielt i fremtiden, å gjøre alt mulig for å få gjennomført denne kraftutbygging uten å vansire dalens ansikt og legge hindringer i veien for en fremtidig utvikling.

Vi vil derfor rette en inntrengende henstilling til Rendalen Kommunestyre om å anmode Vassdragsvesenet om å foreta grundige geologiske og hydrologiske undersøkelser omkring mulighetene til å få tunnelen forlenget til nordenden av Storsjøen. Dette må

gjøres snarest mulig, og før A/L Opplandskraft gis tillatelse til å gå videre med sine utbyggingsplaner.»

De samme organisasjoners PM av 24. januar 1966 lyder:

«Vi er blitt kjent med at det foreligger en plan om å forlenge tunnelen til kraftverket sydover og legge kraftstasjonen ved nordenden av Storsjøen. Vi kan ikke sterkt nok presisere nødvendigheten av at denne plan undersøkes inngående og realiseres hvis det overhodet er mulig. Dette er ennå mere viktig i og med at det er blitt kjent at det også eksisterer en plan om å overføre Atna til Rena, med en resulterende større vannføring gjennom dalen her.

Ved en forlengelse av tunnelen til nordenden av Storsjøen, vil kraftverket tjene 15 fallmeter og en overføring av Atna vil forenkles. Opplandskraft undersøker også muligheten for utbygging av Mistra og hvis kraftstasjonen for Glomma-overføringen legges ved nordenden av Storsjøen bør denne kunne kombineres med stasjonen for Mistra.

For Rendalens vedkommende betyr tunnelalternativet på så mange fordeler at det forbauser oss at dette ikke er grundig undersøkt tidligere.

Hele dalen vil forandres hvis denne flomvannstand skal bli permanent og føres gjennom dalen i en kanal. Dette vil sette en effektiv bom for alle de anstrengelser som i dag gjøres for å utvikle bygdens næringsliv ved å gjøre den attraktiv for turister. Hvis tunnelalternativet velges vil Rendalen beholde sine naturherligheter og sin charme.

Nedenfor vil vi peke på endel av de skadevirkninger overføringen vil ha for bygden hvis det forlengede tunnelalternativ forkastes:

1. Med den strømhastighet en må regne med i Rena etter overføringen er det høyest sannsynlig at den kommer til å gå åpen hele året og dette kan gi anledning til frostrøk og frostskader på skog og innmark. Fra kraftutbygninger andre steder i Norge er det kjent hvordan frostrøken kan forårsake stor skade på skogen ved toppbrekk.

Omlegging av Renas elveløp vil — særlig over myrene — skape vanskeligheter for tillegning av fløtningstømmer. Den økede vannføring vil trolig forårsake at isen på Lomnessjøen ikke lenger kan brukes som tømmer-tillegningsplass. Grunnen rundt sjøen er disponert fra før, blant annet til veier. Bygning av nye velteplasser vil derfor sikkert bli kostbart.

2. Gravningen av en kanal vil legge beslag på jord og det nye løp i tillegg til det gamle elveløp vil bety en ytterligere oppstykning av den dyrkede jord. Kanaliseringen vil ikke skaffe ny dyrkbar jord.

Den dårlige is som vil bli resultatet av den økede vannføring vil gjøre de gamle isveier over Lomnessjøen ufarbare med derpå følgende ulemper for jordbruket.

3. Så vidt oss bekjent er det ikke foretatt geologiske undersøkelser i Rena sønnenfor Østamyra og det er derfor ikke mulig å vurdere farene for erosjon i området.

4. Rena elv går like ved riksvei 3 som er en av de eksisterende riksveiforbindelser

mellom det sønnenfjelske og nordenfjelske, og den sikreste vinterforbindelse. Særlig langs Åkrestømmen må en regne med svære utgifter for å forhindre at veien raser ut.

5. Nordenfor Lomnessjøen skal Rena rettes ut, og det vil si at det blir gravet i strømmende vann og man kan regne med svær materialtransport og derav følgende tilslamming av sjøen, som er meget grunn. Bortsett fra det estetiske, vil det være ytterst betenkelig for sjøen som er et meget viktig oppvekstområde for små fisk.

6. Sikfisket, som har vært en gammel og meget betydningsfull herlighet for bygden, og som etter radio og televisjonsreportasjer også har fått sin turistmessige betydning, kommer til å bli ødelagt. Det fiskes årlig på forskjellig redskap ca. 30 000 fisk tilsvarende 10 tonn sik i Åkrestømmen. Siken er som bekjent en dårlig svømmer og den vil ikke kunne forsere den strøm som kommer til å bli i Rena.

7. Ørreten, som har stor verdi som sportsfisk i Rena og Mistra, og som fiskes kommersielt i Missjøene, kommer neppe til å gå opp i Mistra mer da den etter sin natur søker den største og sterkeste elven.

8. Ved en kanalisering av Rena kommer også alt annet fiske til å bli mere eller mindre ødelagt, ikke bare nedenfor kraftverket, men også i de deler av Øvre Rendal som ligger ovenfor Kvernbekken/Kvarsevja og som er avhengig av fiskens vandringer fra Storsjøen.

Alle disse vanskeligheter kan unngås hvis tunnelen forlenges til nordenden av Storsjøen og kraftverket legges der. Vi vil henstille til at ingen anstrengelser skys for å oppnå dette som vi anser å være av vital betydning for vår bygd, ikke bare i dag, men for all fremtid.»

I brev av 29. mars 1966 har Ajas Kjær, en av underskriverne av ovenstående PM, pekt på at siste del av avsnitt 2 beror på en misforståelse og bør utgå. Videre har han framholdt:

«Da strekningen fra Lomnessjøen til Storsjøen, så vidt det kan forstås, ikke er undersøkt i forbindelse med denne overføring må det gjøres. Kostnadene for det arbeide som må utføres på denne strekning for å:

- føre Mistra inn i Rena,
- sikre fiskens vandring i Rena og Mistra,
- sikre riksveg 3 mot utgravning,
- erstatte eventuelle skader på eiendom og fiske,

må sees i relasjon til utgiftene ved å forlenge tunnelen helt frem til Storsjøen og slippe overføringsvannet direkte ut i denne sjø.»

Johan Haarseth og Håkon M. Bergseth har i brev av 24. mars 1966 (som også har vært forelagt Rendalen formannskap) uttalt:

«I søknaden av 3. mars 1966 fra Kraftlaget Opplandskraft om endringer i planene for Rendalen kraftanlegg er det satt opp 3 alternativer som er vurdert mot hverandre, og har

kommet til det resultat at alternativ II griper minst inn i forholdene i Rendalen og gjør minst skade og ulemper.

Vi som grunneiere og jordbrukere i området — alle forhold tatt i betraktning — er kommet til det resultat at alternativ I og II ligger på lik linje med skader og ulemper, men at alternativ I har uvurderlige fordeler for jordbruket fremfor alternativ II på grunn av at det er større muligheter til å redusere vårflommen og får bedre dreneringsmuligheter som er av den største betydning for jordbruket i dette område.

Derfor ber vi det ærede hovedstyre om å se på dette forhold å velge:

S. 2,	sp. 1, 1. 12	nedenfra og de neste	4	linjer
S. 47—48,	» 2, 1. 3	» » »	12	»
S. 50,	» 1, 1. 22	» » »	2	»
S. 66,	» 1, 1. 1	ovenfra » » »	29	»
S. 72,	» 2, 1. 15	» » »	8	»
S. 82,	» 2, 1. 22	nedenfra » » »	7	»

I grunneiernes brev heter det til slutt:

«Ved tilråding av konsesjon til Jutulhogg-prosjektet går vi ut fra at de fordeler angående jordbruksnæringen som ble stilt i utsikt under forberedelsene også hadde en viss betydning for saksbehandlingen, vurdering av de reelle forhold og myndighetenes stillingtagen til avgjørelsen av konsesjonssøknaden og dermed den endelige gjennomføring av prosjektet.

At konsesjonssøkeren ved en detaljendring i planen, som nå er ganske vesentlig, skulle løses fra å oppfylle disse forespeilte fordeler for jordbruket, ansees meget rart.

For å oppfylle de forutsetninger som fremgår av de siterte punkter i St. prp. nr. 109, må det i tilfelle valg av alternativ II gjennomføres særlige tiltak for jordbruksformål.»

Glomma Fellestingsfor-
ening, brev av 17. mars 1966:

«Vi har ikke noe å bemerke til at planene endres som beskrevet hva enten tunnelen mellom Kvarsevja og Østamyra søndre ende blir utført som driftstunnel eller som avløps-tunnel.

Vi unnlater ikke å peke på at planforandringen kan komme til å forverre isforholdene i Lomnessjøen hvor det i dag tillegges tommer på is, jfr. vår uttalelse i brev av 19. desember 1961.»

Hedmark Landbruksselskap,
brev av 14. mars 1966:

«Sett fra et jordbrukssynspunkt kan vi ikke tro at planene vil medføre ytterligere skader. Tvert imot vil en videreføring av tunnelen fra Elvål til Østamyra være en stor fordel for hele dalføret.

Vi har imidlertid tatt forbehold om at Lomnessjøens vannstand ikke må heves utover det nivå sjøen har hatt de senere årene. Det kan jo tenkes at dette vil bli et problem hvis avløpsvannet nå blir ført ut ganske nær sjøen. Derfra må utløpet fra Lomnessjøen,

Enten alternativ I «Utløp av tunnel ved Kvarsevja — herfra kanal i Østamyra utført med stort tverrsnitt (ca. 100 m² bredde i topp kanal) og utvidelse av elven syd for Østamyra til samme tverrsnitt ut i Lomnessjøen.»

Eller — en jordbrukskanal som gjør samme nytten. (Eliminere vårflommen og gir bedre dreneringsmuligheter).»

De to grunneiere har deretter henvist til følgende avsnitt i St. prp. nr. 109 for 1964—65, der kanaliseringens fordeler for Rendalen er omtalt:

etter de eventuelt endrede planer, sikres et større tverrsnitt.

Vi ønsker gjerne å være med på befaringen til våren når det skal tas endelig beslutning om plassering av stasjon og utløp.»

Landbruksselskapet har dessuten — i tilknytning til ovenstående — uttalt følgende i brev av 4. april 1966:

«Vi har her ikke tatt endelig standpunkt til hvilket av de tre alternativer som bør velges, men at vi må få lov til å komme tilbake til dette spørsmålet til våren når det blir befarings- og møte angående disse ting.

Vi er kjent med at flere grunneiere helst ser at alternativ I blir valgt av hensyn til vannløpet nord for Kvarsevja. Dette siste moment mener også vi må telle svært meget ved plassering av kraftstasjonen og utløpet for vannet fra denne.

Når det nå vil bli overført så store nye vannmengder til dalføret, har uten tvil avløpet for dette vann uhyre meget å si for det ovenforliggende jord- og skogområde, ikke minst når det gjelder dreneringen.

Noen bestemmelse må derfor ikke bli fattet før alle nye momenter er underlagt grundig analyse og vurdering, og det rette grunnlag kan en først få når det blir bar mark.

Heller ikke de geologiske forhold i fjellgrunnen sydover fra Elvål kan sies å være tilstrekkelig vurdert enda.

Plasseringen av kraftstasjonen vil også være avhengig av utfallet av disse undersøkelser. Vi tror det er mye løse avleiringer i området.»

Høyesterettsadvokat Harald Knudtzon, som representerer fiskeriinteressen i Rendalen nord for Storsjøen, og som i sin uttalelse i forbindelse med søknaden av november 1965 foreslo undersøkt et alternativ med driftstunnel helt til Storsjøen, har i brev av 26. mars 1966 uttalt:

«I. Alternativet tunnel frem til Storsjøen har fått generell tilslutning fra alle hvis interesser berøres av overføringen av Glomma til Rendalen.

Jeg går ut fra at den uttalelse som sivilingeniør Erik Ræstad A/S har avgitt den 23. mars d.å. vil bli oversendt Hovedstyret. Jeg vil da gjerne understreke at ingeniør Ræstad tydeligvis i likhet med Opplandskraft har regnet på fordyrelsen ved en forlengelse av tunneltraséen, mens det naturlige vil være å velge den rettste linjen og forlegge traséen lenger vest.

Det har nylig vært et møte mellom direktør Gaukstad og kommunen og senere et møte mellom den samme og interessegruppene i Ytre Rendal, og av referatet fra disse møter forstår jeg at direktøren spesielt hadde pekt på de problemer man ville møte ved forsering av flere sidedaler. Dette problem oppstår ikke hvis traséen blir forlagt lenger vest, og — i motsetning til hva direktør Gaukstad hadde fremholdt under det sistnevnte møte, opplyser lokalkjente folk at det ikke vil bli vanskelig for tverrslag og tipplasser hvis tunnelen blir forlagt som her antydnet.

Også ellers tar ingeniør Ræstad utgangspunkt i Opplandskrafts forutsetninger, bl. a. at tunnelen ville gå langs endel av vassdraget som etter Opplandskrafts vurdering er i stand til å motta den økte vassføring med små utbedringsarbeider. Dette er etter lokalkjente folks praktiske skjønn en under-vurdering av problemene.

Jeg vil derfor gjerne understreke den sterke reservasjon som ingeniør Ræstad tar når det gjelder vurderingen av de motstående interesser.

Det er klart at hvis omkostningene er prohibitive, er alternativet ikke realistisk. Men da alternativet ikke er undersøkt av Opplandskraft, kan bygdeinteressene ikke nøye seg med en konstatering av at dette alternativ betyr en fordyrelse av anlegget med mange millioner.

Når det gjelder interesseavveiningen, må man være oppmerksom på at hele dalen nord for Storsjøen ved dette alternativ blir spart, og hvordan innsparingen skal vurderes i penger i forhold til utgiftsøkningen, er et skjønsspørsmål, der Opplandskrafts egen mening neppe kan godkjennes som objektiv. Foruten anleggsutgiftene ved elvealternativet, må vurderes erstatninger, tiltak og også den økonomiske verdi av turist- og naturinteressene.

II. Når det gjelder det nye alternativ, forstår jeg på grunnlag av direktør Gaukstads uttalelser på møtene i Rendalen nylig at alternativ 2 med kraftstasjon ved Vik nå er det eneste aktuelle alternativ.

Om dette alternativ kan jeg på vegne av de interesser jeg varetar bekrefte at det sannsynligvis er å foretrekke frem for den opprinnelige plan og det forrige forslag til planendring (Kvarsevja). Men virkningen vil i høy grad være avhengig av hvordan anleggsarbeidene blir utført.

Det er helt på det rene at det ikke foreligger geologiske undersøkelser av området mellom Hornset og Storsjøen, idet Opplandskraft for så vidt har trodd at Hovedstyret satt inne med tilstrekkelig materiale. Dette

er ikke tilfredsstillende for de interesser som berøres.

I hvilken grad en gravning i elveleiet nord for Lomnessjøen vil bevirke tilslamming i den grunne sjø vil avhenge av hvordan arbeidet blir utført, og det ville være naturlig for så vidt å få en uttalelse fra professor Ivan Th. Rosenqvist. En forsikring fra direktør Gaukstads side om at tilslammingen vil bli ubetydelig og virkningen vil forta seg ganske snart, kan ikke uten videre aksepteres.

Som jeg har fremhevet tidligere, er det avgjørende for overføringens virkninger for fisket i hele fiskeridistriktet at arbeidet kan utføres slik at fiskens vandring ikke hindres. Det vil da si at man må innrette seg slik med hensyn til vassfarets bredde og dybde at vannhastigheten blir så beskjedne — under 0,5 meter pr. sekund — at de aktuelle sorter fisk kan følge sine instinkter og vandre fritt som tidligere. I så henseende må også forholdene mellom Lomnessjøen og Storsjøen undersøkes meget nøye.

I proposisjonen side 83, spalte 1, nevner departementet som områder som særlig blir berørt av utbyggingen «Rena og Lomnessjøen». Det burde her ha stått «Rena til Storsjøen», idet ikke bare Åkerstrømmen, men også Mistras utløp i strømmen kan by på alvorlige problemer.

Disse ting må planlegges nøye på forhånd i samråd med Landbruksdepartementet, og det ville også være å ønske at grunneiernes representanter blir holdt ajour med sikte på at skadevirkningene kan dempes mest mulig.

Da disse ulemper er en konsekvens av overføringen som i lovens forstand er å anse som et reguleringstiltak, bør det nå bestemmes at Opplandskraft ved anleggets utførelse må forelegge detaljplanene for Landbruksdepartementet og følge dets anvisninger med sikte på utførelsesmåten og tiltak slik at fiskens fri vandring ikke hindres.»

På oppfordring av søkeren har h.r.a.d.v.o.k at Knudtzon i brev av 18. april innsendt et kart der den omtrentlige trasé for hans tunnelforslag til Storsjøen er inntegnet. Han påpeker imidlertid at det ikke ligger faglige undersøkelser og nyere befaringer i marken til grunn for markeringen av traséen. I brevet, som er stilet til søkeren, heter det ellers:

«Opplandskraft har for kanalalternativets vedkommende forutsatt at den økte vassføring fra Glomma vil kunne overføres uten større utbedringsarbeider for så vidt angår partiet fra Lomnessjøen og sørover til Storsjøen.

Denne forutsetning legger ingeniør Ræstad så til grunn for sin vurdering.

Lokalkjente folk mener at dette er åpenbart feilaktig, og tvert om mener disse at gravearbeidene sønnenfor blir like kostbare som nordenfor Lomnessjøen.

Hvis vi begynner i sydenden av Lomnessjøen, har vi først utløpet som må senkes for at ikke vannstanden i sjøen skal stige. Her er det bro og løpet er ganske smalt. Det kan ikke graves i bredden fordi det er riksvei og fjell på vestsiden, og butikk tilhørende NKL

på den andre siden. Den rimeligste løsningen blir antagelig at det graves et helt nytt løp på Kværnesoddens østside med utløp i Harrviken. Dette vil igjen kreve en ny bro. Traséen er inntegnet på tyskerkartet.

Videre sydover forbi Nabben trenges det utdypning, men antagelig ikke graving i bredden. Ved Akre/Sunnstuen er det ganske smalt, og her må det graves på Aker-gårdens innmark. Disse gårdene er fra før små, og en ytterligere beskjæring av jordbruksarealet må erstattes etter et marginalsypunkt, idet det kan tenkes at driften blir helt ulønnsom.

Det er også, så vidt jeg forstår, en bergterskel i elven som må sprenges bort.

I Løvfjorden må det graves på østsiden og utdypes.

Fra Nordenget og sydover må det graves både i bredde og dybde. Hvor bred kanalen må være, må naturligvis bestemmes ut fra hensynet til vannhastigheten, men når det er regnet med 100 meter lenger nord, kan det neppe bli tale om noe mindre her. Det kommer til å bli problemer med plassering av massen som er sten og grus fordi det fra tidligere ligger store tippmasser etter forutgatte gravearbeider.

Det er tidligere nevnt at riksveien må sikres på vestsiden av Åkerstrømmen.

Så har vi problemet med Mistra som skal føres inn i systemet på en måte som gjør at dens årvisse isganger ikke gjør skade. Mistra kan ledes ut i Storsjøen ved kanal over Svarstadmoen med munning ved Sjøvik. Dette forutsetter bygging av to broer, og forholdet til Borregaard, Kiær & Co.s nye maskinbarkeanlegg må løses. Hvis man velger å ta Mistra inn i Renas nåværende østre løp, må det også bygges en bro, og det nye løp må gå over innmarken til Olav Åsheim, likesom et innmarksstykke på Åsøya i Renas delta og et jorde like sønnenfor broen forsvinner.

I tillegg til de utgifter som her er antydnet, vil komme utgiftene ved de tiltak som vil bli påbudt av fiskeriinspektøren.

Dertil kommer så alle erstatningskrav.

Jeg tror De bagatelliserer ulempene og skadene som vil bli forårsaket av tilslamming ved gravearbeider i rinnende vann. Dertil kommer alle erstatningskrav for redusert fiske, og her kan det jo bli tale om krav ikke bare fra de som berøres direkte ved anleggsarbeidene, men også fra fiskeinteresserte såvel nordenfor som sønnenfor som vil bli berørt hvis fiskevandringen influeres.

Summa summarum tror jeg derfor at regnestykket vil vise ganske andre tall enn De fra først av synes å ha gått ut fra, og hvis man også tar i betraktning hva det vil bety at man kan gjennomføre overføringen på en måte som lar hele Rendalen være uberørt, kan det meget vel tenkes at tunnelprosjektet allikevel bør velges.

Som jeg skrev i uttalelsen til Vassdragsvesenet av 26. f. m., er det klart at hvis omkostningene faktisk er prohibitive, er tunnelalternativet ikke realistisk. Men da det, så vidt jeg forstår, er på det rene at andre alternativer for tunneltraséen enn Opplandskrafts opprinnelige som så er skjøtt på et par ganger, ikke er undersøkt, og da det videre er på det rene at det heller ikke foreligger tilstrekkelige undersøkelser av forholdene langs Rena, synes jeg det må være all mulig

grunn såvel for Opplandskraft som for NVE til å sørge for betryggende undersøkelser før det endelige alternativ velges.

Jeg sender en gjenpart av dette brev til NVE og forutsetter da at De sender NVE det kartmateriale som følger hermed.»

Norges Bondelag har 2. april 1966 oversendt den utredning av 23. mars 1966 fra sivilingeniør Erik Ræstad som h.r.advokat Knudtson i sine to brev har omtalt, og som bl. a. denne har anmodet om å få utarbeidet.

Siv.ing. Ræstad har i utredningen anført at forlengelse av tunnelen til Storsjøen må antas å innebære en øking av anleggskostningene med ca. 23 mill. kroner samtidig som kraftproduksjonen vil avta med ca. 13 GWh årlig.

Nedre Glommen Skogeierforening har i brev av 30. mars 1966 til søkeren framholdt:

«I anledning de forandrede planer vil vi på vegne av våre medlemmer i Rendalen ta forbehold om at kraftstasjon, master, ledninger og de veiflytninger dette kan betinge ikke må hindre anlegg av turistverdi, som slalombakker, utforløyper, skiheiser og lignende. Slike anlegg må i dag ansees som grunnleggende ved utbygging av vinterturismen, og disse muligheter må absolutt bevares.

Vi vil videre gjerne knytte noen bemerkninger til den alternative plassering av kraftstasjonen ved Storsjøen. Dette alternativ medfører så vidt vi i dag kan bedømme de minste skader og ulemper.

Dersom plassering av kraftstasjonen ovenfor Lomnessjøen skulle tilføre Lomnessjøen vesentlig kaldere vann i sommerhalvåret, kan dette virke ødeleggende på Lomnessjøens verdi som turistattraksjon i sommerhalvåret. Lomnessjøen har i dag om sommeren et forholdsvis varmt vann, og egner seg på denne bakgrunn utmerket til fiske og allslags vannsport, som ledd i en utbygget turistnæring. Skulle Lomnessjøen falle bort, mister et turistopplegg med basis i bygda, en vesentlig forutsetning. Verdien av en redusert turistnæring kan løpe opp i meget store tall sett fra bygdeøkonomisk synsvinkel.

På denne bakgrunn er vi interessert i en orientering om forventede temperaturforhold ved vannutslippet. Vi går ut fra at slike tall foreligger, men det har ikke vært mulig for oss å få dem annet steds fra på så kort varsel.

Til slutt noen bemerkninger til utforming av en eventuell kanal. Det er alminnelig akseptert i all friluftsbetonet landskapspleie at skogkanter og veier og lignende ikke må gis rette linjer, for ikke å bryte med de naturgitte mere buede og bølgede formasjoner. En konsekvens av dette prinsipp er at også en kanal ikke lages rettlinjet og jevn bred, men tilpasses topografi og landskap i buet utforming. Det er selvsagt spesielt i forbindelse med den forestående turistutnyttelse at dette moment har størst interesse.

Vi håper at det må finnes løsninger som ikke unødig reduserer turistverdiene i Rendalen. Vi kan ikke se annet enn at turistressursene på lang sikt er det aller verdifulleste

Rendalsbygdene har. Vi må derfor forbeholde oss å komme tilbake til disse spørsmål med fullt beregnede verdier om det skulle være nødvendig.»

Landbruksdepartementet har 31. mars 1966 sagt seg enig i uttalelse av 16. s.m. fra fiskerikonsulenten for det Østenfjelske, som har anført:

«I forhold til søknaden av 10. november 1965 med de der foreliggende planendringer, vil søknaden av 3. mars 1966 utvilsomt bety en fordel for fisket.

Det vises dog til fhv. fiskeriinspektør J. Harstad's uttalelse i hans P. M. av 25. november 1965 og Landbruksdepartementets ekspedisjon av 8. desember 1965 til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen i anledning planendringene som er beskrevet i kraftlagets søknad av 10. november 1965.

Kraftlagets siste planendring av 3. mars 1966 medfører ingen endring i de betingelser som er foreslått av Landbruksdepartementet i brev av 8. desember 1965 i anledning denne regulering og overføring.»

Landbruksdepartementet sluttet seg i nevnte brev av 8. desember 1965 til fiskeriinspektørens P. M. av 25. november s. å., som innledningsvis omtalte forholdene i Glomma:

«Ekspedisjon av 30. juli og 10. november 1965 fra Industridepartementet.

Minstevassføringen i Glomma ved Høyegga er oppgitt til ca. 10 m³/sek. Under uregulerte forhold er vassføringen neppe så lav hvert år og minstevassføringen er vanligvis ikke langvarige. Fiskebestanden har innstilt seg etter de rådende forhold.

Den planlagte overføring av Glomma til Rena vil utført gripe sterkt inn i det bestående forhold både i Glomma og Rena elv.

I det forslag til konsesjonsbetingelser som fulgte ovennevnte ekspedisjon er det under pkt. 2 tatt inn følgende: «Kraftlaget Opplandskraft plikter i tiden 1. september til lavvannsperiodens slutt å holde en vassføring fra dammen ved Høyegga på 10 m³/sek. I den øvrige tid av året slippes tilstrekkelig vatn til å opprettholde en vassføring ved Stai vassmerke på 40 m³/sek.»

Under de opprinnelig bestående forhold, har fiskebestanden innstilt seg etter og tålt de forholdsvis sjeldne og mer kortvarige vassføringer ned til ca. 10 m³/sek.

Det nye er at det fra 1. september og hele vinteren til vårløysingen inntreer blir sluppet bare 10 m³/sek. forbi dammen ved Høyegga. Dette er i alle fall i relasjon til fisken og fisket for lite vann i et elveleie av Glommas størrelse, og skadevirkningene på fisken og fisket blir store, særlig på strekningen Høyegga—Atna, en strekning på 36 km — og videre på nye 24 km ned til Tryas innløp og ellers bli merkbar i alle fall ned til Rena st. ca. 117 km nedenfor Høyegga.

Så vidt en vet foreligger planer om regulering av Atnesjøen med tanke på overføring av sjøens nedbørsområde til Lågen. Blir dette realisert vil Glomma miste en viktig del av sitt tilløp mellom Høyegga og Rena st.

Skal en kunne redde grunnlaget for fiskebestanden og et fiske er det påkrevet med en vassføring på i alle fall 15 m³/sek. i det brede steinete elvefaret mellom Høyegga og Atna, og det er dessuten påkrevet at Atna får være i fred. Etter skjønnsmessig vurdering vil en jevn vassføring på 15 m³/sek. gi en is- og snølagt elv med like liten fare for sarr- og bunnis som om føringen var 10 eller 5 m³/sek.

En ting er i hvert fall sikkert: Blir det sloppet 15 m³/sek. vil en lettere kunne forsvare sløyfing av terskler og/eller liknende tiltak for etablering av høler eller for å holde vassspeilet oppe i eksisterende høler og loner i relasjon til den reduserte vassføring. Blir 10 m³/sek. fastholdt som minstevassføring, må det for at fisken skal kunne overvintre bli gjort tiltak i elveleiet med sikte på overvintningsvilkår i naturlige eller «kunstige» høler, og dette vil først og fremst være nødvendig på strekningen mellom Høyegga og Tryas innløp.

Fra Høyegga og ca. 14 km nedover har elva et fall på mellom 4 m og 4,75 m pr. km. Den derpå følgende strekning på 46 km har mellom 2,2 og 4,2 m fall pr. km når en ser bort fra en kortere strekning med 1,8 m fall pr. km. På denne i alt 60 km lange elvedel skulle det ikke være vanskelig å finne hensiktsmessige plasser for f. eks. jetebygging og uten noen fare for at tiltakene skal bli årsak til forsumping og/eller økt flomvassstand under flom.

Mens Glommas løp mellom Høyegga og Stai har et gjennomsnittlig fall på 3 m pr. km, er fallet mellom Stai og Rena mindre og i gjennomsnitt ca. 0.9 m pr. km. I hvilken utstrekning det vil være behov for spesielle tiltak på sistnevnte elvedel skal være usagt, men en adgang til bygging av terskler, grunn-dammer eller steinjeter bør stå åpen og tas med i forbindelse med konsesjonstillatelsen og særlig er altså dette nødvendig om minstevassføringen blir satt til 10 m³/sek.»

Om planendringene i Rendalen og om vilkårene for tillatelse framholdt fiskeriinspektøren:

«Planendringene betyr en opplagt fordel: Dyrket mark blir spart samtidig som muligheten for nydyrking sannsynligvis ikke forverres. I Ytre Rendal følger kanalen elvesengen som tidligere planlagt.

For fisket har planendringene den fordel at Rena elv blir urørt fra og med Kvarsevja og oppover, på en måte også fra Kvarsevja og nedover til N. Berget. Ved Kvarsevja og muligens ved N. Berget må vassføringen reguleres, og på toppen av Hornsetstrømmen ved Harrennas utløp i Rena, vil det om det viser seg nødvendig bli bygd en terskel. Eventuelle terskler må ellers bli bygd med tanke på at fisk som før uten vanskelighet skal kunne vandre opp og ned.

Fra toppen av Hornsetstrømmen og ned til Lomnessjøen er det ca. 4 km. Så vidt en kan skjønne, må fallet på dette elveparti være forholdsvis stort. Selv om det her måtte bli foretatt en senking, må likevel strømhastigheten bli både stor og tung og komme til å

by på store vanskeligheter for oppgående fisk. Det kan derfor her bli nødvendig med spesielle tiltak med tanke på å lette fiskens gang.

Vasstanden i Lomnessjøen vil bli den samme ved den nye sommervassføring på 70 m³/sek. som ved den tidligere på 15 m³/sek. For å forebygge at sjøen synker ved små vassføringer, er det planlagt bygd en terskel på toppen av Åkerstrømmen.

Så vidt en kan se er høydeforskjellen mellom Lomnessjøen og Storsjøen 7 m. Fra Løvfjordens utløp er avstanden til Storsjøen ca. 1,5 km. En vassføring på 70 m³/sek. vil her gi sterk, tung strøm. Tidligere har fisk gått opp her, og på Åkerstrømmen har det fra gammel tid foregått et rikt fiske.

Det vil ellers neppe være mulig å gi plass for den økte vassføring uten gjennom senking av og/eller utviding av Åkerstrømmens løp. Det er ellers sannsynlig at fiskens oppgang her må lettes gjennom spesielle tiltak.

Midt på strekningen mellom Løvfjorden og Storsjøen renner Mistra inn i Åkerstrømmen. Inngrep i Åkerstrømmen må ikke føre til forandring av Mistras utløp og i aurens oppgangsmulighet på Mistra.

Ca. 200 m nedenfor Mistra, deler strømmen seg i to løp. Begge løp bør fremdeles bli beholdt mest mulig uforandret.

Som tidligere antydnet er den plan som er framlagt ved søknad av 10. november 1965 fra Kraftlaget Opplandskraft å foretrekke framfor den gamle plan når det angår fisk og fisket i Rena. For Glomma vil en minstevassføring på 10 m³/sek. i vintertiden virke meget uheldig, og fremdeles er en av den oppfatning at konsesjonen ikke burde være innvilget.

Det bør bygges terskel, grunndammer og steinjeter i Glomma og det samme gjelder i forbindelse med kanaliseringen i Rendalen og fremfor alt bør en være oppmerksom på nødvendigheten av spesielle tiltak i forbindelse med stri strømmende partier i Rena elv. Alle tiltak med sikte på å avverge skade på fisket bør ellers skje i samarbeid med en fiskerisakkyndig.

Under pkt. 2 i det ved ekspedisjon av 30. juli tilsendte forslag til konsesjonsbetingelser bør 10 m³/sek. gå ut og 15 m³/sek. tas inn.

Ellers bør under pkt. 3 b) tas inn bestemmelse om bygging av terskler, grunndammer og steinjeter i samarbeid med fiskerisakkyndig. Angående punkt 3 f): I henhold til det ovenfor nevnte, og ellers i forbindelse med den omsøkte forandring av planen, kan det ha en viss interesse med et fiskefond for hver av kommunene Stor-Elvdal, Rendal og Åmot. Med den plassering slike fondsmidler oftest synes å bli gjenstand for, får en ikke mer enn 2—2,5 pst. rente. Et fond på 50 000 vil da gi kr. 1 000—1 250 årlig. Skal fond være til noen hjelp bør beløpet settes til kr. 150 000 for hver av de nevnte kommuner.

Etter dette bør utkastets punkt 2 lyde:

«Kraftlaget Opplandskraft plikter i tiden 1. september til lavvassperiodens slutt å holde en vassføring fra dammen ved Høyegga på 15 m³/sek. I den øvrige tid»

Punkt 3.

I den utstrekning Landbruksdepartementet finner det nødvendig plikter Kraftlaget Opplandskraft å bekoste:

- a) utsetting av yngel og settefisk i de vassdrag som berøres av utbyggingen etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse,
- b) fiskeribiologiske undersøkelser som Landbruksdepartementet finner nødvendige i de områder som berøres av utbyggingen,
- c) hvis det viser seg vanskelig å skaffe til veie settefisk og yngel av godkjent kvalitet og slag, plikter Kraftlaget Opplandskraft å delta med andelsinnskudd i fellesstamfisk-, klekkeri- og settefiskanlegg,
- d) ved opprensning i Glomma med tanke på fløting av tømmer, skal Kraftlaget Opplandskraft rådføre seg med fiskerisakkyndig. Det samme gjelder de forhold hvor bygging av terskler, grunndammer og steinjeter kommer på tale,
- e) Kraftlaget Opplandskraft plikter å anordne fisketrapp i inntaksdammen ved Høyegga etter Landbruksdepartementets nærmere godkjennelse,
- f) Kraftlaget Opplandskraft skal innbetale kr. 150 000 til fiskefond til hver av kommunene: Stor-Elvdal, Rendal og Åmot samt erstatte utgiftene til forsterket jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

En viser ellers til P. M. av 3. januar 1963 og til Landbruksdepartementets brev av 19. oktober s. å. til Vassdragsvesenet.»

Søkeren, som har fått seg forelagt de innkomne uttalelsene, har i brev av 20. april 1966 framholdt:

«De uttalelser som foreligger i ovennevnte bilag kan etter vår mening stort sett henføres til nedenstående hovedspørsmål hvortil vi skal få framkomme med følgende bemerkninger:

1. Ønske om å få utført tunnelen helt fram til Storsjøen.

Etter våre beregninger vil merkostnadene ved å føre tunnelen helt fram til Storsjøen minst bli 25 mill. kroner i forhold til vårt alternativ ved sydenden av Østamyra. Hertil kommer så en meget stor risiko for tilleggskostnader på grunn av vanskelig fjell i tunnelen. Videre må prosjektet belastes med verdien av den mindre produksjon vi får da økningen i falltap er større enn økningen i fallmeter.

Alt i alt blir tilleggskostnadene så store at vi ikke kan se at skader og ulemper står i noe forhold til disse kostnader. Vi kan derfor ikke tilrå utbygging helt fram til Storsjøen.

Vi tillater oss i den forbindelse også å sitere fra uttalelse av 23. mars i år fra Siv.ing. Erik Ræstad A/S:

«Det vil framgå av ovenstående at en forlengelse av tunnelen etter de undersøkte alternativ vil medføre betydelige merutgifter i anleggskostnad og dessuten redusert produksjon. Vi har ikke forutsetning for å vurdere hvorvidt disse meromkostninger står i et rimelig forhold til de fordeler som innvinnes.»

2. Ønske om å få beholde den antatte bedring av jordbruksforholdene og mulighetene for nye dyrkingsmuligheter som etter de tidligere planer forelå for enkelte områders vedkommende.

Opplandskrafts opprinnelige søknad gikk ut på å bruke Renas elveleie i størst mulig utstrekning. Rena var forutsatt utvidet og utrettet, idet en del svinger og slynger var forutsatt omlagt.

Etter henstilling fra Vassdragsdirektoratet i brev av 13. mars 1962 ble bedt undersøkt om ikke kanalen gjennom Rendalen «bør legges på østsiden av dalføret, i stedet for som antydnet på vestsiden, da dette vil medføre mindre jordbruksmessig skade og mindre oppdeling av jordvegen.»

Ved brev av 21. september 1963 gikk Opplandskraft med på dette etter at det i mellomtiden var foretatt undersøkelser og utredninger om saken.

Med den kanal som avdelingsdirektør Tronsgård foreslo — nemlig ca. 100 m bredde i topp — ville det til kanalutvidelsen på de ca. 7 km mellom Kvernbebben og Kvarsevja medgå nærmere 500 mål. Videre ville massene fra gravingen måtte fordeles over ca. 1 000 mål. Gjennom Østamyra ville skadene ved kanal og masselagring bli forholdsvis små, men mellom Østamyra og Lomnessjøen ville man igjen beslaglegge ca. 300 mål til elveutvidelse og ca. 600 mål til masselagring.

Selv om spesielle tiltak ble tatt for å bevare tidligere matjord hvor massene fra gravingen forutsattes lagret vil vel skadene bli meget store over hele det området som ville bli berørt.

Vi for vår del har derfor oppfattet det slik at de muligheter til flomdempning og nydyrking den tidligere kanaltrase ga var den kompensasjon for de store jordødeleggelser som det var mulig å gi.

Målet har vel imidlertid hele tiden vært å søke å finne fram til en planløsning hvor skadene og inngrepet i dalen blir minst mulig.

Ved det alternativ vi nå legger fram blir skadene redusert til en kort kanal i myr fra avløpstunnelen og ut i elva. Langs elva blir elveleiet utdypet og utvidet til ca. 4 km fra tunnelutløpet hvoretter vi måtte utvide elva til ca. 100 m bredde i toppen.

Den lille elveutvidelsen vil da komme langs Hornsetstrømmen og beslaglegge forholdsvis små områder dyrket mark. Den store utvidelsen derimot vil skje nær Lomnessjøen hvor området i dag ligger lavt og er meget fuktig.

De samlede jordskadene blir således et absolutt minimum, idet bare ca. 100 mål trenges til elveutvidelse og ca. 200 mål til massehenleggelse. Noe masse vil dog kunne henlegges i tidligere elvefar hvor der også i dag står vann og således gi anledning til noe bedre utnyttelse av disse arealer i framtiden. Det alt vesentlig av de 300 mål som i alt blir beslaglagt er i dag dårlig dyrkbart.

Vi kan ikke samtidig redusere inngrepene så meget vi mener å ha oppnådd og opprettholde de enkelte fordeler som en-

del grunneiere hadde av den tidligere plan. Det må etter vår mening være en samlet vurdering av skader og ulemper som bør legges til grunn for valg av alternativ.

Når da forholdene for fiske, isforhold, fløting og klima m.v. utvilsomt også er størst, ved vårt siste alternativ, samtidig som det framtidige vedlikehold for kraftverket er minst må vi fastholde at vårt alternativ med tunnelutløp ved Østamyras søndre ende er klart det beste.

3. Frykt for oppstuvning i elva nedenfor kraftverket.

For å hindre oppstuvning i elva nedenfor utløpet av kraftstasjonen må elveleiet utvides og utdypes tilsvarende den økede vannføring. Ved at vanlig sommervannstand i elva ovenfor søkes opprettholdt må der i elva ovenfor samløpet utformes en overgang som plastres for å hindre utgraving. Ved disse tiltak vil flommen bli noe bedre avledet enn tidligere, men virkningen av flomdempningen vil avta med avstanden.

Det er likeledes med i våre forutsetninger at utløpet av Lomnessjøen og elva videre ned i Storsjøen må settes i stand til å avlede den økede vannføring. Vannstanden i Lomnessjøen sommerstid er tenkt holdt omtrent som tidligere.

4. Fiskeforholdene.

Vi viser her til uttalelse fra fiskerikon-sulent Løkensgard av 16. mars om at søknaden av 3. mars 1966 utvilsomt vil bety en fordel for fisket.

Det samarbeide vi har med fiskerikon-sulenten vil vi fortsette. Arbeidet med forundersøkelser er i gang under hans ledelse.

5. Rendalens formannskaps møte av 28. mars i år.

Henstillingen om å iverksette tiltak for å bedre jordbruksforholdene ovenfor tunnelutløpet må etter vår oppfatning sees i sammenheng med de mindre skader vår nåværende løsning påfører jordbruket i dalen, og vi kan vanskelig se at vi bør pålegges å iverksette spesielle tiltak ut-over den endring vi nå søker om.

Ved tiltak ovenfor kraftverket vil enkelte grunneiere påføres skader av de nye tiltak, mens andre oppnår fordeler uten særlige nye ulemper. Hvordan disse forhold skal behandles må ligge utenom vårt arbeidsområde.

6. Hedmark Landbruksselskaps brev av 4. april 1966.

I tillegg til sitt brev av 14. mars i år hvor Landbruksselskapet uttaler at en videreføring av tunnelen fra Elvål til Østamyra vil være en stor fordel for hele dalføret tar de i brev av 4. april opp spørsmålet om nye analyser før plasseringen av kraftstasjonen foretas.

Da noe av begrunnelsen syntes oss å bero på en misforståelse hadde vi lørdag 16. ds. et møte i Hamar hvor plasseringen og planen ble gjennomgått. Vi klarla da at de nye vannmengder til Rena elv vil måtte avledes ved utvidelse av elveleiet nedenfor tunnelavløpet og at vanlig som-

mervannstand ovenfor blir bibeholdt og med den bedring i flomavledning vi før har gjort rede for. De geologiske forhold og løsmassenes mektighet m. v. ble likeledes gjennomgått.

Vi kan ikke se at man vil komme lenger med å utsette avgjørelsen av hvor tunnelutløpet skal komme til det blir bar mark, idet virkningene nå må sies å være vel avklaret.

Når det gjelder detaljene ved kraftstasjonen og vannveien ned til Lomnessjøen har vi avtale med Landbruksselskapet om en befarings tur hvor vi da er villig til å ta de hensyn som er mulig.

Vi ber om at saken nå tas opp til behandling slik at vi kan få nødvendige tillatelser til å påbegynne arbeidet i vår.»

Til Nedre Glommen Skogeierforeningens uttalelse har søkeren i brev av 5. april 1966 bemerket:

«Anlegget vil med den utforming det nå har, etter vår mening gripe relativt lite inn i forholdene i dalen, og ovennevnte uttalelse forårsaker således ingen særlige merknader fra vår side.»

Videre har søkeren i brev av 20. april 1966 gitt følgende kommentarer til h.r.advokat Knudtzons brev av 18. s.m. og det kart som medfulgte:

«Så vidt vi kan se tar den inntegnede trace ikke hensyn til rimelige tverrslag i den høyde over havet som tunnelen må ligge på, idet traceen delvis går under fjell av stor mektighet. Enten blir da tverrslagene meget lange eller også vil de måtte gå på stup. Eksempelvis ligger tunneltraceen ved det inntegnede punkt på Kleppbekken ca. 400 m under overflaten. En eventuell overkomsttunnel på stup vil her med skråning 1/10 bli ca. 4 km lang.

Da tverrslagene vil bli lange, vil meterprisen for hovedtunnelen stige på grunn av lange transporter. Vi må videre regne med lengre tid på drifvingen av hovedtunnelen, alternativt med flere tverrslag.

Alt i alt kan vi for vår del ikke skjønne at denne foreslåtte trace kan bli rimeligere enn en eventuell forlengelse av den tunnelen vi har arbeidet med. Når vi da ikke kan anbefale vårt alternativ følger at vi enda mindre kan anbefale den av h.r.advokat Knudtzon foreslåtte trace som utvilsomt blir enda dyrere.

Når det gjelder gravearbeidene sønnenfor Lomnessjøen er vi fullt klar over at vi også her vil komme ut i ulike problemer, men etter våre drøftelser med tidligere avdelingsdirektør Tronsgård mener vi at vi har en ganske god oversikt over disse.

Eksempelvis har vi fra vegsjefen i Hedmark mottatt en skisse over broen syd for Lomnessjøen med inntegnede profiler og vannhøyder. Den økede vannmengde fra kraftverket vil her resultere i en mindre stigning i vannhastigheten som tidligere har vært meget beskjedent unntagen i storflom. Vi har derfor ikke regnet med særlige tiltak ved dette punkt.

Mellom Løvfjorden og Lomnessjøen er en fjellterskel som vi har profilert og hvor vi må foreta arbeider. Videre vil vi da i selve Åkerstrømmen måtte utvide løpet tilsvarende til den økede vannmengde.

Etter våre oppgaver basert på forbygningsavdelingens materiale er det i Åkerstrømmen stort sett gode masser som vil tåle en noe større vannhastighet.

Alt i alt kan vi ikke være enig med h.r.advokat Knudtzon i at disse tiltak inkl. erstatninger som vi selvfølgelig må dekke — vil kunne sammenliknes med omkostningene ved å føre tunnelen helt fram til Storsjøen.

Etter vår oppfatning skulle det materiale vi har innhentet i tillegg til det materiale Vassdragsvesenets Forbygningsavdeling ved avdelingsdirektør Tronsgård sitter inne med være fullt tilstrekkelig til å vurdere forholdene langs Rena og det skulle således etter vår oppfatning ikke være noen grunn til på et grunnlag som adv. Knudtzon fremmer å arbeide mere med tunnelalternativet fram til Storsjøen.»

H.r.advokat Knudtzon har senere, i brev av 6. mai 1966 oversendt en tilleggsuttalelse av 4. s.m. fra sivilingeniør Ræstad, idet han anfører:

«Jeg sender gjenpart av dette brev og bilaget til Opplandskraft og tillater meg å forutsette at såvel spørsmålet om en direkte tunnel til Storsjøen som ingeniør Ræstads antydning om en omløpstunnel fra sørenden fra Lomnessjøen blir overveiet såvel av Opplandskraft som av N. V. E.

Jeg tillater meg å fremheve at selv om henvendelsen fra Opplandskraft formelt gjelder en planendring, kan det ikke — hverken fornuftmessig eller rettslig — være noe til hinder for at andre alternativer vurderes.

Den omstendighet at en rekke alternativer etter hvert har vært lagt frem fra Opplandskrafts side, er i seg selv et bevis på at utbyggingssaken ikke har vært nøyaktig gjennomarbeidet på forhånd, og det er jo også her helt på det rene at det hverken er foretatt fullstendige geologiske undersøkelser av tunneltraséen eller foretatt undersøkelser av geoteknisk art langs Rena fra Storsjøen og nordover. Og selv om Hovedstyret da — proposisjonen side 72 — har sagt seg fornøyd med den løsning kanaltraséen hadde fått, kan dette ikke avskjære Hovedstyret fra å vurdere saken på ny når det viser seg at denne løsning må forlates. Herunder må Hovedstyret etter mitt skjønn også vurdere hensynet til turistinteressene og de almene interesser som naturligvis ikke kan trekkes inn i det regnestykke som konsesjonssøkeren eller en teknisk sakkyndig stiller opp.»

Siv.ing. Erik Ræstad har i den nye utredningen, som er basert på befarings tur av vassdraget, uttalt at kanaliseringen mellom Lomnessjøen og Storsjøen ikke vil bli ubetydelig, men at det er vanskelig å «omsette kanaliseringsarbeidene i kostnadstall». Videre heter det bl. a.:

«Vi kan imidlertid antyde at anleggskostnadene for kanaliseringen neppe vil overstige kostnaden av en tilsvarende tunnelstrekning fra Lomnessjøens utløpsos til Storsjøen.

De tidligere omskrevne planer om flytting av stasjonen til Storsjøen (eller Aakrestrommen) synes derfor fremdeles å bety en ikke uvesentlig merkostnad for kraftverket, men noe mindre enn tidligere antydnet.

I vårt arbeide med saken er vi imidlertid kommet frem til en annen plan, som riktignok ikke vil by på de samme fordeler som en flytting av stasjonen ned til Storsjøen, men likevel by på betydelige fordeler:

Hvis kostnadsforskjellen mellom kanaliseringsarbeidene mellom Lomnessjøen og Storsjøen og en tunnel på samme strekning ikke er prohibitiv, bør det legges en omløpstunnel fra sørenden av Lomnessjøen og til Storsjøen. Mellom disse to sjøer er det et fall på ca. 5 m. Ved en tunnel på ca. 40 m² kan vassførsøknningen fra kraftstasjonen (maksimalt 55 m³/sek.) ledes gjennom omløpstunnelen som forutsettes utstyrt med manøvrerbare luker. I vassdraget kan da gå naturlig vassføring på denne strekning, eller vassføringen kan økes eller minskes etter ønske. Skader og ulemper for fiske og på isforholdene, skader ved opplegg av gravingsmasser etc. vil bli eliminert.»

Opplandskraft har til ovenstående forslag om omløpstunnel bemerket følgende i brev av 21. mai 1966:

«Mens utvidelse av det nåværende elveleie mellom Lomnessjøen og Storsjøen vil koste i størrelsesorden ca. 2 mill. kroner inklusive erstatninger etc. mener vi at tunnelen med tverrslag og utløp, inntak og luke vil komme på godt 12 mill. kroner. Vi har da regnet inntak ovenfor Kværnesodden hvor det er fjell i dagen. For tunnelen vil imidlertid også komme endel usikkerhetsmomenter som erstatninger for rystelser, tørrelagte brønner etc. ved den forholdsvis tette bebyggelse som vi har på strekningen. Tunnelen vil likeledes gi ca. 300 000 m³ sten som må plasseres, mens vi for utvidelse av kanalen trenger en plass for anslagsvis 150 000—200 000 m³ masse. Vedrørende sikring og endring av Mistra's utløp i Rena er bearbejdet av avdelingsdirektør Tronsgård som på forespørsel opplyser at disse arbeider vil koste anslagsvis kr. 300 000. Vedrørende fiske og dens oppgang i Akrestrommen har vi allerede tidligere vært i kontakt med fiskeriinspektør Løkensgard som mener det er mulig å legge kanalen slik at fisken fortsatt vil gå opp strømmen.

Vår konklusjon er fortsatt at det ikke kan være riktig å investere så mange millioner kroner ekstra for å unngå økt vannføring i Akrestrommen.

Når det gjelder hele gravningsarbeidet fra toppen av Hornsetstrømmen til Storsjøen vil vi her få bekrefte vår tidligere opplysning til overingeniør Gudal at totalomkostningene vil dreie seg om ca. 6 mill. kroner inklusive erstatninger etc.

Vi tillater oss til slutt å be om at saken påskyndes mest mulig, idet vi bør påbegynne arbeidene tidlig i sommer dersom vi skal få

kraften inn på samkjøringsnettet høsten 1969 som planlagt.»

Hovedstyret vil bemerke:

I forbindelse med behandlingen av søknaden om reguleringen av Savalen og Fundin m. v. avga Hovedstyret i brev av 22. mars 1965 også uttalelse vedrørende utbyggingen av Jutulhogget kraftverk, jfr. St. prp. nr. 109 for 1964—65, s. 69, 72—75 og 78—80. Samtidig framkom man med forslag til vilkår for utbyggingen.

Den gang betraktet Hovedstyret som kjent tunnelen fra Høyegga til Rendalen som en ren driftstunnel for kraftverket. Ettersom uttaket av vatn fra Glomma ved den påfølgende behandling ble vurdert som en overføring i reguleringslovens forstand, vil enkelte av postene måtte endres tilsvarende. Man vil senere komme tilbake til dette.

Kraftlaget Opplandskraft har i den forløpne tid foretatt nærmere undersøkelser bl. a. angående kraftstasjonens plassering. Fjellforholdene ved det tidligere planlagte tunnelutløp ved Kvernbecken har vist seg å by på til dels store problemer. Dessuten har man på enkelte partier i øvre del av avløpskanalens trasé påtruffet siltforekomster som ville vanskeliggjøre og fordyre også denne del av arbeidet. Opplandskraft har derfor søkt om tillatelse til å endre utbyggingsplanene slik at kraftstasjonens driftsvatn ledes gjennom tunnel ca. 11 km videre ned Rendalen og først slippes ut i vassdraget ved sydenden av Østamyra. Det er anført at det ennå ikke er klarlagt om selve kraftstasjonen vil bli beliggende i fjell ved tunnelutløpet eller ved Kvarsevja, ca. 4—5 km lenger oppe. Hovedstyret vil imidlertid påpeke at beliggenheten ikke vil ha noen som helst innflytelse på forholdene i vassdraget som sådant.

For øvrig vil man nevne at ettersom kraftanlegget ikke lenger har den umiddelbare tilknytning til Jutulhogget som tidligere, har Opplandskraft endret dets navn til Rendalen kraftanlegg.

De ytre, synlige følger av en planendring som omsøkt, vil i korthet gå ut på at ca. 11 km av kanalanlegget gjennom Rendalen bortfaller og at det ca. 3 km lange isfri partiet av kanalen nedenfor tunnelutløpet nå vil opptre ved Østamyras sydende i stedet for ved området ved Kvernbecken.

Fiskerisakkyndige har uttalt at planendringen vil være til avgjort fordel for fisket.

Vassdragsdirektøren og en av Hovedstyrets ingeniører har 31. mai 1966 sammen med statsgeologene Holmsen sen. og jr. og representanter for Opplandskraft og for grunn-

ierne foretatt en befarings av strekningen Østamyra—Storsjøen for å søke å bringe på det rene om det foreligger fare for erosjon e.l. i forbindelse med kanaliseringen. Statsgeolog Holmsen sen. avga etter befaringen følgende uttalelse, datert 1. juni 1966:

«I Åkrestrømmen fører Mistra ved flom så meget materiale til Rena at denne elv stemmes opp og går i stryk. Materialet er grovt, mest hodestor rullesten som utgjør elvesengen helt til utløpet i Storsjøen, dog med avtagende stenstørrelse nedover strømmen. Mistra går med isganger særlig på førjulsvinteren og meget av rullestenmaterialet stammer fra opplagte masser langs elvebredden etter en korreksjon av Mistras nedre løp. Da riksveien på Renas vestsida ligger lavt opplegges ofte noe av isgangen på veien til hinder for trafikken. Den nåværende elveseng fra Mistras utløp i Åkrestrømmen til Storsjøen gjør inntrykk av å være solid. Rena har på denne strekning gått i forskjellige løp.

Straks nedenfor broen over Mistra ligger mellom elveløpet og riksveien en lav elvelette hvor materialet må undersøkes ved en grunnundersøkelse, da det er mulighet for at her utgjør kvabb grunnen. På riksveiens vestsida sees her nemlig et høyt jordtak i kvabb. Skulle grunnen under denne lille slette bestå av løst materiale er det fare for at elven vil skjære seg inn i den og true med ødeleggelse av riksveien når vannføringen økes ved anlegg av kraftstasjon lenger nord i dalen.

Under forutsetning av at elvebunnen ved Mistras munning i Åkrestrømmen ikke senkes nevneverdig utover det som kreves for å holde vannstanden i Lomnessjøen på det nåværende nivå, vil elvebrudd ovenfor i vassdraget neppe medføre så betydningsfull jordskade at den fortjener omtale i denne forbindelse.»

Etter dette antar Hovedstyret at det ikke vil oppstå særlig risiko for erosjonsskader forutsatt at enkelte sikringstiltak blir gjennomført.

Etter Hovedstyrets syn vil planendringen utvilsomt bety vesentlig mindre inngrep i de naturlige forhold i Rendalen og dermed også medføre langt mindre skader enn det alternativ som det tidligere har vært regnet med. Man vil derfor anbefale at tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 og 105 blir gitt på grunnlag av de nye planene.

Fra flere hold i distriktet, spesielt fra fiskeinteresserte, men også med tilslutning fra andre næringshorganisasjoner i Ytre Rendal, har planendringssøknadene brakt fram forslag om en ytterligere forlengelse av tunnelen helt til Storsjøen. Ekstraomkostningene med dette er av de samme parters tekniske sakkyndige anslått til 20—25 mill. kroner. I tillegg har den sakkyndige anført at det på grunn av øket falltap må regnes med et årlig produksjonstap på ca. 13 GWh. Ho-

vedstyret vil forsiktig anslå at et slikt tap kapitalisert vil utgjøre ca. 5 mill. kroner.

I stedet for forlengelse av den gjeldende tunneltrasé har også vært foreslått en radikal endring av traséen, slik at denne kunne gå mer rettlinjet fra Høyegga til Storsjøen. Tunnellengden og dermed falltapet ville riktignok på denne måten bli noe redusert, men såvel av anleggstekniske som av økonomiske grunner må imidlertid en slik løsning anses svært tvilsom. Man slutter seg til det som er framholdt av Opplandskraft vedrørende tverrslag og deres lengder m. v. og vil dessuten understreke at en direkte linjeføring lett ville kunne føre til en vesentlig forsinkelse av utbyggingen på grunn av de vanskelige og uoversiktlige fjellforhold man her har.

Endelig er det fra grunneierhold foreslått en omløpstunnel mellom Lomnessjøen og Storsjøen for i det minste å bevare Åkrestrømmen urørt. En slik tunnel er av Opplandskraft anslått å koste ca. 12 mill. kroner, mens kanalarbeidene på samme strekning er beregnet å ville dreie seg om 2 mill. kroner.

Ellers kan nevnes at de samlede utgiftene i forbindelse med kanaliseringen av hele strekningen Østamyra—Storsjøen inkl. erstatninger m. v. er angitt til ca. 6 mill. kroner. Hovedstyret har ikke gjennomgått ovenstående kostnadsberegninger i detalj, men har ikke noe vesentlig å innvende mot den størrelsesorden som Opplandskraft her opererer med, og som for kanalarbeidenes vedkommende underhånden er opplyst å omfatte alle de sikringsarbeider mot erosjon som Vassdragsvesenets forbygningsavdeling har foreslått.

Hovedstyret kan ikke se at de fordeler som måtte innvinnes ved at drifts- eller avløpstunnelen føres til Storsjøen, eller ved at det sprenges omløpstunnel mellom Lomnessjøen og Storsjøen, kan tenkes å stå i et rimelig forhold til omkostningene ved tiltaket, og man må derfor frarå at det oppstilles vilkår i denne forbindelse.

Rendalen formannskap har framholdt at utbyggeren må tilpliktes å sette i verk tiltak for å senke normalvasstanden i Rena og dermed bedre jordbruksforholdene. Formannskapet viser til at dette tidligere er blitt stilt distriktet i utsikt og at det hadde betydning ved sakens behandling i Stortinget.

Hovedstyret vil gjenta hva man uttalte forrige gang, jfr. proposisjonen s. 72:

«Hovedproblemet har vært vasstandssenkningens virkninger i Stor-Elvdal og valget av kanaltraséen gjennom Rendalen. For så vidt angår det siste spørsmål vil Hovedstyret si seg fornøyd med den løsning saken har fått.

Opplandskraft har etter nøye undersøkelser stilt seg imøtekommende med hensyn til å legge kanalen gjennom Østamyra og imøtekommer derved et sterkt krav fra distriktets side. Skaden på dyrket jord innskrenker seg da til det minst mulige samtidig som det antakelig skapes større muligheter for å oppdyrke nye områder, jfr. bl.a. Det Norske Myrselskaps uttalelse av 19. oktober 1963.»

Av ovenstående går det klart fram at man i første rekke la vekt på å komme fram til en løsning av kanalspørsmålet som medførte så små skader som mulig. Dette ble oppnådd ved at Opplandskraft etter ønske fra distriktet, og etter å ha foretatt nærmere undersøkelser på anmodning av Hovedstyret, endret planene for kanaltraséen slik at denne skulle følge østsiden av dalføret. At denne omlegging også ga muligheter for innvinning av dyrkingsjord må naturlig nok ses som en ytterligere fordel i forhold til vestsideprojektet, men ble ikke fra Hovedstyrets side tillagt avgjørende betydning.

Det framgår også med all tydelighet av distriktuttalelsene den gang at de forskjellige jordbruksorganisasjoner m.v. har framhevet betydningen av å spare dyrket og dyrbar jord, mens drenerings- og tørrleggingsformål kom mer i bakgrunnen. Man viser således til uttalelsene fra Øvre Rendal jordstyre, Øvre Rendal Bondelag, Ytre Rendal herredsstyre og Ytre Rendal jordstyre — alle gjengitt s. 8—9 i proposisjonen, samt til Hedmark fylkeslandbruksstyres uttalelse på s. 14.

Man kjenner ikke Departementets grunnlag for opplysningen om dyrking og drenering av 12 000 dekar (proposisjonen s. 82) og kan heller ikke uttale seg om den vekt Stortinget må ha tillagt dette. Man vil likevel peke på at skog-, vassdrags- og industrikomiteén i innstillingen (Innst. S. nr. 298 for 1964—65) ikke har berørt spørsmålet. Hovedstyret vil i tilknytning til ovenstående nevne at man har hatt anledning til å se Det norske myrselskaps endelige rapport av 23. mai 1964 angående myrområdene mellom Kvarsevja og Lomnessjøen. Av rapportens sammendrag framgår at det undersøkte område omfatter ca. 2 000 dekar fastmark og ca. 6 000 dekar myr, hvorav 200 dekar tidligere er dyrket. Av det udyrkete myrarealet er ca. 1 900 dekar karakterisert som god eller noenlunde god dyrkingsmyr.

Hovedstyret var som nevnt klar over at det kanalprosjektet som var aktuelt ved den tidligere konsesjonsbehandlingen ville gi enkelte grunneiere mulighet for oppdyrking av nye områder, men man finner det høyst urimelig at en slik forventet fordel skal kunne kreves opprettholdt når søkeren nå har funnet løsninger som totalt sett reduserer skader og ulemper. Skal disse grunneiere få beholde

den tidligere plans fordeler, sier det seg selv at dette må gå ut over andre som ellers ville ha blitt spart. Det må videre påpekes at den lovmessige hjemmel for ekspropriasjonsinngrep for senknings- og dreneringsformål ovenfor tunnelutløpet ved Østamyra synes tvilsomt og at tiltak neppe kan pålegges iverksatt i medhold av reguleringsloven eller vassdragslovens § 62.

Som nevnt innledningsvis i Hovedstyrets bemerkninger vil de vilkår man tidligere foreslo for utbyggingen måtte revideres, spesielt fordi en rekke av postene allerede er tatt inn blant vilkårene for regulerings- og overføringstillatelsen. Dette gjelder bl.a. bestemmelser om vasslipping fra Høyegga, varslingsanlegg, fløtningsvatn, hydrologiske iakttagelser og to punkter vedrørende fiske, nemlig opprensning i Glomma og fisketrapp i inntaksdammen. Videre går man ut fra at ryddingsbestemmelsene i reguleringstillatelsen også vil omfatte de neddemte arealene ved Høyegga.

Man vedlegger revidert utkast til vilkår for tillatelse etter vassdragslovens §§ 62, 104 og 105, idet bemerkes at det i forbindelse med planendringen ikke er innkommet søknad om ekspropriasjon etter førstnevnte paragraf.

Hva angår fiskeriinspektørens anførsler om øket vasslipping forbi Høyeggadammen, om terskelbygging i Glomma og om fiskefond, bringer ikke dette inn momenter som ikke Hovedstyret tidligere var klar over. Man finner derfor ikke grunn til nærmere kommentarer, men viser til det som er gjengitt i proposisjonen s. 78—79 under omtalen av postene 2 og 3.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 2.—3. juni 1966.»

Departementet vil rå til at Glommens og Laagens Brukseierforening gis tillatelse til de reguleringer og overføringer som Stortinget har samtykket i, med den endring av traséen for overføring av Glomma til Rena som er anbefalt av Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet. Planendringen er som det vil fremgå av Hovedstyrets innstilling av 6. juni 1966, en følge av at Kraftlaget Opplandskraft A/S har endret planer for plassering av Rendalen (tidligere Jutulhogget) Kraftverk.

Selve plasseringen av kraftverket er det ennå ikke tatt endelig standpunkt til, idet fjellforholdene må undersøkes nærmere. Det vil enten bli beliggende i fjell ved utløpet av tunnelen eller ved Kvarsevja. Dette har imidlertid ikke noe å bety for forholdene i vassdraget. Planendringen, som det er redegjort for foran, vil utvilsomt medføre vesentlig

mindre inngrep i de naturlige forhold i Rendalen, særlig fordi den opprinnelig planlagte kanal gjennom Østamyra ikke kommer til utførelse. På grunnlag av det foreliggende finner departementet med Hovedstyret at det etter en helhetsvurdering må antas å være på det rene at det vil bli mindre skader på dyrket og dyrkbar jord og på fisket etter den reviderte plan. Det er fra andre hold fremlagt planer for ytterligere å redusere skader og ulemper ved etablering av en omløpstunnel mellom Lomnessjøen og Storsjøen eller ved direkte fremføring av utløpstunnelen til Storsjøen. Hovedstyret har anført at de fordeler som oppnåes ved et slikt prosjekt ikke kan sees å stå i rimelig forhold til omkostningene.

Departementet slutter seg til dette.

Departementet finner ikke at det som følge av planendringen er grunnlag for å fastsette særskilte vilkår for regulerings- og overføringstillatelsen, og Hovedstyret har heller ikke fremsatt forslag om dette. For så vidt angår de krav som er fremsatt om tiltak med sikte på å opprettholde de forventede fordeler ved drenering av Østamyra som ville ha fulgt av en kanal gjennom denne, slutter departementet seg i det vesentlige og i resultatet til Hovedstyret og viser til dettes nærmere begrunnelse. Departementet finner likeledes med Hovedstyret at planendringen må ansees som en mindre endring som det ikke skulle være nødvendig å forelegge for Stortinget.

I proposisjonen var det forutsatt at det ville bli gitt tillatelser til Kraftlaget Opplandskraft A/S i henhold til vassdragslovens §§ 62, 104 og 105 i forbindelse med byggingen av kraftverket med tilførselstunnel og avløpskanal og at det i denne ville bli oppstillet vilkår bl. a. om fiskefond til Rendalen, Stor-Elvdal og Åmot kommuner. Etter at kanalprosjektet gjennom Rendalen er bortfalt, vil utbyggingssaken imidlertid bli av betraktelig mindre omfang enn antatt, og det er ikke umulig at nødvendig grunn og rettigheter vil kunne erverves ved minnelig overenskomst. Under enhver omstendighet antar departementet at det på det nåværende tidspunkt ikke foreligger tilstrekkelig detaljerte planer og opplysninger for at eventuelle tillatelser for Kraftlaget Opplandskraft kan meddeles, det gjelder både § 62 og § 104 og 105. Under henvisning til dette og på bakgrunn av at det i forholdet mellom brukseierforeningen og kraftlaget anses å være uten reell betydning om et vilkår blir fastsatt i reguleringstillatelsen eller i en utbyggingstillatelse, finner departementet det praktisk å ta vilkår om fiskefond inn i reguleringstillatelsen.

Det var i proposisjonen nevnt at departementet ville overveie å forhøye de av Hovedstyret foreslåtte fiskefond på kr. 50 000 til hver av de tre kommuner etter at saken var blitt nærmere utredet. Landbruksdepartementet har i en senere uttalelse foreslått at de tre fond forhøyes til hver kr. 150 000, men har underhånden erklært seg enig i at det blir fastsatt kr. 50 000 til hver, overensstemmende med Hovedstyrets fastholdte forslag. Departementet vil rå til at det som nytt første avsnitt i post 14 i det foran inntatte forslag tilføyes: «Konsesjonæren plikter å innbetale kr. 50 000 til fiskefond til hver av kommunene Stor-Elvdal, Rendalen og Åmot.»

Angående post 14 bemerkes for øvrig at bestemmelsen om at det skal påsees at det ikke foregår fiske i avløpstunnel og kanal fra kraftstasjonene, en bestemmelse som er foreskrevet av Stortinget, ikke kan gjelde utenfor de områder hvor kraftverket eller konsesjonæren har rådighet over fiskeretten.

Departementet vil videre rå til at det blir gjort følgende mindre rettelser og tilføyer til det foran inntatte forslag til vilkår:

1. Post 12, 2. avsnitt, gis følgende ordlyd: «Konsesjonæren plikter etter skjønnetts nærmere bestemmelse å legge om seter-vegen Flåman—Døllia og veger ved inntaksmagasinet ved Høyegga der de demmes ned.»
2. I post 20 om avgivelse av vann for fløting foreta tilføyelse om å tilbakeholde vann for samme formål.
3. Post 22 siste ledd endres til: «Konsesjonæren plikter å bære utgiftene ved grunnvassundersøkelser i Stor-Elvdal og Rendalen.»
4. I post 23 sløyfes de to siste ledd om samarbeide med andre kraftverker som ansees overflødig og etter underhåndsmeldelse fra vassdragsvesenet er kommet inn ved en misforståelse.
5. Jutulhogget Kraftverk endres til Rendalen Kraftverk i de vilkår hvor det forekommer og i manøvreringsreglementet.

Hovedstyret har tilrådet at det gis tillatelse til Opplandskraft i henhold til vassdragslovens §§ 62, 104 og 105. Departementet finner for sin del som foran nevnt, at saken bør utstå. Det må imidlertid være på det rene at da det hverken i stortingssaken eller i forbindelse med søknad om planendring er gjort rede for hvilke arealer og rettigheter som må erverves i forbindelse med kraftstasjonen og overføringsanleggene, bør eventuell ekspropriasjon for disse formål ikke kunne finne sted med hjemmel i reguleringstillatelsen. Dersom det ikke oppnås enighet med de berørte grunneiere, forutsettes

det at Kraftlaget Opplandskraft A/S sender inn søknad etter vassdragslovens § 62 med fullstendige opplysninger som vil bli behandlet på vanlig måte og forelagt de interesserte. Dersom det på grunn av anleggene vil bli voldt skader for almenheten, vil spørsmålet om tillatelse i henhold til §§ 104 og 105 bli tatt opp i samme forbindelse. Det vises i denne forbindelse til at det under stortingsdebatten er fremholdt at det antakelig vil kunne bli aktuelt med flomdemningsmagasin i Storsjøen og større utgravningsarbeider i elveløpet før sammenløpet med Glomma. Departementet vil tilrå at det meddeles bemyndigelse til å gi eventuell tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 og 105 uten å forelegge saken for Kongen.

I forbindelse med at det i post 21 i utkast til vilkår for regulerings- og overførings-tillatelse er betinget stabil vannføring i Glomma nedenfor Høyegga på 10 m³/sek. om vinteren, har det vært forutsatt at tilsiget ved Høyegga i denne periode ikke vil overstige 65 m³/sek. Dersom det skulle vise seg å oppstå vesentlige problemer i denne forbindelse, forutsetter man at departementet er bemyndiget til å treffe de eventuelle bestemmelser som finnes nødvendige.

Det er som vanlig forutsatt at mindre planendringer med derav følgende endringer av manøvreringsreglementet vil kunne foretas av departementet.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Glommens og Laagens Brukseierforening å foreta delvis overføring av Glomma til Rendalen og regulering av Savalen og Unndalen (Fundinmagasinet) m. v. på de vilkår og under de forutsetninger som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 26. august 1966.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med utkast inntatt i samme tilråding som gjeldende inntil videre.

31. A/S Dalen Portland Cementfabrik.

(Tillatelse til å leie inntil 24 000 kW fra Skiensfjordens komm. Kraftselskap.)

Kgl. res. 26. august 1966.

A/S Dalen Portland Cementfabrik fikk ved kgl. resolusjon av 21. desember 1962 konsesjon på leie av inntil 11 500 kW fra Lange-

sundsfjordens komm. Kraftselskap, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1962 s. 252. Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke utover 1. juli 1970, jfr. pkt. 1 i vilkårene.

I anledning av en søknad av 22. januar 1966 fra A/S Dalen Portland Cementfabrik om konsesjon på kraftleie fra Skiensfjordens komm. Kraftselskap har Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen i brev av 7. juni 1966 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Med departementets påtegning av 26. januar 1966 (J.nr. 226/66 IDV VH/ABK) har en mottatt til uttalelse ovennevnte søknad av 22. januar 1966 fra A/S Dalen Portland-Cementfabrik om konsesjon på leie av inntil 21 000 kW elektrisk kraft fra Skiensfjordens komm. kraftselskap.

Søknaden lyder:

«Vi henviser til departementets brev av januar 1963 hvoretter vi i henhold til kgl. resolusjon av 21. desember 1962 ble meddelt tillatelse til å leie inntil 11 500 kW fra Langesundsfjordens komm. kraftselskap.

I anledning idriftsettelse av vårt nye ovnsanlegg 6 og nytt Aerofallmølle-anlegg i mars måned i år, søker vi herved det ærede departement om utvidelse av vår kraftleiekonsesjon til å omfatte leie av inntil 21 000 kW. De nevnte nyanlegg vil øke vår produksjonskapasitet fra ca. 800 000 tonn cement/år til ca. 1 200 000 tonn cement/år.

Vi vedlegger kopi av den gjeldende kraftkontrakt med Skiensfjordens komm. kraftselskap som nå har overtatt kraftdistribusjonen i vårt område.»

Av den vedlagte kontrakt datert 13. og 16. september 1965 av partene, fremgår det av § 2 at Skiensfjordens komm. kraftselskap påtar seg å levere inntil 24 000 kW til A/S Dalen Portland-Cementfabrik fra og med 1. januar 1967. Videre fremgår det av samme paragraf at A/S Dalen Portland-Cementfabrik forplikter seg til å motta og betale for denne kraft i overensstemmelse med kontrakten.

Da kontrakten dessuten for inneværende år omhandler levering av inntil 22 000 kW som er større enn det kvantum det er søkt om konsesjon for, fant en grunn til å kontakte A/S Dalen Portland-Cementfabrik og gjøre oppmerksom på dette forhold.

Det ble i denne forbindelse underhånden opplyst av selskapet at grunnen til at søknaden ikke omfattet mere enn 21 000 kW var at det for inneværende år ikke var regnet med høyere effektforbruk enn 21 000 kW. Det var dog sannsynlig at det ville komme en del installasjoner etter hvert slik at effektforbruket ville stige og selskapet mente det

var riktig å få endret søknaden slik at den skulle omfatte leie av inntil 24 000 kW.

I overensstemmelse hermed har NVE derfor ved utstedelsen av søknaden til uttalelse gjort oppmerksom på den nevnte endring, jfr. brev herfra av 11. februar 1966 til fylkesmannen i Telemark.

Porsgrunn bystyre behandlet saken i møte den 24. mars 1966 og vedtok enstemmig formannskapets forslag om at konsesjon anbefales.

Fylkesmannen i Telemark har i påtegnning av 15. april 1966 vist til vedliggende utskrift av Porsgrunn kommunestyres vedtak den 24. mars 1966 i sak nr. 20, og rår til at den søkte konsesjon blir gitt.

For øvrig viser en til departementets meddelelse i brev hertil av 8. februar 1966 (J.nr. 335/66 IDV VH/ABK) om at departementets Industriavdeling i brev av 1. februar har anbefalt at søknaden imøtekommes.

A/S Dalen Portland-Cementfabrik fikk senest ved kgl. resolusjon av 21. desember 1962 konsesjon på leie av inntil 11 500 kW fra Langesundsfjordens komm. kraftselskap etter søknader av 11. februar 1960 og 4. september 1962. I sistnevnte søknad ble det allerede den gang søkt om en økning av konsesjonskvantumet til 21 000 kW primakraft da selskapet arbeidet med planer om ytterligere utbygging av produksjonsmaskineriet.

Departementet har dog i brev av 23. januar 1963 til A/S Dalen Portland-Cementfabrik meddelt at det på det daværende tidspunkt ikke kunne ta noe standpunkt til selskapets søknad av 4. september 1962 om konsesjon på leie av inntil 21 000 kW primakraft fra Langesundsfjordens komm. kraftselskap i forbindelse med bedriftens planer om ytterligere utbygging av produksjonsmaskineriet i løpet av de nærmeste år. Det ble derfor gitt underretning om at ny søknad måtte innsendes så snart selskapet hadde bestemt seg for å gjennomføre de nye planene og kunne redegjøre for disse.

I den foreliggende søknad av 22. januar 1966 er det opplyst at nytt ovnsanlegg 6 og nytt Aerofallmølle-anlegg skal settes i drift i mars 1966 og at det nye anlegg vil øke produksjonskapasiteten fra ca. 800 000 tonn cement/år til ca. 1 200 000 tonn cement/år. Det er derfor søkt om konsesjon på leie av inntil 21 000 kW, men som tidligere nevnt er dette kvantum underhånden bedt endret til å gjelde inntil 24 000 kW.

Kraftleveransen skal nå skje fra Skiensfjordens komm. kraftselskap da dette kraftselskap nå har overtatt kraftdistribusjonen i området.

Som nevnt i søknaden er det vedlagt kontrakt mellom Skiensfjordens komm. kraftselskap og A/S Dalen Portland-Cementfabrik datert 13. og 16. september 1965. Kontrakten avløser den tidligere kontrakt om kraftlevering, datert den 24. juli 1961 og 4. september 1962 mellom A/S Dalen Portland-Cementfabrik og Langesundsfjordens komm. kraftselskap.

Ifølge kontraktens § 2 skal kraftleveringen fra 1. januar 1965 omfatte inntil 19 000 kW, fra 1. januar 1966 inntil 22 000 kW og fra 1. januar 1967 inntil 24 000 kW.

For det målte kraftkvantum skal kjøperen i henhold til kontraktens § 4 betale kr. 77,50 pr. kW/år, dog således at det minst betales for 75 pst. av det kraftkvantum kraftselskapet til en hver tid har forpliktet seg til å levere. For øvrig skal den mottatte energi betales med 2 øre pr. kWh.

Kontrakten er i henhold til § 10 gjort gjeldende fra 1. januar 1965 og den kan av hver av partene oppsies med 2 års oppsigelsesfrist til utløpet av et driftsår, 1. januar.

Hovedstyret har for sitt vedkommende ikke noe å innvende mot leieforholdet og vil rå til at A/S Dalen Portland-Cementfabrik får tillatelse til å leie inntil 24 000 kW fra Skiensfjordens komm. kraftselskap.

Tillatelsen som i tilfelle forutsettes å avløse A/S Dalen Portland-Cementfabrik's någjeldende konsesjon av 21. desember 1962 på leie av inntil 11 500 kW fra Langesundsfjordens komm. kraftselskap, foreslås å gjelde så lenge kraftleieforholdet mellom partene står ved lag dog ikke lenger enn til 1. januar 1977.

Hovedstyret vil foreslå at det fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten på kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes, beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8760}$. Avgiften blir i tilfelle å oppkreve fra og med 1966 i det selskapet har innbetalt avgiften til og med 1965.

I likhet med tidligere vil en videre foreslå at vilkåret om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner utgår da strømforsyningen skjer fra Skiensfjordens komm. kraftselskap som også har den øvrige strømforsyningen i distriktet.

For øvrig viser en til vedlagte fullstendige forslag til konsesjonsvilkår.

Behandlet i Hovedstyret den 2. juni 1966. Dokumentene vedlegges.»

Industridepartementet skal bemerke:

A/S Dalen Portland Cementfabrik har med brev av 15. mars 1966 fremlagt foreskrevne

erklæring fra styret, jfr. lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 24, annet ledd.

Departementet vil etter det foreliggende med Hovedstyret rå til at A/S Dalen Portland Cementfabrik gis den søkte konsesjon på leie av inntil 24 000 kW fra Skiensfjordens komm. Kraftselskap på vilkår bl. a. om tidsbegrensning til 1. januar 1977 og om årlig avgift — kr. 1,50 pr. kW — til staten av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes, jfr. pkt. 1 og pkt. 7 i utkastet nedenfor.

For øvrig foreslås stort sett vanlige vilkår, dog således at vilkår om kraftavståelse til kommuner ikke tas med.

Departementets utkast til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet mellom partene står ved lag, dog ikke lenger enn til 1. januar 1977.

2. Styre og kapital.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere. Selskapets kapital skal til enhver tid være på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. For-

utsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Bli det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Avgift.

Av den primakraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8\ 760} = \text{kW.}$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfalltid, svarer deretter 6 pst. årlig rente. Avgiften blir å etterbetale fra og med året 1966.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Kraftuttaket forutsettes videre å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til spørsmålet om A/S Dalen Portland Cementfabrikk vil trenge røyskadekonsesjon, jfr. lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961 § 19 flg. og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Den ved kgl. resolusjon av 21. desember 1962 gitte konsesjon for A/S Dalen Portland Cementfabrikk på kraftleie fra Langesundsfjordens komm. Kraftselskap forutsettes å falle bort ved meddelelsen av den nye konsesjon.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. des. 1917 Kap. IV tillates A/S Dalen Portland Cementfabrikk å leie inntil 24 000 kW fra Skiensfjordens komm. Kraftselskap på vilkår og under forutsetninger som inntatt i Industridepartementets tilråding av 26. august 1966.

32. Saugbrugsforeningen.

(Tillatelse til å leie inntil 16,5 MW fra statskraftverkene til drift av selskapets anlegg i Halden og Berg kommuner.)

Kgl. res. 26. august 1966.

Saugbrugsforeningen er ved kongelig resolusjon av 9. desember 1960 gitt konsesjon på leie av inntil 18 000 kW spillkraft fra A/S

Hafslund, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1960 s. 157 flg. Konsesjonen gjelder til 1. januar 1970.

I anledning av en søknad av 27. juli 1965 fra Saugbrugsforeningen om konsesjon på kraftleie fra statskraftverkene har Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen i brev av 21. februar 1966 gitt følgende uttalelse til departementet:

«I brev hit av 27. juli 1965 har Saugbrugsforeningen søkt om konsesjon på leie av inntil 16,5 MW fra Statskraftverkene for drift av selskapets anlegg i Halden og Berg kommuner.

Søknaden er sålydende:

«Vi bekrefter mottagelsen av Deres skrivelse datert 21. juli d. å. og søker herved det ærede Hovedstyre om kraftleiekonsesjon på leie av 16,5 MW fra Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen, Statskraftverkene.

Leiekontrakten datert 23. desember 1964 mellom Statskraftverkene og oss oversendes i avtrykk.

Vi ber om Hovedstyrets velvillige behandling av vår ansøking.»

Søknaden har herfra vært forelagt vedkommende distrikt til uttalelse på vanlig måte.

Halden bystyre har i møte 21. september 1965 etter innstilling fra formannskapet vedtatt å uttale, at det ikke har noe å innvende mot at Saugbrugsforeningens søknad blir innvilget.

Berg herredstyre har i møte 16. desember 1965 vedtatt å anbefale konsesjon gitt.

Østfold fylkes elektrisitetskontor har i påtegning av 30. desember 1965 til Østfold fylke meddelt, at det ikke har «noe å bemerke til at Saugbrugsforeningen, Halden, får konsesjon på leie av 16,5 MW fra Statskraftverkene etter vanlig statskraftkontrakt. Konsesjon anbefales gitt.»

Fylkesmannen i Østfold har i påtegning hit av 10. januar 1966 meddelt at han ikke har noe å bemerke til at konsesjon gis.

Departementets Industriavdeling, Treforedlingskontoret, har i brev hit av 11. august 1965 meddelt:

«Industriavdelingen har skrevet til Vassdragsavdelingen at man intet har å bemerke til at søknaden fra Saugbrugsforeningen blir innvilget.»

Jfr. for øvrig Vassdragsavdelingens brev hit av 13. august 1965 — 2185/65 IDV.

Saugbrugsforeningen har i brev hit av 6. september 1965 gitt slike tilleggsopplysninger:

«Vi henviser til Deres skrivelse datert 4. f. m. og kan meddele at den kraft vi leier fra Statskraftverkene blir brukt til drift av motorer i vårt industrianlegg i Halden og Berg kommuner.

Vi oversender vedlagt en erklæring i henhold til ervervsloven av 14. desember 1917, § 24, annet ledd, om at samtlige styremedlemmer i vårt selskap er norske statsborgere og at 98 utenlandske aksjonærer eier til sammen kr. 1 044 500 av en samlet aksjekapital på kr. 37 500 000.»

Ved kongelig resolusjon av 11. august 1933 er Saugbrugsforeningen gitt tillatelse til å leie inntil 6 000 kW fra Halden Lysverker med tidsbegrensning til 26. juni 1966. Konsesjonen er meddelt på de vanlige betingelser, herunder med vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av benyttet kraft utenom kraft til dampfremstilling og slik at 490 kW resp. 590 kW m. v. under visse forutsetninger skal være avgiftsfri, liksom også den kraft Saugbrugsforeningen måtte levere tilbake til Halden Lysverker skal fratrekkes ved beregningen av den årlige avgift, jfr. kongelig resolusjon av 21. oktober 1927 og Arbeidsdepartementets skrivelse av 31. oktober 1927 til Saugbrugsforeningen. Det har ifølge årlig innsendte oppgaver fra Saugbrugsforeningen ikke vært avgiftspliktig uttak i henhold til denne konsesjon.

Ved Industridepartementets brev av 14. juni 1954 ble Saugbrugsforeningen videre gitt tillatelse til å leie inntil 950 el. HK fra Haldens Bomuldspindleri & Væveri. Konsesjonen som var tidsbegrenset til 1. januar 1965 var meddelt uten vilkår om avgift. Da kraftkvantumet er under den nå gjeldende konsesjonspliktige grense på 1 000 kW, har spørsmål om fornyelse ikke vært reist.

Ved kongelig resolusjon av 9. desember 1960 er Saugbrugsforeningen gitt tillatelse til å leie inntil 18 000 kW spillkraft fra A/S Hafslund med tidsbegrensning til 1. januar 1970.

Konsesjonen er gitt på vanlige betingelser, herunder med vilkår om helt norsk styre og kraftavståelse (10 pst.) til kommuner. Konsesjonen er gitt uten vilkår om avgift, idet det dreier seg om leie av spillkraft til dampfremstilling til erstatning for kull.

Hva saken for øvrig angår skal bemerkes:

Ifølge den foreliggende kontrakt av 23. desember 1964 mellom partene er Statskraftverkene forpliktet til fra 1. januar 1964 å stille til disposisjon for Saugbrugsforeningen 16,5 MW eller 99 GWh pr. år. Saugbrugs-

foreningen er forpliktet til fra samme tidspunkt å betale for hele effektkvantumet og for sitt faktiske energiuttak.

Kraften skal leveres med følgende brukstider:

Fra og med 16. oktober til og med 15. april:
3 600 timer.

Fra og med 16. april til og med 15. mai:
450 timer.

Fra og med 16. mai til og med 15. oktober:
1 950 timer.

Den skal leveres i Hasle transformatorstasjon som trefaset vekselstrøm med ca. 50 perioder pr. sekund og med en spenning av ca. 45 kV, idet det ved reguleringen skal tas hensyn til selskapets behov.

Kraftleveringen skal måles samme sted, hvor Statskraftverkene setter opp kWh-måler med registrerende MW-MWAr meter.

For kraften skal selskapet betale den til enhver tid gjeldende statskraftpris, som for tiden utgjør:

Effektavgift:

Kr. 65 pr. kW/år, 1. januar—31. desember 1964 dog kr. 52,50 pr. kW/år.

Energiavgift:

Fra og med 16. mai til og med 15. oktober:
0,8 øre pr. kWh

Fra og med 16. oktober til og med 15. mai:
1,6 øre pr. kWh, jfr. for øvrig kontraktens § 4.

Driftsåret skal regnes fra og med 1. juli til og med 30. juni.

Kontrakten skal gjelde med 5 års gjensidig oppsigelse, dog med adgang for Saugbrugsforeningen til kortere oppsigelsestid, dersom kraftprisen blir justert oppover, jfr. kontraktens § 11.

Hovedstyret vil etter dette rå til at Saugbrugsforeningen gis tillatelse til å leie inntil 16,5 MW/99 GWh pr. år fra Statskraftverkene for drift av selskapets anlegg i Halden og Berg kommuner.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid kraftleiekontrakten måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1976.

En vil foreslå at det etter vanlig praksis fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten av den kraft som gjennomsnittlig nyttes med kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8760}$. Avgiften som forfaller til betaling pr. 30. juni hvert år, blir i tilfelle å oppkreve fra det tidspunkt kraftleveringen tok til.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige betingelser, herunder med vilkår om

helt norsk styre, men uten vilkår om norske tjenestemenn og arbeidere. Vilkår om kraftavståelse (10 pst.) forutsettes å bli å medta etter loven.

Det vises for øvrig til vedlagte fullstendige forslag til konsesjonsbetingelser.

Siden det her dreier seg om en bedrift innen treforedlingsbransjen, går hovedstyret ut fra at departementet nærmere vil vurdere hvorvidt det er aktuelt med vilkår av industripolitisk karakter.

Behandlet i hovedstyremøte den 21. februar 1966.

Sakens dokumenter vedlegges.»

Departementet skal bemerke:

I forbindelse med søknaden har Saugbrugsforeningen med brev av 1. juni 1966 til departementet fremlagt foreskrevet erklæring fra styret i samsvar med lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 24, annet ledd.

Etter det foreliggende vil departementet med hovedstyret rå til at Saugbrugsforeningen gis den søkte konsesjon på leie av inntil 16,5 MW/99GWh pr. år fra Statskraftverkene med tidsbegrensning til 1. januar 1976 og bl. a på vilkår om årlig avgift — kr. 1,50 pr. kW — til staten. For øvrig anbefales oppstilt stort sett vanlige vilkår, herunder vilkår om kraftavståelse til kommuner.

Departementets utkast til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid kraftleieforholdet mellom partene måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. januar 1976.

2. Styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal

Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordre når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen $\frac{\text{kWh}}{8760} = \text{kW}$.

Avgiften forfaller til betaling pr. 30. juni hvert år. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente. Avgiften blir å etterbetale fra det tidspunkt kraftleveringen tok til.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Hvis departementet finner at denne pris er vesentlig høyere enn om den var beregnet overensstemmende med reglene i ervervsloven av 14. desember 1917 § 2, post 12, tredje ledd, første, annet og tredje punktum, skal prisen beregnes etter disse regler. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Volder uttak av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

10. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 9 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Kraftuttaket forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til spørsmålet om hvorvidt Saugbrugsforeningen vil trenge røykskadekonsesjon, jfr. lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961 og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates Saugbrugsforeningen å leie inntil 16,5 MW/99 GWh pr. år fra statskraftverkene til drift av selskapets anlegg i Halden og Berg kommuner.

Tillatelsen gis på vilkår og under forutsetninger som foreslått i Industridepartementets tilråding av 26. august 1966.

33. Helgeland Kraftlag A/L.

(Tillatelse til fortsatt regulering av Store Målvatn i Bjerka vassdraget i Sør-Rana og Korgen i Nordland fylke m. v.)

Kgl. res. 26. august 1966.

I anledning av søknad av 19. mars 1962 fra Helgeland Kraftlag A/L (tidligere Midt-Helgeland Kraftlag A/L) om tillatelse til å regulere Store Målvatn i Bjerka vassdraget, har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet avgitt følgende uttalelse datert 15. oktober 1965:

«Ved Industridepartementets ekspedisjon av 29. mars 1962 fikk Hovedstyret oversendt til uttalelse følgende søknad datert 19. mars s. å. fra Midt-Helgeland Kraftlag A/L:

«Bjerka Kraftverk som tidligere tilhørte Hemnes kommune ble i 1955 overtatt av Midt-Helgeland Kraftlag A/L som siden har drevet kraftverket.

Kraftstasjonen ligger ca. 1 km ovenfor Bjerkaelvas utløp i fjorden. Kraftstasjonen har en maskininstallasjon på 800 kVA og utnytter 16 m av fallet i Bjerkaelva.

For å skaffe vannmagasin for kraftstasjonen ble det ved kgl. resolusjon av 8. oktober 1948 gitt konsesjon på regulering av Store Målvatn. Konsesjonen gjelder til 1. januar

1964, men den er ikke formelt overført til Midt-Helgeland Kraftlag A/L.

Etter hva vi har bragt i erfaring vil Rana Kraftverk i 2. byggetrinn bygge ut Bjerka-vassdraget og da formentlig utnytte hele fallhøyden fra Store Målvatn til sjøen. Denne utbygging vil neppe bli aktuell før tidligst omkring 1970.

Bjerka Kraftverk er i ganske bra forfatning og Kraftlaget ønsker å ha kraftstasjonen i drift inntil vassdraget blir utnyttet av Rana kraftverk eller andre.

På sydsiden av vassdraget leier vi fallrettighetene av staten ved Landbruksdepartementet, Direktoratet for Statens Skoger, Nord-Helgeland Skogforvaltning. Denne leiekontrakt utløper 1. januar 1964. Dersom vi får ny konsesjon på regulering av Store Målvatn, regner vi med å få kontrakten forlenget til å gjelde for samme tidsrom som konsesjonen.

På vassdragets nordside er fallrettighetene leiet av Ragnar Bjerka, eier av g.nr. 51 b.nr. 30 i Sør-Rana herred. Leiekontrakten med ham er gyldig helt fram til 1. juli 1975 med adgang til ytterligere forlengelse av leietiden i 20 år.

Vi viser til vedlagte kartskisse, tegn. nr. 3317.

I henhold til foranstående tillater vi oss herved å søke om ny reguleringskonsesjon for Store Målvatn. Konsesjonen søkes for samme regulering og med samme manøvreringsreglement som for konsesjonen av 8. oktober 1948, som derved blir avløst.

Konsesjonen søkes ennvidere gitt i henhold til vassdragslovens § 60 og i medhold av reguleringslovens § 18.

Da det kan bli vanskelig å få fastsatt tidspunktet når vassfallet vil bli utnyttet av Rana kraftverk eller andre tillater vi oss å foreslå at konsesjonen blir gitt uten fastsettelse av åremål, men begrenset til annen utnyttelse blir aktuell.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad og lokalpressa og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Korgen kommunestyre, vedtak 4. juni 1962:

«Korgen kommune anbefaler herved at Midt-Helgeland Kraftlag A/L blir gitt ny reguleringskonsesjon for Store Målvatn.

Videre at konsesjonen blir gitt på de vilkår som nevnt i søknaden av 19. mars 1962.»

Sør-Rana kommunestyre, har ikke noe å bemerke til søknaden, jfr. vedtak i møte 14. juli 1962.

Fylkeslandbruksstyret, vedtak 1. juni 1962:

«Fylkeslandbruksstyret har ikke noe å bemerke til at Hemnes kommunes konsesjon for regulering av Store Målvatn i Bjerka-vassdraget overføres til Midt-Helgeland Kraftlag A/L.»

Nordland fylkes elektrisitetskontor, har i påtegning 3. august 1962 anbefalt at søknaden blir innvilget.

Fylkesmannen i Nordland, påtegning 9. august 1962:

«Jeg har i likhet med Nordland fylkes elektrisitetskontor ikke noe å bemerke til søknaden, men forutsetter at konsesjonen begrenses i tid under hensyn til Rana kraftverks eventuelle senere utnyttelse av vassdraget.»

Direktoratet for Statskraftverkene, uttaler i notat av 15. mai 1965 følgende:

«Statskraftverkene har i 1964—65 foretatt en del undersøkelser i forbindelse med utbygging av dette vassdrag. I alt er 3 hovedalternativer for utnyttelse av vassdraget utredet. Av disse tre alternativer forutsetter to utbygging ved kraftanlegg og det tredje ved pumpeanlegg.

Det ene av de to alternativer med kraftanlegg forutsetter en utbygging av fallet fra åsen ovenfor Valla og ned til Bjerka-elven like før den renner ut i Sørfjorden. Ved det andre kraftanleggsalternativ utnyttes fallet fra åsen nord for Finbakken og ned i Leirskarelven like ved Finbakken gård. Dette siste alternativ er det gunstigste og er beregnet å gi en produksjon på ca. 120 GWh i et midlere år.

Ved pumpeanleggsalternativet løftes vannet opp i Kjensvatn hvorved det kommer inn i Rana kraftanleggs nedslagsfelt og således kan utnyttes i Rana kraftverk. Nettproduksjonen fra pumpeanlegget blir ca. 102 GWh i et midlere år, og utbyggingen synes å bli noe ugunstigere enn en utbygging med kraftanlegg ved Finbakken. Det antas derfor at nedre del av Bjerka-vassdraget vil bli utbygget med kraftstasjon ved Finbakken i Leirskardalen. Utbyggningsprisen blir av størrelsesorden som for Rana kraftanlegg, kanskje noe lavere.

Byggetiden er ca. 3 år. Kraftverket antas først å komme som et siste byggetrinn ved Rana-utbyggingen og vil neppe være i drift før 1972—75.

Det burde kunne gis fornyet konsesjon for regulering av Store Målvatn med anledning til med 3 års varsel å inndra konsesjonen fra Helgeland Kraftlag A/L og overføre den til den som senere bygger ut Bjerka-vassdraget.»

Hovedstyret vil bemerke:

Ved kongelig resolusjon av 8. oktober 1948 fikk Bjerka Kraftverk tillatelse til å regulere Store Målvatn i Bjerka-vassdraget mellom kotene 420,0 og 423,5, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1948 side 143—148. Konsesjonen var gitt for tidsrommet fram til 1. januar 1964.

Manøvreringsreglementet ble endret ved kongelig resolusjon av 20. januar 1950 til å gjelde mellom kotene 420 og 423, jfr. Hovedstyrets brev av 6. januar 1950.

Reguleringen gir en vassføringsøkning på 1,7 m³/sek. tilsvarende 362 nat.-hk i Bjerka Kraftverks utbygde 16 fallmetre.

Bjerka Kraftverk som eides av Hennes, Korgen og Sør-Rana kommuner ble i 1953 solgt til Midt-Helgeland Kraftlag A/L. Skjøtet er datert 30. juli 1958.

Fra 20. desember 1963 har Midt-Helgeland Kraftlag A/L endret navn til Helgeland Kraftlag A/L. Kraftlaget eier ingen fallrettigheter i vassdraget.

Den ene halvparten (sydsiden) av det utbygde fall eies av staten ved Direktoratet for Statens skoger. Leiekontrakten med staten løp ut pr. 1. januar 1964. Direktoratet for Statens skoger uttaler i brev av 5. juni 1962 at man ikke har noe imot at leiekontrakten forlenges inntil annen utnyttelse av vassdraget blir aktuell.

Kraftlaget søker om ny reguleringskonsesjon for Store Målvatn. Det er forutsatt samme regulering som manøvreringsreglementet av 20. januar 1950 omfatter.

Det er videre søkt om tillatelse etter reguleringslovens § 18, jfr. vassdragslovens § 60, til å utnytte den del av reguleringsvatnet som tilhører eieren av den andre halvparten av vassfallet. Man viser for øvrig til departementets brev til søkeren datert 6. januar 1962.

Kraftlaget forutsetter at konsesjon gis for tidsrommet inntil annen utnyttelse av vassdraget blir aktuell.

Hovedstyret antar at vilkårene for å meddele omsøkte tillatelse er til stede og anbefaler søknaden imøtekommet.

Utkast til vilkår for konsesjon på reguleringen av Store Målvatn vedlegges. Ved utforming av vilkårene har man hatt for øye at reguleringsarbeidene forlengst er utført. Om de enkelte poster bemerkes:

Konsesjonstid, post 1.

I reguleringsbestemmelsene for statsregulering av Bjerka-Plura m.v., fastsatt ved kongelig resolusjon 21. desember 1962, inngår overføring av Kjensvatn og Gressvatn med et samlet nedbørfelt på ca. 190 km². Derved reduseres Bjerka Kraftverks nedbørfelt med vel 50 pst.

Statskraftverkene opplyser i notat av 15. mai 1965 at det er foretatt undersøkelser med tanke på utbygging av Bjerkavassdraget. I alt er 3 hovedalternativer utredet. Det gunstigste alternativ er beregnet å ville gi en midlere årsproduksjon på ca. 120 GWh, og utbyggingsprisen er antatt å bli av samme størrelsesorden som for Rana kraftverk, muligens noe lavere.

Statskraftverkene antar at utbyggingen først vil komme som et siste byggetrinn ved Ranautbyggingen og kraftverket vil neppe være i drift før 1972—75.

Hovedstyret vil foreslå at tillatelsen gis for det tidsrom leieforholdet mellom direktoratet for Statens skoger og kraftlaget står ved makt, dog begrenset til 50 år fra 1. januar 1964. Det tas imidlertid forbehold om at konsesjonen kan tilbakekalles med 3 års varsel når annen utnyttelse av vassdraget blir aktuell.

Konsesjonsavgifter, post 2.

Når det nå foreslås gitt ny konsesjon finner ikke Hovedstyret grunn til å opprettholde den spesielle avgiftsbestemmelsen som gjaldt for Bjerka kraftverk, men foreslår at det nyttes samme avgiftssats for samtlige fall i vassdraget.

Hovedstyret foreslår kr. 3,00 og kr. 1,50 pr. innvunnen nat.-hk til henholdsvis kommune og stat. Avgiftssatsene er de samme som for statsreguleringen av Bjerka-Plura. Det forutsettes at avgiftene blir å betale fra 1. januar 1964.

Manøvreringsreglementet som vedlegges, er utformet overensstemmende med det som gjaldt tidligere.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 14. oktober 1965.»

Departementet skal bemerke:

Som det vil framgå foreligger det alternative planer for statens utnyttelse av Bjerkavassdraget, men utbygging eller overføring antas ikke å bli aktuell før etter 1970.

Bjerka Kraftverk som siden 1955 har vært drevet av Helgeland Kraftlag A/L utnytter et fall på 16 m. Fallrettighetene på sydsiden av vassdraget tilhører staten og leiekontrakt er opplyst å ville bli inngått dersom reguleringskonsesjon blir gitt. Eieren av fallrettighetene på nordsiden har meddelt at han ikke har noe å innvende mot at det blir meddelt tillatelse i henhold til vassdragsreguleringsloven § 18 til at kraftlaget utnytter hele den innvunne vannkraft.

Hovedstyret har angitt vannføringsøkningen i de utbygde 16 fallmetre til 362 nat.-hk. Ved statsreguleringen av Bjerka-Plura reduseres nedbørfeltet med ca. 50 pst., men dette antas ikke å være av nevneverdig betydning for kraftøkningen. Når saken blir å behandle etter reguleringsloven henger dette sammen med at det i Bjerka er så store fall som kan utnyttes under ett at den tilsvarende kraftøkning vil komme opp i flere tusen nat.-hk.

Departementet vil med hovedstyret rå til at Helgeland Kraftlag A/L meddeles tillatelse til fortsatt regulering av Store Målvatn inntil annen utnyttelse av Bjerkavassdraget blir aktuell og at det oppstilles vilkår om konsesjonstid begrenset til maksimalt 50 år og om

konsesjonsavgifter til stat og kommune på henholdsvis kr. 1,50 og kr. 3,00 pr. nat.-hk pr. år og for øvrig vanlige vilkår. Utkast til vilkår blir da sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gjelder for den tid leieforholdet mellom Helgeland Kraftlag A/L og Direktoratet for Statens Skoger står ved lag, dog begrenset til 50 år regnet fra 1. januar 1964. Konsesjonen kan med 3 års varsel tilbakekalles når annen utnyttelse av vassdraget blir aktuell.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid, eller når konsesjonen måtte bli tilbakekalt, har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 1,50 pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfond i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3 pr. nat.-hk.

Etter 20 år regnet fra 1. januar 1964 kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttets på en slik måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk.

3.

Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 11, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Konsesjonæren skal ved drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

6.

Konsesjonæren plikter å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser. For å hindre

at fisk blir ført ut gjennom tappeløpet skal dette forsynes med gitter etter nærmere anvisning av vedkommende departement.

7.

Reguleringsanlegget skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De dermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

8.

Vassslippingen skal fortrinsvis skje etter behovet for de nærmest nedenforliggende fall som er eller vil bli utbygd. Nærmere bestemmelser blir å innta i et reglement som Kongen utferdiger på forhånd. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt dammen manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 2 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

9.

Reguleringsanleggets eier skal, etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

10.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

11.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvatn er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten for-

beholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år regnet fra 1. januar 1964.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Ørsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter

de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeide.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til slikt samarbeid. Bestemmelser herom treffes av departementet. Ved avgjørelser tas størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

12.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en fassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

13.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

14.

Alle heftelser som hviler på anlegget, faller bort når det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

15.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement for regulering av Store Målvatn er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:	
Øvre grense, kote	423,0
Nedre grense, kote	420,0
Reguleringshøyde	3,0 m.

Høyden refererer seg til vasstandshøyden 421,17 24. juli 1936 angitt på Vassdragsvesenets kart (7899 — K.) Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vasstands-

merker som Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Det skal avgis vatn til fløtning i Bjerka overensstemmende med hva der måtte bli bestemt ved overenskomst eller skjønn.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets flomvassføring ikke forhøyes. Heller ikke må lågvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vasslipningen skje etter behovet hos nedenfor liggende kraftanlegg.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander og observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder, temperatur m.v. Av protokollen sendes ved hver måneds utgang avskrift til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

6.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

7.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.»

Man rår videre med hovedstyret til at kraftlaget får tillatelse i medhold av vassdragsreguleringsloven § 18 til å benytte hele den vannkraft som er innvunnet så lenge eieren av fallrettigheten på nordre side av vassdraget ikke ønsker å benytte sin del av vannkraften.

Det er en forutsetning for tillatelsene at det oppnås leiekontrakt med Direktoratet for statens skoger om leie av fallrettighetene på sydsiden av vassdraget.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 tillates Helgeland Kraftlag A/L å regulere Store Målvatn i Bjerkevassdraget på de vilkår og under den forutsetning som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 26. august 1966.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering av Store Målvatn i samsvar med utkast inntatt i samme tilråding som gjeldende inntil videre.
3. I medhold av vassdragsreguleringslovens § 18 tillates Helgeland Kraftlag A/L å benytte hele den vasskraft som innvendes ved ovennevnte regulering.

34. Falconbridge Nikkelverk A/S.

(Konsesjon på ytterligere kraftleie.)

Gitt av Industridepartementet 31. august 1966.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 15. mai 1959 gis Falconbridge Nikkelverk A/S konsesjon på leie av ytterligere inntil 2 000 kW fra Kristiansands Elektrisitetsverk, jfr. søknad av 13. oktober 1965 og dermed fremlagt kraftleiekontrakt mellom partene.

Konsesjonen gis på følgende vilkår:

«1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleiekontrakt av 10. juni/22. september 1965 måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. juli 1983.

2. Styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket. Styrets flertall, herunder formannen, skal være norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal

Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Bli det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Avgift.

Av den kraft hvorav det etter kontrakten skal betales leie erlegges til staten en årlig avgift av kr. 2 pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfalltid, svares deretter 6 pst. årlig rente. Avgiften blir å betale fra 1. juli 1965.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

Videre er de vilkår som er fastsatt i punkt 2—5 i Industridepartementets brev av 26. januar 1966 angående konsesjon til Falconbridge Nikkelverk A/S etter lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 20 forutsatt å gjelde tilsvarende for nærværende kraftleiekonsesjon. Angående de nevnte vilkår vises til departementets nevnte brev av 26. januar 1966 — ID 387/66 A — til selskapet.

Uttaket av kraften er videre forutsatt å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.»

35. Saugbrugsforeningen.

(Tillatelse til forhøyelse av aksjekapitalen.)
Gitt av Industridepartementet 8. september 1966.

Saugbrugsforeningens søknad av 1. september 1966.

I medhold av § 36 i ervervsloven av 14. desember 1917 og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 19. desember 1958 tillates Saugbrugsforeningen å forhøye aksjekapitalen

med kr. 12 500 000, fordelt på 25 000 nye aksjer à kr. 500, slik at den samlede aksjekapital etter utvidelsen vil utgjøre kr. 50 000 000.

Adgangen til å tegne nye aksjer i selskapet vil være underkastet de bestemmelser som følger av konsesjonslovgivningen og bestemmelser fastsatt i medhold av denne.

36. Christiania Spigerverk.

(Tillatelse til overføring av Litle Snønykjevavn til Svelgenvassdraget i Bremanger.)

Kgl. res. av 23. september 1966.

Christiania Spigerverk har i brev av 28. juli 1966 søkt om tillatelse til å overføre Litle Snønykjevavn til Svelgenvassdraget. Saken har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i brev av 16. september 1966 til departementet har uttalt:

«Departementets brev av 9. august 1966, jnr. 2074/66 IDV.

Hovudstyret har motteke søknad datert 28. juli 1966 frå Christiania Spigerverk:

«Vi tillater oss herved å søke tillatelse til å overføre Vann 12 (Litle Snønykjevavn, kote 856) uregulert til Hjelmevann i Bremanger (tidligere Davik) kommune, midlertidig inntil Vestre Åskåra bygges ut (jfr. St. prp. nr. 77 for 1965—66, Innst. S. nr. 241 for 1965—66).

I samsvar med vassdragsreguleringslovens § 5 tillater vi oss å gi følgende opplysninger: Planen går ut på å overføre Vann 12 (Litle Snønykjevavn) til vann 11 (Langevann, kote 829) ved en kanal med lengde 40 m og dybde ca. 2 m.

Det overførte vann skal benyttes i kraftstasjonen Svelgen II, og det regnes med en gjennomsnittlig årlig økning i kraftproduksjonen på ca. 5 GWh. Vi vedlegger vår tegning nr. B-30384, en oversiktsskisse i målestokk 1 : 50 000 hvor vi med rødt har tegnet inn Litle Snønykjevavns nedslagsfelt. Videre vedlegges tegning nr. B-22259.

Litle Snønykjevavns nedslagsfelt er 1,48 km². Med et anslått spesielt avløp 130 ls/km² blir årsavløpet 6,0 mill. m³.

Anleggskostnadene for overføring av Litle Snønykjevavn vil utgjøre kr. 60 000. Kraftprisen er under forutsetning av full utnyttelse og 4 års bruk beregnet til ca. 0,5 øre pr. kWh, hvortil kommer vederlag for overføringen og erstatninger som følge av denne.

Eiendomsforhold:

Litle Snønykjevavn har i dag sitt avløp gjennom Snønykjevavn og N. Sordalsvavn i Vestre Åskåra til fjorden innerst i Førdepollen. Fallrettighetene i Vestre Åskåra er omtvistet og Sogn og Fjordane fylke har opp tatt forhandlinger med grunneierne om en minnelig ordning.

Vi har vært i kontakt med Sogn og Fjordane fylke som ikke har noen prinsipielle innvendinger om midlertidig overføring av Litle Snønykjevatt til Svelgen II inntil de selv har bygget ut Vestre Askåra. Forhandlingene med fylket vil bli fortsatt umiddelbart etter sommerferien.

Skadevirkninger:

Litle Snønykjevatt ligger i et nakent og villt høyfjellsterreng, med tilnærmet ingen vegetasjon, beite eller ferdsel.

Det finnes ikke fisk i vannet og heller ikke i elven fra utløpet og ned til Snønykjevatt. Skadene ved overføring av Litle Snønykjevatt skulle derfor bli meget små.

Ved kongelig resolusjon av 13. mai 1966 har vi fått tillatelse til regulering og overføring av Vann 11 (Langevann, kote 829). Arbeidet med dette er i full gang og vil bli ferdig i høst. Det ville være særdeles ønskelig om arbeidene med overføring av vann 12 kunne utføres sammen med de arbeider som nå pågår. Det dreier seg om et uveisomt fjellterreng hvor transport og tilrigging byr på store problemer. Dessuten vil det på grunn av den dårlige kraftsituasjonen i år ha stor betydning for vårt smelteverk i Svelgen om overføringen kan iverksettes allerede fra høsten.

Forutsetningen for å kunne utføre arbeidene i høst er at overføringstillatelse kan foreligge senest i midten av september.

Vi tillater oss derfor å anmode om at overføringssøknaden blir undergitt en hurtigst mulig behandling.

Videre tillater vi oss — i medhold av oreigningslovens § 25 første og annet punktum — å søke om tillatelse til å sette i gang arbeidene før skjønn er påstevnet. Villkårene for dette må antas å foreligge, idet tidsfaktoren som ovenfor nevnt er meget viktig. Samtidig vil skjønnets erstatningsvurderinger overhodet ikke bli vanskeliggjort ved at arbeidet utføres straks.»

Søknaden har vore gunngjord 2 gonger i Norsk lysingsblad og 1 gong i lokalpressa og har vore lagd fram for distriktet på vanleg måte. Dessutan har søknadsdokumenta vore sendt særskilt til 7 grunneigarar som saka kjem ved.

Bremanger kommunestyre i møte den 2. september 1966 rår til å løyve til mellombels overføring vert gjeve. Det same gjer fylkesmannen i Sogn og Fjordane i brev datert 10. september s. å.

Hverken Bremanger jordstyre eller fylkeslandbruksstyret i Sogn og Fjordane har noko serleg å merka til søknaden etter vedtaka av 30. august og 6. september 1966 i same følgd.

Innlandsfiskenemnda i Bremanger har vedteke denne fråsegna i møte den 30. august 1966:

«Ein kan ikkje sjå at det er fiskeinteresser som lid nemnande skader ved overføring av Litle Snønykjevatt til Hjelmevatn i Svelgvassdraget.»

Petra Solheim seier i brev av 23. august 1966:

«Dette vatnet er liksom resten av Sødalsvassdraget i grunneigarane i Førde sin eigedom.

Eg legg med dette ned protest mot regulering i noko form, av Litle Snønykjevatt, før avtale med grunneigarane er i orden.»

Det sistnemnde brevet har vore lagt fram for søkjaren, som i telefonsamtale den 14. september 1966 gav uttrykk for den oppfatning at det er tvisten mellom grunneigarane og fylket om eigedomstilhøva i vassdraget som er årsak til protesten. Grunneigarane fryktar truleg at stillinga deira andsynes fylket kan bli svekka, dersom ikkje tvisten blir avgjort først. Søkjaren meiner likevel at konsesjons-saka ikkje vil få nokon verknad i so måte, da Spigerverket når tida kjem, vil gjera opp med dei som syner seg å ha rettkome krav på eventuelle skadebøter.

Hovudstyrets merknader:

Med Kronprinsregentens resolusjon av 16. mars 1956 fikk Christiania Spigerverk løyve til å regulere Hjelmevatn, Sordalsvatn og Svelgsvatt i Svelgvassdraget. (St. prp. nr. 6 for 1956 og Innst. S. nr. 24 for s. å.) Selskapet bygde da ut fallet frå Hjelmevatn til fjorden, ca. 484 m, i kraftstasjonen Svelgen II.

Med Kronprinsregentens resolusjon av 6. juli 1957 og kongelig resolusjon av 13. mai 1966 fikk Spigerverket løyve til å føre Nipevatn og Langevatn (Vatt 11) — i same følgd — over frå Førdevassdraget til Hjelmevatnet.

Selskapet søker nå om løyve til mellombels å føra Litle Snønykjevatt (Vatt 12) i Vestre Askåra-vassdraget over til Langevatn og Svelgvassdraget inntil Vestre Askåra blir utbygd.

Løyve til reguleringar og overføringar i Askåravassdraget blei gitt Sogn og Fjordane fylke ved kongelig resolusjon av 11. mars 1966.

Litle Snønykjevatt har eit nedbørfelt på 1,48 km² med årleg medelavlaup ca. 6 mill. m³. Planen går ut på å føre vatnet gjennom ein ca. 2 m djup kanal av 40 m lengd til Langevatn. Det kan da nyttast i kraftstasjonen Svelgen II, der det vil gi ein auke i regulert vassføring på ca. 0,17 m³/sek. Kraftvinsten er rekna til ca. 1 100 nat.-hk, og produksjonsauken i eit medelår har søkjaren gjeve opp til ca. 5 GWh. Med anleggskostnad kr. 60 000 blir utbyggingsprisen 1,2 øre/kWh. Lengda av konsesjonstida er i tilfelle uviss, men under føresetnad av 4 års utnytting av vatnet har søkjaren rekna kraftprisen til ca. 0,5 øre pr. kWh.

Christiania Spigerverk har i dag underskott på kraft til smelteverket i Svelgen, og behovet vil auka. Ein kan nemna at selskapet også har søknad inne om regulering og utbygging av øvre del av Norddalsvassdraget i Flora m. v., der produksjonen er rekna til vel 200 GWh. Vidare har selskapet søkt om overføringar til Svelgen I som vil gi ca. 37 GWh. Medan desse prosjekta vil ta meire tid, vil Snønykjevattn likesom Langevatn, der anleggsarbeidet nå er i gang, kunne gi eit snarleg og billeg krafttilskott.

Vedkomande vassrettane i Vestre Åskåra er det tvist mellom grunneigarane og Sogn og Fjordane fylke. Dette er kan henda årsak til den einaste innvendinga som er komen inn mot søknaden. Det er ein grunneigar som protesterar mot at regulering blir sett i verk før det er kome istand avtale med grunneigarane. Eigedomstilhøva vil truleg snart blir klarlagde i samband med prosjektet for utbygging av Åskåravassdraget, og skulle elles ikkje ha noko å seia for konsesjonsspørsmålet.

Så vidt Hovudstyret kan sjå, vil overføringa ikkje føre med seg skadeverknader av særleg betydning. Saka har vore lagd fram for Landbruksdepartementet til fråsegn vedkomande fisket, men det er til nå ikkje kome svar. Innlandsfiskeremnda i Bremanger kan ikkje sjå at det er fiskeinteresser som vil lida nemnande skade ved overføringa.

Så vel Bremanger kommune som Sogn og Fjordane fylke har tilrådd at løyve blir gitt.

Hovudstyret meiner at skadeverknadene blir små samanlikna med nytten, og vil rå til at løyve blir gitt.

Utkast til vilkår er lagt ved.

Hovudstyret gjer desse merknadene til vilkåra:

Konsesjonstid, post 1.

Det er føresetnaden at konsesjonen berre skal gjelda inntil Vestre Åskåra blir utbygd.

Arlege avgifter, post 2.

Ved reguleringa og overføringa av Langevatn, der løyve blei gitt i mars d. å., nytta ein satsane kr. 1,50 pr. nat.-hk til staten og kr. 4 pr. nat.-hk til kommunar. Hovudstyret gjer framlegg om kr. 3 og kr. 5 i same følgd når det gjeld Litle Snønykjevattn.

Stilling av trygd, post 14.

Ein gjer framlegg om at føresegna i post 19 i vilkåra for reguleringskonsesjonen av 16. mars 1956 om stilling av trygd også skal omfatta overføringa av Vatn 12.

Anleggsarbeidet er ikkje av slikt omfang

at Hovudstyret finn grunn til å ta med føresegn om mellombels forsamlingslokale for arbeidarane.

Ein kan heller ikkje sjå at det er rimeleg grunn til pålegg vedkomande fisket.

Christiania Spigerverk søker også om løyve etter oreigningslova til å setja arbeidet i gang før det er kravt skjøn.

Arbeidet ved Langevatnet er igang, og det er av økonomisk betydning i tilfelle å kunne ta kanalarbeidet ved Snønykjevattnet medan ein har det naudsynlege anleggsutstyret på staden, særleg på grunn av dei vanskelege transporttilhøva i fjellet her.

Arbeidet skulle ikkje gjera det vanskelegare for skjønnet å fastsetja skadebøtene.

Hovudstyret meiner føresetnadene i lova for at løyve kan gis er til stades, og vil tilrå at også denne delen av søknaden blir imøtekomen.

Hovudstyret finn det ikkje naudsynleg med andre vilkår for dette løyvet enn den stilling av sikkerhet for betaling av skadebøter som Departementet etter lova kan fastsetja.

Saksdokumenta følgjer vedlagt.

Behandla etter instruksens § 10, og vil bli lagt fram for Hovudstyret i førstkomande møte.»

Departementet skal bemerke:

Ved kongelig resolusjon av 12. august 1966 fikk Sogn og Fjordane fylke tillatelse til å foreta reguleringer og overføringer i Åskåravassdragene m. fl. i forbindelse med utbygging av Østre og Vestre Åskåra. Når det gjelder utbyggingen av Vestre Åskåra er det forutsetningen at man bl. a. skal nytte vannet fra Litle Snønykjevattn. Dette vatn skal imidlertid ikke reguleres. Inntil Vestre Åskåra bygges ut, ønsker Christiania Spigerverk å overføre vann fra Litle Snønykjevattn til Svelgenvassdraget for å benytte dette i sin kraftstasjon Svelgen II.

Hovedstyret har beregnet kraftinnvinningen av overføringen til ca. 1 100 nat.-hk. Søkeren har beregnet den gjennomsnittlige øking av kraftproduksjonen til ca. 5 GWh og anleggsomkostningene til kr. 60 000.

Det antas at overføringen ikke vil medføre skadevirkninger av betydning. Når det gjelder fisket har innlandsfiskeremnda i Bremanger uttalt at den ikke kan se at det er fiskeinteresser som lider nevneverdig skade ved overføringen. Saken har også vært forelagt Landbruksdepartementet, men svar er ennå ikke kommet.

Departementet viser for øvrig til hovedstyrets uttalelse og vil med hovedstyret rå til at tillatelse til overføring blir gitt.

Tillatelsen foreslås gitt på følgende vilkår

som i det vesentlige er i samsvar med hovedstyrets forslag:

«1.

Konsesjonen gjelder for den tid kontrakten mellom staten og Christiania Spigerverk om leie av Svelgenvassdraget m. v. står ved makt, dog ikke utover 23. april 1995. Konsesjonen kan tilbakekalles etter nærmere bestemmelse av departementet når det vann som er tillatt overført kan tas i bruk i Vestre Åskåra, jfr. konsesjon av 12. august 1966 til Sogn og Fjordane fylke.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Når tillatelsen opphører kan staten kreve avstått anleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen og overføringen staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vannkraften som reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 3,00 pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 5,00 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som overføringene og reguleringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som innvunnet øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etter hvert som den innvunne vasskraft tas i bruk.

Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på

samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes erlegges konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr. Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners), alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikt er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til

fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene. Valg av trase for veganlegg skal skje i samråd med de stedlige myndigheter.

11.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende anleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

12.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttakelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige merker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

13.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i ved-

kommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anleggene som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelsene herom treffes av departementet. Det tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

14.

Den i post 19 i reguleringskonsesjonen av 16. mars 1956 fastsatte bestemmelse om sikkerhetsstillelse gjelder også overføring av Snønykjevavn.

15.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er

fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommune. Eieren av anleggene plikter å skaffe seg råderett over tipper og andre områder som er nødvendige for gjennomføring av pålegg gitt i henhold til denne post. Anleggenes eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Hvis overføringstillatelsen tilbakekalles, jfr. post 1, 1. ledd, 2. punktum, plikter konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen å foreta gjenfylling av overføringskanalen. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

16.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

17.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke overføringen kan medføre forpliktelser.»

Til de enkelte vilkår skal departementet få bemerke:

Christiania Spigerverk har søkt om midlertidig tillatelse til overføring inntil Vestre Åskåra er bygget ut. Dette vil kunne inn-

treffe allerede etter 4—5 år og departementet antar at det etter vassdragsreguleringsloven ikke er adgang til å gi tillatelser for så kort tid. I vilkårenes post 1 er derfor foreslått at konsesjonen skal gjelde for den tid kontrakten mellom staten og Christiania Spigerverk om leie av Svelgenvassdraget står ved makt, dog ikke utover 23. april 1995, slik som er gjort i Christiania Spigerverks konsesjon av 13. mai 1966 om regulering og overføring av Langvatn. I vilkåret foretas imidlertid en tilføyelse om at konsesjonen kan tilbakekalles etter nærmere bestemmelse av departementet når det vann som er tillatt overført kan tas i bruk i Vestre Åskåra.

Hvis konsesjonen blir tilbakekalt i samsvar med foranstående vil det ikke kunne bli aktuelt for staten å kreve overføringsanlegget avstått, idet forutsetningen for tilbakekallelsen vil være at vannet skal gå sitt naturlige løp og nyttes av Sogn og Fjordane fylke slik som forutsatt i fylkets reguleringskonsesjon for Åskåra.

I post 2 er foreslått at konsesjonsavgiften til kommuner blir satt til kr. 5 pr. nat.-hk og til staten kr. 3 pr. nat.-hk.

I samsvar med hovedstyrets forslag er det ikke foreslått vilkår av hensyn til fisket, jfr. den forannevnte uttalelse fra Innlandsfiskeremnda i Bremanger. Uttalelse fra Landbruksdepartementet foreligger imidlertid ikke. Man anbefaler at departementet blir bemyndiget til å fastsette vilkår om fisket dersom man senere skulle finne dette nødvendig.

I post 15 om naturvern m. v. har man i tillegg til de vanlige bestemmelser foreslått pålagt plikt for konsesjonæren til å foreta gjenfylling av overføringskanalen dersom tillatelsen tilbakekalles, jfr. pst. 1.

De øvrige vilkår antas ikke å trenge nærmere kommentarer.

Det er også søkt om tillatelse til, i medhold av oreigningslovens § 25, å sette anleggsarbeidene i verk før skjønn er påstevnet. Tillatelse til dette vil eventuelt gis av departementet i henhold til fullmakt.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Christiania Spigerverk å overføre Litle Snønykjevatt til Svelgenvassdraget i Bremanger på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 23. september 1966.

37. Norton Norge A/S.

(Tillatelse til forhøyelse av aksjekapitalen.)
Gitt av Industridepartementet 28. september 1966.

Det vises til Deres brev av 9. september

1966 til Norges Bank hvorav gjenpart er mottatt i departementet.

I medhold av § 36 i ervervsloven av 14. desember 1917 og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 19. desember 1958, tillates Norton Norge A/S å forhøye aksjekapitalen fra kr. 32 880 000 til kr. 36 455 000. Departementet forutsetter at pengene overføres fra utlandet i samsvar med ovennevnte brev til Norges Bank.

38. A/S Star Paper Mill, Drammen.

(Tillatelse til å leie ytterligere inntil 5 500 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.)

Kgl. res. av 30. september 1966.

I anledning av en søknad av 11. mai 1966 fra A/S Star Paper Mill om utvidet konsesjon på leie av spillkraft til drift av en elektrokjel har Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen i brev av 12. september 1966 gitt følgende uttalelse til departementet:

«A/S Star Paper Mill — søknad om konsesjon på leie av ytterligere spillkraft.

En viser til departementets brev hit av 13. august 1966 — jnr. 2107/66 IDV.

I brev til Hovedstyret av 11. mai 1966 har A/S Star Paper Mill, Drammen, søkt om konsesjon på leie av ytterligere inntil 5 500 kW spillkraft eller i alt inntil 8 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk for drift av selskapets elektrokjeler.

Søknaden er sålydende:

«Vi henviser til vår konsesjon på leie av inntil 2 500 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk, gitt av Industridepartementet 24. november 1960.

I forbindelse med utskifting av vår elektrokjel med en ny på 10 000 kW tillater vi oss herved å søke om at vår konsesjon for spillkraft utvides til å omfatte leie av inntil 8 000 kW.

Vedlagt oversendes fotokopi av spillkraftkontrakt med Drammens Elektrisitetsverk, datert 11. mai og 8. juni 1964, og også foreskreven erklæring fra vårt selskaps styre.

Vi håper at en slik utvidelse av konsesjonskvantumet kan innvilges oss på ovenstående basis.»

Søknaden har herfra vært forelagt vedkommende distrikt til uttalelse.

Drammen kommune v/ Drammens Elektrisitetsverks styre har i påtegning av 4. juli 1966 til Buskerud fylke anbefalt at konsesjon blir gitt «på leie av ytterligere 5 500 kW spillkraft for drift av ny elektrokjel, slik at konsesjon for spillkraft samlet omfatter 8 000 kW».

Elektrisitetskonsulenten i Buskerud har i påtegning av 14. juli 1966 til Fylkesmannen i Buskerud meddelt, at han ikke har noe å bemerke til at konsesjon innvilges som søkt om.

Fylkesmannen i Buskerud har i påtegning hit av 2. august 1966 vist til uttalelsene fra styret i Drammens Elektrisitetsverk og Elektrisitetskonsulenten i Buskerud og meddelt, at han slutter seg til disse uttalelser og at han intet har å bemerke til at omsøkte konsesjon blir gitt.

Industridepartementet, Treforedlingskontoret, har i ekspedisjon hit av 12. august 1966 — jnr. ID. 1933/66 I. MDH/Fo. — meddelt at Industriavdelingen i brev til Vassdragsavdelingen har uttalt, at den intet har å bemerke til at konsesjons-søknaden blir innvilget.

I henhold til Industridepartementets brev av 22. mars 1961 — jnr. 400/61 IDV — ble A/S Star Paper Mills konsesjon av 24. november 1960 på leie av inntil 1 500 kW primakraft og inntil 2 500 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk utvidet til å gjelde inntil 2 500 kW primakraft inntil 2 500 kW spillkraft. Utvidelsen er gitt på samme betingelser som konsesjonen av 24. november 1960, herunder med tidsbegrensning til 1. januar 1970 og med vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den primakraft som gjennomsnittlig nyttes samt med vilkår om selskapets styre. For øvrig er konsesjonen gitt på vanlige betingelser, dog uten vilkår om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner.

Den nevnte konsesjonsavgift til staten er betalt til og med for driftsåret 1964—65. For 1964—65 var avgiften kr. 1 906,80.

Ifølge den foreliggende spillkraftkontrakt, datert 11. mai/8. juni 1966 skal Drammens Elektrisitetsverk levere spillkraft til selskapets elektrokjele på 10 000 kW. Leveringen skal foregå helt etter Drammens Elektrisitetsverks bestemmelse, både med hensyn til om, når og i hvilken utstrekning levering skal skje. A/S Star Paper Mill skal på sin side være forpliktet til å bruke elektrisitet til dampfremstilling i den utstrekning spillkraft stilles til disposisjon når bedriften er i gang.

Kraften skal leveres som 3-faset vekselstrøm med en spenning på ca. 4 600 V og 50 perioder pr. sek. og betales etter en pris pr. kWh basert på prisen for fyringsolje.

Kontrakten skal gjelde i 10 år fra den 1. juni 1964.

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot det utvidede leieforhold og vil rå til at A/S Star Paper Mill's konsesjon av 24. november 1960 utvides til å omfatte leie av ytterligere inntil 5 500 kW spillkraft fra Dram-

mens Elektrisitetsverk for drift av selskapets elektrokjele ved dets anlegg i Drammen, som søkt om.

Utvidelsen anbefales meddelt på samme betingelser som konsesjonen av 24. november 1960 og således uten vilkår om avgift til staten og kommuner, idet det dreier seg om spillkraft til dampfremstilling.

Sakens dokumenter, herunder erklæring av 10. mai 1966 fra selskapets styre vedlegges.

Saken er behandlet i hovedstyremøte den 7. september 1966.»

Departementet skal bemerke:

I forbindelse med søknaden er fremlagt slik erklæring fra styret i A/S Star Paper Mill som foreskrevet i ervervslovens § 24, annet ledd.

Ved Industridepartementets brev av 23. mars 1961 ble den ved Industridepartementets brev av 24. november 1960 gitte konsesjon for A/S Star Paper Mill på kraftleie fra Drammens Elektrisitetsverk utvidet til å omfatte i alt inntil 2 500 kW primakraft og inntil 2 500 kW spillkraft på uforandrede vilkår, jfr. herom «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for henholdsvis 1960 s. 142 og 1961 s. 13. Konsesjonen er gitt på vilkår bl. a. om tidsbegrensning til 1. januar 1970 og ellers stort sett vanlige vilkår, bl. a. om norsk styre. For leien av spillkraft er ikke betinget avgift. Videre er kraftuttaket forutsatt undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Etter det foreliggende vil departementet rå til at A/S Star Paper Mill gis den søkte konsesjon på leie av ytterligere inntil 5 500 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk på samme vilkår og forutsetninger som selskapets nevnte konsesjon gitt av Industridepartementet ved brev av 24. november 1960, jfr. brev av 23. mars 1961, dog således at vilkårenes pkt. 4 om søksmål etter naboloven gis følgende endrede overskrift og ordlyd i samsvar med den praksis som nå følges:

«4. Søksmål etter lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av lov om rettshøve mellom grannar.»

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til spørsmålet om hvorvidt A/S Star Paper Mill vil trenge røykskadekonsesjon, jfr. lov av 16. juni 1961 om rettshøve mellom grannar og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Industridepartementet

tilrådning:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 Kap. IV tillates A/S Star Paper Mill, Drammen å leie ytterligere inntil 5 500 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk på de vilkår og under de forutsetninger som er foreslått i Industridepartementets tilrådning av 30. september 1966.

39. A/S Union (Union Co.).

(Tillatelse til å leie inntil 7 000 kW spillkraft fra Skiensfjordens komm. Kraftselskap til drift av en elektrokjel på Skotfos Bruk.)

Kgl. res. av 30. september 1966.

A/S Union (Union Co.) fikk ved kongelig resolusjon av 21. september 1951 en konsesjon som bl. a. omfatter leie av inntil 24 000 kW fra Skiensfjordens komm. Kraftselskap med tidsbegrensning til 1. januar 1971, jfr. herom «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1951 s. 74 flg.

I anledning av en søknad av 29. november 1965 fra A/S Union (Union Co.) om konsesjon på leie av inntil 7 000 kW spillkraft fra Skiensfjordens komm. Kraftselskap til drift av en elektrokjel på Skotfos Bruk har Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen i brev av 14. september 1966 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Med departementets påtegning av 8. desember 1965 (Jnr. 3236/65 IDV VH/ABK) har en mottatt til uttalelse søknad av 29. november 1965 fra A/S Union (Union Co.) om konsesjon på leie av inntil 7 000 kW spillkraft fra Skiensfjordens komm. kraftselskap til dampfremstilling i selskapets elektrokjel på Skotfos Bruk.

Søknaden lyder:

«Ved kontrakt av 13. september og 1. oktober d. å. er det mellom Skiensfjordens kommunale Kraftselskap og A/S Union (Union Co.) inngått avtale om levering av spillkraft til erstatning for dampfremstilling i oljefyrte kjeler ved Skotfos Bruk.

Spillkraftkontrakten gjelder for inntil 7 000 kW fra 1. juli d. å. til 31. desember d. å. og deretter med et års gjensidig oppsigelse.

Vi tillater oss herved å søke om konsesjon på leie av 7 000 kW elektrisk kraft (spillkraft) til elektrisk dampkjel på Skotfos Bruk. Av praktiske grunner tør vi be om at konsesjonen blir gitt for minst en 10-års periode.

Med hensyn til vårt selskap viser vi til opplysninger meddelt i de årlige oppgaver vårt selskap innsender, senest av 21. juni d. å. med tilleggs melding av 21. september d. å.

Av de 1 000 000 aksjer å kr. 10 i vårt selskap, eies for tiden 2 118 av utenlandske

statsborgere eller andre som etter den alm. konsesjonslovs § 19 bare med kongelig tillatelse kan erverve fast eiendom.

Som bilag følger avskrift av kontrakten mellom Skiensfjorden kommunale Kraftselskap og A/S Union (Union Co.) av 13. september og 1. oktober d. å. samt erklæring fra vårt selskaps styre.»

Industridepartementet har i brev hertil av 13. desember 1965 (Jnr. 3331/65 IDV, VH/ABK) gitt underretning om at departementets Industriavdeling i brev av 10. desember 1965 har meddelt at avdelingen ikke har noe å merke til at søknaden blir innvilget.

Skien bystyre behandlet søknaden i møte den 11. mars 1966 og vedtok enstemmig formannskapets innstilling som er identisk med rådmannens innstilling og lyder:

«Bystyret anbefaler A/S Unions søknad om konsesjon på leie av 7 000 kW elektrisk kraft (spillkraft) til elektrisk dampkjel på Skotfos Bruk, i henhold til kontrakt av 13. september og 1. oktober 1965 mellom SKK og A/S Union, og har ikke noe å bemerke til at konsesjonen blir gitt for minst en 10-års periode.»

Fylkesmannen i Telemark har i påtegning av 30. mars 1966 vist til vedlagte utskrift av Skien kommunestyres vedtak og for øvrig rådd til at den søkte konsesjon blir gitt. Som nevnt i søknaden er det vedlagt kontrakt mellom partene om kraftleveringen. I søknaden er det opplyst at kontrakten gjelder fra 1. juli d. å. (1965) til 31. desember d. å. (1965) og deretter med et års gjensidig oppsigelse. Det antas at det her foreligger en skrivefeil da det i kontraktens § 10 står at kontrakten gjelder fra 1. juli 1965 til 31. desember 1967 og deretter med ett års gjensidig oppsigelse.

I henhold til kontrakten har Skiensfjordens komm. kraftselskap rett til å levere inntil 7 000 kW maks. og min. 3 000 kW til A/S Unions elektrokjeler. Leveringen finner dog bare sted i den utstrekning det passer kraftselskapet å levere slik kraft. A/S Union plikter på sin side å utta og betale for den kraft som kraftselskapet stiller til disposisjon i henhold til kontrakten og som A/S Union kan nyttiggjøre seg i sin elektrodekjeler.

A/S Union (Union Co.) har fra tidligere konsesjon på leie av inntil 24 000 kW spillkraft fra Skiensfjordens komm. kraftselskap til dampfremstilling i Union-selskapenes bedrifter i Skien. Tillatelsen er gitt ved kongelig resolusjon av 21. september 1951, jfr. Industridepartementets brev av 10. oktober 1951 (Jnr. 2429/51 IDW) til A/S Union. I henhold til punkt 1 i konsesjonsvilkårene gjelder tillatelsen i den tid A/S Union (Union Co.) måtte leie inntil 24 000 kW spillkraft fra

Skienfjordens komm. kraftselskap (jfr. spillkraftkontrakt av 9. mai/13. juni 1951). Dog gjelder tillatelsen ikke lenger enn inntil 1. juli 1971.

Ifølge denne konsesjon er selskapet blitt bedt om å sende inn oppgave hvert år innen utgangen av mars måned over selskapets styre og opplysninger om selskapets aksjonærer m. m.

Selskapet uttaler i sin søknad til departementet at slike opplysninger er sendt årlig og viser hertil.

Hovedstyret har for sin del ikke noe å innvende mot leieforholdet og vil rå til at A/S Union (Union Co.) får tillatelse til å leie inntil 7 000 kW spillkraft fra Skienfjordens komm. kraftselskap for dampfremstilling i sin elektrodekjel på Skotfos Bruk.

Tillatelsen foreslås meddelt for den tid kraftleiekontrakten mellom partene står ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1976.

Da det i dette tilfelle dreier seg om leie av kraft (spillkraft) for dampfremstilling i elektrodekjel, blir avgift ikke å pålegge etter den praksis som nå følges. For øvrig vil en foreslå at tillatelsen blir gitt på vanlige vilkår, herunder vilkår om helt norsk styre, men nå uten vilkår om norske tjenestemenn og arbeidere. Vilkåret om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner går en også ut fra blir å sløyfe da bedriften er beliggende i Skien som er medlem av Skienfjordens komm. Kraftselskap.

For øvrig viser en til vedlagte forslag til konsesjonsvilkår.

Behandlet i hovedstyremøte den 7. september 1966.

Sakens dokumenter vedlegges, herunder erklæring fra selskapets styre.»

Departementet skal bemerke:

A/S Union (Union Co.) har fremlagt erklæring fra styret i samsvar med ervervslovens § 24, annet ledd.

Departementet vil etter det foreliggende med hovedstyret rå til at A/S Union (Union Co.) gis den søkte konsesjon på leie av inntil 7 000 kW spillkraft fra Skienfjordens komm. Kraftselskap til drift av en elektrodekjel på Skotfos Bruk og med tidsbegrensning til 1. januar 1976, jfr. pkt. 1 om leietid i utkastet nedenfor til vilkår.

For øvrig anbefales konsesjonen gitt på stort sett vanlige vilkår, bl. a. om norsk styre, norsk arbeid og materiell og om trygd, men uten vilkår om avgift eller om kraftavståelse.

Departementets utkast til konsesjonsvilkår er i sin helhet sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kontrakten med Skienfjordens komm. kraftselskap om leie av inntil 7 000 kW spillkraft står ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1976.

2. Styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

8. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 7 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Kraftuttaket forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til hvorvidt A/S Union (Union Co.) vil trenge røykskadekonsesjon, jfr. lov av 16. juni 1961

om rettshøve mellom grannar og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 Kap. IV tillates A/S Union (Union Co.) å leie inntil 7 000 kW spillkraft fra Skiensfjordens komm. Kraftselskap til drift av en elektrokjel på Skotfos Bruk.

Tillatelsen gis på vilkår og under forutsetninger som foreslått i Industridepartementets tilråding av 30. september 1966.

40. Østfold fylke.

(Tillatelse til reguleringer og overføringer i Lærdalsvassdraget.)

Kgl. res. av 7. oktober 1966.

Stortinget har i følge meddelelse fra dets presidentskap, i møte den 6. juni 1966, gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at Østfold fylke får tillatelse til å foreta reguleringer og overføringer i Lærdalsvassdraget i alt vesentlig i samsvar med Industridepartementets tilråding av 4. mars 1966 og med de endringer som følger av denne innstilling.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 206 for 1965—66, som igjen med noen endringer samsvarer med St. prp. nr. 72 for samme år.

De endringer som er foretatt av Stortinget i forhold til det som var foreslått i proposisjonen gjelder vilkårenes post 3 om konsesjonsavgifter og vilkårenes post 14 om fond.

Når det gjelder konsesjonsavgifter var det i proposisjonen foreslått kr. 4 pr. nat.-hk til kommuner og kr. 1,50 pr. nat.-hk til staten. I Stortinget ble dette endret til kr. 4,50 pr. nat.-hk til kommuner og kr. 1 pr. nat.-hk. til staten.

Når det gjelder fond uttalte Stortingets skog-, vassdrags- og industrikomite i sin innstilling følgende:

«Lærdal kommune har krevd at det blir opprettet et jordbruksfond stort kr. 200 000 og et næringsfond.

Departementet har foreslått et fond på kr. 250 000 hvis renter forutsettes anvendt til opphjør av fisket og at fondets fordeling mellom de berørte kommuner blir fastsatt av Landbruksdepartementet.

Departementet har ikke funnet det berettiget å opprette noe jordbruksfond idet skadene på jordbruket ansees for uvesentlige.

Komiteen finner det helt berettiget at det blir avsatt midler til opphjør av fisket.

Komiteén har videre vurdert spørsmålet om det ikke her vil være berettiget med et næringsfond.

Komiteén finner det påkrevet at et næringsfond blir opprettet og foreslår post 14 i reguleringsvilkåra endret i samsvar med dette.

Komiteén foreslår at fondet settes til kr. 500 000 som fordeles med kr. 250 000 til opphjør av fisket og kr. 250 000 avsettes til næringsfondet. Næringsfondet forutsettes å kunne brukes til støtte av næringsvirksomhet av forskjellig art, herunder da også til jordbruket. Fondet forutsettes disponert fritt av de interesserte kommuner etter vedtekter godkjent av Industridepartementet. Det forutsettes at det blir opprettet et fondsstyre hvor hver av de deltagende kommuner har minst 1 representant og for øvrig en slik representasjon at det noe så nær svarer til fordelingen av konsesjonsavgiften.

Komiteén mener videre at et næringsfond trenger å bli tilført ytterligere midler og foreslår at det av avgiften til kommunene avsettes kr. 1 pr. innvunnet nat.-hk som årlig overføres til næringsfondet.»

I samsvar med ovenstående utformet komiteén et nytt utkast til vilkårenes post 14, som ble vedtatt av Stortinget.

De vilkår for tillatelsen som er vedtatt av Stortinget lyder:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år.

Dersom vassfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen og overføringen eller blir medeiere i anleggene gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 60 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått disse vassfalleierens andeler i anleggene uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 40. år etter at konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i regulerings- og overføringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassutbyggingsarbeid

der og hus har en verdi svarende til hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fra- drag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 60 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvil- lige menn på statens bekostning.

Anleggenes eier plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte be- stemme.

3.

For den økning av vasskraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 1,00 pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfond i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4,50 pr. nat.-hk, hvorav $\frac{2}{9}$ tilføres det næringsfond som skal opprettes i henhold til post 14.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av lavvassføringen som reguleringene og overføringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhand- lede avgifter inntreier etter hvert som den ved reguleringene og overføringene innvunne vasskraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. årlig rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkom- mende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjon er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen, uten tillatelse meddelt av departementet, måtte oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 500.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll- og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og dissers familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege, og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements tillatelse berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforhold mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for allmennheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

De stedlige myndigheter skal tas med på råd ved valg av trasé for de forskjellige anleggsveger.

12.

For å forebygge ugunstig innvirkning på isforholdene, plikter konsesjonæren å anlegge og vedlikeholde en omløpstunnel fra Borgund kraftverks avløpstunnel ved Sjurhaugfossen til Byrkjo, og i forbindelse hermed å etablere nødvendige tiltak hvorved mest mulig av vannets fallenergi blir forbrukt før det igjen

føres ut i elveleiet. Etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement kan det pålegges konsesjonæren å forlenge omløpstunnelen til Stuvane, dersom framføring bare til Byrkjo ikke viser seg tilstrekkelig.

Tunnelen, som skal ha en kapasitet tilsvarende maksimal driftsvassføring i Borgund kraftverk, skal anlegges slik at den framtidig kan inngå i utnyttelsen av de aktuelle fallstrekningene til kraftproduksjon. Vedkommende utbygger skal i denne forbindelse ha rett til nødvendig utstrossing, såfremt arbeidet med dette ikke hindrer tunnelens primære formål.

13.

- a) Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement:
1. å bygge og drive klekkeri for laks og sjøaure med en kapasitet på 1 million rogn og med muligheter for senere eventuell nødvendig utvidelse av kapasiteten.
 2. å bekoste eller foreta utsetting av yngel av laks og sjøaure, samt yngel og/eller settefisk av innlandsaure.
 3. å anordne mekaniske sperregittere foran omløps- og avløpstunnelene.
 4. med års mellomrom å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser i Lærdalsområdet, — dog hvert år inntil reguleringsene tas i bruk.
 5. å dekke utgiftene til forsterket jakt- og fiskeoppsyn i anleggstida.
 6. eventuelt å foreta finrydding av begrensede, neddemte områder etter nærmere bestemmelse av skjønn.
- b) Konsesjonæren plikter å bygge og vedlikeholde laksetrappene på strekningen fra og med Sjurhaugfossen til Heggfossen. Laksetrappene, som skal være satt i drift minst 1 år før reguleringsene og overføringene tas i bruk, skal utføres etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse og i samråd med dette departement. Trappene skal utstyres med telleapparater.
- c) 1. Dersom vassføringen ved Seltun vassmerke innen 15. juni ikke er kommet opp i 100 m³/sek., i døgnmiddel, eller dersom middelvassføringen over døgnet i tida 15. juni—31. august synker under 20 m³/sek. gjennom mer enn 5 sammenhengende døgn, plikter konsesjonæren etter avgjørelse av Landbruksdepartementet eller den det bebyrdiger i den nevnte periode å slippe kunstige flommer fra Borgund kraftverk. For dette formål kan det kreves avgitt inntil 12 mill. m³ vatn pr. år, dog maksimalt 25 mill. m³ gjennom siste sammenhengende 5-årsperiode.
2. Konsesjonæren plikter å etablere en anordning ved Borgund kraftverk som ved driftsstans e. l. gjør det mulig med øyeblikkelig virkning å slippe en vassføring på inntil 12 m³/sek. forbi kraftstasjonen.
3. Utpreget døgnregulering gjennom Borgund kraftverk må ikke forekomme. Ellers må endringer i vassslippingen for kraftverksdriften skje med så myke overganger som mulig. Spesielt skal det ved avslutningen av vintertappingen has for øye at elvas vassføring ikke blir redusert mer enn nødvendig før vårflommen begynner. Etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse plikter konsesjonæren i denne mellomperioden å slippe en vassføring begrenset oppad til reguleringsområdets naturlige avløp. I gyteperioden om høsten plikter konsesjonæren å redusere tappingen av reguleringsvann såfremt Landbruksdepartementet ikke finner at det er tilfredsstillende nok at reguleringstilskuddet tappes gjennom omløpstunnelen.
- d) Konsesjonæren plikter å påse at hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar nødvendige hensyn for å forebygge fare for forurensing av vassdraget. Spyling av tunneler med direkte avløp til Lærdalselva skal så vidt mulig foretas når elvas vassføring er stor.
- e) Dersom det i løpet av en 10-årsperiode etter at reguleringsene og overføringene er tatt i bruk viser seg at lakse- og sjøaurebestanden i Lærdalselva går vesentlig tilbake sammenlignet med forholdene i vassdraget i uregulert tilstand til tross for tiltakene i denne post, plikter konsesjonæren i den utstrekning Landbruksdepartementet finner at tilbakegangen skyldes reguleringsene og overføringene, å treffe de ytterligere tiltak til opphjelp av lakse- og sjøaurebestanden som Landbruksdepartementet fastsetter, såfremt det finner at

omkostningene med tiltakene står i et rimelig forhold til hva som derved kan vinnes.

14.

Før reguleringen og overføringen tas i bruk, plikter konsesjonæren å innbetale til kommunene i distriktet tilsammen kr. 500 000 som blir å avsette til følgende formål: Kr. 250 000 til et fond hvis renter etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene anvendes til opphjør av fisket. Fondets fordeling mellom kommunene fastsettes av Landbruksdepartementet. For fondet skal utarbeides vedtekter som må godkjennes av Landbruksdepartementet. Kr. 250 000 avsettes til et næringsfond for distriktet. Til dette fond skal hvert år tilføres kr. 1 av hver innvunnet nat.-hk, etter de samme beregningsregler som bestemt under post 3. Næringsfondet anvendes etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene til fremme av næringslivet i de berørte kommuner.

Vedtekter for næringsfondet skal være undergitt Industridepartementets godkjenning, som også treffer nærmere bestemmelser om fondets fordeling mellom kommunene.

15.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringene og overføringene fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak som skal treffes, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som kan fremmes i forbindelse med skjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å utføre og vedlikeholde grunndammer (terskler) i de elvestrekninger som berøres av utbyggingene særlig av hensyn til fiske, utseende og ferdsel, grunnvasstand og vassforsyning, samt foreta opprensning i elvefaret og mindre strandjusteringer.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og gjennomføres så snart som mulig deretter. Utførelsen undergis offentlig tilsyn. De med planlegging og tilsyn forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

16.

Konsesjonæren er forpliktet til ved reguleringsarbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anlegget, eller, hvis departementet måtte finne det mer hensiktsmessig, og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring,

utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille kr. 50 000 til rådighet for allmenndannende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter vedkommende departements nærmere bestemmelser.

17.

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes, å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, såleles at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

18.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19.

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vatnet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

20.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige in-

teresse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21.

De vassfalls- og brukseiere, som benytter seg av det ved reguleringene og overføringene innvunne driftsvatn, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt. Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den

alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

22.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i regulerings- og overføringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringene og overføringene mot en årlig godtgjørelse til anleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

23.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juli 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget. Plassering av stein- og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig oppryd-

ding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

24.

Til skjønn i anledning av overføringen og reguleringene skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

25.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll

med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

26.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene og overføringene kan medføre forpliktelser.»

Det forslag som er tatt inn i proposisjonen til manøvreringsreglement for regulering m. v. av Lærdalsvassdraget lyder:

«A. Reguleringsmagasiner:

	Nat.vst.	Reg.grenser		Reg.høyde m
		Øvre	Nedre	
Eldrevatn	1 112,5	1 116,0	1 105,5	10,5
Tjørni	1 112,3	1 116,0		3,7
Store Juklevatn	1 282,5	1 286,0	1 279,0	7,0
Vesle Juklevatn	1 278,0	1 280,0	1 276,5	3,5
Søre Sulevatn	1 415,0	1 420,0	1 413,0	7,0
Vassetvatn	1 102,0	1 127,0		25,0
Øljusjøen	1 309,1	1 333,0	1 307,0	26,0
Vesle Øljusjøen	1 319,8	1 333,0		13,2
Kvevotni	1 458,5	1 473,3		14,8
Flågrunnsvatn	1 467,0	1 473,3		6,3

Høydene for Eldrevatn og Tjørni refererer seg til Vassdragsvesenets FM 8 som har høyden 1 112,992. De øvrige høydene refererer

seg til triangel- og passpunkter i konsesjonærens oppmåling som følger:

Store Juklevatn	p. p. «Osen» ,	h=1 283,45
Vesle Juklevatn	J. 1	, h=1 299,50
Søre Sulevatn	p. p. «S.vatn»,	h=1 417,30
Vassetvatn	A 10	, h=1 140,15
Øljusjøen	A 30	, h=1 395,26
Kvevotni og Flågrunnsvatn	KV	, h=1 473,18

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjenner.

B. Overføringer:

O d d e d ø l a : Steinstjernene, 34 km², overføres til Ulvehaugdalen.

M ø r k e d ø l a : Heftingsdøla, 7 km², Star-
døla, 10 km², og Kjølåni med Øljusjøen, 79
km² (inkl. overføring av Kaldavatn, Mjåvatn
og Nedre Bjordalsvatn fra Dilma), overføres
til driftstunnelen Eldrevatn—Vassetvatn.

Dilma og Nivla: Avløpet fra følgende felter overføres til driftstunnelen og kan ledes mot Eldrevatn og pumpes opp i Øljusjøen: Skarddøla, 17 km² (ekskl. Kaldavatn), Bjordalen, 18 km² (ekskl. Mjåvatn og Nedre Bjordalsvatn), Sanddalen 44 km², Øydalselvi, 32 km², Nivla, 63 km², og elv fra Bubottvatn, 16 km².

Kaldavatn, Mjåvatn og Nedre Bjordalsvatn overføres til Starsjøen.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets flomvassføring ikke unødig økes.

Dersom vassføringen ved Seltun vassmerke innen 15. juni ikke er kommet opp i 100 m³/sek. i døgnmiddel, eller dersom midlsvassføringen over døgnet i tida 15. juni—31. august synker under 20 m³/sek. gjennom mer enn 5 sammenhengende døgn, plikter konsesjonæren i samråd med rettighetshaverne til fisket og etter avgjørelse av en fiskerisakkyndig oppnevnt av Landbruksdepartementet, i den nevnte periode å slippe kunstige flommer fra Borgund kraftverk. For dette formål kan det kreves avgitt inntil 12 mill. m³ vatn pr. år, dog maksimalt 25 mill. m³ gjennom siste sammenhengende 5-årsperiode.

Konsesjonæren plikter å etablere en anordning ved Borgund kraftverk som ved driftstans e.l. gjør det mulig med øyeblikkelig virkning å slippe en vassføring på inntil 12 m³/sek. forbi kraftstasjonen.

Utpreget døgnregulering gjennom Borgund kraftverk må ikke forekomme. Ellers må endringer i vassslippingen for kraftverksdriften skje med så myke overganger som mulig. Spesielt skal det ved avslutningen av vintertappingen has for øye at elvas vassføring ikke blir redusert mer enn nødvendig før vårflommen begynner. Etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse plikter konsesjonæren i denne mellomperioden å slippe en vassføring begrenset oppad til reguleringsområdet naturlige avløp.

Konsesjonæren plikter å holde den del av Borgund kraftverks driftsvassføring som skriver seg fra reguleringene borte fra det naturlige elveleiet nedenfor Sjurhaugfossen og i stedet tappe tilsvarende gjennom omløpstunnelen. Etter nærmere vedtak av den nevnte fiskerisakkyndige kan det dog avvikes fra denne bestemmelse dersom det i hvert enkelt tilfelle er åpenbart at avviket ikke vil føre med seg fare for økte skader og ulemper ved isganger e.l.

I gytetiden om høsten plikter konsesjonæren — etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse — å redusere tappingen av reguleringsvatn såfremt den sakkyndige ikke finner det tilfredsstillende nok at reguleringsstilskuddet tappes gjennom omløpstunnelen.

For øvrig kan vassslippingen skje etter Østfold fylkes behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tapping ikke hindres av is eller lignende samt at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen, og avleste vasstander observeres og noteres. Nedbørshøyder, temperatur m. v. skal likeledes observeres og noteres hvis dette blir forlangt.

Avskrift av protokollen sendes ved hver måneds utgang til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Mulig tvist om forståelse av dette reglement avgjøres med bindende virkning av departementet.

6.

Viser det seg at vassslippingen etter reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endringer i reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Angående fiske, jfr. vilkårenes post 13, uttaler Stortingskomitéen følgende:

«K o m i t é e n finner i likhet med departementet at det i overenskomstens § 8 omhandlede fiskeriråd må innordnes under loven for innlandsfisket. K o m i t é e n mener dette kan ordnes ved at den i overenskomstens § 8 nevnte instruks for rådets virksomhet må godkjennes av Landbruksdepartementet før den blir gyldig. Komitéen vil for øvrig hen vise til at Landbruksdepartementet har henledet oppmerksomheten på § 65 i Innlandsfiskeloven, som bl. a. forutsetter at alle interesserte skal kunne tilgodesees, også de som ikke omfattes av en eventuell overenskomst.

K o m i t é e n vil ellers bemerke at de tiltak som er fastsatt i konsesjonsvilkår og overenskomsten partene imellom for regulering av en av vårt lands beste lakseelver, synes å være tilfredsstillende for alle de interesserte parter.

K o m i t é e n vil understreke den store betydning fiskerirådet får når det gjelder fiskets interesser i forbindelse med denne regulering. Ved et aktivt samarbeide innenfor rådet og mellom rådet og de forskjellige interessenter, kan rådet med hjemmel i konsesjonsvilkår og overenskomst sørge for at verdien av tiltak m. v. for fiskets fremme, kan bli fullt utnyttet.

K o m i t é e n vil understreke at det i konsesjonsvilkårene ytterligere er fastsatt at Landbruksdepartementet etter 10 års forløp kan pålegge konsesjonæren å treffe ytterligere tiltak såfremt lakse- og sjøaurebestanden i Lærdalselva er gått vesentlig tilbake.»

Når det gjelder naturvern m. v. understreker komitéen i sin innstilling nødvendigheten

av at alt blir gjort for å unngå at regulering og reguleringsanlegg virker skjemmende på naturen i dette kjente turiststrøk. Komitéen forutsetter at de nødvendige skritt blir tatt for å søke å bevare fortidsminner innen reguleringsområdet. I denne forbindelse vises til hva som er uttalt i proposisjonen om at man går ut fra at konsesjonæren imøtekommer distriktets ønske om at det ikke blir opprettet anleggsplass, brakkeleir eller lignende på den gamle stevneplassen, Hallingskeidsanden.

Departementet vil rå til at Østfold fylke blir gitt tillatelse til å foreta reguleringer og overføringer i Lærdalsvassdraget. Det foreslås videre at tillatelse blir gitt på de vilkår som er vedtatt av Stortinget og at det blir fastsatt manøvreringsreglement som inntatt foran.

Dersom tillatelse blir gitt, vil departementet, i samsvar med det som er kommet til uttrykk i proposisjonen, henstille til konsesjonæren at det på et tidlig tidspunkt tas opp med kommunen og andre interesserte spørsmålet om å planlegge visse hjelpeanlegg som anleggsveier, brakker m.v. slik at de kan bli til varig nytte for almenheten. Videre vil departementet henstille til konsesjonæren at det sørges for at det samarbeides med de stedlige arbeidskontorer for å finne en mest mulig tilfredsstillende løsning på spørsmålet om anvendelse av stedlig arbeidskraft.

Det forutsettes som vanlig at departementet kan samtykke i mindre planendringer, herunder endringer i manøvreringsreglementet som følger av planendringen.

Som det fremgår av proposisjonen var det inngått en avtale mellom Østfold fylke og A/S Hafslund vedr. utbygging av Lærdalsvassdraget. Avtalen var av den art at det etter departementets mening gjorde det nødvendig for partene å søke om ervervskonsesjon for vannfallene. Avtalen skulle derfor endres slik at ervervskonsesjon ikke ble nødvendig. Det ble i proposisjonen forutsatt at det mellom Østfold fylke og Aktieselskapet Hafslund kom i stand en avtale som departementet fant å kunne godkjenne. Avtalen er ennå ikke i orden, og departementet vil derfor foreslå at ovennevnte tillatelse til regulering og overføring gis under den forutsetning at en avtale kommer i stand som departementet kan godkjenne.

Av proposisjonen fremgår det videre at Østfold fylke i håndgivelsene fra falleierne forpliktet seg til å overføre den utvunne kraft bortsett fra konsesjonskraft, slik at den ikke ble brukt i Borgund og Lærdal. Departementet uttalte om dette at en slik forpliktelse ikke burde hvile på fallrettighetene, og fylket tok derfor skritt for å få dette punkt

frafalt. I brev av 27. september 1966 fra Østfold fylkes elektrisitetskontor opplyses at 68 av de 71 fallrettseiere nå har sendt inn erklæring om frafallelse av dette punkt i håndgivelsene. Det skal forhandles videre med de tre resterende rettighetshavere for å få saken løst.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Østfold fylke å foreta reguleringer og overføringer i Lærdalsvassdraget under den forutsetning og på de vilkår som er nevnt i Industridepartementets tilråding av 7. oktober 1966.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering m.v. av Lærdalsvassdraget i samsvar med utkast inntatt i samme tilråding, som gjeldende inntil videre.

41. Drangedal komm. Elektrisitetsverk.

(Regulering av Suvdølavassdraget. Kongelig resolusjon 1. februar 1963, jfr. planendring ved departementets tillatelse av 18. april 1966. Ytterligere planendring m.v.)

Industridepartementets tillatelse 24. oktober 1966.

Søknad av 13. juni 1966.

På grunnlag av uttalelse fra Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet om at gjennomføring av den tillatte regulering av Buvatn ved 2,5 m oppdemming etter de nå foreliggende opplysninger ikke kan antas å være regningsssvarende, og at sløyfing av reguleringen ikke vil gi merkbart utslag i beregnet regulert vassføring — samtykker departementet i at Buvatn ikke blir regulert.

Overensstemmende med dette blir manøvreringsreglement for regulering av Suvdøla, jfr. departementets brev av 18. april 1966 m.v., å endre slik at Buvatn sløyfes under post 1.

De personer og institusjoner som antas å ville bli berørt av planendringen, forutsettes underrettet.

42. Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap.

(Regulering av Haugsdalsvassdraget. Fristforlengelse.)

Gitt av Industridepartementet 25. oktober 1966.

I medhold av § 12 post 1 i lov nr. 17 av 14. desember 1917 og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon 28. juni 1946 forlenges

fristen for fullførelse av reguleringsarbeidene ved Svartevatn og Skjerjevatt, jfr. post 4 i konsesjonsvilkår oppstillet ved kongelig resolusjon 19. desember 1958, til 19. desember 1970.

43. Jahres Fabrikker A/S.

(Konsesjon på leie av inntil 8 900 kW spillkraft — herunder 6 000 kW til drift av en elektrokjel — fra Vestfold Kraftselskap.)

Kgl. res. av 25. november 1966.

Jahres Fabrikker A/S fikk ved kgl. resolusjon av 30. april 1965 konsesjon på leie av inntil 7 000 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap med tidsbegrensning til 1. januar 1974, jfr. herom «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1965 s. 97 flg.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 12. september 1966 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 29. mars 1966 fra Jahres Fabrikker A/S om konsesjon på leie av spillkraft fra Vestfold Kraftselskap til drift av selskapets anlegg i Sandar:

«I brev hit av 29. mars 1966 har Jahres Fabrikker A/S søkt om konsesjon på leie av spillkraft fra Vestfold Kraftselskap for drift av selskapets anlegg i Sandar herred til erstatning for den tidligere konsesjon av 29. april 1943 til Sandar Fabrikker A/S på leie av inntil 7 000 kW fra Vestfold Kraftselskap, som utløp 1. januar 1965.

Søknaden er sålydende:

«Vi viser til Deres brev av 2. mars 1966 og søker herved om konsesjon for spillkraft som erstatter vårt mottrykkaggregats produksjon, 2 900 kW, ca. 8 000 MWh pr. år. Samtidig søker vi om konsesjon for spillkraft til dampfremstilling med vår elektrokjele på inntil 6 000 kW, 5 000 MWh pr. år.

Vi gjør oppmerksom på følgende forhold: Når Vestfold Kraftselskap grunnet overskudd av vannkraft anmoder oss om å stoppe vårt mottrykkaggregat byr dette ikke noen fordeler for oss. Når vi går med på en slik ordning er dette først og fremst for å ta vare på kraft som ellers ville gå tapt og dernest hensynet til at vi derved reduserer vårt forbruk av importert brenselolje. — En vesentlig ulempe ved ordningen er at vi må gi avkall på den sikkerhet som aggregatet gir oss i tilfelle av strømbrudd på kraftnettet. I slike tilfeller risikerer vi ganske store produksjonstap ved våre helkontinuerlige og helautomatiske anlegg. Ved strømbrudd som varer over 2 minutter vil vi tape ca. 7 timers produksjon på vårt fettsyrefraksjoneringsanlegg, SO₂-anlegg etc. Når aggregatet er i drift vil en automatisk prioriterings-sjalter

sørge for at vi ved strømbrudd fortsatt har tilstrekkelig strøm til de nevnte automatiske anlegg samt til en rekke andre viktige forbrukssteder.

Mottrykkaggregatet reduserer dampen fra dampkjelen fra 50 kg/cm² til 10 og 3 kg/cm². Når dette stopper må vi koble inn reduksjonsventiler i stedet. Det byr også på endel ulemper som vi ikke skal gå nærmere inn på her.

På grunn av ovenstående opplysninger og i betraktning av den ganske store investering som mottrykkaggregatet har vært for oss, tillater vi oss å søke om at «spillkraft til erstatning for mottrykkaggregatets produksjon» blir fritatt for avgift.

Nødvendig kvantum for å dekke mottrykkaggregatets produksjon vil ligge på ca. 8 000 MWh pr. år.

Forbruk av spillkraft til dampfremstilling kan forekomme i tilfeller hvor vårt oljefyrte dampkjetanlegg må stoppes på grunn av reparasjon. I de siste 4 år har elektrokjelen vært i drift sammenlagt ca. 1 uke. Det foreligger ingen kontrakt med Vestfold Kraftselskap om levering av spillkraft til vår elektrodampkjel. Vi må når behovet melder seg, søke V. K. om kraft til elektrokjelen i hvert enkelt tilfelle.»

Søknaden har herfra vært forelagt vedkommende distrikt til uttalelse på vanlig måte.

Sandar Elektrisitetsverk har i påtegning av 3. mai 1966 til Sandar kommune uttalt:

«Det er intet å bemerke til den oversendte søknad om konsesjon, da den omfatter levering av spillkraft over anlegg som allerede har direkte levering fra Vestfold Kraftselskaps 60 kV nett.

Søknaden anbefales.»

Sandar herredsstyre har i møte den 17. juni 1966 etter innstilling fra formannskapet enstemmig vedtatt å anbefale at selskapet gis konsesjon på leie av inntil 8 900 kW spillkraft fra Vestfold Kraftselskap.

Vestfold Kraftselskap har i påtegning av 8. juli 1966 til fylkesmannen i Vestfold anbefalt at konsesjonssøknaden blir innvilget på vanlige vilkår.

Fylkesmannen i Vestfold har i påtegning hit av 18. juli 1966 meddelt at han intet har å bemerke til kommunestyrets vedtak og slutter seg til Vestfold Kraftselskaps uttalelse.

Ved kgl. resolusjon av 30. april 1965 er Jahres Fabrikker A/S gitt tillatelse til å leie inntil 7 000 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap med tidsbegrensning til 1. januar 1974. Konsesjonen er meddelt på vanlige betingelser, herunder med vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW. Avgiften er betalt til og med for året 1965. For 1965 var den kr. 3 807.

Den 29. april 1943, jfr. kgl. resolusjon av 11. april 1947, ble det tidligere selskap Sandar

Fabrikker A/S, som nevnt gitt tillatelse til å leie inntil 7 000 kW spillkraft fra Vestfold Kraftselskap. Tillatelsen som var tidsbegrenset til 1. januar 1965 var meddelt på da vanlige betingelser og uten vilkår om avgift til staten og kommuner, da kraften etter det opplyste skulle anvendes til erstatning for kull ved dampfremstilling.

Som kjent ble de to tidligere selskaper Sandar Fabrikker A/S og Jahres Kjemiske Fabrikker A/S slått sammen til ett selskap under navnet Jahres Fabrikker A/S med virkning fra 1. januar 1963.

Som nevnt i søknaden foreligger ingen skriftlig kontrakt mellom partene om levering av spillkraft og selskapet må søke Vestfold Kraftselskap om slik kraft i hvert enkelt tilfelle.

For øvrig kan vises til hovedstyrets brev til departementet av 28. mai 1964, hvor hovedstyret anbefaler konsesjon gitt til Jahres Fabrikker A/S på leie av bl. a. inntil 7 000 kW spillkraft fra Vestfold Kraftselskap. I henhold til selskapets brev hit av 18. mars 1965 ble søknaden trukket tilbake for så vidt angikk de 7 000 kW spillkraft, jfr. brev herfra av 21. januar 1965 til departementet. Av erklæring datert 12. januar 1966 fra Vestfold Kraftselskap over kraftuttak i 1965 fremgikk imidlertid, at det i 1965 også var uttatt spillkraft. Selskapet ble derfor i brev herfra av 2. mars 1966 gjort oppmerksom på at det måtte søkes om konsesjon også for spillkraftleveringen, dersom denne skulle fortsette.

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot leieforholdet og vil rå til at Jahres Fabrikker A/S gis konsesjon på leie av inntil 8 900 kW spillkraft, hvorav 6 000 kW til selskapets elektrokjele, fra Vestfold Kraftselskap som søkt om.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid kraftleieforholdet måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1974, slik at tillatelsen utløper samtidig med selskapets konsesjon av 30. april 1965 på leie av inntil 7 000 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap.

En vil anbefale at konsesjon meddeles uten vilkår om årlig avgift til staten og kommuner som tidligere. Likeledes anbefales vilkår om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner sløffet, da det her for den vesentligste del dreier seg om spillkraft til dampfremstilling og det er fylkesverket, Vestfold Kraftselskap, som står som kraftleverandør.

For øvrig anbefales tillatelsen gitt på vanlige vilkår.

Det vises til vedlagte fullstendige forslag til konsesjonsvilkår.

Saken er behandlet i hovedstyremøte den 7. september 1966.»

Departementet vil etter det foreliggende med hovedstyret rå til at Jahres Fabrikker A/S gis den søkte konsesjon på leie av inntil 8 900 kW spillkraft — herunder 6 000 kW til drift av en elektrokjel — fra Vestfold Kraftselskap med tidsbegrensning til 1. januar 1974, jfr. pkt. 1 i utkastet nedenfor til vilkår.

Konsesjonen anbefales for øvrig gitt på stort sett vanlige vilkår, bl. a. om norsk styre, norsk arbeid og materiell og om norsk trygd, dog således at vilkår om kraftavståelse til kommuner og om avgift ikke tas med.

Departementets utkast til konsesjonsvilkår er i sin helhet sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge nevnte kraftleieforhold måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. januar 1974.

2. Selskapets styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen

på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

8. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 7 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Kraftuttaket forutsettes undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til spørsmålet om Jahres Fabrikker A/S vil trenge røykskadekonsesjon, jfr. lov av 16. juni 1961 om rettshøve mellom grannar og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Industridepartementet

tilrår :

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 Kap. IV tillates Jahres Fabrikker A/S å leie inntil 8 900 kW spillkraft — herunder 6 000 kW til drift av en elektrokjel — fra Vestfold Kraftselskap.

Tillatelsen gis på vilkår og under forutsetninger som foreslått i Industridepartementets tilråding av 25. november 1966.

44. Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å overføre avløpet fra Store Burusjø til Samsjøen m. v.)

Kgl. res. av 9. desember 1966.

Ved kgl. resolusjon av 23. november 1923 fikk Sør-Trøndelag fylke tillatelse til å regulere Samsjøen i Lundesoknevassdraget 13,7 m, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1923 side 131.

Ved kgl. resolusjon av 1. juni 1962 fikk Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk tillatelse til å regulere Håen i Lundesokna og Holtsjøen i Hulta og å overføre Holtsjøen med en del av Anfinnbekkens nedbørfelt til Samsjøen, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1962 side 70.

Videre fikk elektrisitetsverket ved kgl. resolusjon av 15. mars 1963 tillatelse til å ekspropriere fallrettigheter i Lundesokna for utbygging av Sokna Kraftverk og ved departementets bestemmelse av 31. august 1964 tillatelse til å ekspropriere grunn og rettigheter for utbygging av Håen Kraftverk.

Reguleringen av Samsjøen som det ble gitt tillatelse til ved ovennevnte resolusjon av 23. november 1923, ble ikke gjennomført i sin helhet. Den resterende del av konsesjonen dvs. de nederste 2,7 m ble ansett bortfalt. Ved kgl. resolusjon av 10. desember 1965 ble Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk gitt tillatelse til å gjennomføre senkningen av Samsjøen, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» av 1965 side 201.

Ved brev av 25. januar 1966 har Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk søkt om tillatelse til ytterligere overføringer i Lundesokna m. v. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i anledning søknaden i brev av 6. oktober 1966 gitt følgende uttalelse:

«Fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk er mottatt følgende søknad datert 25. januar 1966:

«I henhold til Lov om Vassdragene av 15. mars 1940 og Lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 (nr. 17), tillater vi oss å søke om tillatelse til følgende overføringer:

- A. Lede elva Skjelbreia og sidebekken Buebekken i Midtre Gauldal og Melhus kommuner i tunnel inn i tilløpstunnelen til Håen Kraftverk. Overføringen forutsettes å skje fra et inntaksmagasin i Skjelbreia ved Tilsetsåter kote 436 hvor det bygges en mindre dam med inntak for overførings-tunnelen.
- B. Overføre avløpet fra Store Burusjø i midtre Gauldal kommune i tunnel til Samsjøen i Lundesokna.
- C. For å kunne gjennomføre ovennevnte tiltak tillater vi oss å søke om tillatelse til å erverve nødvendig grunn og rettigheter for inntaksmagasin, damfeste og inntak i Skjelbreia, og for å bygge en avstengningsdam ved utløpet av Store Burusjø.

Med omsyn til virkningene av overføringene viser en til vedlagte utredning.

Overføringene søkes gjennomført for å øke vassføringen og dermed kraftproduksjonen i Håen og Sokna Kraftverk i Lundesokna.

Vi søker om tillatelse på ubegrenset tid.»

Den i søknaden nevnte utredning lyder slik:

«Ved kgl. resolusjon av 1. juni 1962 ble Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk gitt tillatelse til å foreta følgende reguleringer og overføringer i Lundesokna og Hulda:

- a) Overføring av Holtsjøen og Anfinnbekkens nedbørfelter, 48 km², til Samsjøen i Lundesokna, samt 1 m regulering av Holtsjøen ved senkning med magasin 7 mill. m³.
- b) Demme opp Håen 10 m fra kote 423 til 433 med magasin 25 mill. m³.
- c) Regulere Sokna ved Bjørdalen mellom kotene 210 og 217 med magasin 1 mill. m³ som inntaksmagasin for Sokna Kraftverk.

Samsjøens regulering mellom kotene 473,0 og 436,7 med magasin 113 mill. m³ var forutsatt bibeholdt i samsvar med konsesjon av 23. november 1923.

Disse reguleringer og overføringer ble gjennomført i forbindelse med utbygging av Sokna Kraftverk som utnytter fallet mellom kotene $217 \div 32 = 185$ m.

Ved kgl. resolusjon av 28. juni 1964 ble Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk gitt tillatelse til å utnytte fallet i Lundesokna mellom Håen kote 433 og inntaksmagasinet for Sokna kote $217 = 216$ m. Denne utbygging er nå under utførelse og vil være ferdig senhøstes 1966.

A. Skjelbreia kommer fra Skjelbreitjern som ligger på kote 606 i følge rektangelkart og den renner ut i Lundesokna på ca. kote 300.

Skjelbreia er tenkt avstengt med en dam nord for Tilsetsåter og ført i tunnel inn på tilløpstunnelen for Håen. Det felt som oppfanges ved dammen utgjør ca. 17 km². Videre er forutsatt å føre Buebekken inn i overførings-tunnelen og derved få med ytterligere 1 km². Dammen i Skjelbreia er tenkt utført som jordfyllingsdam med overløp på fjell. Overførings-tunnelen blir ca. 2600 m lang med 6 m² tverrsnitt. Både inntaket i Skjelbreia og sidebekken er forutsatt forsynt med avstengningsluker.

Det totale nedbørfelt for Skjelbreia ved utløpet i Sokna utgjør ca. 24 km² dvs. at det resterende felt blir 6 km².

Fløtning foregår ikke lenger i elva og har tidligere heller ikke hatt nevneverdig betydning.

Fisket i den del av elva som blir tørrlagt er ikke av noen verdi da det bare finnes små bekkørret.

For vann til dyr på beite vil det resterende felt gi tilstrekkelig tilsig.

Skadene ved overføringen vil således bli svært beskjedne, og i alt vesentlige bestå i at endel grunn vil gå med til inntaksmagasin, dam og inntak med tilsammen ca. 15 dekar myr og skogmark.

Eierforhold.

Fra Sokna opp til grensen mot midtre Gauldal kommune ca. kote 426 eies grunnen og fallet på vestsiden av Horg Østre Bygdealmenning og på østsiden av A/S Lundemo Bruk (som igjen eies av Sør-Trøndelag fylke). Ovenfor kote 426 i Midtre Gauldal kommune eies fallet og grunnen av private grunneiere.

Fordeler ved overføringen.

Ved overføringen av Skjelbreia til driftstunnelen for Håen kraftverk vil en i et middelår få en produksjonsøkning i Håen kraftverk på 9 GWh, samtidig som flomtøpet i Sokna Kraftverk i enkelte flomperioder reduseres ved at det uregulerte felt mellom sjøen Håen og inntaket blir redusert fra 91 km² til 73 km².

Innvunnet nat.-hk i Håen kraftverk.

Regner en med følgende nedbørhøyder og magasiner i Lundesoknavassdraget vil nat.-hk-økningen bli:

Holtsjø + Annfinnbekken 48 km ² , nedbørhøyde 945 mm, årlig avløp	45 mill. m ³
Samsjø + Håen 118 km ² , nedbørhøyde 1085 mm, årlig avløp	128 mill. m ³
	173 mill. m ³
Magasin Holtsjø + Samsjø + Håen, 7 + 113 + 25 =	145 mill. m ³

Tilløp fra Skjelbreia 19,6 mill. m³/år.
Hk-økningen i Håen kraftverk er beregnet til ca. 1 400 hk, fall (213 m).

B. Store Burusjø — Buru.

Store Burusjø ligger i Midtre Gauldal kommune på kote 564 m (m o. h.) og har et areal på ca. 2,05 km².

Nedbørfeltet til sjøen er 18 km² (nedre damsted).

Bebyggelsen rundt sjøen består av en 7—8 seterhus og noen hytter.

Elven fra Burusjøen heter Buru og den renner ut i Gaula på ca. kote 108. På de øverste ca. 7 km har elven et forholdsvis slakt fall, ca. 1:50 ned til ca. kote 420,5. Den siste km før utløpet i Gaula faller derimot elven bratt (310 m) ca. 1:3 i middel. Elvens nedbørfelt ved utløpet i Gaula er 38 km² og nedbørfeltet ved kote 420 ca. 36 km². Det kan la seg gjøre å bygge ut fallet fra ca. kote 420 til Gaula og derved oppnå en produksjon på 15—20 GWh/år, men det vil bli en dyr utbygging og vil betinge en stor regulering av Store Burusjø.

Ved å overføre Store Burusjø til Samsjøen vil det overførte vatn nyttes i Håen og Sokna Kraftverker med tilsammen 385 m midlere nettofall og gi en produksjonsøkning i et middelår på ca. 16 GWh.

Beskrivelse av overføringsanlegget.

Ved utløpet av Store Burusjø forutsettes bygget en betongdam med overløp kote 565 og med bunnluke (tappeluke), vannstanden i utløpet vil derved bli hevet i høyde med Burusjøen, dvs. ca. 0,6 m.

Fra Samsjøen ca. kote 535, dvs. snaut 50 m over Samsjøens HRV 486,7, sprenges en 6 m² tunnel gjennom Torfjellet til Burusjøen. Inntaket for overføringstunnellen blir i sjøens nordre ende ved Kotsøyseteren. Det er ikke forutsatt å regulere Burusjøen, og inntaket med overføringstunnellen vil bli utformet slik at det får samme tappekapasitet som nåværende utløp.

Overføringstunnellen vil bli utstyrt med avstengningsanordninger.

Skader og ulemper.

Burusjøen.

Da sjøen ikke reguleres og vannstandsvariasjoner blir som før overføringen, vil det ikke oppstå skadevirkninger av betydning. Det vil dog bli neddemmet en del grunn ved heving av utløpet, 0,6 m, dette utgjør ca. 20 dekar vesentlig myrterreng.

Fisket vil muligens bli noe skadet da det kan følge med fisk gjennom overføringstunnellen til Samsjøen.

Buru. Buru's øverste del vil bli tørrlagt, men elven vil etter hvert få tilsig fra side-

bekker slik at det blir tilstrekkelig vatn for dyr på beite.

Fiske av noen verdi er det ikke i Buru.

Utbyggingsmulighetene i Buru i eget leie faller vekk, da en tar bort ca. halvparten av feltet samt magasinmulighetene, men en vil produsere omtrentlig samme kraftmengde i Lundesokna-anleggene til en gunstigere pris.

Fordeler.

Ved å overføre avløpet fra Store Burusjø til Samsjøen vil en i et middelår øke produksjonen i Håen og Sokna Kraftverker med ca. 16 GWh. Midlere nedbørshøyde i nedbørfeltet er da forutsatt 945 mm.

Økningen i nat.-hk er beregnet til ca. 1 850 hk under samme forutsetninger som for Skjelbreia's overføring for nedbørhøyder og magasiner. Videre er forutsatt at Skjelbreia er overført til Håen kraftverks driftstunnel.

Eierforhold.

Rundt Burusjøen er det private eiere og langs Buru eies grunnen og fallet av private samt Midtre Gauldal kommune (tidligere Støren).»

Sør-Trøndelag fylkesutvalg har i møte 23. februar 1966 fattet følgende vedtak:

- «1. Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk sender snarest søknad til Kongen om tillatelse til å lede Skjelbreia inn i sjøen Håen og overføre Store Burusjø til Samsjøen i Lundesokna i henhold til framlagt plan av 25. januar 1966.
2. Til dekning av byggekostnadene inklusive restfinansiering av Sokna og Håen Kraftverker tar Sør-Trøndelag fylkeskommune opp et lån på inntil 9 mill. kroner og pantsetter fylkets eiendommer i Lundesokna til sikkerhet.
3. Fylkesutvalget forelegges lånevilkårene til godkjenning.»

I brev av 4. mars 1966 har Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk gitt følgende opplysninger:

«Vi viser til Deres brev av 18. februar 1966 til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag vedlagt rundskriv nr. 11, 12 og 18.

Ad rundskriv nr. 11 — Forsamlingshus m. m.

De arbeider som må utføres ved overføring av Burusjøen og Øvre Skjelbreia vil beskjeftige maks. 30 mann fordelt med ca. 15 mann på hvert anleggssted.

Anleggsstedene vil bli ved Gammelåstjønna for overføringen av Skjelbreia og ved Samsjøens vestre side (omtrent midt på sjøen) for overføring av Burusjøen. Begge får adkomst fra Lundamo oppover veien langs Lundesokna. Da de fleste arbeidere i dag har egne biler og stort sett reiser heim i helgene, er behovet for eget forsamlingslokale ved et anlegg av denne dimensjon ytterst lite.

Anleggets veier forutsettes bygget permanent, dette gjelder også delvis for kraftledninger for anleggskraft. Øvrige hjelpeanlegg antar vi ikke vil ha interesse for hverken

kommuner eller private på grunn av anleggets beliggenhet.

Ad rundskriv nr. 12 — *Hydrologiske iakttagelser ved Burusjøen.*

Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen har i 1941—42 utarbeidet en plan for regulering av Burusjøen for flomdempning av Gaula.

I en rapport av 13. mai 1942 er det oppgitt en del data for maks. flomvannstander, normalvannstand og lavvannstand i Burusjøen, likeså maks. avløpsflom og midlere flommer. Noen opplysninger ut over dette har en ikke.

Det skal bemerkes at kotehøydene i denne rapport ikke er i samsvar med kotehøydene i vår konsesjonsøknad. Sammenhengen er imidlertid lett å finne ut.

Det kunne nok være ønskelig med noen flere målinger, men da sjøen er så avsides beliggende vil en vannstandsmåling bli noe tungvint og det synes praktisk å vente til arbeidene kommer i gang og en får folk boende i nærheten av sjøen og da supplere de tidligere målinger.

Ad rundskriv nr. 18 — *Tunnelstein til veibygging m. m.*

Da anleggene ligger til fjells og langt fra offentlig veinett vil det ikke være aktuelt å nytte tunnelstein til den slags veier, men vi vil selv få bruk for en god del stein til bygging av anleggsveier både for de omsøkte overføringer og for fremtidige overføringer i Lundesokna. Disse veier vil komme tilgrensende skoger til nytte. Dette gjelder her veien fra enden av veien til tverrslaget for driftstunnelen for Håen kraftverk ved Gammelåsen og opp til Tilsetsetrene. Videre vei langs Samsjøen til påhugg overføringstunnel til Burusjøen og senere videreføring av denne vei til Nognilla.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 25. februar og 1. mars 1966 (nr. 47 og 50) og dessuten i Adresseavisen, Arbeideravisa og Gauldalsposten.

Søknaden er videre forelagt distriktet med følgende resultat:

Midtre Gauldal kommunestyre, vedtak 29. april 1966:

«Sør-Trøndelag Elektrisitetsverks søknad av 25. januar 1966 vedr. Burusjøen og Skjelbreia m. v. må ses i sammenheng med de allerede gitte uttalelser til reguleringer og utbygginger i området. (Samsjøen, Håen, Holtsjøen m. v. og kraftverkene Håen og Sokna.)

Oppdelingen av søknadene og den trinnvise gjennomføring av reguleringer og utbyggingen må ikke medføre at konsesjonsbetingelsene ikke blir tilstrekkelige til å beskytte de rammede områder. De samlede inngrep innenfor vassdraget er nå etter hvert blitt så store at de vil få virkninger for andre næringsmuligheter i distriktet (jordbruk, skogbruk, fiske, turisttrafikk m. v.).

Midtre Gauldal kommunestyre vil dog ikke motsette seg at søknadene blir imøtekommet, men må kreve at betingelsene blir vurdert i forhold til de samlede inngrep.

Kommunen går ut fra at det blir de samme generelle betingelser for overføringen av Buru-

sjøen og Skjelbreia som fastlagt i kgl. resolusjon av 1. juni 1962 for Håen og Holtsjøen med følgende endringer:

- a. På grunn av økende skadevirkninger i et allerede sterkt berørt område bør konsesjonsavgiften til kommunen økes til kr. 4.
- b. Det tidligere fastsatte jordbruksfond på kr. 30 000 bør på grunn av neddemning og nye ulemper for jordbruket økes til kr. 50 000.
- c. I tillegg til skade på fiske i Samsjøen, Håen, Holtsjøen og Lundesokna tørregges nå Skjelbreia samtidig som Burusjøen skades. Problemet for laksefisket og sjørørrettfisket i Gaulas nedre løp økes også når Buru nå reduseres på samme måte som Hulda.
Kommunen må derfor nå kreve at man i tillegg til de tidligere betingelser, pkt. 14, får opprettet et eget fiskefond på kr. 50 000.
- d. Søkeren oppgir at anleggsvegene skal bli varige og i stor utstrekning bygges med fyllmasse fra tunnelene. Kommunestyret går derfor ut fra at disse vegene vil bli stilt til rådighet for almenheten. Søkeren bør da pålegges å samrå seg med kommunen om trace-valget så vegene kan komme til nytte i størst mulig utstrekning.

For øvrig viser kommunestyret til uttalelser fra jordstyret og skogrådet samt innlandsfiskeremnda om jord- og skogbruksforhold samt fiske.»

Midtre Gauldal jordstyre og Midtre Gauldal skogråd, vedtak i fellesmøte 5. april 1966:

«Jordstyret og skogrådet er enig i herredsagronomens forslag til uttalelse og tilrådning til det blir gitt konsesjon for regulering av Store Burusjø, Skjelbreia m. m.»

Herredsagronomens tilrådning lyder slik:

«I forbindelse med konsesjonsøknaden fra Sør-Trøndelag elektrisitetsverk, datert 25. januar 1966, vil jordstyret og skogrådet uttale følgende:

Store Burusjø.

1. Reguleringen vil føre til at elva Buru ikke lenger kan bygges ut. Dersom en utbygging av Buru ville vært fordelaktig for fallrettighetshaverne, må dette legges til grunn ved fastsettelse av erstatningene.
2. Områdene omkring Burusjøen vil etter som adkomsten bedres bli stadig mer ettertraktet i forbindelse med hyttebygging. Det må tas hensyn til dette ved verdsettningen av neddemt område og erstatning for redusert fiske. I tilfelle setervegen blir neddemt, må regulanten tilpliktes å legge om denne slik at den nye vegtraséen får tilfredsstillende stigningsforhold.
3. Fisket både i Burusjøen og i elva Buru vil bli skadelidende ved reguleringen. Det er noe vanskelig å vurdere omfanget av skaden på fisket i sjøen, men også regulanten

innrømmer umiddelbart at det vil oppstå slik skade.

Når det gjelder Buru vil skaden bli total, idet all tilførsel av fisk vil komme bort. Selv om fisken ikke er særlig stor, har fisket vært drevet i matforsyningsøyemed. Dessuten vil fisken i Buru ha økonomisk verdi i forbindelse med turistmessig utnyttning av arealene langs elva.

4. På eiendommen Røsbjerg, gnr. 26, bnr. 7 tilhørende Ole A. Refseth, blir elva Buru nytta som naturlig stenge for husdyr på beite. Reguleringen vil føre til så sterk reduksjon i vannføringen at det trolig blir nødvendig å sette opp gjerde langs elva. Dette og eventuelt andre liknende tilfeller må erstattes.
5. Transport av fôr og ved fra og til Kothsetrene og Talsnesetrene har til alle tider gått etter isen på Burusjøen. Landverts forbindelse med disse setrene i transportøyemed er ikke mulig om sommeren og sterkt avhengig av foreforholdene om vinteren. Særlig adkomsten til Kothsetrene anser en for å bli svært usikker når utløpet fra sjøen blir flyttet.
6. En rekner med at regulanten vil få transportbehov etter den private vegen fra Rød og fram til Burusjøen. Slik bruk må bare skje på en slik måte at de opprinnelige vegeiere og brukere ikke blir skadelidende.»

Innlandsfiskene mnd a, vedtak 16. mars 1966:

«1. Skjelbreia.

Når det gjelder denne regulering, med en påtenkt dam nord for Tilsetseter, kan vi ikke se at det har noen vesentlig betydning for fisket da Skjelbreitjern ikke blir regulert.

2. Store Burusjø.

Her må en ha grunn til å anta at fisket kan bli forringet da uttak med overføring av vann til Samsjøen sannsynligvis vil medføre at endel fisk vil bli ført fra Burusjøen til Samsjøen. Da også uttaket kommer så nær en gytebekk må en regne med at mye av småfisken derfra vil bli ført over til Samsjøen. Regulanten må derfor, hvis nødvendig, bli pålagt å kompensere fiskebestanden ved utsetting av settefisk.

3. Burru.

Denne regner vi med er av mindre betydning for fisket. Men vi vil gjøre merksam på at den utgjør et tilslag til Gaula, og skulle en komme bort i liknende reguleringer siden kan den få merkbare følger for Gaula som lakse- og sjørretelv. Så hvis noe slikt skulle skje må regulanten bli pålagt å bekoste utsetting av lakseunger.»

Melhus kommunestyre, vedtak 29. april 1966:

«Sør-Trøndelag Elektrisitetsverks søknad om overføring av avløpet for Store Burusjø og innføring av Skjelbreia i Bubecken i tilsløpstunnelen til Håen Kraftverk må sees i sammenheng med de reguleringer og utbygginger som søkeren allerede har foretatt i dette område.

Gjennom reguleringen av Samsjøen og Håen samt overføringen av Holtsjøen med utbyggingen av Sokna og Håen Kraftverker er det allerede skjedd store inngrep i de naturlige forhold i dette område.

Selv om Melhus kommunestyre ikke finner å ville sette seg imot at søknaden av 25. januar 1966 imøtekommes finner kommunen det riktig å understreke at inngrepene i dette område nå blir så sterke at betingelsene for overføringen må stå i forhold til de samlede reguleringer, overføringer og utbygginger.

Kommunen forutsetter at det blir fastsatt de samme betingelser for overføringen av Burusjøen og Skjelbreia som i kgl. resolusjon av 1. juni 1962 for Håen og Holtsjøen med følgende endringer:

- a) Konsesjonsavgiften bør i betraktning av det økede inngrep i et allerede sterkt berørt område nå økes fra kr. 3,50 til kr. 4 til kommunene.
- b) Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk har på grunn av oppdelingen av søknadene og anbudene hittil ikke ytet noe bidrag til sykestue eller samfunnshus, jfr. Vassdragsvesenets og Industridepartementets brev av 28. april og 10. juni 1965 vedrørende Lundesokna. Kommunen må derfor nå kreve at dette spørsmål blir klarlagt i betingelsene så det blir fastsatt bestemte tilskudd til disse formål.
- c) Allerede ved de tidligere reguleringer og overføringer ble spørsmålet om de endrede vannføringsforhold i Gulas nedre løp tatt opp. Av hensyn til mulig skade på laks og sjørretfiske her ble konsesjonæren tilpliktet å bekoste utsetting av smolt av laks og sjørret m. v. (tidligere vilkårs pkt. 14). Ved overføring av Burua vil mulige skadevirkninger kunne forsterkes. I tillegg til de skader som tidligere er påført fiske i det berørte område må nevnte forhold nå føre til at det opprettes et fiskerifond for distriktet. Kommunestyret må derfor kreve at det nå opprettes et fiskerifond på kr. 50 000 til ivaretagelse av såvel lakse- som ørretfiske i de berørte områder.
- d) Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk anfører i søknaden at anleggsveiene vil bli varige og at fyllmassene fra tunnelene i stor utstrekning vil bli anvendt til disse veger. Kommunen vil i samsvar hermed kreve at søkeren pålegges å samrå seg med kommunen om trasévalget så veiene i størst mulig utstrekning kan komme til nytte for distriktet.»

Melhus jordstyre, vedtak 14. april 1966:

«Jordstyret i Melhus har ingen særlig merknad til de planlagte overføringer og vil rå til at søknaden imøtekommes.»

Sør-Trøndelags fylkeslandbruksstyre, vedtak 21. april 1966:

«Fylkeslandbruksstyret har ingen merknad til søknaden om ytterligere overføringer av vassdrag til Lundesokna. En forutsetter at

de forhold Midtre Gauldal jordstyre har påpekt, blir ordnet, eventuelt med skjønn.»

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i påtegning av 10. mai 1966 uttalt at han ikke har noe spesielt å bemerke til at den omsøkte konsesjon blir gitt.

Ottar Mosand, brev av 25. februar 1966:

«I 20 år har jeg gått med tanken om ei hytte. Med tålmodighet, sparsomhet og med mye slit har jeg bygd min hytte ved Samsjøen. Som jeg nå ser under kunngjøring i avisen, kommer dette område inn under anleggsvirksomheten. Det må jeg si, at hvis vei, anleggsmaskin og trafikk kommer i dette område, da er alt tapt for meg.

Hytta har en gulvflate på 35 m², uthus på ca. 7 m². Erstatningsbeløp ønskes forelagt før anlegget settes igang.»

Henrik Tilseth, brev av 12. mars 1966:

«De eneste innvendinger jeg måtte ha, er når det gjelder eierforholdet. I søknaden står at fra Sokna opp til grensen mot Midtre Gauldal kommune ca. kote 426 eies grunnen på østsiden av A/S Lundamo Bruk (som igjen eies av Sør-Trøndelag fylke). Ettersom at ca. 2/3 av min før innhegnede seter ligger i Melhus kommune, og om dette område skulle bli berørt av utbyggingen, ber jeg om at dette blir tatt i betraktning.»

Burusjø Sameie, utskrift av møtebok:

«Den 13. mars 1966 ble det holdt møte for de interesserte i Burusjø Sameie i Kotsøy Samfunnshus.

Møtet var sammenkalt for å ta standpunkt til om det er skader og ulemper ved regulering av Store Burusjø.

Der henvises til konsesjonssøknaden der det står at den nåværende vannstand i Burusjøen bibeholdes.

De interesserte grunneiere ved Burusjøen krever at den nåværende vannstand bibeholdes og at den ikke varierer mer enn før regulering.

De neddemte områder blir erstattet etter takst. Utløpet av Burusjøen blir opprensket slik at det blir fremkommelig med båt.

Fisket i Burusjøen må ikke bli skadelidende. Da noe av seterveien blir neddemt forlanger vi at den blir omlagt. Videre bruk av veien i forbindelse med anlegget blir erstattet. Videre forbeholder grunneierne seg rett til å kreve erstatning for alle skader og ulemper i forbindelse med reguleringen og anleggsvirksomheten.

Ved eventuelt bruk av sakfører, forlanger grunneierne seg rett til fri sakførsel.»

Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske, brev av 5. mai 1966:

«Saken har herfra vært forelagt for fiskerikonsulenten i Trøndelag som har uttalt seg i brev av 4. mars d. å.

En vil for øvrig bemerke at ved reguleringen vil også vassdrag som produserer laks bli berørt, og det oppstår virkning på områder som kan egne seg som utsettingsområder for lakseyngel selv om dette fiskeslaget ikke har adgang dit fra sjøen. Vassdragenes produktionsmuligheter for fisk vil derfor bli berørt, og det bør i konsesjonen tas forbehold om at det kan gis pålegg om tiltak. Disse bør ikke være avhengig av hvilke påviselige skader som måtte inntreffe, og en vil foreslå følgende bestemmelser:

«Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk plikter å sette ut yngel, settefisk eller utvandningsferdige fiskeunger av de arter og på den måte som måtte fastsettes av Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske. Dessuten plikter konsesjonæren å bekoste de fiskeribiologiske undersøkelser som det nevnte direktorat måtte finne nødvendig.»

Fiskerikonsulentens uttalelse av 4. mars 1966 lyder slik:

«Som del i utbyggingen i Lundesoknavassdraget søker Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk om tillatelse til overføring av Skjelbreia til Håen og Store Burusjø til Samsjøen.

Skjelbreia er en sideelv som løper sammen med Lundesokna 5 km nedenfor Håen. Ved den planlagte overføring blir de nederste 4 km av Skjelbreia nedenfor Tilsetseter tørrlagt. Skjelbreia kommer fra Skjelbrei-tjønnna og fiskebestanden i elven består av småfallen bekkaure som ikke har særlig matnyttig verdi. De skader denne overføring påfører fisket må antas å være uten betydning.

Store Burusjø er en sjø på ca. 4 km² og har bestand av aure og rør. Rørbestanden er forholdsvis stor og rørens størrelse ca. 200 g. Auren er noe større, og det er etter det en har fått opplyst vanlig å få aure på 400 g, men aurebestanden er ikke stor.

Ved den planlagte overføring til Samsjøen vil det bli bygget en dam ved det nåværende avløp mot Gaula, men selve sjøen vil ikke bli regulert og gyteforholdene for auren skulle heller ikke bli skadet, fordi demningen blir bygget nedenfor gytebekken ved nåværende avløp. Overføringstunnelen forutsettes imidlertid å bli lagt i nærheten av den beste gytebekken og dette kan føre til at yngel kommer inn i tunnelen og sammen med annen fisk bli overført til Samsjøen. Viser dette seg å være tilfelle, bør det være anledning til å pålegge regulanten å kompensere tapet ved utsetting av settefisk.

Ved den planlagte regulering vil avløpet fra 18 km² av Stor-Burusjøens nedslagsfelt som nå renner ut i Gaula ved Kotsøy, bli overført til Samsjøen og renne ut i Gaula som regulert vannføring ved Lundamo. Ved overføring av Holtsjøen til Samsjøen som det tidligere er gitt konsesjon for, er avløpet fra et nedslagsfelt på 48 km² som før reguleringen ble tilført Gaula i Singsås, blitt overført til Gaula som regulert vannføring ved Lundamo. Til sammen utgjør dette avløpet fra 66 km² eller 2,15 pst. av Gaulas samlede nedslagsfelt ved Haga bru. I brev til Inspektøren for ferskvannsfisket av 6. juli 1961 ad. regulering m. v. av Lundesokna og Hulta ble det fra vårt kontor pekt på at den innflytelse overføringen

av Holtsjøen ville få på vannføringen i Gaula ville bli av liten betydning, men at det burde være anledning til å komme tilbake til spørsmålet dersom det skulle vise seg at laksefisket eller laksevandringen vanskeliggjøres ved lavere sammenvannføringer, eller at de små sammenflommer som er viktige for laksens oppgang skulle vise seg å reduseres merkbart. 2,15 pst. av nedslagsfeltet er selvfølgelig ikke meget, men en skal her ikke se bort fra at de deler av nedslagsfeltet det gjelder, på grunn av sjøene har et selvregulert avløp og som i tørkeperioder og i vinterhalvåret representerer mer enn 2,15 pst. av vannføringen i Gaula ved Haga bru. Og skulle det i løpet av de nærmeste år bli aktuelt med regulering av Øyungen og tørrlegging av Hesja, vil dette sammen med avløpet fra Holtsjøen og Stor-Burusjø kanskje være avgjørende både for laksegangen, laksefisket og dermed også for reproduksjonen i vassdragets øvre løp. Konsesjonsbetingelsene bør derfor utformes slik at en har anledning til å komme tilbake til dette spørsmål hvis det viser seg at reguleringen, eventuelt sammen med andre fremtidige reguleringer, kan ha skadelig virkning på laksefisket i Gaula.

Under henvisning til dette tillater jeg å foreslå at det ved overføringen av Stor-Burusjø til Samsjøen blir satt slike konsesjonsvilkår:

1. At konsesjonæren plikter i den utstrekning Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske måtte bestemme å bære utgiftene med biologiske undersøkelser, herunder også kostnadene med undersøkelser av den eventuelle skadevirkning overføringen av Store Burusjø til Samsjøen måtte få for fisket i Gaula.
2. Konsesjonæren er pliktig til å sette ut utvandringsferdige lakseunger i Gaula i den utstrekning Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske måtte bestemme, hvis den planlagte overføring, eventuelt i forbindelse med andre overføringer av Gaulas nedslagsfelt, medfører skade på laksefisket og laksegangen i vassdragets øvre løp.
3. Konsesjonæren er pliktig til å sette ut settefisk av aure i Stor-Burusjø i den utstrekning Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske måtte bestemme.»

De innkomne uttalelser har vært forelagt søkeren, som i brev av 26. mai 1966 bemerket følgende:

«Vi viser til Deres brev og tør bemerke følgende til de uttalelser som er vedlagt:

Melhus kommunestyres uttalelse av 29. april 1966.

a) Inngrepet i de naturlige tilstander er ved de omsøkte overføringer meget beskjedne. Samtidig er spesifikk byggekostnad høy. Det er derfor ikke grunnlag for en høyere konsesjonsavgift enn tidligere, det er derimot spørsmål om ikke avgiften i dette tilfelle bør settes lavere enn ved tidligere tillatelser i vassdraget. Vi finner generelt dertil å måtte påpeke at det er kraftutbyggingen ved sine veganlegg som har gjort det mulig å komme

inn i og kunne få noen nytte av de berørte områder etter tidens krav.

b) Påstanden i dette punkt er ikke riktig. Forholdet har ingen sammenheng med terminene for utbyggingen og skyldes at kommunen ikke selv la saken til rette, kfr. for øvrig underlag for nevnte brev fra Vassdragsdirektoratet og Industridepartementet. Så vidt en forstår vil det nå neppe heller ikke være adgang til slike pålegg da overføringen vil følge vassdragsloven. Reelt vil også behovet for samfunnshus m. v. ikke være til stede ved disse overføringer med noen få tunnelarbeidere.

c) Vi viser til uttalelsen fra fiskerikonsulenten. Kravet om et fond for fisket for de søkte overføringer hvor det sannsynligvis neppe oppstår merkbar virkning på fisket synes ikke å være berettiget. Vi anser det således urimelig å pålegge de aktuelle overføringer denne belastning.

Midtre Gauldal kommunestyres uttalelse av 29. april 1966.

a) Kfr. våre merknader til Melhus kommunestyres uttalelse.

b) Den skade på jordbruk som vil oppstå er meget liten. Av grunneieren er således uttalt at neddemmingen ved Store Burusjø ved Burus utløp av ca. 20 dekar vil bli en fordel for brukeren da dette er sumpig og lite produktiv grunn, hvor en i dag har problemer med å komme fram, mens en etter oppdemming lett vil kunne bruke båt til de nærliggende eiendommer.

Inntaket av Skjelbreia vil neddemme ca. 15 dekar myr og skoggrunn. Dette område er ikke nyttet på mange år, skadene blir for så vidt minimale. Kravet om jordbruksfond på kr. 20 000 av ovennevnte grunner savner derfor etter vår mening reell bakgrunn, særlig da det også er tale om beiteområder delvis i snaufjell.

c) Kfr. våre merknader til Melhus kommunestyres uttalelse.

Til Midtre Gauldals jordstyre uttalelse pkt. 5 om at isen på Store Burusjø blir usikker, tør vi bemerke at det ikke vil finne sted gjennomstrømming av sjøen på vinterstid. Bortsett fra det lille område rett over tunnelinntaket blir isforholdene på sjøen uforandret fra tidligere.

Herr Ottar Mosands protest av 25. februar 1966.

Herr Mosand er tildelt tomt 1. juli 1964 i Samsjø statsalmenning og har senere bygd seg hytte. Anleggsvegen til påhugget for overføringstunnellen fra Store Burusjø vil passere dette område, for øvrig vil neppe hytteområdet bli merkbart berørt av anleggsdriften. Vi vil imidlertid gjøre oppmerksom på at herr Mosand har bygd seg hytte e t t e r at anleggsvegen fram til Samsjøen er bygd i ca. 25 km lengde fra tidligere vegsamband — og det er selvsagt veien som har gitt herr Mosand mulighet for å føre fram materialer og bygge hytten, samtidig som den gir en atkomst som muliggjør hyppig bruk av hytten. Herr Mosand måtte også, da tomten ble ervervet, være klar over at ytterligere utbygging i området ville komme da planene for lengst var framlagt. Vi kan således ikke

være enig i at bygging av overføringsanlegget medfører noen form for erstatningsansvar overfor herr Mosand eller andre hytteeiere i området.

Uttalelse av 5. mai 1966 fra Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske.

Til uttalelsen fra Direktoratet og fiskerikonsulenten har vi ikke noen spesielle merknader. Generelt tillater vi oss imidlertid å bemerke at de pålegg som eventuelt måtte gis, må stå i et rimelig forhold til påviste skader på fiskeriforholdene. Den foreslåtte bestemmelse vil uten begrensning av noen art kunne medføre kostnader og utlegg som er overføringen uvedkommende.

Vi har til de øvrige uttalelser ingen merknader, og vil være oppmerksom på de spesielle forhold som er omtalt i disse.

Vi tør be om at søknaden behandles snarest mulig av hensyn til kraftsituasjonen i vårt forsyningsområde.»

Hovedstyret vil bemerke:

Det er tidligere gitt følgende tillatelser i forbindelse med regulering og utbygging av Lundesokna:

1. Ved kgl. resolusjon 23. november 1923 fikk Sør-Trøndelag fylke tillatelse til å regulere Samsjøen mellom kotene 486,7 og 473,0.

Reguleringen skulle i første omgang skaffe øket driftsvatn til fylkets kraftverk i Nedre Møllefoss.

Senkingen ble ikke gjennomført lenger ned enn til kote 475,7. Den resterende del av konsesjonen dvs. de nederste 2,7 m ble ansett bortfalt, jfr. Departementets brev av 17. desember 1963. Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk søkte så om å få gjennomføre senkingen helt ned til kote 473, og tillatelse hertil ble gitt ved kgl. resolusjon 10. desember 1965.

2. Ved kgl. resolusjon 1. juni 1962 fikk Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk tillatelse til å regulere Håen i Lundesokna og Holtsjøen i Hulta og å overføre Holtsjøen med en del av Anfinnbekkens nedbørfelt til Samsjøen.

3. Ved kgl. resolusjon 15. mars 1963 fikk Elektrisitetsverket tillatelse til å ekspropriere fallrettigheter i Lundesokna for utbygging av Sokna kraftverk.

4. Ved Departementets bestemmelse 31. august 1964 fikk Elektrisitetsverket tillatelse til å ekspropriere grunn og rettigheter for utbygging av Håen kraftverk.

Nedenstående oversikt omfatter de reguleringer som kommer inn under ovennevnte konsesjoner:

	Reg.grenser		Heving m	Senking m	Reg.høyde m	Mag. mill. m ³
	Øvre m o. h.	Nedre m o. h.				
Holtsjøen	544,0	543,0	0	1,0	1,0	7,0
Samsjøen	486,7	473,0	3,1	10,6	13,7	113,0
Håen	433,0	423,0	10,0	0	10,0	25,0
Inntaksmagasin	217,0	210,0	22,0	0	7,0	1,0

Sokna kraftverk (185 m) ble satt i drift i september 1964, og Håen kraftverk (216 m) regnes å komme i drift høsten 1966. Det er videre mulighet for å bygge ut et fall på 50 m mellom Samsjøen og Håen.

Den foreliggende søknad gjelder:

1. Overføring av elva Skjelbreia og sidebekken Bubekken, i alt et nedbørfelt på 18 km², til driftstunnelen for Håen kraftverk.
2. Overføring av avløpet fra Store Burusjø, et nedbørfelt på 18 km², til Samsjøen.

Vassdraget er meget sterkt regulert. Holtsjøen og Samsjøen betraktet under ett, har i dag en magasinprosent på ca. 101, som imidlertid blir redusert til ca. 86 ved overføring av Store Burusjø. Holtsjøen, Samsjøen og Håen betraktet under ett, har i dag en magasinprosent på ca. 84, som reduseres til ca. 68 med de omsøkte overføringer.

Overføringene gir en vassføringsøkning i Håen og Sokna kraftverker på henholdsvis 0,75 og 0,4 m³/sek., tilsvarende 990 og 2 160 nat.-hk, tilsammen 3 150 nat.-hk. I tillegg hertil kommer en kraftinnvinning på ca. 370 nat.-hk i en eventuell framtidig utbygging av fallet Samsjøen—Håen.

Den flomdemningsplan som Vassdragsvesenet utarbeidet i 1941—42, forutsatte en reguleringshøyde i Burusjøen på 1,15 m og ville medføre en beregnet flomsenkning på ca. 12 m³/sek. Foreliggende plan forutsetter ikke noe magasin i Burusjøen, men da magasin-kapasiteten i Samsjøen er rikelig, vil også denne plan vanligvis medføre en flomdemning av noenlunde samme størrelsesorden som etter flomsenkingsplanen.

Omkostningene med overføringene er av søkeren beregnet til 7,2 mill. kroner, fordelt med 3,0 mill. kroner på Skjelbreia og 4,2 mill. kroner på Store Burusjø. Videre er samlet produksjon beregnet til 9 GWh for Skjelbreia

og 16 GWh for Store Burusjø. Etter dette fås en pris for overføringene på henholdsvis 33,3 og 26,2 øre/kWh.

Ved utløpet av Store Burusjø er det forutsatt bygget en dam med overløp på kote 565. Vasstanden i utløpet heves i høyde med Burusjøen, hvorved det neddemmes et areal på ca. 20 dekar, vesentlig myrterreng.

Øvre del av Buru vil bli tørrlagt. Den nytte man har hatt av elva som naturlig stengsel for husdyr faller bort. Det er videre grunn til å regne med en del skade på fiske, både i elva og i Burusjøen.

Utbyggingsmulighetene i Burua faller bort. Det bemerkes imidlertid at en separat utnyttelse av dette vassdrag synes å være økonomisk tvilsom.

Når det gjelder Skjelbreia er det ikke påpekt skadevirkninger av betydning.

Totalt sett må skadevirkningene antas å bli beskjedne, og selv om det her dreier seg om en svært dyr kraftinnvinning, finner Hovedstyret ut fra denne kraftkildes sentrale beliggenhet, at vilkåret i reguleringslovens § 8 for å meddele konsesjon er til stede.

Hovedstyret anbefaler derfor at søknaden imøtekommes på de vilkår som er oppstilt i vedlagte utkast.

Om vilkårene bemerkes:

Konsesjonstid og innløsningsrett, post 1 og 2.

De tidligere gitte konsesjoner i vassdraget er gitt på ubegrenset tid for Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk, men begrenset til 50 år for eventuelle private falleiere som måtte bli medeiere i regulerings- og overføringsanleggene.

Som nevnt foran omfatter den fulle utnyttingsplan også utbygging av fallet fra Samsjøen til Håen. Hovedstyret foreslår derfor at man også nå tar inn en begrensning av konsesjonstiden til 50 år for eventuelle private medeiere i overføringsanleggene.

Årlige avgifter, post 3.

Både Midtre Gauldal og Melhus kommuner krever at konsesjonsavgiften til kommuner blir satt til kr. 4 pr. innvunnet nat.-hk.

I konsesjon av 23. november 1923 vedrørende regulering av Samsjøen er avgiftssatsen kr. 0,50 til stat og kommuner. Dessuten betales en tilleggsavgift på kr. 1,50 til kommuner i henhold til avtale mellom Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk og Melhus og Midtre Gauldal kommuner.

I konsesjon av 1. juni 1962 vedrørende regulering av Håen og Holtsjøen m. v. er avgiftssatsene kr. 1 og kr. 3,50 pr. nat.-hk til henholdsvis stat og kommuner, og i kon-

sesjon av 10. desember 1965 vedrørende ytterligere regulering av Samsjøen er avgiftssatsene kr. 1 og kr. 4 pr. innvunnet nat.-hk.

Da disse overføringer gir forholdsvis dyr kraft, foreslår Hovedstyret at avgiftssatsene nå fastsettes til kr. 1 og kr. 3 pr. nat.-hk til stat og kommuner.

Midlertidig forsamlingslokale, post 10.

Melhus kommune påpeker at Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk hittil ikke har ytet noe bidrag til sykestue eller samfunnshus, og kommunen ber om at det må bli fastsatt bestemte tilskudd til dette formål.

Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk hevder på sin side at de fleste arbeiderne har egen bil og reiser heim i helgene, og at behovet for eget forsamlingslokale ved anlegg av de dimensjoner det her er tale om, er ytterst lite. Overføringsarbeidene vil beskjefte ca. 30 mann fordelt med ca. 15 mann på hvert anleggssted.

Hovedstyret foreslår at vilkåret om forsamlingslokale tas med i sin vanlige form, hvorved konsesjonæren kan pålegges å yte tilskudd til permanent samfunnshus, dersom en slik ordning måtte være mest hensiktsmessig.

Fisket, post 14.

Hovedstyrets forslag til vilkår er stort sett i samsvar med forslaget fra Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske.

Kommunens krav om opprettelse av et fiskefond på kr. 50 000 finner Hovedstyret ikke å kunne anbefale imøtekommet, da de pålegg som blir gitt, må stå i et visst forhold til påregnelige skadevirkninger. Det ble også reist krav om fiskefond i forbindelse med konsesjonene av 1962 og 1965, men disse krav ble avvist ved konsesjonsbehandlingen.

De øvrige vilkår er de vanlige.

Hovedstyret finner ikke å kunne anbefale at Midtre Gauldal kommunestyres krav om økning av det tidligere fastsatte jordbruksfond fra kr. 30 000 til kr. 50 000 blir imøtekommet. Man kan ikke se at skadevirkningene for jordbruket er av et slikt omfang at en økning av jordbruksfondet er berettiget.

Manøvreringsreglement.

Hovedstyret foreslår at det fastsettes nytt manøvreringsreglement omfattende samtlige reguleringer og overføringer i vassdraget. Utkast vedlegges.

I manøvreringsreglementet fastsatt ved kgl. resolusjon 1. juni 1962 er det i post 2 tatt inn en bestemmelse om at vasslippingen skal foregå til fordel for Sokna kraftverk inntil

utnyttelse av ytterligere fall i Lundesokna iverksettes.

I og med at Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk nå også bygger ut Håen kraftverk skulle det være på det rene at vasslippingen må skje etter Sør-Trøndelag Elektrisitetsverks behov. Overensstemmende hermed foreslås ordlyden i post 2 endret.

Det er videre i post 2, siste ledd, tatt inn bestemmelse om at i tiden 1. mai til 30. september slippes inntil 18 000 liter pr. minutt dersom det er nødvendig for driften av settefiskanlegget ved Øvre Møllefoss, jfr. post 14 i vilkårene for konsesjon av 1. juni 1962, og post 14 i vilkårene for konsesjon av 10. desember 1965 og Hovedstyrets brev av 24. august 1966.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i Hovedstyremøte 4. oktober 1966.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår lyder:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år fra denne konsesjons datum. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. vassdragsreguleringslovens § 10 post 2, siste ledd.

Dersom vassfall som ikke tilhører staten eller norske kommuner daltar i overføringene eller blir medeier i overføringsanleggene, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfalleieres andeler i overføringsanleggene staten uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

De utførte overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse de andeler i overføringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem overføringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den hvert 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt overføringsanleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssum-

men blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved overføringene tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til statens Konsesjonsavgiftsfond kr. 1 pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3,50 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som overføringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere konsederte regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved overføringene innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved overføringene innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vassbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medergnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse frister uten tillatelse meddelt av departementet oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det anledning til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisdifferens — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til, en for øyemedet tjenlig

sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners) alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til ved overføringsarbeidens påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anlegget, eller, hvis departementet måtte finne det mer hensiktsmessig, og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring eller utbedring av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husvære etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer, og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse, ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget. Ved

utstikking av anleggsveger skal de stedlige myndigheter tas med på råd.

13.

Ved overføringsanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper og innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

14.

Konsesjonæren tilpliktes å bekoste utsetting i vassdraget av de mengder settefisk, herunder også smolt av laks og sjøørret, som vedkommende departement måtte finne nødvendig. Konsesjonæren tilpliktes å bekoste de fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget som departementet måtte finne nødvendig for undersøkelse av overføringenes skadevirkninger på fisket.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende overføringsanleggene således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift, undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

16.

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vassslippingen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets bestemmelse.

17.

Partier av isen på Store Burusjø og Sam-sjøen ved tunnelinntak og tunnelutløp samt partier av isen for øvrig som viser seg å bli farlig svekket, skal markeres slik:

Så snart isen er farbar om høsten innsirkles de svekkede partier med et tau festet til påler som settes fast i isen med passe mellomrom. Tauet skal til enhver tid ha en fri høyde over is- eller snøoverflate på mellom 0,5 og 1 m.

18.

Overføringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved overføringene innvunne driftsvatn er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører overføringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsom-

råde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt. Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i overføringsanleggene tillatelse til å benytte driftsvatn, som er innvunnet ved overføringene mot en årlig godtgjørelse til anleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i henhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrek-

ning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein- og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommune. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post.

Konsesjonshaveren har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdet. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

23.

Overføringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av overføringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke overføringene kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement lyder:

«1.

Reguleringer:

Håen:

Øvre grense, kote	433,0
Nedre grense, kote	423,0
	<hr/>
Reguleringshøyde	10,0 m

Samsjøen:

Øvre grense, kote	486,7
Nedre grense, kote	473,0
	<hr/>
Reguleringshøyde	13,7 m

Holtsjøen:

Øvre grense, kote	544,0
Nedre grense, kote	543,0
<hr/>	
Reguleringshøyde	1,0 m

Inntaksmagasin for Sokna kraftverk:

Øvre grense, kote	217,0
Nedre grense, kote	210,0
<hr/>	
Reguleringshøyde	7,0 m

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjenner.

Overføringer:

- Anfinnbekken — nedbørfelt oppgitt til 8 km² — overføres til Holtsjøen.
 Avløpet fra Holtsjøen — nedbørfelt oppgitt til 40 km² + 8 km² (Anfinnbekken) — overføres til Samsjøen.
 Avløpet fra Store Burusjø — nedbørfelt oppgitt til 18 km² overføres til Samsjøen.
 Skjelbreia og Bubekken — nedbørfelt oppgitt til i alt 18 km² — overføres til driftstunnelen for Håen kraftverk.

2.

Det skal påses at vassdragets tidligere flomvassføringer så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må lågvassføringen i Sama forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan tapping skje etter Sør-Trøndelag Elektrisitetsverks behov.

I tiden 1. mai—30. september slippes inntil 18 000 liter pr. minutt fra inntaksdammen dersom det er nødvendig for driften av settefiskanlegget ved Øvre Møllefoss.

3.

Det avgis det til den alminnelige fløting i vassdragene nødvendige vatn overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

4.

Til å forestå manøvreringene antas norsk statsborger, som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende, og at dammene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over dammenes manøvrering og avleste vasstander samt observeres og noteres, om det forlanges, nedbørmengder, temperaturer m. v. Av protokollen sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatninger til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

7.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende departement.»

D e p a r t e m e n t e t skal bemerke:

Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk er et fylkeskommunalt verk som forsyner hele fylket, med unntak av Trondheim by og Klæbu kommune, med elektrisk energi. For delvis å kunne dekke det stigende kraftbehov innen fylket vedtok Sør-Trøndelag fylke i 1961 å bygge ut Lundesokna i Horg herred. Etter de fremlagte planer skal vassdraget utnyttas i 3 anlegg, nemlig Sokna Kraftverk, Håen Kraftverk og Sama Kraftverk.

For å gjennomføre 1. byggetrinn, Sokna Kraftverk, fikk Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk den foran nevnte konsesjon av 1. juni 1962 på regulering av Håen og regulering og overføring av Holtsjøen m. v. Disse reguleringer gir en samlet kraftinnvinning på ca. 9 000 nat.-hk. Den ytterligere regulering av Samsjøen, konsesjon av 10. desember 1965 gir en kraftinnvinning på 360 nat.-hk. Sokna Kraftverk ble satt i drift i september 1964. Elektrisitetsverket har videre foretatt utbygging av Håen Kraftverk og dette verk ble satt i drift 10. november 1966. Når utbyggingen av Sama Kraftverk skal påbegynnes, er det ennå ikke tatt noen bestemmelse om.

Den foreliggende søknad gjelder overføring av elva Skjelbreia og sidebekken Bubekken til driftstunnelen for Håen Kraftverk og overføring av avløpet fra Store Burusjø til Samsjøen. Skjelbreia er et sidevassdrag til Lunde-

sokna, mens Burusjøen har sitt naturlige avløp til Gaula.

Overføringene gir en kraftinnvinning i Sokna og Håen kraftverker på henholdsvis 2160 og 990 nat.-hk. I det utbygde Sama Kraftverk vil overføringene gi en kraftinnvinning på ca. 370 nat.-hk. Den samlede kraftinnvinning som overføringene gir blir da på 3520 nat.-hk.

Skadevirkningene totalt sett antas å bli beskjedne. Ved utløpet av Store Burusjø vil et areal på ca. 20 dekar vesentlig myrterreng, bli neddemmet. Øvre del av Buru vil bli tørrlagt og dette vil medføre at elva ikke lenger kan brukes som naturlig stengsel for husdyr. Både i elva og i Burusjøen må en regne med en del skade på fisket. Mulighetene for å bygge ut Burua faller bort, men etter det hovedstyret uttaler synes en separat utnyttelse av dette vassdrag å være økonomisk tvilsom.

For Skjelbreia vedkommende er det ikke påpekt skadevirkninger av betydning.

Søkeren har beregnet omkostningene med overføringene til 7,2 mill. kroner. Av dette faller 3,0 mill. kroner på Skjelbreia og 4,2 mill. kroner på Store Burusjø. Produksjonen er beregnet til 9 GWh for Skjelbreia og 16 GWh for Store Burusjø. Prisen for overføringene blir da for Skjelbreia på 33,3 øre/kWh og for Store Burusjø på 26,2 øre/kWh.

Hovedstyret uttaler at selv om det dreier seg om en svært dyr kraftinnvinning finner det ut fra denne kraftkildes sentrale beliggenhet, at vilkåret i reguleringslovens § 8 for å meddele konsesjon er til stede. Departementet er enig i dette og vil med hovedstyret tilrå at tillatelse til de omsøkte overføringer blir gitt.

Både Midtre Gauldal kommune og Melhus kommune har krevet at konsesjonsavgiften til kommuner blir satt til kr. 4 pr. innvunnet nat.-hk. I konsesjonen av 1. juni 1962 vedrørende regulering av Håen og Holtsjøen m. v. er konsesjonsavgiften til kommuner fastsatt til kr. 3,50 pr. nat.-hk. I konsesjonen av 10. desember 1965 vedrørende ytterligere regulering av Samsjøen er kommuneavgiften på grunn av spesielle forhold satt til kr. 4 pr. innvunnet nat.-hk. Hovedstyret har i den foreliggende sak foreslått at kommuneavgiften fastsettes til kr. 3 pr. nat.-hk og har begrunnet dette med at overføringene gir forholdsvis dyr kraft. Departementet antar at konsesjonsavgiften for kommuner ikke bør settes lavere enn den som ble fastsatt i konsesjonen vedrørende regulering av Håen og Holtsjøen m. v. og vil foreslå at avgiften til kommuner fastsettes til kr. 3,50 pr. innvunnet nat.-hk.

Hovedstyret har foreslått at konsesjonsavgiften til staten fastsettes til kr. 1 pr. nat.-hk. Departementet er enig i dette.

Bortsett fra ovennevnte vilkår om konsesjonsavgift til kommuner, vil departementet foreslå at konsesjonen blir gitt på de vilkår som er foreslått av hovedstyret. Departementet kan således ikke anbefale kommunenes krav om opprettelse av et fiskefond på kr. 50 000. Landbruksdepartementet har underhånden erklært seg enig i hovedstyrets forslag til fiskeribetigelse. Midtre Gauldal kommunes krav om økning av det tidligere fastsatte jordbruksfond fra kr. 30 000 til kr. 50 000 foreslås heller ikke imøtekommet. Man viser for så vidt til den foran inntatte uttalelse fra fylkeslandbruksstyret og til hovedstyrets begrunnelse.

Departementet er enig med hovedstyret i at det fastsettes nytt manøvreringsreglement som omfatter samtlige reguleringer og overføringer i vassdraget. Departementet er enig i hovedstyrets forslag bortsett fra reglementets post 2, 2. ledd vedrørende slipping av vann til fordel for driften av settefiskanlegget ved Øvre Møllefoss. I manøvreringsreglementet fastsatt 1. juni 1962 bestemmes at i tiden 1. mai—30. september slippes inntil 12 000 liter pr. minutt fra inntaksdammen dersom det er nødvendig for settefiskanlegget ved Øvre Møllefoss. I henhold til vilkårene for ytterligere regulering av Samsjøen i Lundesokna fastsatt ved kgl. resolusjon av 10. desember 1965, post 14, er konsesjonæren forpliktet til mot erstatning å avgi ytterligere 6 000 liter vann pr. minutt i tiden 1. mai—31. oktober. Departementet finner ikke å kunne foreslå at det foretas noen endring i det sist nevnte vilkår i forbindelse med denne sak. Bestemmelsen i ovennevnte vilkårs post 14, antas imidlertid også å burde tas inn i et manøvreringsreglement for samtlige reguleringer av Lundesokna. Manøvreringsreglementets post 2, 2. ledd foreslås derfor gitt følgende ordlyd:

«I tiden 1. mai—30. september slippes inntil 18 000 liter pr. minutt og i tiden 1. oktober—31. oktober slippes inntil 6 000 liter pr. minutt fra inntaksdammen dersom det er nødvendig for driften av settefiskanlegget ved øvre Møllefoss i samsvar med post 14 i vilkårene for reguleringstillatelser av 1. juni 1962 og 10. desember 1965.»

Departementet går som vanlig ut fra at det er bemyndiget til å godkjenne mindre planendringer, herunder å foreta derav følgende endringer i manøvreringsreglementet.

Departementet vil henstille til konsesjonæren at det på et tidlig tidspunkt tas opp med

kommunene, friluftsansjoner og andre interesserte spørsmålet om å planlegge visse hjelpeanlegg som anleggsveier, brakker m. v. slik at de kan bli til varig nytte for almenheten.

Industridepartementet

tilrår :

1. I medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 tillates Sør-Trøndelag Elektrisitets-

verk å overføre avløpet fra Store Burusjø til Samsjøen og å overføre Skjelbreia med sidebekken, Bubekken, til driftstunnelen for Håen Kraftverk, i det vesentlige i samsvar med søknad av 25. januar 1966 og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 9. desember 1966.

2. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering av Lundesokna m. v. i samsvar med utkast i samme tilråding som gjeldende inntil videre.
